a művészi éneklésre. A folyóirat szövegrészében felhivást közöl az egyházi népénekkel foglalkozókhoz, elsősorban a tanítósághoz, hogy könyvből nem ismeretes, de a nép ajkán élő templomi énekeket gyüjtsön és jegyezzen le, mely anyagok a Magyar Kórus szerkesztősége gyüjti össze és dolgoztat fel a közhasználat számára. Ezenkivül több értékes tanulmány egészíti ki a tartalmas számot, melynek 2.40 P az ára. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest I. Fery Oszkár-utca 55. Tel.: 55-6 66.

Magyar külpolitika. A Magyar Revizios Liga hivatalos folyóiratát, a „Magyar Külpolitika" cimü lapot olvasóink figyelmébe ajánljuk. A folyó évi októberi havi számába Pekár Gyula, Herczeg Ferenc, Dr. Fall Endre, Udvardy Miklós, Dr. Börsi Julia, Kiss Menyhért és Schmidt-Papp Ernő irtak érdekes és értékes közleményeket. A „Magyar Külpolitika" legelsősorban a magyar tanárok, tanítók és a tanuló magyar ifjúság szellemi organuma kiván lenni abban a felvilágositó munkában, melyet a tanárságnak, tanítóságnak és ifjúságnak válvetve kell folytatni úgy idehaza, mint a külföldön a magyar revizió kiharcolásáért. A szerkesztőség évről-évre pályázatokat is ir ki a magyar ifjúság számára, ezeknek témái a magyar revizió ügyére vonatkoznak, de minden közlemény egy-egy hatalmas argumentuma a magyar revizionak, a meglmosodó irredentizmusnak. Előfizetési dij egész évre 18 pengő, félévre 9 pengő. Kiadóhivatal: Budapest, VI. Aradi-u. 14. sz.

Tanítók és óvónők vasuti arcképes igazolványainak érvényesítése az 1933. évre. Baranya vármegye kir. tanfelügyelője ezuton hivja föl Pécs sz. kir. város és a vármegye tanítóit és óvónőit, hogy a Néptanítók Lapja 1926. évi december hó 2-i számában közölt záradékkal ellátott kimutatást a kir. tanfelügyelőséghez *1933. évi január hó 7-ig* terjesszék be.

A kimutatáshoz csatolni kell az abban felsoroltaknak az 1932. évre érvényesitett arcképes igazolványait és a Máv. pécsi üzletvezetőségének 34.230. számú csekkszámlája javára az alább előirt összegnek befizetését igazoló csekkelismervényt.

Az állami tanítók, azok feleségét és az óvónők igazolványonkint 8 P térítést összeget, 1 P érvényesitési illetéket, a nem állami tanítók, azok feleségét és az óvónők igazolványonkint 24 P térítést összeget és 1 P érvényesitési illetéket tartoznak a fentemlitett csekkszámla javára befizetni. A befizetések tanintézetenkint egy csekklapon eszközlendők és azt a csekknek az „értesitő" lap hátoldalán részletezni kell. (Pl. 4 drb. igazolvány után 96 P térítést és érvényesitési illeték.)

Az érvényesitést illetéket postabélyegben leróni nem lehet.

Azon tanítók és óvónők, akiknek eddig igazolványuk nem volt, az előirt 6 és fél — 10 és fél cm. nagyságu fényképet is csatolják és igazolványonkint államiak 8., nem államiak 24 P térítést összeget és az államiak és nem államiak egyaránt 2 P kiállitást illetéket tartoznak a fenti módon befizetni.

Figyelemmel arra, hogy az 1932. évre érvényesitett igazolványok 1933. január hó 31-ig használhatók, az uj igazolványok érvénye pedig 1933. évi január hó 1-ével kezdődik, azon tanítók és óvónők, akik uj igazolványt vállanak, kérelmüket a fenti módon december hóban is előterjeszthetik.

Azon vidéki tanítók, akik igazolványaiknak postán leendő visszaküldését kérik, felcimzett és kellően bélyegelt válaszborítékot is csatoljanak.

Középiskolásoknak a tanító- és óvónőképző-intézetekbe való átlépése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium legutóbb kiadott rendeletével a következő módosításokat eszközölte a tanító-, tanítónő- és óvónőképző-intézetekbe való felvételi eljárásnál: 1. Ezidelg a tanítónőképzőintézet II. évfolyamából az óvónőképző-intézet III. évfolyamába lehetett átlépni. Ezentúl nem lehet. Az újabb rendelet szerint középiskolai érettségi bizonyitvány alapján az óvónőképzőintézet III. osztályába vehetők fel leánytanulók az esetben, ha az előirt különbözeti vizsgálatot sikeresen leteszik. 2. A tanító- és tanítónőképző-intézetekbe ezidelg érettségi bizonyitvány alapján az V. osztályba lehetett átlépni. A most kiadott rendelet szerint az 1933/34. iskolai évtől kezdődően középiskolai érettségi vizsgálatot tett tanulók a tanítóképző- és tanítónőképző-intézeteknek csakis IV. osztályába vehetők fel és pedig sikeres különbözeti vizsgálat esetén és a rendelkezésre álló férőhelyek számához képest.

20 magyar nóta 1 P 80 f-ért!

A legkedvesebb és legcélszerűbb **karácsonyi ajándékok** egyike a **kóta, a daloskönyv.** Most rendezem sajtó alá 20 magyar nótámat tartalmazó zsebalakú daloskönyvemet, mely karácsonyra jelenik meg. Bolti ára **2·80 P** lesz, de mindazoknak, akik egy levelezőlapon **(Pécs, Petőfi-u. 5, sz.) dec. 10-ig megrendelik, 1·80 P-ért** küldöm meg. A pénzt átvétel után kell befizetni a mellékelendő csekken.

Kutor Ferenc pécsi püspöki tanítóképző-int. tanár, zeneszerző: a „Simongáti lányok", „Fölmegyek a szőlőhegyre", „Utolsó őszirózsa" stb. szerzője.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési dij 1933. évre 3 pengő. *Tagdij 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szaitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. január 1. **XXII. évfolyam, 1. szám.**

Boldogabb újév felé.

Az elnyomatás szoritó bilincsetben szenvedő népeknek éppen úgy, mint a megpróbáltatás nehéz, tüvises utait taposó egyéneknek megváltóerőt jelent a remény. Annak egy-egy felvillanó sugara sokszor a szivárvány összes megbabonázó színeit vetiti oda a jövőnek különben kétségbeejtő sötét képére.

Hetekkel ezelőtt felragyogtak a szemek, az elcsüggedt lelkekbe édes öröm lopódzott, amikor megjelentek a revizios térképek. Tehát mégis! Képzeletben már Pozsonyba, Kassára, Aradra, Kolozsvárra utaztunk. Adjanak egyelőre csak ennyit, majd megjön a többi is.

A napokban egyik barátom nagy lelkesedéssel irja nekem: Ime, tehát mégre ránk is gondoltak. Kaptunk ujévi ajándékot. A püspöki kar szorgalmazására a miniszter eltekint az uj internátusok létesitésétől és az erre a célra befolyt összegnek csupán 25 százalékát tartalékolja, a fennmaradó 75 százalékot pedig a meglevő internátusokban elhelyezett tanitógyerekek segélyezésére forditja. Talán jön majd a többi is. Felkeltették bennünk a reményt.

Bizakodó reménnyel kezdjük mi is az iskolai munkát az új esztendőben. Sőt, a mi munkánk mindig ennek a nagy erőnek jegyében folyik. Akik ismerik a történelmet és az életet, jól tudják, hogy minél mélyebben szánt a tanitóság a gyermeklelkek termékeny talajába, annál több reményvirág fakad a nemzet számára.

A huszas években kinzó nagy sötétség borult a lelkekre, a magyar jövőre. Egyedül, árván, elhagyatva állott a magyarság a népek hullámzó nagy tengerében. Ellenséges vagy közömbös szemmel nézték vergődését. És mi sem értettük egymást. Száz felé mentünk. Turáni átok! De sokszor csengett ez a szó fülünkbe ostorozó szónokok haragos ajkairól és ijesztett felénk fehér papiron Sokakat megbénított ez a szó. Nem tehetünk semmit, hiába való minden erőlködésünk. Sújt a turáni átok.

Pedig ilyen nincs. Csak embert átok van. A paradicsom becsapott kapuja óta üldöz ez minden népet és nemzetet. A széthuzás, a veszekedés romboló ereje mindig és mindenütt érvényesült annyira, mint a magyar történelemben és életben. Az eredeti bün átkának nyomasztó súlya ez.

Csak a belátás, a fegyelmezett lélek, a nemes szív szegheti ennek nyakát. A nevelés. A magyar lélekben sok érték és erő szunnyad, csak felszinre kell azt hozni. A magyar történelemben nemcsak gyászlapok vannak. Dicsőséges eseményeket is feljegyzett az. Haladt nemzetünk nagy összefogással, közös akarattal egy cél felé is. Csak össze kellett forrasztani. Azért alapvető és sorsdöntő a mi munkásságunk.

Kezd derengeni. Örvendetes hajnalpir vet bizató sugarakat a magyar égboltra — az újév küszöbén. A huszas évek nyomasztó légköre oszladozik. Széles e világon másképpen gondolnak ránk. Barátaink biztatnak, ellenségeink félnek. És mi örülünk ennek a fénynek és reménnyel indulunk neki az új esztendőnek.

Legjobban azonban mégis csak hivatásunkban bizunk. Azzal az erős meggyőződéssel kezdjük fáradságos munkánkat, hogy minél jobban hatunk mi az ifjúságra, minél világosabb fejjel és acélosabb akarattal lép ki az életbe, minél jobban kovácsoljuk össze nevelő munkánkkal a magyar gondolat és érzés erejével a nagyokat, annál biztosabb lépésekkel haladunk a boldogabb újév felé. Nemzeti és egyéni boldogulásunk reménnyteljes piros hajnala felé.

Gábriel Pál dr.

A nem állami tanítók fizetése - Az iskolafenntartási terhek arányosítása - Nem lesz további létszámesökkentés A tanfelügyelet szakszerű kiépítése

A nem állami tanítóság az utóbbi időben, főleg a fizetés kiszolgáltatás elmaradása miatt, már-már végső anyagi romláshoz közeledett. Családját kölcsönök felvételével volt csak képes a legszerényebb igények mellett fentartani. E mellett azonban kitartással és a jobb jövő reményében végezte terhes tanítói és nevelői munkáját úgy az iskolában, mint azonkívül. Bizott a tanítói kar a Püspöki Kar és a kormány igyekezetében és küzdelmében, amelyek mind arra irányúltak, hogy valami módon a nem állami tanítók kétségbeejtő anyagi helyzete megjavíttassék.

Az újesztendő, úgylátszik, meghozza a legégetőbb sérelmek orvoslását.

Hóman Bálint dr. kultuszminiszter a Püspöki Karral történt tárgyalásaik eredményeként máris ideiglenes kölcsönök nyújtásával sietett a nem állami iskolafentartók támogatására. Így az iskolafentartóknak módjukban lesz a tanítói hátralékos fizetéseket kiszolgáltatni. Legalább ott, ahol ezek a hátralékok elérik a 400 Pt.

Hóman Bálint dr. miniszter azonban a nem állami iskolák és tanítók anyagi ügyeit gyökeresen akarja megoldani. Ezt az iskolafentartási terhek arányosításával kívánja biztosítani, esetleg egy egyetemes iskolai adó megállapításával. Ez az iskolai adó a szegényebb néprétegekre új megterhelést nem jelentene. Ellenkezőleg! Csökkennék eddigi terheik, mert egyidejűleg az új adóval arányosan csökkennék az iskolai célt is szolgáló pótadó és az egyházi adó is. Ezután, a kultuszminiszter terve szerint, hozzájárulnának az iskolafentartáshoz azok a vagyonok is, amelyek ma teljesen indokolatlanul adómentességet élveznek azon a címen, hogy a vagyonnak nincs felekezete. Úgy látszik Hóman Bálint dr. kultuszminiszter komolyan veszi a Dr. Horváth Győző-féle javaslatot. Ez reményt nyújt arra, hogy a hitfelekezeti iskolák fentartási költségeinek kérdése gyökeres megoldást nyer.

Kijelentette a kultuszminiszter azt is, hogy a kormány további fizetéscsökkentésre nem gondol.

A népiskolák tanfelügyeletének szakszerű kiépítését igen fontosnak tartja a miniszter, mert szerinte az állandó ellenőrzés és megfelelő útbaigazítás hiján a falusi tanszemélyzet sokszor az önművelődés eszközeitől teljesen elzárva, alig produkálhat tökéletes munkát.

Hóman kultuszminiszter fentebb vázolt kijelentéseivel, amiket a nagy nyilvánosság számára tett, fölösillantotta a tanítóság már elhaló reménységét. A hátralékos tanítói fizetések kiszolgáltatásának lehetővé tételével bizalmat támaszthat a tanítóság körében. Vajha meghozná az újesztendő azt, amit a kultuszminiszter tervez.

A „Gyümölcstermelők Országos Egyesülete"-nek programja.

Mult számunkban ismertettük a gyümölcstermelés létjogosultságát, a szervezkedés szükségességét és közöltük olvasóinkkal a „Gyümölcstermelők Országos Egyesület"-ének megalakulását. Az egyelet programja magában foglalja mindazon kérdéseket, amelyek ma a termelés, az értékesítés és a kártevők ellen védekezés problémáit alkotják. Ezek nagy vonásokban a következők:

1. A földmívelésügyi minisztérium által az Országos Pomológiai Bizottság bevonásával megállapított gyümölcstermelési körzetekben a kijelölt gyümölcsnemek illetve fajtái nagyban való termelésének biztosítását célzó propaganda.

2. Az új telepítésekhez, illetve a meglévő gyümölcsösök pótlásához szükséges fajtaazonos gyümölcsoltvány mennyiség biztosítása.

3. A gyümölcstermelési körzetekben az egynemű tömegárú termelésének és értékesítésének előmozdítása.

4. Növényvédelmi szerek árának mérséklése.

5. A bel- és külföldi értékesítés előmozdítása.

6. Szakszerű tanácsadás és széleskörű propaganda az értékesítéssel kapcsolatos teendőkre vonatkozólag.

7. A legcélszerűbb csomagolási módok bevezetése.

8. Bel- és külföldi fogyasztópiacok felkutatása, összeköttetések létesítése vevők és termelők közt.

9. Gyümölcsaukciók rendezése.

10. Egyes körzetekben feldolgozó telepek létesítésének kezdeményezése, aszalás, konzerválás, tárolás stb.

11. Megfelelő hírszolgálat kiépítése, árakról, piaci helyzetről való tájékozás stb.

Fenti program végrehajtásának megfelelően számottevő előnyöket nyújt az egyesület gyümölcstelepek létesítésénél, kedvezményeket gyümölcsfaoltványok beszerzésénél, szaktanácsot ad mindennemű termelési kérdésben, szakszerű útbaigazítást és gyakorlati segítséget a védekezés terén, felvilágítást az értékesítéssel kapcsolatban, vevőt az utasításnak megfelelően termelt, szedett és válogatott gyümölcstermés átvételére, állandó, megbízható, lelkiismeretes hírszolgálatot és végeredményben több bevételt és biztosabb keresetet a termelőnek.

A Gyümölcstermelők Országos Egyesülete azonban csak az esetben valósíthatja meg programját, ha ennek kivitelében megértésre és támogatásra talál.

A mai nehéz gazdaságot állapotok közepett a tanítóknak is nagy anyagi előnyt jelentene nemcsak a csatlakozás, hanem ha községében a nép közt is propagandát csinálnának azzal, hogy szóban forgó egyesület részére minél több tagot szereznek. A Gyümölcstermelők Országos Egyesülete (Budapest, VI. Andrássy-ut 8.) minden érdeklődőnek készséggel áll rendelkezésére.

EGYESÜLETI ÉLET.

A SZEKSZÁRDI ESPERESI TANÍTÓI KÖR 1932. június 2-án Bátán tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűlést Kiss Lajos, főrendiházi tag, apátplébános nyitotta meg. Megnyitójában a kör tagjait a mai súlyos helyzetben is kitartó munkára hívta fel. Üdvözölte a megjelent vendégeket, köztük Reltzi Péter népmívelési titkárt, ki a közgyűlésen a kir. tanfelügyelő megbízásából jelent meg. Kálmán Ferenc, a kör világi elnöke szeretetteljes szavakkal köszöntötte a kör egyházi elnökét, Kiss Lajos apát, esperesplébánost felsőházi taggá történt kinevezetése alkalmával. Kiss Lajos egyházi elnök megköszönte az üdvözlést s kijelentette, hogy e magas tisztének ellátásában is a tanítóknak és tanügynek mindenkor hathatós támogatója kíván lenni. Makk József szekszárdi tanító „A rajzoktatás módszere az új tanterv szellemében a népiskolában" és Horváth Margit szekszárdi tanítónő „A kirándulások pedagogiai jelentősége" címen tartottak előadást. Gyakorlati tanítást tartott a világtörténelemből az V—VI. osztályban Gerse József bátai h. tanító. A gondolatokban gazdag hangulatos felolvasásokért és gyakorlati tanításért a közgyűlés előadóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Raffai Sándor, köri pénztáros jelentése szerint a körnek 1931. évben 134 P. bevétele, 122.66 P. kiadása volt. Maradvány 11.34 P. A közgyűlés pénztárosnak a szokásos felmentvényt megadja. A közgyűlés elhatározta, hogy jövő évi közgyűlését Várdomb községben tartja meg.

A SZIGETVÁRI ESPERESKERÜLET TANÍTÓI KÖR rendes tavaszi gyűlését Bogdásán tartotta meg. 9 órai szentmisehallgatás után a tanítók a katholikus iskolában gyülekeztek, ahol Matola Balázs bogdásai r. kath. tanító, figyelmet lekötő tanítását tartotta az erdő jelentőségéről és a fa használatáról. Martinkovics János bogdásai plébános egyh.-i elnök magas színvonalú és lélekbe markoló beszédével megnyitotta a gyűlést. Az elnökt beszéd tanulságos igéi tartalmazták azon irányelveket, melyeket követve a katholikus tanító eljut Krisztushoz és így eljuttatja oda kis növendékeit is. Krisztus Urunkhoz vezeti a lázas, önző és megmételyezett társadalmat és ez a vezetés hozza meg a mai nagy bajok orvoslását s írt rak az üszkösödő sebekre. Medgyesi Sarolta szentegáti tanítónő élvezetes felolvasást tartott az új tanterv alapján összeállított gyakorlati tapasztalatok címen. Tanulságos és jó pedagógusra való felolvasását a Kör jegyzőkönyvi dícserettel jutalmazta meg. A szigetvári járás testnevelési előadója felszólalásában kérte a tanítóságot, hogy a hősök kultuszát fokozottan ápolják és csepegtessék be a kis magyarok lelkébe. A tanítóság sérelmes anyagi dotációjáról és egyéb sérelmekről Bolkovics István szentmártoni tanító tett említést. Martinkovics János egyh.-i elnök örömmel tudatja a körrel, hogy a kör világi elnöke, Lassányi János tótujfalui ig. tanító megválasztatott a 6-án Pécsett tartott egyházmegyei tanítógyűlésen a pécsegyházmegyei tanítóegyesület alelnökévé. A Kör jóleső örömmel vette ezt tudomásul és lelkes szeretetének adta tanujelét Lassányi János elnökkel szemben. Egyéb előterjesztések után Lassányi János világi elnök, jó munkára buzdító szavaival berekesztette a tartalmas gyűlést.

A SZENTLŐRINCI RÓM. KATH. ESPERESKERÜLET TANÍTÓI KÖRE tavaszi közgyűlését 1932. évi június hó 2-án Bánfán tartotta, mely gyűlésen a kerület tanítósága teljes számban vett részt, míg a kerületi papságot Dr. Bencze László kerületi tanfelügyelőn kívül Gedeon Sándor sumonyi és Sperat János nagybicsérdi plébánosok képviselték. Megjelent a gyűlésen Dr. Bognár Gyula járási főszolgabíró, Patacsi Dénes országgyűlési képviselő, Berky István vármegyei népmívelési titkár, Szomor Ferenc körjegyző, Gréb Jenő intéző, vitéz Jószan Sándor gazdálkodó és még sokan mások, mint vendégek. A gyűlés napja az egész községnek

ünnepnapja volt, mit avval fejezett ki, hogy dacára a nagy munkaidőnek, ünneplőbe öltözve résztvett a szentmisén, melyet Gedeon Sándor mutatott be a Mindenhatónak. Dr. Bencze László ker. tanfelügyelő tartalmas elnöki megnyitója után Kiss Lajos bánfai kántortanító tartott előadást arról, hogy hogyan tanítsuk az elemi népiskolában a helyesírást és a fogalmazást. Tanítványaival gyakorlatilag be is mutatta azoknak írásbeli készségét és felolvasott osztályunkint néhány szabad fogalmazványt, melyeket a gyűlés nagy tetszéssel fogadott. Berky István vármegyei népművelési titkár előadásában reámutatott arra, hogy a pap, jegyző és a tanító jelenleg milyen viszonyban van, az iskolánktúli népműveléssel. Reá mutatott arra, hogy hol a baj, de azt is megmutatta, hogy hol a biztosan ható orvosság.

Herbert Gáspár kerületi iskolalátogató a látogatása folyamán szerzett tapasztalatairól számolt be. Végül Kohler Ádám világi elnök meleg szavakkal vett bucsut Varga Lajos velényi tanítótól, ki 43 évi működés után nyugalomba vonul. A nivós gyülés után közös ebéd volt, melyen számos felköszöntő hangzott el. Minden résztvevő egy hasznosan és kellemesen eltöltött nap emlékével távozott Bánfáról.

A MÁRIAKÉMÉNDI RÓM. KATH. ESPERESI KERÜLET TANITÓI KÖRE 1932. év, junius hó 2-án tartotta rendes tavaszi közgyülését Rácmecskén. A közgyülés előtt szentmise volt, melyet Haug Nándor rácmecskei plébános celebrált. Szentmise után Péterffy Andor százados, a pécsváradi járás testnevelését vezetője tartotta meg előadását. Reinhardt György esperes egyhm. elnök üdvözöli a megjelent tagokat és vendégeket. Nemes János palotabozsoki tanító „Helyhatározói ragok" cimmel tartott élvezetes, mindvégig lekötő mintatanitást. Az elnöki jelentések során az elnökló Reinhardt György esp. kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt Eisenbart Ferenc ny. himesházai ig. tanitóról, annak érdemeit méltatva. A pénztári jelentés után titkos szavazással következett a tisztujitás, melynek eredménye szerint, világi elnök: Hesz Béla véméndi ig. tanító, alelnök: Wágner Károly himesházai ig. kántortanító, jegyző: Petz Ödön szederkényi kántortanító, pénztáros: Jahn Jakab véméndi kántortanító, számvizsgálók: Wanke Edith szebényi tanitónő, Nemes József palotabozsoki tanító és Trabert Márton véméndi tanítók lettek megválasztva. Az egyházhatósági elnök szeretettel üdvözölte az ujonnan megválasztott tisztikart, melyet 5 évre megválasztottnak jelentett ki.

Határidő-emlékeztető.

A Katholikus Iskola 1933. évi 3 P előfizetési dija az iskolai pénztárak részéről a 45612. sz. csekkszámlára beküldendő. — **Nyugdijjárulékok** az iskolafenntartók által befizetendők. — **Zárszámadások az 1932. és költségvetések az 1933. évről** jóváhagyás végett az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beküldendők. — **Pályamunkák** a Pécsegyházmegyei Rk. Tanitóegyesület által hitüsött pályatételre 1933 március 1-ig vitéz Széky Pál, tanitóképzőintézeti tanár, egyesületi titkár címére: Pécs, Papnövelde-u. 2. sz. küldendők. — **Irkák, füzetek rendelése** a második félévre február 1-ig ehm. főtanfelügyelői hivatalnál eszközlendők, személyi sürgetés bevárása nélkül. — **A fásitashoz és erdősítéshez** felmerült szükségletek tárgyában január 15-ig kir. tanfelügyelői hivatalnak jelentés teendő. (Katholikus Iskola 1932. szept. 1. sz.) — **Az egyházközségi közigazgatási** szabályok 23. §-a alapján az előző évi zárszámadást a képviselőtestületnek le kell tárgyalnia.

Főtanfelügyelői rendeletek.

1900/1932. szám. **Tanítói állásokra pályázathirdetés.** A püspöki rendszabályok I. rész, III. fejezet, I. pontjának 107. §-a előirja azt, hogy a tanítói állásokra a pályázathirdetést egyik országos hivatalos tanügyi lapban, milyenek a Nemzetnevelés és a Néptanítók lapja, kell közzétenni. Ez mindenesetben megtörtént, hacsak az egyházközségek a megüresedett tanítói állásnak pályázat hirdetés nélkül való betöltéséhez előzetesen engedélyt kértek. Felmerült eset kapcsán szükségesnek mutatkozik az, hogy a pályázati határidőt illetőleg, amelyre nézve a püspöki rendszabályok rendelkezést nem tartalmaznak, az egyházközségek tájékoztassanak. Megtörtént ugyanis az, hogy az egyházközségi iskolaszék, illetve képviselőtestület a pályázati hirdetést a lapoknak leadta, azonban a választást oly időben tartotta meg, amikor még a lapok minden községbe (főleg kisebb községbe, ahol a postaközlekedés nehézkes) nem juthattak el. Ez a pályázókra hátrányos. Ezért felhivom a felügyeletem alá tartozó egyházközségi elnökségeket, hogy a tanítói állásokra a pályázatot akként tegyék közzé a hivatalos lapokban, hogy a pályázati határidőt a lap megjelenésétől számított legalább 8 napban állapitsák meg s csakis e határidő letelte után tartsák meg a választást.

1931/1932. sz. **A szölőfogyasztás elömozditása.** Vonatkozással a 60.706/1932. VII. sz. alatt kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi 23. számában) felhivom a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, intézkedjenek aziránt, hogy a természetrajzi és gazdasági órákon a szőlőfogyasztás kedvező hatásaira a tanulóifjúság figyelme különös nyomatékkal felhivassék.

1977/1932. sz. **Iskolai birtokok statisztikai adatai.** Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének átirata s a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak e tárgyban kiadott rendelete alapján felhivom a felügyeletem alá tartozó s Baranya vármegye területére eső plébános, iskolaigazgatóságokat, hogy a plébániajukhoz tartozó r. kath. iskolák és óvodák földbirtokainak összterületét katasztrális holdakban és azt, hogy ezek hogyan oszlanak meg művelési ágak szerint (szántó, rét, legelő, erdő, faiskola, kert, udvar, előkert), gazdasági gyakorlóterület, iskolaliget, szőlőterület, gyümölcs stb.) összesített kimutatás alakjában legkésőbb 1933. január 15-ig sürgetés bevárása nélkül küldjék be hivatalomhoz. E kimutatásban jelezni kell azt is, hogy a meglevő földbirtokból mekkora terület (kat. hold) és minő művelési ágak szolgálnak tanítói és óvónői *javadalmi* célokat és mekkora terület és minő művelési ágak szolgálnak *tanitási* és *nem tanitási* célokat. Az adatok közlésénél a községi iskolai alapvagyonok figyelmenkivül hagyandók.

1978/1932. szám. **Elemi iskolai dalosverseny.** Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének 1932. december 20-án 3034—1—1932. szám alatt kelt átiratát az 1933. évi pünkösd másodnapján tartandó dalosverseny tárgyában alább tudomásvétel és további megfelelő eljárás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal és tanítókkal:

„Az Országos Magyar Dallosszövetség pécsi kerülete az 1933. évi pünkösd másodnapján d. e. 10 órai kezdettel az elemi iskolák tanulóiból alakitott énekkarok között versenyt óhajt rendezni.

A versenyen 2 és 3 szólamu gyermekkarra irt dalcsoporttal lehet résztvenni. A verseny között tehát az iskolai énekkarok csak a Sas Dezső és Kutor Ferenc által gyermekkarra átirt dalcsoportok egyikével szerepelhetnek.

A biráló bizottság és énekkarok működését kétféle szempontból fogja felülvizsgálni: 1. abból a szempontból, hogy az énekkar *2 vagy 3 szólamú* dalcsoportot énekelt-e, 2. abból a szempontból, hogy az iskola, melynek tanulóiból az énekkar alakittatott, *osztott-e vagy osztatlan* (a két tanitós iskola ebből a szempontból osztatlannak fog számitani).

Díjak hiányában az énekkarok működése úgy az osztatlan, mint az osztott iskoláknál, valamint a 2 és 3 szólamu dalcsoportoknál 3—3 fokú elismeréssel fognak jutalmaztatni: az elismerést a pécsi kerület okmányban fogja az egyes iskoláknak kiadni.

A verseny helyiségéről a résztvevők számához képest az Országos Dalosszövetség pécsi kerülete fog gondoskodni.

Amidőn ezeket nagybecsü Címeddel közölni szerencsém van, tisztelettel jelzem, hogy az iskolai énekkar részvétele nem kötelező, a részvétel minden egyes tanulónál csupán önként jelentkezés alapján történhetik. A verseny célja, hogy az egyes iskolák egymás munkáját megismerjék, egymás példáján buzduljanak, a magyar dal ügyét lelkesen felkarolják s ezáltal lehetővé tegyék, hogy növendékeik idővel tanult és lelkes dalosokká váljanak s mint felnőttek lelki szükségletnek érezzék községükben a dalkar megalakitását s ezzel együtt az Országos Magyar Dalosszövetségnek, mint a magyar dalosok nemzeti szervezetének keretében leendő működését, végül célja, hogy az iskolai énekkarok vezetői arra illetékes szakértők részéről szakavatott irányitással és utmutatásokkal elláttassanak.

Tisztelettel felkérem nagybecsü Címedet, hogy a hatósága alá tartozó iskolák vezetőivel a fentieket közölni s velük tudatni méltóztassék, hogy amennyiben valamely iskola vezetője énekkarával a versenyen részt óhajt venni, azt az 1933. évi január 15-ig hivatalommal közölje s jelezze, hogy hány tanulóval, továbbá a 2 vagy 3 szólamu dalcsoporttal kiván-e versenyezni s akkor innen a hangjegyzett dalok meg fognak küldetni.

Tájékozásul vagyok bátor megjegyezni, hogy a hangjegyzett dalokat egyidejüleg több iskolának már meg is küldöttem, mivel azonban lehetséges, hogy a megkeresetteken kívül még mások is rész kívánnak venni a versenyen, célszerünek vélem, hogy a fentiekről nagybecsü Címed útján is valamennyi iskola vezetője értesülést szerezhessen.

1984/1932. sz. **Hátralékos zárszámadások és költségvetések szorgalmazása.** Felhivom alább megnevezett községek egyházközségi képviselőtestületi elnökségeket, hogy hátralékos egyházközségi zárszámadásaikat és költségvetéseiket most már újabb személyi sürgetés bevárása nélkül jóváhagyás végett legkésőbb 1933. február 1-ig hivatalomhoz terjesszék be. A hátralékosok a következők:

Szabolcsbányatelep, Somogybányatelep, Görcsöny, Ócsárd, Regenye, Pelléród, Vajszló, Magyarszentiván, Vásárosszentgál, Velény, Babarc, Kisnyárád, Majs, Mohács, Birján, Kátoly, Ké-

Kérelem! Nagyon kérem azon kartársaimat, akik a junius havi ehm. tanítógyülés alkalmával megvásárolt *Fekete:* **Népiskolai módszertan árával** hátralékban vannak, hogy e tartozásukat e hó folyamán kiegyenlíteni szíveskedjenek. Kötött példány ára 2 pengő 60 fillér, fűzött példányé 2 pengő 20 fillér. — *Csekkszámla száma: 2971.*

kesd, Nagyhajmás, Kisbattyán, Mecsekfalu, Mecsekszakál, Hetvehely, Liget, Mecsekpölöske, Varga, Vázsnok, Báta, Bonyhádvarasd az 1931. évi zárszámadással és 1932. évi költségvetéssel.

Siklós, Hird és Bakóca az 1931. évi zárszámadással, Villánykövesd, Maráza, Lotárd, Pécsvárad, Tékes, Kakasd, Ladomány, Koppányszántó az 1932. évi költségvetéssel.

Pécsudvard az 1926—31. évi zárszámadásokkal és 1927—32. évi költségvetésekkel, Magyarszék az 1930—31. évi zárszámadásokkal és 1931—32. évi költségvetésekkel, Kajdacs az 1930. évi zárszámadással és 1931. évi költségvetéssel, Lengyel és Szárász az 1931. évi zárszámadással és 1931. és 1932. évi költségvetéssel.

HIREK.

Lapunk jelen számához postai befizetőlapot csatolunk oly célból, hogy a lap 1933. évi előfizetési díja (3 pengő) postafordulával, személyi sürgetés bevárása nélkül, beküldhető legyen.

Igazgatótanítói kinevezés. Lippay Antal lotárdi rk. kántortanítót Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága igazgatótanítóvá kinevezte.

Tanítói kinevezések. Szilbási Jakab a pelényi és Gruber László a püspökbogádi kántortanítói állásra egyházhatóságilag kinevezte.

A dunaföldvári róm. kath. elemi iskola 200 éves jubileuma. November 24-én, a község kat. elemi iskolájának 200 éves fennállását ünnepelte. Reggel 9 órakor ünnepi szentmisével kezdődött a nap. A szentmisét nagy segédlettel Virág Ferenc pécsi püspök pontifikálta. A dunaföldvári uri énekkar vegyeskara Óry Géza polgári iskolai igazgató vezényletével előadta Koudela Géza négy hangra szerzett Ecce Sacerdos át, majd Griesbacher Missa Sancti Gregorii-jét, Tedeumot s a pápai himnust. Orgonán Koudela Gyula igazgató kísérte az énekkart. Mise után, fél 11 órakor a községháza tanácstermében ünnepi egyházközségi díszgyűlés volt, melyen megjelentek Virág Ferenc megyéspüspök titkárával dr. Erdélyi Gyulával, dr. Jancsics Tibor miniszteri titkár a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében, Forst Péter ker. tanf., Polgár István főszolgabíró a vármegye részéről, Jung Miklós a ktr. tanfelügyelőség, Kocsán Károly országgyűlési képviselő az Országos Kath. Tanító Szövetség képviseletében, dr. Schultz Ágoston ny. államtitkár, dr. Koudela Géza egyházzenei igazgató, aki római utazását szakította félbe, hogy részt vegyen azon az ünnepélyen, melyen testvére Koudela Gyula, a dunaföldvári kat. elemi iskola igazgatója is szerepel és végül Koudela János. A község vezető személyiségei közül Ambach Mihály apátplébános, id. Rátkay László volt országgyűlési képviselő, Sipos Ernő kormánytanácsos, vezérigazgató, az egyházközség világi elnöke s beéri Balogh Ferenc a község főjegyzője jelent meg. A díszközgyűlést Ambach Mihály apátplébános nyitotta meg. Méltatta az ünnepség célját, üdvözölte a megjelenteket, majd felolvasta mindazoknak a neveit, kik nemes munkásságukért megérdemelt kitüntetésekben részesültek. Tolmácsolja Pintér Jánosnénak nyugalomba vonulása alkalmával, Koudela Gyula igazgató tanítónak negyedszázados működéséért s az Irgalmas Nővéreknek iskolájuk 30 éves fennállása alkalmából Virág Ferenc megyéspüspök elismerését, Özv. dr. Rátkay Gézáné és özv. Kristofics Győzőné igazgatótanítói címet nyertek odaadó, önzetlen munkásságuk jutalmául. Virág Ferenc megyéspüspök az erkölcsi nevelés fontosságát hangsúlyozta, mert az iskola célja az, hogy becsületes magyar polgárokat neveljen a hazának. Csodálatát és elismerését fejezte ki a község áldozatkészségéért, mert bizony a török hódoltság utáni szomorú időkben máshol nemcsak iskola, hanem tanító s pap sem akad végig az országban. A kultuszminiszter képviselője, dr. Jancsics Tibor elmondta, hogy a kultuszminiszter örömmel értesült arról, hogy Dunaföldváron már kétszáz év óta fennál a magyar kultura őrállomása, az iskola. Sajnálja, hogy elfoglaltsága miatt személyesen nem jelenhetett meg. Polgár István főszolgabíró, dr. Perczel Béla főispán és Szévald Oszkár alispán üdvözletét tolmácsolta. Jung Miklós kir. s. tanfelügyelő óva intí a községet, hogy vigyázzon s ha korunk heródesei halálra keresik is a vallás-erkölcsi alapokon nyugvó iskolát nevelést, ne engedjék s védjék meg azt minden erejükkel. Kocsán Károly országgyűlési képviselő hatezer tanító nevében hajtotta meg az elismerés zászlaját. Majd id. Rátkay László indítványára a díszközgyűlés távirattilag üdvözölte Serédi Jusztinián biboros hercegprímást és Hóman Bálint kultuszminisztert. Délután a dunaföldvári Kaszinó díszteremben gyűlt egybe a község ünneplő közönsége. Az előadást Páter Faragó Fábián guardián, szent ferencrendi plébános nyitotta meg. Elemi iskolás kislányok ritmikus tornagyakorlatokat mutattak be, majd a növendékek előadták Nagy Iluska ez alkalomra szerzett életképét. Koudela Gyula igazgató felolvasta a dunaföldvári iskola történetét. Tanulmányában megállapítja, hogy a Mohácsi vész utáni szomorú helyzetéből Oláh Miklós idejében kezdett kibontakozni az ország. Ebben az időben létesült Dunaföldváron az u. n. fárat iskola, — plébános iskola, — melyet maga a plébános vezetett. Ebből a szerény keretből nőtte ki magát a község mai modern iskola szervezete, hála annak az önzetlen áldozatkészségnek, mellyel az egyház és a polgárság a gyermekek nevelésügye iránt korát meghaladó érdeklődéssel viseltetett. Ezután következett a műsor, melyet kapcsolatban külön ki kell emelnünk az Irgalmas-rendet, Gulyás Róza főnöknőt, Pindes Ilona nővért, akik a növendékekkel a legmodernebb rytmikus tornagyakorlatokat mutatták be. Németh Ágnes elszavalta Nagy Ilusnak a kétszáz év óta elhunyt tanítók emlékére írt ódáját. Sárdy János tanító, dr. Városszeghy Lajos kir. járásbíró zongorakíséretével nagy sikerrel három dalt adott elő. A díszletezés Csiki Székely Dénes munkáját dicsérte. A nagy tetszést aratott előadás után kétszáz személyes bankettel fejeződött be az ünnepség.

A Katholikus Népszövetség hírei. A „Pécsi Hirek" 48-ik száma közli, hogy a pécsváradi kerületben mily nagy körültekintéssel szervezték meg a Katholikus Népszövetséget. Ettől indíttatva javaslom, hogy a szentlőrinci kerületben is hasonlóképen szerveztessék meg és pedig: 1. A kerület minden egyes községében a plébános vagy tanító vezetése mellett szervezetessék meg a Kath. Népszövetség és fejtse ki áldásos működését. 2. A kerület négy körlete egy-egy megbízott körletvezetővel megmaradna, — aki közvetlenül érintkezésbe lépheine a helyi vezetőséggel. 3. A kerületi központ Kisaszonyfa lenne dr. Bencze László ker. tanfelügyelő irányításával. Ide futnak be a helyi és körletvezetők jelentései. *Körletvezető.*

—

A Katholikus Népszövetség pécsi és baranyamegyei szervezeteinek vezetősége a maga részéről nemcsak a szentlőrinci, hanem az összes kerületek részére kívánatosnak tartja az ilyen kerületi központosítást. Személyes felvilágosítással szívesen szolgál Komócsy István ügyvezető Pécs, Káptalan-utca 4.

Megszüntetik a tanítók természetbeni járandóságát. Az Országos Tanító Szövetség dec. 27-én délelőtt a bpesti Vigadó nagytermében nagygyűlést tartott, amelyen megjelent *Gömbös* Gyula miniszterelnök és *Hóman* Bálint kultuszminiszter, a székesfővárosi, valamint a vidéki tanítóság igen nagy számban. *Rákosy* István üdvözölte a miniszterelnököt, aki válaszában nagyhatású beszédben foglalkozott a tanítósággal. A kormány kötelességének érzi, — mondotta a miniszterelnök, — hogy a tanítók segítségére legyen és ezt anyagi erejéhez mérten meg is fogja tenni. A tanítóságnak kötelessége, hogy a jövő magyar generációjának igazi nevelője legyen, akik olyan intranzigens magyarokat neveljenek a hazának, akik tudnak lelkesedni, hevülni és szenvedni is, ha kell. A nagy éljenzéssel és tapssal fogadott szavak után *Hóman* Bálint kultuszminiszter bejelentette, hogy röviddel ezelőtt 177 segédtanító kinevezését írta alá és további 47 kinevezés rövid idő kérdése. Arra törekszik, hogy egy osztály létszáma legfeljebb 40—50 tanuló legyen. Bejelentette, hogy tárgyalásokat folytat a pénzügyminiszterrel, hogy a 21 pengős búzaár értékét 19 pengőre szállítsák le. Itt a főszempont a természetbeni járandóságok megszüntetése. Ebben az irányban is tárgyalások folynak, még pedig az arányos tehervállalás szem előtt tartásával.

Az engem ért családi gyász alkalmából Egyházmegyénk tanítósága és tantestületei részéről megnyilatkozott együttérzést legyen szabad ezuton is alázatos, hálás, viszontmegértő és megbecsülő szivvel megköszönnöm.

Komócsy István

Többeknek. A félreértés onnan ered, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként nem az szerepelt, akinek nevére szólt a számla, hanem más. Ezért feltétlenül szükséges az, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként mindenkor az szerepeljen, aki a rendelést eszközölte s akinek nevére szólt a számla. Célszerű még a számla számára is hivatkozni. Ily eljárás mellett félreértés nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevén áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig nevre szól a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerepeljen feladóként.

Haladás Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok
Izléses nyomtatványok olcsó árakon!
Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

20 magyar nóta 1 P 80 f-ért!

A legkedvesebb és legcélszerűbb **újévi ajándékok** egyike a **nóta,** a **daloskönyv.** A 20 magyar nótámat tartalmazó zsebalakú daloskönyvem bolti ára **2·80 P,** de mindazoknak, akik egy levelezőlapon **(Pécs, Petőfi-u. 5. sz.)** rendelik meg, **1·80 P-ért** küldöm meg. A pénzt átvétel után kell befizetni a mellléklendő csekken.

Kutor Ferenc pécsi püspöki tanítóképző-int. tanár, zeneszerző: a „Simongáti tánjok", „Fölmegyek a szőlőhegyre", „Utolsó őszirózsa" stb. szerzője.

Haladás fa-dobozos névjegy

Rádió laboratorium

MAGYAR KIR. LŐPORÁRUDA.

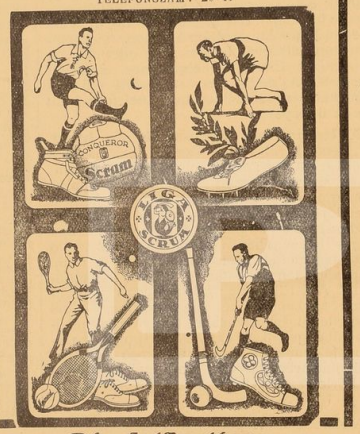
SZALAY és RICHTER

FEGYVER-, LŐSZER-, SPORT-, VADÁSZATI-, MECHANIKAI- ÉS ELEKTROTECHNIKAI CIKKEK NAGYRAKTÁRA

PUSKAMŰVES MŰHELY - RÁDIÓCIKKEK

Pécs, Király- és Mór-u. sarok

TELEFONSZÁM: 25-41

Részletfizetésre, meghönnyitett fizetési feltételekkel is kapható

Katonai, csendőrségi, pénzügyőri és vasútas egyenruházati cikkek, sapkák, kardok stb. nagy választékban, legolcsóbb árakon.

Tennisz-, football-, boxoló- és mindenféle atlétikai felszerelések nagy raktára.

Levente felszerelések. Cserkész felszerelések.

a legszebb ajándék!

A főtiszt. plébános, tek. tanító és jegyző urak, valamint levente stb. egyesületek árkedvezményben részesülnek

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Tagdij 1933. évre 3 pengő.

Előfizetési dij 1933. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szittoszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 43.012. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. február 1. XXII. évfolyam, 2. szám.

Settlement és szolidarizmus.

Irta: **Magyar István**, hittanár.

Akik a háború előtti még javában dühöngő liberalizmusból tizelőtöt kaptak, nem gondolták volna az ellentmondást nem tűrő nagy verseny lázában, hogy a rendszer hamarosan, mint Lloyd George mondotta, disztelen sírja előtt fog állani. A háború és utáni szörnyű tanulságok már nekünk nem szolgálhattak meglepetéssel, mert saját szemünkkel láttuk, hogy a szabad verseny nem lehet megváltó tana az emberiségnek. Így is sokáig diszelgett aranyainak tükrében és a vad erőszak örömmámorában. Az individuallizmus túlhajtása, a nagy finis az arany koncért megosztotta a már úgy is több-felé tagozódott társadalmunkat. Egyik oldalon a kérges szivü és viszkető tenyerü kapitalizmus áll arany hegyeit körültáncolva és szuronyok által biztonságba helyezve, a másik oldalon a kisemmizettek végeláthatatlan tábora, amint rongyokkal takarja sovány tagjait, átkozódik és gyilkosan tekint az aranybálványok felé.

Az egyesek harca az érvényesülésért termelte ki a mai aránytalanságokat és hozta létre a beérkezettek és a lemaradottak nagy harcát, az egyik oldalon a túlhajtásokat, a másikon az osztályharc alapján álló proletáriátust. Valamint a liberálizmus a maga rendszerével, úgy az osztályharc is a maga gyülöletével és másokat kizáró teoriájával halálra van itélve. Megkötyagosodott agyú és lelkiismeretlen egyének kihasználva a mai nagy nyomort, nemcsak a városokban, hanem ma már a falukban is terjesztik a harcos proletáröntudatot; igérnek boldogulást, jóletet, ha megtagadják a nemzet multját, s ha elvetik az Istent. A tüzcsóva ma már sok helyen ég és bekövetkezik az a helyzet, hogy a falu eladja és megtagadja eddigi vezetőit, a fiú az atyját, mert a gyülölet, a harc lett úrrá az egyedeken.

Amig Migray szerint a Marxizmus csódje elérkezik, addig sok érték elpusztulhat még, ha gyakorlati módon nem hirdetjük és szolgáljuk a szolidáritás eszméjét. Ha valóban igaz az, hogy a civilizáció után jön az association (Furier), akkor nekünk félre kell dobnunk mindenféle osztályharcon alapuló szociálizmust, tehát a Lassale-féle államszocializmustól kezdve a marxi és lenini szovjetig és hirdetnünk kell azt, hogy az individium csak a társadalom közösségében, melybe minden egyes polgár beletartozik, boldogulhat, különben áldozatul esik vagy a jobboldali, vagy a baloldali harcnak. A társadalom biztositja a maga összefogásával az egyén lehető legnagyobb szabadságát, mig az osztályharc csak rablánconkat kovácsol egész életére.

Csakhogy, mondják a kishitűek, hogy ma már annyira elmérgesedett a gyülölet, hogy a szembenálló osztályokat kibékiteni nem lehet. Tettekkel igenis lehet. A szeretetnek ellenállni sokáig senki sem tud. Ezt a minden, de főleg a munkás és földmives társadalomra kiterjeszkedő és szeretettől fütött munkát óhajtja elindítani a settlement, amikor felajánlkozik arra, hogy díjmentesen hajlandó kiszállni falvakba, a bányákba, a gyári munkások közé, hogy hirdesse az összefogás szükségességét, mely nem valósitható meg másként, természetesen mint a keresztény erkölcs és a hazafiság szemmel tartása által.

Már 1908.-ban Kolozsvárott megindult ez a kutató, felderitő és nevelő munka, 1912-ben megalakul Ujpesten a Főtiskolai Szociális Telep és áldásosan dolgozik körzetében egészen a háboruig. A kommün alatt azonnal elraboljak és a szeretet műhelyéből és a népvédő hivatalból a gyülölet barlangja lesz. 1920.-ban az egyetem kötelékébe kerül és Szociálpolitikai Intézet néven folytatja nemzetmentő munkáját. Ma már a fővároson kivül Szegeden, Sopronban van ilyen céllal működő egyesület és évkönyveik igazolják azt a gazdag és szinpompás eredményt, amit kitartó buzgalommal és áldozatok révén tudtak elérni.

Ha fontos az alföldön, a városokban, akkor fontos Pécsett és Baranya falvaiban is. Az egyházi és kir. főtanfelügyelő urak a legnagyobb szeretettel karolják fel mozgalmunkat, mert megérzik az önzetlenséget az ifjúság munkájában. Ha a város és a falu gyakran tud így érintkezni, ha a tanácsok be fognak válni, úgy agrár, mint kulturális, jogi és higiéniai téren, ha szabad időben szórakozást is tudunk adni, mint az olasz Popolavoro is előírja, akkor hihetjük, hogy a város és a falu lelkét közelebb tudjuk hozni egymáshoz. Így nemcsak felvilágosító munkát végezünk, hanem ráneveljük a falut a segítés parancsára és a munkát evangeliumi piedesztálra emeljük. Rodbertus, Mac Donald sem akar mást, mint a munkának, legyen az akármilyen, csak tisztességes legyen, teljes tiszteletet és megbecsülést szerezni. Hogy mennyire fontos ez a munka, láthatjuk abból is, hogy a szocialdemokraták már régen csinálják, szervezik természetesen a saját szellemükben és rendkívül gazdag tartalommal. Igazolja ezt Pajor Rudolf „Szellemi osztályharc" című füzete is. Az ifjúság foglalkoztatása sem utolsó szempont, főleg akkor nem, amikor azt lelkesen, fanatikus szeretettel, hittel és igazságérzettel veszik a kezükbe. Ha nem lesznek olyanok, mint a fiatalság, nem lesz bizalmuk az emberekben mibennünk. A mai fiatalság bátor és ki mer menni még a háborgó tengerre is, mert érzi, mint ahogy egy kedves francia mese mondja, hogy sajkáját az égi angyalok hajtják.

—

Tanítói fizetés...*

Ezuttal nem a rég megszokott anyagiakról van szó. Az alant leírt kis történet annál fájóbb, mert abban egy önzetlenül dolgozó, Krisztust szeretetében élő kis tanító ideális lelkébe rontott bele fájón, durván a mai élet zord realitása és szántotta keresztül lelkét éles kegyetlen vasával, annak iszonyuan csunya valósága.

A kis tanító — akiről szó van — kijött az életbe. Lelkét teleültették jó és kedves tanítómesteret minden széppel, kedvessel... Teleültetgették ideális szép virágokkal s így meggazdagodva, felvirágozva jött ki a való életbe, hogy itt hitéért, hazájáért dolgozzon s mindkettőnek rendíthetetlen és minden körülmények között, jó és balsorsban kitartó embereket, lelkeket neveljen.

Rátért mindjárt arra az útra, melyet megmutattak neki jó pedagógusai, melynek végén Krisztus keresztje áll fényben, pompában és dicsőségben. Fényképeket szór azok elé, akik feléje sietnek, hozzá indulnak.

Az Ő tanítványai között is, mint mindenütt, volt egy gyerek, rakoncátlan... szófogadatlan... akinek nem használt a jóakaratu figyelmeztetés, nem a kemény hang. Elrontója, megmételyezője volt tanulótársainak.

Amikor már semmi sem használt, minden fegyelmező eszközből kifogyott a kis tanító, csupán a gyerek érdekében, semmiesetre sem haragból, három ütéssel büntette a rakoncátlant.

Istenem! Elvégre a sok hiábavaló figyelmeztetés után Őt is elragadta az élet heve s olyan büntetést szabott ki, ami a gyermeknek fáj ugyan, de még mindig jobb, mint a börtön miasmás levegője, mert különösen ma, nagyon sok ember emlegeti fájón, hogyha szigorubban fogták volna, nem jutott volna az élet bűnös csatornáiba.

Ami ezután következhetett, az már gyorsan lepergett az élet homokóráján.

Orvosi bizonyítvány... járásbíróság... büntetőparancs... husz pengő büntetés... harmine pengő ügyvédi költség... nem fizetés esetén elzárás... Mindez a tanító meghallgatása nélkül.

Ime ez lett egy magyar tanító karácsonyi ajándéka!

Fájó és szomorú történet ez kedves tanítótestvéreim! Szomorú, mert ez hű tükre a mai emberi élet fájdalmas destruálságának. Szomorú, mert ebben meg van a mai élet minden rideg valósága, fájó kegyetlensége... Szomorú és gondolkodásra késztet minden tanítót, hogy mit tegyen, mihez fogjon ma, amikor már nagyon sok esetben a kérlelés sem használ... Szomoru dolog, mert sejtetni engedi, hogy a falusi tanítónak a gondoktól, terhektől meghajlott vállára jön még egy teher, ami súlyosabb, ami nehezebb mindennél.

De kérdjük! Ha a tanító angyali türelemmel nem azt választja, hanem hivatalos útra tereli a dolgot és kéri, hogy a rakoncátlan tanulót, hivatalos uton távolítsák el az iskolájából, mert elrontója, megmételyezője társainak, akkor is ilyen gyorsan sietett volna-e a törvény rideg paragrafusa a tanító segítségére, mint most a megbüntetésére? Akkor is ilyen frappáns módon vette volna pártfogásába, mint most elejtette?

Kedves kis kartársam, ne csüggedj! A mai élet kegyetlen realitása arra tanít, hogy a szúrást, a hálátlanságot akkor kapjuk, amikor jutalom járna... Ne csüggedj kis kartársam, fel a fejjel!

*) Azzal adunk helyet a fönti közleménynek, hogy szeretnők azt alanyi költeménynek nevezni, amelynek alanyiságát megértjük és méltányoljuk s amivel a törvényes rendelkezéseknek ez esetben hiuédhetetlen realitása áll.

Ma fájón égett lelked az igazságtalanság, ma zokogsz, sírsz, mert fáj, az élet kegyetlensége... És holnap? Talán jön egy másik kis tanulód, aki akadozva, megindultan jelenti, hogy máshova költöznek, más iskolába fog járni!

Az őszinte gyermeki szempárra hülnek a meleg, nehéz, kristálytiszta könnyek s Te azokon keresztül látod meg azt a bensőséges szeretetet, amellyel tanítványod hozzád ragaszkodik.

A búcsúzó kézcsókon keresztül látod Te munkád értékelését, mert ezt nem az elfogult, sokszor gyűlölködő „nagyok" adják, hanem minden kényszer nélkül a tiszta gyermeki lélek.

Látod testvérem, ez a Te fizetésed, ez a tanítói fizetés! Ez értékesebb bárminél, mert ez elfeledteti veled mind azt a méltánytalanságot, amit a „nagyoktól" kaptál.

Ne csüggedj! A magyar tanító fizetése nem arany és ezüst, annál százszorta nagyobb érték és nem a földről való, nem a földi nagyok adják.

Ne feledd, hogy akit a jó Isten szeret, azt tanítónak, még pedig magyar tanítónak küldi..

Vásárosdombó.

Makár Béla,
tanító.

MESÉLJÜNK

Bodó László kartársam, már öt év óta ír mesés alapon tanítást tervezeteket. De lapunkban még többet kellett volna publikálnia. Az írásai csak emlékek maradtak. Értékeire nem figyelt fel senki. Itt a baj! Azaz dehogy. Felfigyeltek, de más értelemben. Furcsa, hogy azok a kartársak, akiktől magam is vártam a feleletet, hallgattak. Bodó Lászlónak igaza van. Jogában áll, hogy védekezzék, mert Scharrelmannt csak az ő írásai után ismerték Barabás és Eberhardt kartársak. Ők hozták először Scharrelmannt a magyar pedagógiába. Scharrelmannt csak az ismeri, aki a „Katholikus Iskolá"-t, a „Nemzetnevelés"-t és a „Néptanítók Lapjá"-t olvassa. Mindegyikben megjelent a Kartársaktól egy-egy cikk. (A magyar katologusokban Scharrelmann neve nem található.)

Nem mondom, hogy ez erőltető törekvés, de furcsa azt, ami idehaza is megtalálható, a fejlődő életet nem vesszük figyelembe s a fejlődő magyar élet helyett a német fellegekbe kapaszkodunk.

Amit mi mesének mondunk, az nem mese, hanem nagy általánosságban történet. Mert mindenkor valami történést viszünk a tanításba. Tanítás nélkül, ezek elmondása — igaz mesék helyett — még mindig csak száraz történet. A pedagógusok pedagógiai mesél, pedagógiai célból. Még új tanterv keretében sem lehet arra ügyekezünk, hogy egész tanításunkat vagy csak egy bizonyos részét is, mesés alapon dolgozzuk ki, nem lehet. Mit csinálnánk? Egész éven át mesélhet, illetve történeteket komponálnánk tanítást tendenciából? Ezt nem lehet. Ide kész, kidolgozott vázlatok kellenének, mert ezek nélkül egész évi munkánk nem lenne más, mint dajkalocsogás.

Sokan fáznak a mesétől. Hát még a megfrászától! A millimétereknek kiszabott mesékkel munkánk csak száraz tanítás lenne. Ártanának a mesének s talán megrontanánk a gyermek ízlését is.

Vannak tantárgyak, ahol igen szépen alkalmazhatók a mesék, illetve a történetek.

A beszédért. gyak. kivételével, mert az úgyis mese vagy történet elmondásával van kapcsolatban. A természetrajza tanításban a mese alapját megadni a leglönnyebb. De hogy mindenkor megfeleló-e? Tudjuk, hogy a gyermek a mesékben biologiai dolgokat szeret. A természetrajz sem más, mint biologia. Itt a történetek mese motivumainak a megválasztása nagy figyelmet érdemel. Vigyázunk, hogy a mese motivuma ne leggen szexuális. Az állatmeséknek ez a hibája. A mai műmeséknek is. Például, az apa feleségül akarja venni leányát stb.

A pécsi püspöki tanítóképzőben járva, természetrajz tanárom mintatanítást tartott a nyúlról. Ha jól tudom, az anyagot Brehm „Állatok világa" című könyvéből vette. Brehm kis történetekkel színezi mondanivalóját. Ez 1924-ben történt. Természetrajz tanárom ezt a tanítást szebbnek és jobbnak találta a történettel való alátestésnél. Ez a tanítás kedvet adott a természetrajz tanításához. Kérdem volt tanáromat, (sit venia verbo) 1924-ben hallott-e ó valamit Scharrelmannról? Nem hiszem. Nem is feszegetem.

Amit Scharrelmann csinál Németországban, azt itthon is megtaláljuk. Csinálják is már régen. De tudnunk kell, hogy a brémeni és a magyar tanterv között különbség van, ami a lélek természetéből folyik.

A sok komponálásból hány ügyefogyott mesemotivum alakulna? A sok személyes epizod csak laza szerkezetet adna. A magyar meseirodalmat is ismerni kellene; a gondolat anyagában ugyan nincs sok eltérés a más népekéitől, de az előadás, a mesefűzés, a stilus, a nemzeti színezet, a tréfa, meg a humor más a mi mesétnkben, mint

másult. Én ezen értékek elvesztésétől, vagy elsikkadásától féltem a mesés alapon való tanítást. Mert nehezebb mesét írni, mint regényt. A mese a drámát műfaj előtt foglal helyet.

Bodó László előbb jelentkezett lapunkban, mint Scharrelmann. Kérünk továbbra is vázlatokat, de azok füszerezve legyenek elmélettel is.

Mindnyájan a mese neveltjei vagyunk, annak a hatása alatt fejlődtünk, de adósok maradtunk . . .

Zabányi Alajos.

Határidő emlékeztető.

Irkák és füzetek a második félévre folytatólagosan, de legkésőbb február 15-ig személyi sürgetés bevárása nélkül megrendelendők. — **Katholikus Iskola** 1933. évi 3 P előfizetési díjat a 45.613. ss. postai befizető-lappal postafordultával beküldendők, nehogy ennek elmaradása miatt a munkát és költséget okozó személyi sürgetések vétessenek igénybe. — **Tagdíjhátralékosok** tagdíjaikat a köri pénztárosoknál haladéktalanul fizessék le. — **Alkoholellenes nap** tartandó farsang utolsó napján. — **Nyugdíjintézeti járulékokat** be kell fizetni.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

16/1933. sz. **Tanítók leventekötelezettsége.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1932. december 1-én 75.128—1932. VII. sz. alatt kiadott rendeletét a tanítók leventekötelezettsége tárgyában a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatósággal és tanítókkal mihamarabb végett alább egész terjedelmében közlöm:

„Ismételten előfordult, hogy a leventeköteles korban levő tanítók, akikre a Testnevelési Törvényben foglalt rendelkezések teljes egészükben fennállanak, az Országos Testnevelési Tanácshoz olyan kérelemmel fordultak, hogy a leventefoglalkozás alól — állásukra figyelemmel — mentesüljenek. Tekintettel arra, hogy a törvény ily felmentésre lehetőséget nem nyújt, az Országos Testnevelési Tanács méltányolva a tanítóságnak főleg a vidéken kiválóan fontos vezető szerepét, akként intézkedett, hogy a leventeköteles korban levő tanítók, mint segédoktatók, esetleg mint oktatók tegyenek eleget törvényes kötelezettségüknek és külön körrendeletben felhívta a testnevelést vezető tisztikar figyelmét arra, hogy tanítóképző intézetekből kikerült fiatal tanítók iránt legyenek a legnagyobb megértéssel és jóindulattal, azok tekintélyének megóvását tartsák szemelőtt és őket a leventeoktatás gyakorlati elsajátításában célszerű útmutatásokkal támogassák. — E különleges elbánással szemben fennáll azonban az a követelmény, hogy a fiatal tanítók a leventeoktatói alkalmazáshoz szükséges előképzettséget mielőbb, lehetően már a tanítóképző intézetben elsajátítsák. — Ezért a 38.248—1932. számú rendelettel felhívtam a tanító- és tanítóképző-intézetek tanulmányi kir. főigazgatóságát, figyelmeztesse az állami tanítóképző-intézetek igazgatóságait és az Országos Izraelita tanítóképző-intézet igazgatóságát, hogy a növendékeknek a leventeoktatásra való kiképzésre oly gondot fordítsanak, hogy a tanítóképzőből kikerülő ifjakat a leventék gyakorlati oktatására önállóan is alkalmazni lehessen és már a leventeoktatói kiképzés megkezdésekor figyelmeztessék a tanítóképző-intézet növendékeit, hogy a testnevelési törvény rendelkezéseinek — leventeköteles koruk betöltéséig — segédoktatói minőségben csak úgy tehetnek eleget, ha az ehhez szükséges képzettséget a tanítóképző-intézet elvégzéséig megszerzik. — Erről a kir. Tanfelügyelő urat tudomás és további eljárás végett azzal értesítem, hogy a különleges elbánásban részesülő oly leventeköteles tanítók segédoktatói, illetve oktatói működésükért díjazásban nem részesülnek és a leventeköteles kor határáig terjedő ily alkalmaztatásuk ideiglenes természetű mindaddig, míg a testnevelési felügyelőtől végleges oktatói megbízást nem kapnak. — Mivel nagy súlyt helyezek a tanítói karnak a leventeoktatásba való minél szorosabb bekapcsolására és ezen működés fontosságának kidomborítására, a tanítónak leventeoktatói minőségben kifejtett működését figyelembe fogom venni és az e téren érdemes működést teljesítő tanítókat a többiekkel szemben a lehetőséghez képest különleges elbírálásban fogom részesíteni.

63/1933. sz. **Népművelés és testnevelés szélesebb alapokra fektetése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 95.110/1932. X. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi január 1. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, hogy e rendeletben kívánt névjegyzéket, ha ez még nem történt volna meg készíttessék el s minden további haladék nélkül juttassák a rendeletben megjelölt hivatalhoz.

101/1933. sz. **Egyetemi settlement:** Felhívom a felügyeletem alá tartozó egyházkösségi elnökök, igazgató-tanítók és tanítóságot a Turul Szövetség Pécsi Kerületének keretében megindúló settlement munkára és egyesületi életükben való felhasználás érdekében melegen ajánlom. A settlement előkészítő munkája négy szakosztály (kulturszociális, szociálhygiéniai, jogi-statisztikai és agrár) szemináriumaiban történik. A különböző tárgyú előadások, népünket is feltétlenül érdeklik és megkönnyítik falusi egyleteink kulturális munkáját, mert az egyesület, mely keresztény és hazafias alapon áll, díjtalanúl vállalja a három-négy tagból álló csoport kiszállását. Az előadásokat igénylők a következő címre adják be meghívásukat: Turul Szövetség Settlementjének Vezetősége Pécs, Káptalan-u. 2. Ha a vezetőség vállalta a csoport kiküldését, gondoskodni fog a helyi műsor részére egy komoly előadásról egy szavalatról és esetleg egy tréfás számról. Amennyiben az előadásokat az iskola tantermében óhajtanák megtartani, ezt már most engedélyezem.

120/1933. sz. **Elemi isk. V—VI. oszt. tanulókról kimutatás.** Baranyavármegye kir. tanfelügyelőjének 185/1933. sz. alatt kelt átirata kapcsán felhívom a felügyeletem alá tartozó összes baranyamegyei rk. iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy legkésőbb f. évi február 4-ig jelentsék be közvetlenül a kir. tanfelügyelőt hivatalnak, hogy az egyes iskoláknál az V. és VI. osztályokban hány növendék van s ezek közül hány tanulónak van saját tankönyve és hányat lát el a segélykönyvtár?

A tanítóság ügyeinek elintézése késedelmet szenved, ha nem a szolgálati úton (plébániai elnök, egyházközségi tanács, kerületi tanfelügyelő útján) nyújtják be kérelmeiket. A felsőbb hatóságok minden egyes esetben leküldik a kérvényeket állásfoglalás, intézkedés, vagy véleményezés végett. Ha a helyi hatóságok nem teljesítik a kérelmet és azt az érdekelt tanító magára nézve sérelmesnek tartja, azonnal fellebbezéssel élhet. Mindez megrövidíti az érdembeli döntést.

HIREK.

Plébánosi kinevezés. Perényi Pál dr. németmárokí, esperes-plébánost Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága Himesházára nevezte ki plébánosnak. Ugyanakkor Németmárok ideiglenes adminisztrátora Franz József himesházai káplán lett.

Palkó István regőlyi plébános 66 éves korában elhunyt. Elhunytával mély gyász érte a pécsi egyházmegyét. A megboldogult úgyszólván az utolsó napokig buzgón végezte hivatalával járó munkáját. Paptársai, hívei őszinte részvéttel kísérték utolsó útjára.

Horváth Dénes szentszéki tanácsos, bölcskei plébános jan. 28-án elhunyt. Az elhunyt plébános a vasmegyei Porpác községből származott régi tanítói családból. Az ő érdeme, hogy Bölcskén Szakács Ernő nagybirtokos jóvoltából a Miasszonyunkról elnevezett nőt tanítórend zárdát, internátust létesített. Ízzó magyarságáért a kommün alatt meghurcoltatásban volt része. Letartóztatták és a budapesti Markóutcai fogházba szállították. Temetése január 29-én délután volt az egész község részvéte mellett.

Csekey Károly nyug. dunafölduári tanító 78 éves korában Pestújhelyen elhunyt. A népnevelés ügyének egy emberöltőn át nemesszívű munkását Pestújhelyen temették el nagy részvét mellett.

Koleszárics Hálmán Szomorú hír érkezett Pécsre a megszállott Délbaranya egyik kis falujából, Baranyalócsról. Koleszárics Hálmán, a község 16 éven át volt tanítója, elköltözött az élők sorából. Koleszárics Hálmán a szerb impérium átvétele után is megmaradt állásában és halálig végezte kötelességét a magyar iskolában. A község magyarságának lelke volt. Jan. 28-án történt temetésén ott volt a falu apraja-nagyja, de ott volt a környék egész magyarsága. A fiatalon, 41 éves korában elhunyt derék tanítót özvegye és az ezéki gimnáziumban tanuló fia, Hálmán gyászolják a kiterjedt rokonsággal együtt. Koleszárics Hálmán vérbeli tanító családból származik. Édesatyja tanító volt és vele együtt testvéreit közül öten tanítók. Egyik fivére Pécsett, ahol a gyászház széles körben keltett őszinte részvétet.

Kovács József csikóstöttösi rk. kántortanító január 22-én rövid szenvedés után 41 éves korában váratlanul elhunyt. Az egész község és környékének őszinte részvéte kísérte utolsó útjára. A sírnál a tanítói kar nevében Farkas Jenő vásárosdombói igazgató-tanító mondott búcsúztatót, de búcsúztatták a politikai község és a csikóstöttösi kath. kör nevében is, amelynek az elhunyt hosszú időn keresztül elnöke volt. A temetést szertartást Bóbel János vásárosdombói plébános végezte. Az elhunytat özvegye, három gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolják.

Tanítói kinevezések. Ádám Imre a korpádi, Németh Lajos a szalántai, Geiger Pál

a bedegi kántortanítói, Vörös Imre a mohácsbelvárosi és Csongor Béla a mohácssziget-kandatájt tanítói állásra egyházhatóságilag kineveztettek.

Analfabéta statisztika. A berlini *Die Woche* érdekes kimutatást közöl az analfabetizmusról. Ezek az adatok igen érdekesek, bár nem tudni, hogy melyik év népszámlálásának hivatalos eredményeit vette át a lap. A statisztika szerint a különböző országok analfabétáinak száma százalékarányban a következő:

	százalék
Németországban	3.6
Angliában	4.5
Franciaországban	5.9
Amerikai Egyesült Államokban	6.—
Csehországban	7.4
Észtországban	10.3
Magyarországban	13.8
Lettországban	18.8
Olaszországban	26.8
Litvániában	32.7
Bulgáriában	39.7
Spanyolországban	43.—
Görögországban	43.3
Oroszországban	48.7
Mexikóban	64.9
Portugáliában	65.2
Brazíliában	69.1
Indiában	90.6

Kár, hogy a felsorolásból igen sok európai állam hiányzik és így nehéz e számadatok alapján a kellő összehasonlítás.

Tizennégy új vegyeskari mű jelent meg a Magyar Kórus című hanglegyes egyházzenei folyóirat most megjelent számában. Egyetlen magyar zenei folyóiratunk ezzel a legújabb gyűjteményével, ismét szebbnél-szebb és amellett kis énekkarok által is könnyen előadható, magyar és latinnyelvű vegyeskarokkal gazdagította az egyre fejlődő magyar énekkari kulturát. Érdekességével kiemelkedik a füzet tartalmából *Kodály Zoltán* háromszólamú himnusza és *Orlando di Lasso* Jubilate Deo-ja, melyhez Graff Kálmán írt pompás magyar szöveget. Josquin des Prés és Liszt Ferenc műveit kívül Horusitzky, Kishonti, Lukács és Vannay-kompozicióktól találunk a gyűjteményben, amit a szerkesztőknek, *Bárdos* Lajosnak és *Kertész* Gyulának két-két népének-feldolgozása egészít ki. — A szövegrészben Hász István dr. püspök „Maradi-e az Egyház?" címen ír az egyház művésszpártolásáról, Kerényi György igen érdekes Kodály-interjut ad; a továbbiakban a szokott változatos és tanulságos írásokat találjuk, melyek a karvezetőknek és általában az énekkel foglalkozóknak nyújtanak értékes tanácsokat. A folyóirat e legújabb, nyolcadik száma 2.40 P.-ért kapható. Mutatványpéldányt készséggel küld a kiadóhivatal, Budapest I. Fery Oszkár-utca 55. Telefon: 55—6—66.

Szerkesztői üzenetek.

Seh. F. Felsőgalla. A gazdasági továbbképző-iskola jellegét az iskolafentartó állapítja meg. A jelleg felismerhető oly módon, hogy használt pecsétjéből, tanterveiből. A gazdasági továbbképző leányiskolának óraterve a téli időszakra: gazdaságtan 2 ½, háztartástan ½, kézimunka ½, számolás ½, történelem-földrajz stb. 1, olvasás-fogalmazás 1 és hittan 1 óra hetenként. Amennyiben a gazdasági továbbképző iskolánál külön leányosztály van és erre külön képesítéssel bíró tanítónő alkalmaztatott, a kézimunka gazdasági tárgynak minősíthető és díjazható. A gazdasági tárgynak minősíthető és díjazható. A gazdasági továbbképző leányiskolában a háztartástant, ha tanítónő van s erre külön képesítéssel is rendelkezik, a tanítónő tanítja s díjazással jár. A gazdasági továbbképző iskolára vonatkozólag a magyar püspöki kar által megállapított tantárgy (Kiadta a Szent István Társulat 1903. évben) és m. kir. vallás-és közoktatásügyi minisztérium által 68.569/1902 sz. alatt elrendelt tanterv (Kiadta az Egyetemi Nyomda 1911. évben) áll rendelkezésre. A gazdasági továbbképző iskolára a következő miniszteri rendeletek adattak ki: 48.731/1922. sz. (megjelent a Hivatalos Közlöny 1922. évf. 11. számában), 5311/1925. sz. (megjelent a Hivatalos Közlöny 1925. évf. 5. számában), 21.673/1926. sz. (megjelent a Hivatalos Közlöny 1926. évf. 8. számában), 99.557/1926. sz. (megjelent a Hivatalos Közlöny 1926. évf. 15. számában) 770—0—19/1931. sz. (megjelent a Hivatalos Közlöny 1931. évf. 23. számában.) Ha valaki a gazdasági továbbképző iskolában a fizetéses órákat tanítja, annak a 99.557/1926 sz. vkm. kül kell tanítania.

B. A. A PÉCSI HÍREK a katholikus népszövetség baranyamegyei és pécsi szervezetének hivatalos tudósítója. Leszállított előfizetési díja egy hóra 80 f., negyedévre 2 P, félévre 3 P 60 f. Szerkesztőség és kiadóhivatal Pécs, Perczel-u. 43.

20 magyar nóta 1 P 80 f-ért!

A legkedvesebb és legcélszerűbb **ajándékok** egyike a **nóta**, a **daloskönyv.** A 20 magyar nótámat tartalmazó zsebalakú daloskönyvem bolti ára **2·80 P,** de mindazoknak, akik egy levelezőlapon **(Pécs, Petőfi-utca 5. szám)** rendelni meg, **1·80 P-ért** küldöm meg. A pénzt átvétel után kell befizetni a mellékelendő csekken.

Kutor Ferenc pécsi püspöki tanítóképzőint. tanár, zeneszerző; a „Simongáti lányok", „Fölmegyek a szőlőhegyre", „Utolsó őszirózsa" stb. szerzője.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. *Tagdíj 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szcitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. március 1. XXII. évfolyam, 3. szám.

És a sírt... népek veszik körül...

A genfi porondon, a világnak önmagával folytatott vitájába beleszólt egy sejtelmes hang. A csontkezű Halál szerszámának suhogása volt. És erre a hangra megállt a vita. Mert a suhintás nyomán sirba dőlt egy csodálatos aggastyán, a világ legharmonikusabb lelkű embere, egy árva nemzet Mózese: Apponyi Albert gróf.

És beteljesedett a költő szava....

A sirt — a magyar nemzet atyjának sirját — népek állták körül....

*

A magyar nép, mely az életben csak pártoskodni és elvódnt tud s amelynek csak a halál után vannak nagyjai, Apponyinal kivételt tett. Még a nagy politikai viharok idején is elkerülték őt a gúnynak és gyanúsításnak mérges nyilai. Tiszteletlel hallgatta és övezte az egész nemzet. Mióta pedig a pokol tornácára vetve sinylődünk, úgy néztek fel rá minden magyarok — innen is, túlról is, — mint a pusztában háborló választott nép a szabadító prófétára. És már életében ezüstfátylat kezdett szőni körülötte a legenda...

Micsoda értéknek, micsoda nagyságnak kellett ebben az emberben lennie, hogy nem ért fel hozzá a visszavonás tüze? Hogy ez a felfordult erkölcsi világ szinte az emberfelettiséggel ruházta fel?

Érték és nagyság volt Apponyi!

Az ideálok, az elvek embere, aki minden áprőságért tudott küzdeni, ha az becsület volt; akinek egész élete az igazság keresése; aki, ha tévedett is, hibájának bevallásában is lelke nagysága tündökölt.

Az erkölcs embere, aki élte az erkölcsöt!

A bölcseség embere, aki az örökkévalóság színe alatt nézte a minden emberi dolgokat!

A hit embere, akinek hite elementáris valóságban élt!

A harmonia embere, akinek élete örökös összhang önön lelkével, szavaival, tetteivel, istennel és a világgal!

Apponyi Albert gróf: a tiszta lélek és tiszta élet, a nagy elme és nemes szív, a hit és harmonia — a Gondviselés a legnagyobb adományainak — csodája volt.

*

Gyönyörűséges példaadás ez az élet!

*

A nagy harmoniához, melyben az isteni és emberi dolgokkal élt, valami mégis hiányzott. Valami, amiért 13 éven át hordozta a magyarság súlyos keresztjét. Valami, amiért hajlott korral is harcolt.

És jó harcot harcolt! Mikor 13 évvel ezelőtt megjelent Párisban, hogy átvegye a győztes hatalmak békeparancsait, ajtaja elé három csendőrt állítottak. Tizenhárom év után — a ravatalnál — a történelem Geniusza állott őrt és a hódító igazság, melyért utolsó leheletéig küzdött. Tizenhárom év multán — a ravatalnál — térdre roskadva imádkozott Franciaország miniszterelnöke.

Trianon kényszerült itt térdre az Apponyi hirdette magyar igazság előtt...

*

Apponyi Albert gróf bevégezte pályafutását...

Megoldotta már sarútt a mindenható Isten színe előtt s a mennyei seregek örvendeztek jöttén...

Idelenn — nevének említésére — az emberek millióinak szemében gyászkönny ül...

vitéz Széky Pál.

A tanító és a közegészségügy.

A tolnavármegyei tanítóegyesület 1933. évi november 17-én tartott közgyűlésén előadta:

Dr. Novák Miklós egyet. magántanár, sebész főorvos.

Amikor *Halmos* tanfelügyelő úr egy beszélgetés alkalmával arra kért, hogy a tanítói közgyűlésen előadást tartsak, az volt az első kérdésem, hogy mit keressek én ott sebész létemre? Hiszen a tanító hölgyek és urak ezernyi közegészségi teendője között végeredményben kevés olyan van, ami a sebészetet közelről érintené. De eszembe jutott az én boldogult, jóságos tanítóm, aki nemcsak tanítóm, hanem kedves, megértő barátom is volt, akivel együtt tárgyaltuk meg a kertészett újdonságokat s együtt olvastuk a Néptanítók Lapját. Legyen ez a szerény előadás az ő emlékének szentelve. Az ő egészségügyi ténykedése még abban merült ki, hogy előadás előtt hazaküldte a meg nem mosdott, vagy nem rendesen megfésült gyerekeket, aminek a megállapítása hosszabb időt vett igénybe, lévén egy közel 100 gyermeket számláló, egy tanerős iskoláról szó. Olajat ajánlott a fejen vagy arcon levő „ótváros" sebekre, pipaszár levét a sömörre, szorgalmasan gyújtötte a székjű, a hársfa, a bodzavirágot és a herbateát. Orvost évente kétszer láttunk: egyszer a szokásos trachomavizsgálatnál és egyszer himlőoltásnál. Más dolga azonban a jó tanítóbácsinak nem akadt, a szokásos járványos fertőző betegségek a vörheny, a kanyaró, mandulagyulladás stb. sohasem öltöttek komolyabb mértet. A ma annyira gyakori vakbélgyulladással kapcsolatos halálesetek akkor még mint hashártyagyulladás kerültek be a halotti anyakönyvbe, a vesebajok vesebetegség cím alatt, a tüdőtuberculosis, mint szárazbetegség és így tovább. A műtéti esetek — eltekintve a mezőgazdasági sérülésektől — ritkaságszámba mentek. A bakteriológia éppen úgy, mint a sebészet, még gyermekcipőben járt. A koleráról minden kora összsel hallottunk ugyan, rendszerint a közeli lengyel, vagy orosz esetekkel kapcsolatban, de ezek csak annyiban érdekeltek minket, amennyiben sajnálattal láttuk, hogy a hatóságok a dinnyeárusítást megtiltották. Az akkori viszonyok, illetve az orvostudomány akkori állása mellett a tanító bácsinak nem is kellett sokkal többet tennie, hiszen ha pl. egy sántító gyermek szüleit sikerült rábeszélni arra, hogy orvoshoz vigyék, ott úgyis azt a választ kapták, hogy majd kinövi, mert a veleszületett csipőízületi ficam, az izületi tuberculosis és számos más megbetegedés akkor még jóformán ismeretlen fogalom volt. A tanító bácsit csak az hangolta le néha, hogy felvilágosításai, akár a tisztaságra, akár a gyümölcstermesztésre, akár az állattenyésztésre vonatkoztak azok, a nép körében a legtöbb esetben süket fülekre találtak. Sokszor bosszantotta a bizalmatlanság, őszintén sajnálta a tanácsának meg nem fogadása miatt keletkezett kárt, de hamarosan megtigasztalta magát azzal, hogy mindennek megjön a maga ideje, mert a fejlődés igen lassú folyamat és a természet nem ismer ugrásokat. És igaza volt.

Bizonyos, hogy az urak is sokat küzködnek azzal a végeredményben józan konzervatívizmussal és sokat bosszankodnak a bizalmatlanságon, amelyet megtörni, csak nagyon óvatosan lehet és szabad. Aki ezt hirtelen, brutálisan, máról-holnapra akarná megváltoztatni, az vagy pórul járna, vagy nevetségessé tenné magát. Bizonyára ismertik azt az anekdotát, mely szerint egy kis vidéki városban a fővárosi antialkoholista egyesület propagandagyűlést rendezett, amelyre a környéki falvakból is sokan jöttek be. A gyűlésen elhangzott előadások mind magas nívójuak voltak, igen intelligens publikum részére készültek és főleg azt fejtegették, hogy milyen káros hatással van az alkohol a szívre és a májra. Képeken be is mutattak korbonctani metszeteket, amelyeken jól lehetett látni, hogy milyen óriási pusztítást végez az alkohol a szív és a máj sejtjeiben. A gyűlés után megkérdi a tanító az egyik hazatérő gazdát: no bácsi, hát milyen volt a gyűlés, mit hallott? Azt feleli erre az ember, hát én bizony már nem tudom, hogy mit hallottam, de az biztos, hogy többet soha sem eszem májat!

Az bizonyos, hogy mi a nép gondolkozását máról-holnapra megváltoztatni nem tudjuk, de ez nem is szükséges, mert a tudomány minden hasznos és jó ujítása biztosan, szinte észrevétlenül útat tör magának és hosszú időre egész generációk agyába befészkelve magát, természetessé és megszokottá válik.

Vegyük mindjárt elő a táplálkozás fontos kérdését, mely főleg a háború óta órlási változáson ment át s amely bennünket — magyarokat — azért is közelről érdekel, mert köztudomás szerint mi u. n. hasi náció vagyunk. Hogy egyebet ne említsek: Karlsbad és Marienbad publikumának jórésze főleg magyarokból telt ki, akik mindig szerették és bőségesen fogyasztották a nehéz, zsíros ételeket. Külföldön, különösen Németországban és Amerikában ma már majdnem minden vendéglő étlapján rajta van, hogy valamely étel mennyi fehérjét, szénhydrátot, zsirt és vitamint tartalmaz, hogy a diaetára szoruló, hízni vagy fogyni kívánó vendég kiválaszthassa a neki megfelelő ételt. Érdekes ujítás Budapesten is a háború óta — amely eddig 6 vendéglőben van bevezetve, — hogy külön diaetás konyhát létesítettek, amelyet a belgyógyászati klinikán főzni tanult hölgyek vezetnek. Az étlapokon szereplő ételek száma meglepően sok s pl. cukorbetegeknél külön-külön étlap van olyanok részére, akiknek ½%—5%-ig terjedő cukor van a vizeletükben. Ugyanígy van ez a vesebetegek részére szolgáló étlapon is; külön étlap van a gyomorsavhiányben és külön a gyomorsavtultengésben szenvedők részére és így tovább. Csak nemrégiben nyilt meg a pesti városházán a legszerénytebb igényeket is kielégítő diétás konyha. Ezek mind a mai kor követelményei. A köztudatban már benne, van, hogy a cukor, a vese, a gyomorbeteg, a szivbajban, érelmeszesedésben, köszvényben szenvedő beteg legfontosabb gyógyszere a helyes, pontosan megállapított táplálkozás, amelytől való eltérés rögtön a baj súlyosbodását vonja maga után. Háborus megfigyelés volt, különösen nagyobb városokban, hogy pl. a vesebajokban, magas vérnyomásban szenvedő betegek állapota feltűnően javult a háború alatt, mert a hús, tehát a fehérjefogyasztás kényszerűségből kisebb lett; háborús megfigyelés volt, hogy gyermekeknél a csontfejlődés legkülönbözőbb zavarai léptek fel a hiányos táplálkozás következtében (ez termelte ki a későbbb említendő vitaminok kutatását); végül a háborús nélkülözések, az eszerjéle harctéri konyha termelte ki a gyomorbetegek hatalmas számát. Ha már most azt kérdezné valaki, hogy beleavatkozzunk-e a nép sok tekintetben helytelen táplálkozásába és igyekezzünk-e azt megváltoztatni, akkor az a válaszom, hogy csak bizonyos esetekben, de nagyon óvatosan, 1. mert hiába való fáradozás lenne pl. a sárkörzet, a síbaságrdi vagy a faddi embert lebeszélni arról, hogy mindjuk paprikát ne egyen, mert azt generációkon keresztül megszokta és mert talán évszázadok óta ebben vélte megtalálni a gyógyszert a malária ellen; köztudomású hogy pl. Decsen egy 3—4 tagú család évente 70—80 kgr. paprikát fogyaszt el; 2. mert a nép étlapja végeredményben igen szerény és egyszerű. A kórházban, ahol 800 ember számára főznek, természetesen nem lehet minden ember egyéni kívánságait kielégíteni; vannak ételek, melyből minden mennyiség kevés és vannak olyanok, amelyekhez nem nyúlnak hozzá. Egyidőben különösen sok volt a panasz a koszt ellen s ezért magam jártam utána a dolognak. Miután hosszas vizsgálódás után az ételeket kifogástalanoknak találtam, megkértem a hozzám beosztott kollegákat, hogy válasszanak ki egy embert a betegek közül. Foglalkozása vasúti pályamunkás. Reggelire a kenyeret megette, a kávét nem; tízóraira a sajtot nem ette meg. Ebédre megette a húslevest és húst, a főzeléket és tésztát (rizses felfújt) nem. Vacsorára a levest megette, a főzeléket nem. — Arra a kérdésre, hogy mit eszik otthon, a következőket felelte: reggelire kenyeret és szalonnát, ebédre egyik nap bab, másikon tökfőzeléket, vacsorára mindennap paprikás krumplit. Húst hetenként kétszer eszik.

A legnagyobb nehézséggel akkor találkozunk, amikor diaetát kell előírni. Tessék elképzelni, hogy egy gyomorfekélyes földmívesnél le kell tiltani minden sós-paprikás-borsos ételt, minden nyers és savanyú ételt, minden szeszes italt, minden füstölt húst, minden főtt tésztát és minden puffasztó főzeléket, szóval körülbelül az egész megszokott étrendet. Egy gyomorfekélyes faddi embernek hosszasan magyarázatam egyszer, hogy mit szabad és mit nem szabad ennie s amikor azt hittem, hogy most már mindent megértett, megszólal a felesége: nézze csak, egy kis jó halpaprikást csak szabad? Egy németajkú betegen, mikor minden szeszesitalt letiltottam, azt kérdezte: aber Noha wein darf ich doch trinken?

3. Azért sem érdemes az étrendbe beleavatkozni, mert ez az emberek foglalkozása miatt lehetetlen. Köztudomású, hogy a bátaszéki kőmives, a tolnai ács, vagy hajós, az útépítésnél dolgozó munkás, aki az év legnagyobb részében otthonától távol dolgozik, csak igen ritkán jut rendes és meleg ételhez s ezek közül kerül ki a gyomorfekélyesek legnagyobb száma. Ezeknél a betegeknél kénytelenek vagyunk u. n. szociális okokból a gyomor savtermelő részét kiirtani olyan esetekben is, amikor egyébként diaetás és gyógyszeres kezelésre meggyógyulnának. Végül 4. mert lassan-lassan átmegy a köztudatba az összerű táplálkozás; lassan mindenütt rájönnek, hogy nem széggyen az, ha a gyerek tejet kap reggelire s nem kolbászt és bort. A jókai regényekből ismert nagy traktumentumok ma már ismeretlenek. Minden falúban van már ember, aki diaetás koszton kénytelen élni. Végül minden ember rájön arra, hogy mi az ami az ő egyéni szervezetének jó és mi az ami árt.

Az egyetlen, amit az uraknak gyermekeknél propagálni kellene, az az u. n. vitamindús táplálkozás, ami alatt a tej, minden gyümölcs, zöldfőzelék és paradicsom értendő. A paradicsomban pl. sokkal több a vitamin, mint a citromban. Általánosan ismert tény, hogy ezek a gyermekek angolkórjának, a különböző csontfejlődési zavaroknak biztos gyógyszerei.

A másik körülmény, amire fel szeretném

hivni szives figyelmüket, az a tisztaságra való nevelés. Nemcsak azt értem ez alatt, hogy a nép rendes szokásává váljék, mondjuk, a rendszeres fogmosás, a lakás szellőztetése, hanem bizonyos bakteorológiai értelemben vett tisztaságra gondolok itt. El tudom képzelni, milyen nehéz feladat lehet az iskolában elmagyarázni, hogy mi is az a bacillus, akkor, amikor a nép felfogása szerint az egyik baj hüléstől, a másik emeléstől, veréstől vagy ijedéstől származik. Igen nehéz megérteni, hogy a typhusos betegeknek nemcsak a bélváladéka, hanem pl. a nyála, a ruhája is fertőz, mert abban is benne van a typhus bacillusa, aki tehát a typhusos beteg evőszereit vagy poharát használja, az maga is könnyen typhust kaphat. Azt is nehezen fogják fel, hogy az igen ellenálló tuberculosis bacillus hónapokon keresztül megél a porban s így belégzés útján fertőz. A tüdőtuberculosisban szenvedő betegnek még csak adnak köpőcsészét és számtalan szomorú példa után el is különítik az ilyen beteget, de már pl. egy gennyesedéssel járó csont vagy ízületi tuberculosissal rendkivül könnyelmüen bánnak, pedig a gennyel, kötszerrel stb-vel a külvilágba jutó tuberculosis bacillus éppen olyan veszedelmesen fertőz. Az u. n. mérges, gennyes pattanásokban, furunkulusokban levő gennyel nemcsak a beteg fertőzheti magát tovább pl. vakarás által, hanem egész iskolát végig lehet fertőzni. A bőr, különösen a szakállfertőzéseknek terjesztője lehet a borbély ecsetje vagy kése is. Nem térhetek ki részletesen azokra a fertőző betegségekre, melyeket az urak már jól ismernek s amelyeket csak szigorú elkülönítéssel, az iskola bezárásával lehet megszüntetni. Idetartozik a influenza, a vörheny, a kanyaró, a diphtéria, typhus stb. Hogy milyen követkeményekkel jár a tudatlanság, annak sok szomorú példáját láthatták azok, akik maláriás vidéken, különösen Albániában teljesítettek szolgálatot. Tudvalevő a maláriáról, hogy azt a szunyognak egy bizonyos fajtája terjeszti úgy, hogy magába szivja egy maláriás ember vérét s a malária plasmodiumok a szunyog gyomrában és bélrendszerében átalakulva szunyogcsipéssel jutnak az egészséges emberbe. A malária elkerülésére minden szükséges védekező és gyógyszer rendelkezésre állott, a legénység legnagyobb része azonban nem vette őket igénybe, hanem ügyekezett maláriát kapni, hogy hazakerülhessen. Így pusztultak el sokan, az életbenmaradottak egy része pedig ma is nyögi a maláriát.

A fertőző betegségek elleni küzdelem sohasem lesz eredményes addig, amig a köztudatba nem sikerül bevinni azt a tényt, hogy állandóan súlyosan fertőzött környezetben élünk; hogy a földben élősködik a gázphlegmone bacillusa, mely véletlenül akármilyen kis sérülés, pl. szúrás útján a szervezetbe kerülve azt 1—2 nap alatt elpusztitja; a ló belében élősködő tetanus bacillus a trágyával a földbe, az utcaporba kerülve évről-évre sok áldozatot követel. A fertőzött tüdviz, vagy élelmiszer óriási kiterjedésü typhus vagy vérhasjárványok kiindulópontja lehet. Tavaly Szekszárdon egy cséplőgépnél dolgozó 52 ember betegedett meg typhusban. Érdekesnek tartom megemliteni, hogy csaknem mindegyik beteg lakásán 2—3 üveg szódavizet találtak, amelyet nem igen szoktak pohárba önteni, hanem egyenesen a szájukba fecskendezik. Tessék elképzelni, hogy ilyen módon egy egész városi napok alatt meg lehet fertőzni.

Mérhetetlenül sok szenvedés, nyomorúság és elszegényedés kútforrása az a mód, ahogy különlegesen a kéz sérülését kezelik, pedig ezek a leggyakoribb mezőgazdasági és ipari sérülések. A statisztika adatai szerint a munkásoknak átlagban 9%-a kezének fertőződése miatt lesz keresetképtelenné. A külvilággal ugyszólván szakadatlanul és mezítelenül érintkezésben lévő kéz a leginkább különböző erőmüvi, vegyi és hőhatásoknak van kitéve. Mindenféle szerszám és gép ezen a vidéken különösen a szecskavágó, a baromfi szétszedése, vagy más húsok feldolgozása alkalmával a csontszilánkok, a padlósúrolás alkalmával a körömalá jutott szálka, a tű és a többi ezer más. Földmunka közben elszenvedett sérülésnél bejuthat a sebbe a tetanus bacillus, lépfenében, vagy sertésorbánchan elhullott állatok lenyúzása alkalmával elszenvedett sérülésnél bejuthat az illető betegség bacillusa. Amennyire véd a sérülések ellen a nehéz munkát végzők kérges keze, annyira rossz a megvastagodott bőr egy fertőződés alkalmával. Különösen súlyosak a fertőzések olyanoknál, akik állandóan alacsonyabb hőmérsékben kénytelenek dolgozni, pl. a halászok, mosónők, mészárosok stb. Ezért sokkal veszedelmesebbek a földmivesnép kezének sérülései is összel és télen. Arányilag legjobban járnak azok, akik metszett, vagy vágott sérülést szenvednek el, mert az ilyen sebek rendszerint bőségesen véreznek s így mintegy kiöblitik magukból a bejutott bacillusokat. Sokkal súlyosabbak azonban a zúzott sebek, pl. egy daráló vagy szecskavágó által okozott sérülés, melynek elpusztult sejtjeiben a baktériumok igen jó búvóhelyet találnak, vagy egy egyszerű szúrás tűvel, szöggel, dróttal, mert ez egyrészt mélyre hatol, másrészt a szük nyilason a sebváladék nem tud kiürülni. A sérülésekkel vagy egyáltalában nem törődnek, vagy tulsokat nézegetik, nyomkodják, izgatják a sebet. A egyik éppen olyan rossz, mint a másik. Sokat árthat a segitségül jövő idegen kéz vagy a kötszer, mely rendszerint egy baktériumoktól hemzsegő zsebkendő.

A fontos az lenne, hogy hagyják jól vérezni a sebet, vagy pl. szúrásoknál nyomkodással, vagy kiszivással segitsék elő a vérzést, mossák le a sebet bőségesen tiszta vízzel, ha van kéznél jódtinctura, kenjék be egyszer vele a seb környékét, kössék be tiszta ruhával és ami a legfontosabb, pihentessék legalább 24 órára. Ha már kifejlődött a gyulladás és a szerencsétlen betegnek sem éjjele, sem nappala nincs a fájdalmaktól, akkor oldékenként különböző dolgokat müvelnek: hagymát, fokhagymát, paradicsomot, tejfelt, meleg tésztát, nyulhájat stb. teszneknek rá. Ennek a következménye aztán az, hogy néhány álmatlan éjszaka után mejelenik a genny, de az elhalás legalább a tizszeresére fokozódik, nem beszélve arról, hogy az inban, vagy a csontban levő genny így sohasem ürülhet ki. A legfontosabb teendő ilyenkor 3—4 órára jó meleg, majdnem forró vízbe dugni a fájós ujjat, egyébként pedig a legteljesebb pihenést biztositani, amit legegyszerűbben felkötés által lehet elérni. Ha a fájdalmak így sem mulnának el, akkor idejében orvoshoz kell vele fordulni. Sajnos, mi rendszerint akkor látjuk ezeket a fertőzéseket, amikor magas lázzal járó vérmérgezésről van szó, amikor a fertőzés a nyirokerek útján felszaladt az egész karra úgy, hogy az uji amputációja után is csak hosszas kinlódással gyógyul meg a beteg. Nagyon jó lenne, ha sikerülne propagandát csinálni annak, hogy az emberek este lefekvés előtt szappannal mossák meg a kezüket, azután kenjék be tiszta disznózsirral vagy vajjal és húzzanak rá éjszakára egy rossz kesztyüt, hogy az agyonhajszolt kéz legalább éjjel pihenje ki magát.

Az óvódában és iskolában külön figyelemmel kell lenni a gyermek fejlődést rendelleneségeire. Nem a feltünően durva, mindenki által észrevehető elferdülésekre gondolok itt, hanem olyanokra, amelyeket a pontosabb megfigyeléshez nem szokott szülők sem vesznek észre. Ha pl. a gyerek nem tartja magát egyenesen, ha egy irányban elgörbülve ül, az egy angolkóros eredetü gerinceferdülés következménye lehet. Ha a gyerek nem áz ismert könnyedséggel, rugalyossággal jár, hanem kissé mereven, mintegy botlábbal, bizonyos, hogy ludtalpa van, amelyet idejében kell és lehet gyógyitani. Az alszár csontjainak felső részén, a lábfej közepén, a 2 uji talpi részén fellépő fájdalmak mind jólismert és jól gyógyitható csontfejlődést rendellenességekre mutatnak.

Különösen kell ügyelni a csont és izületi tuberkulozisnak kezdeti szakára. A gyerek rendszerint kedvetlen, nem szivesen játszik, visszavonul, talán egy kicsit húzza a lábát, visszavonul, talán egy kicsit húzza a lábát, nem szivesen használja a kezét. Így vagy nem szivesen használja a kezét. Így tart ez jóideig, néha hónapokig, míg végül a kifejezett fájdalom miatt a megbetegedés helye szerint vagy nem tudja már emelni a kezét, nem tudja kinyujtani a térdét, a csípőjét, nem tud egyenesen ülni stb. Azért fontos a baját kezdetén felismerni, mert ilyenkor könnyebb rajta segiteni mint akkor, amikor az izületi zsugorodások már szinte helyrehozhatatlanok.

Külön fejezetet lehetne szentelni az iskolaévekben előforduló golyvának, amelyet a németek „Schulkropf"-nak neveztek el s ami abban nyilvánul, hogy a gyerek nyaka elől középen megvastagsznik. Nálunk ez ritkán fordul elő, inkább a dunamenti köszégekben Bátán, Tolnán, Földváron, Paksou stb. Az ivóvizben lévő jód hiánya vagy igen kis mennyisége miatt. A golgon, ha idejében veszik észre, nagyon könnyü segiteni jód adagolással. Háború után igen elterjedt a baj s ezért a legtöbb országban már jódozott konyhasót hoztak forgalomba.

Ezek volnának nagy vonásokban azok a teendők, amelyre szives figyelmüket felhivom.

A mai rettenetes nehéz viszonyok szükségessé teszik, hogy mindenki teljesitőképességének maximumát nyujtsa, ez azonban szükségkép az egészség fokozottabb védelmét vonja maga után, mert az emberi munkaerőt konzerválni, támogatni, sőt fokozni kell. Úgy az állam, mint a törvényhatóságok rendkivül sokat tettek és tesznek az egészségügy fellendítése érdekében a kórházak, tüdőbeteg gondozók, anya- és csecsemővédő intézetek felállításával, az iskolaorvosi intézmény megalkotásával, a fertőzőbetegségek ellen küzdelemmel s mégis ebben a tekintetben mérhetetlenül sok még a tennivaló. Mint Téglássy igen helyesen irja „Az emlitett intézmények majdnem mindegyike a vízvezetékkel, csatornázással, villanyvilágitással, járdával, szóval minden modern kényelemmel felszerelt városokban van. A falu azonban a maga sártengerével ma is majdnem ott van, ahol évtizedekkel ezelőtt. Nem lehet belenyugodni abba, hogy amikor az egészségügyi kultúra fejlesztésével a városokban sikerült leszoritani, pl. a csecsemőhalálozást, vagy a tüdővészt a régebbiek felére, amikor pl. a hastifusz városokban a ritkaságok közé tartozik, addig a faluban, a kisablakú, nedvesfalú, földespadlójú lakóház miatt egyes helyeken a tüdővész, a piszkos, szennyezett ivóvíz miatt a hastifusz tömegesen pusztit. — Ennek meggátlását tűzte ki céljául az új nemzeti munkaterv annak ellenére, hogy ma jóval gyengébb gazdasági alapon indulhatunk el". Az önök egészségügyi feladata, — ha szabad ezt a kifejezést használnom, az, hogy jó példával, szelid figyelmeztetéssel, jóakaratú felvilágositással igyekezzenek a nép egészségügyi felfogását megváltoztatni, illetve helyes irányba terelni.

—

Határidó emlékeztető.

Tanév netáni megrövidítésére irányuló kérelem a vármegyei közigazgatási bizottságának tanügyi albizottságához beterjesztendő. **Irhák, füzetek** stb. rendelése II. félévre eszközlendő, valamint a hátralékos és esedékessé vált összegek személyt sürgetés bevárása nélkül beküldendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

197/1933. szám. **Tolna vm. térképének beszerzése.** Az évi iskolai jelentések és látogatási jegyzőkönyvek évek óta hiányolták Tolna vm. térképét. Beszerzésük nem volt eddig lehetséges, mert e térkép sehol nem volt kapható. E hiányt pótlandó, Rosenbaum Ignác, paksi könyvkereskedő és nyomdacég kiadta Tolna vm. térképét. A térképet hivatalos adatok alapján a Magyar Földrajzi Intézet R.-T. készítette. Mérték: 1:125.000. A térkép igen csinos kiállítású, színezése világos s így könnyen áttekinthető. A térkép közli a vármegye és járások lélekszámait, területét, népsűrűségét is. Ára vászonra húzva és lécekkel ellátva 20 P, díszes keretbe foglalva 32 P, utánvételes szállítással, avagy 30—60 napos fizetési határidő mellett.

Miután szóban forgó térkép a tolnavármegyei iskoláknál rendkívül hasznos szemléltető segédeszköz, felhívom ez iskolák egyházközségi képviselőtestületeit, hogy e térképet mielőbb szerezzék be még oly időben, hogy az 1932/33. tanévi jelentésekben Tolna vm. térképe, mint hiányzó taneszköz ne szerepeljen. Megrendelhető fentnevezett kiadónál Pakson és a Haladás Nyomda R.-T.-nál Pécsett.

213/1933. szám. **„Nem! Nem! Soha!" ajtóplakettek.** A Magyar Nemzeti Szövetség az ország területi, szellemi és erkölcsi integritásáért folyó törekvéseinek előmozdítása érdekében Magyarország térképével ellátott s „Maradhat ez így? Nem! Nem! Soha!" felírású aluminium táblácskákat adott ki azon célzattal, hogy e táblácskák az iskolák, lakóházak ajtaira erősíttessenek. Tekintettel a nemzeti társadalom ébrentartását célzó belső propaganda törekvésekre, amelyhez a szóbanforgó ajtóplakettek is szolgálnak, megengedem, hogy e plakettek az iskolai pénztárak terhére beszerezhessenek s az iskola ajtajaira kifüggeszthessenek. Felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e plakettek terjesztését saját hatáskörükben is mozdítsák elő. A csinos kiállítású plakettek darabja 1 P. Megrendelhető a Magyar Nemzeti Szövetség Pécs-Baranyai Kör elnökségénél, Pécs, Mária-utca 13. sz.

248/1933. sz. **Vezérkönyv a Népiskolai Testneveléshez.** A népiskolai testnevelés nagy és komoly céljának elősegítésére a Szent István Társulat egy olyan testnevelési vezérkönyvet adott ki, amely bő anyagot és részletes gyakorlati útmutatásokat ad arra, hogyan kell az anyagot feldolgozni. E vezérkönyvet Babócsay János állította össze különös tekintettel a falusi elemi népiskolákra, amely iskolák nélkülözik a felszerelt tornatermeket. Arra is útmutatásul szolgál a tanító részére, hogy esős időben hogyan láthatják el a tornaórákat megfelelő módon. Ezért az iskolai könyvtárak részére beszerzését nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom. Ára 1 P 20 f. Megrendelhető a Szent István Társulatnál.

HIREK.

A megyéspüspök tavaszi bérmaútja. *Virág* Ferenc megyéspüspök a tavasz folyamán a dombóvári és értényi esperesi kerületben a következő rendben szolgáltatja ki a bérmálás szentségét: Május 14-én Döbrököz, 15-én Ujdombóvár, 16-án Dombóvár, 17-én Nak, 18-án Szakcs, 19-én Kocsola, 20-án Gyulaj, 21-én Kurd, 22-én Szakály, 23-án Pári, 24-én Nagykónyi, 25-én Koppányszántó, 26-án Értény, 27-én Bedeg, 28-án Kánya, 29-én Tengőd, 30-án Felsőireg, 31-én Magyarkeszi. Pünkösd vasárnapján, június 4-én Pécsett a székesegyházban lesz bérmálás.

Tanítói kinevezések. *Fazekas* István a komlói kántortanítói és *Keller* Teréz a kakasdi II. sorsz. tanítói állásokra egyházhatósággilag kinevezettek.

Fajnyulat, tenyésztojást ingyen kaphat — minden részjegyzés és visszatérítés nélkül bárki, aki a tenyésztéssel foglalkozni kíván. A nyúlból 2 darabot, 1 bak, 1 nőstényt, a tenyésztojásból 15 drb, leghorn, rhode island, nemesített magyar kendermagos, vagy fehér parlagit, 6-8 pengő értékben. Az érdeklődőknek válaszbélyeg ellenében készséggel ad felvilágosítást. Kistenyésztők Lapja. Budapest, IX., Csarnok-tér 5.

Haladás Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok
Izléses nyomtatványok olcsó árakon!
Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. ***Tagdíj 1933. évre 3 pengő.***

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szeitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. április 1. XXII. évfolyam, 4. szám.

MEGHÍVÓ

A Pécsegyházmegyei
Róm. Kath. Tanitóegyesület
választmányának

1933. évi ápr. hó 27-én délelőtt 9 órakor a Belv. Kath. Kör épületében tartandó

GYŰLÉSÉRE

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztések.
2. Mult évi választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés.
4. Főpénztárosi jelentés s az 1933. évi költségvetés megállapítása.
5. Számvizsgáló bizottság jelentése.
6. Pályatétel odaitélése.
7. Új pályatétel kitűzése.
8. „Komócsy István Segélyalap"-ról jelentés.
9. Az 1933. évi közgyűlés előkészítése.
10. Indítványok.

Pécs, 1933. április 1.

Komócsy István, egyh. elnök. *Eberhardt János,* ttl. elnök.

vitéz Széky Pál, titkár.

Figyelem! Az alapszabályok 20 §-a értelmében a választmány tagjai: az egyházi elnök, a világi elnök, a két alelnök, a titkár, a két jegyző, a főpénztáros, az esperes-kerületi tanfelügyelők, az esperesi körök világi elnökei, a közgyülés által választott 4 világi tag, a pécsi püspöki tanítóképző-intézet igazgatója, a 4 birálóbizottsági tag. Külön meghivót az elnökség nem ad ki.

Világ-jamboree Magyarországon.

Ez év augusztusában nyilik meg Gödöllőn az a hatalmas sátorváros, melyet IV. világjamboree néven ismer már az egész világ. A sátorváros lakói cserkészek lesznek: 54 nemzet féltett kincse, ifjúságának színe-java. A sátorváros összes ügyeinek intézője, a vendéglátó házigazda: a magyar cserkészet.

A magyar cserkészet az 1931. nyarán tartott badeni konferencián kapta ezt a mandátumot, hogy megrendezze a világ cserkészeinek IV. olimpiászát. Roppant nagy megtiszteltetés, de roppant nagy felelősségvállalás is. Megtiszteltetés, mert a magyar cserkészfiú kiválóságának elismerése; felelősségvállalás, mert 53 nemzet bizza ránk ifjúságát.

Bizonyos, hogy sok lesz a kritikus Gödöllőn, akik kutató szemmel járják majd a sátor-utcákat, figyelik a sátorváros berendezését, szervezetét, életének minden megnyilvánulását. És a magyar cserkészet feladata: mindent úgy intézni, hogy senkit csalódás ne érjen, hogy mindenki kénytelen legyen elismerni: csak itt és csak így volt jó; hogy Gödöllő neve méltóképpen sorakozzék a már jamboree-viselt nevek mellé, sőt — ha lehet — fölé. Igy aztán a gödöllői világtábor kérdése nemcsak a magyar cserkészet ügye, hanem a magyar nemzeti presztizs kérdése is. Gödöllőn a magyar becsület megóvásáról és öregbítéséről lesz szó.

Ha ez a feladat, akkor a munkába bele kell kapcsolódnia az egész nemzetnek. Tehát nekünk, magyar tanítóknak is. Minket is kell, hogy érdekeljen ennek a nagy magyar vállalkozásnak az ügye. Hört gyüléseinken foglalkoznunk kellene a kérdéssel. Anyagot a lapok jamboree-rovatai szolgáltatnak. — Ezen megbeszélésekből kifolyólag kívánatos

volna a falu népének felvilágosítása, az iskola ifjúságának megszervezése stb. Belekapcsolódhatnánk a munkába úgy is, hogy segítenők a mi ifjúságunkat a világtalálkozón való részvételben. Péld. egy-egy esp. kör vállalná egy-egy tanítóképzős cserkész részvételi díját (20—30 P). Megérí az áldozatot!

Mikor ezt a furcsa szót: jamboree halljuk, gondoljunk arra, hogy ez azt jelenti: Magyarország 2 hétig olyan lesz, mint egy kirakat, melyet 53 nemzet szomjasleikü fiai néznek. Álljunk be mi, magyar tanítók is, a kirakat rendezői közé!

vitéz Széky Pál.

Apponyi, a katholikus tanító eszményképe.

Irta: BARABÁS ANDRÁS.

Örökéletű halottunkat ismerte az egész müvelt világ, tisztelte és szerette minden magyar, a mai szük határokon innen és túl. Ismerték, mint az államférfiak és szónokok nagyját, tisztelték, mint a ma legnagyobb magyarját és szerették, mint eszményi embert. Mindezen kivalósságainak hódolt a világ és a nemzet-elkötözése alkalmával, de hódolni fognak ezután is az erkölcsi magaslatra törekvő egyének, mert személyiségének vonásai örökértékűek.

Az események megfognak minden jóérzésü embert, de gyakorlati nevelőértékkel az átlagos emberre nézve csak a *megvalósított* eszmék birnak, csak ezek ragadják magukkal. Örök igazság marad, hogy a példa a legnagyobb nevelő, azért Apponyi az ő bámulatos személyiségével, csodálatos szépségü erkölcsi életével közéletünk, legnagyobb nevelője volt életében és halálában, s mint ilyen fog hatni még kiszámíthatatlan időkig.

Közel állt ő személyiségének elragadó varázsával minden emberhez, de a politikuson kivül elsősorban mégis az oktatónak mutatott példát. A szónokon kivül az oktató az, aki élőszóval, tehát közvetlenül, szemtőlszembe hat másokra. Az iró, az újságiró munkája már nem oly közvetlen, legtöbb olvasó nem ismeri személyesen az irót. De a szónok és az oktató egész szellemi és testi énjével és közvetlenül áll szemben a közönséggel, a hallgatósággal, az oktatandó és nevelendő ifjakkal, gyermekekkel. Sikere és eredménye azért külső és belső körülményektől függ. Fontosak a testi adottságok, de fontosabbak a szellemi képességek. Apponyinál mindkettő kiváló volt, ezért ért el oly óriási eredményeket. Páratlan sikerett azonban nem külső megjelenésével, nem zengő orgona hangjával, nem is bámulatos szókincsével vagy stilusával, sőt nem is beszédeinek nagyszerű logikus felépítettségével érte el, hanem *meggyőző erejével.*

Ezt a lelkeket alakító hatalmas erőt pedig abból merítette, hogy mindig csak azt mondta, amiről maga is meg volt győződve, aminek *igazsága* erőt adott szavainak; csak azt öltöztette szép szavakba, ami mint *szép* megfogta lelkét s csak a *jó* mellett kardoskodott, amely szivét hevítette. Vagyis azt adta, amit teljesen átélt, ami lelkéhez tartozott, amit önmagából merített. Az erkölcsi személyiség jellemző tulajdonsága, egyúttal értékmérője, hogy szó, érzés és cselekedet nála teljes összhangban van. Apponyi összhangzatos személyiségéből fakadó varázs adta azt a meggyőző-erőt, mellyel sikerett elérte és lelkeket formálta. Ebben óhajtanánk őt elsősorban eszményképünk gyanánt odaállitani.

Meggyőző-erőre van elsősorban szüksége a nevelőnek, oktatónak s főleg nekünk kath. tanítóknak. Szükségünk van rá mint a gyermekek, mint az ifjak és mint a nép nevelőinek. A lélek csiszolásában, a kedély gazdagításában, az erkölcsi nevelésben csak ezen erő segítségével érhetünk el eredményeket. Amit adni akarunk, annak elsősorban magunkban kell meglennie. Aminek megvalósítására másokat rá akarunk birnizt előbb okvetlenül önmagunkon kell meg, valósítanunk. Hiába tanultunk olyant, aminek igazságáról, szépségéről, jóságáról nem vagyunk meggyőződve, annak eredménye nem lesz. Észrevesz azt felnőtt, ifjú, gyermek egyaránt, ha vizet prédikálunk és bort iszunk, ha még úgy színészkedünk is. Csak amit magunk átéltünk, csak a mi a lelkünknek eleven része, csak azt plántálhatjuk sikerrel más lélekbe; sajnos, még igy is sok mag esik a sziklákra. Nem nevelhetünk jobb embereket, mint amilyenek mi magunk vagyunk. Csak ha bennünk is összhangban áll szavunk, érzésünk és cselekedetünk, csak ha a teljes meggyőződés cseng ki szavainkból, csak akkor birunk azzal a varázslatos erővel, mely másokat is meggyőz. Az erkölcsi személyiség kialakítása tehát a tanítóképzés föladata és csak a folytonos önnevelés révén maradhat a tanító hivatásának magaslatán mint eleven nevelő.

A pedagógia végre azon az úton van, hogy belátja, hogy nem az ész a legfontosabb, nem az ismeretek szélessége, hanem a kedély, a szív mélysége. A nevelő, a tanító legfontosabb kelléke azért nem a minél szélesebb tudás, hanem a meggyőzőerő megszerzése, vagyis amiből az fakad, az erkölcsi személyiség önmagában való kialakítása. És abban Apponyi, ma a legközelebbálló eszményképünk.

Apponyi személyiségének a kath. tanító szempontjából eszményi vonása az a lelkiismeretes *készülés*, mely minden munkáját, minden szónoklatát megelőzte. Emlékiratában olvashatjuk, a róla szóló tanulmányok, megemlékezések hangsúlyozzák, hogy minden beszédét gondosan megfogalmazta; angol, francia, stb. törvénykönyvek halmazával szerelte föl dolgozószobáját, hogy genfi csatára alaposan előkészülhessen. Nem röghönzött, ha nem kellett, nem bizta magát tehetségére, képességeire, találékonyságára, hanem lelkiismeretesen és alaposan készült szónoklataira, amelyekkel másokra hatni kivánt. És ebben szeretnők őt másodsorban utánozandó eszményképünk gyanánt valamennyiünk elé állítani:

A tanítónak is készülnie kell napi munkájára. Aki emberekkel dolgozik, lelkekre kiván hatni, az nem állhat elő készületlenül. Elmélkedni kell munkájának céljáról és a célhoz vezető legjobb eszközökről. Ismernie kell feladatát egészben és részleteiben. Logikusan föl kell építenie eljárását. És amikor arról van szó, hogy a szivre hasson, hogy erkölcsileg jobbá tegye növendékeit, akkor biztos úton kell járni, át kellet hogy szűrje lelkén azokat az igazságokat, amelyeket a lelkekbe akar csepegtetni. Még igy is milyen nehéz munka ez! Ha a gyermek megértette az erkölcsi igazságot, milyen messze van még ettől, hogy azt át is élje, lelkében áthasonuljon ennek az igazságnak megfelelően. Az oktatás közönséges eszközeivel csak lelke kapujáig vezethetjük az igazságot, a szentélybe behatolnunk legfeljebb azzal a varázslatos lelki árammal sikerül, mely a mi mély meggyőződésünkből, átélésünkből áramlik ki meggyőző-erővel szavainkon, gesztusainkon, tekintetünkön át.

Még csupán egy vonására kivánunk rámutatni e gazdag személyiségnek s ez az *önuralom*. Bizonyos, hogy önuralom nélkül nincs személyiség. De mindenben van fokozat. S az a bámulatos önfegyelem, melyet Apponinál látunk, kell, hogy megfogjon bennünket, kath. tanítókat, akik annyit hoczkástatunk, ha elveszítjük önuralmunkat. Most irták a lapok, halálakor, hogy micsoda túlfütött léghör uralkodott az optánspör tárgyalásánál. S a támadások pergőtüzében felállt Apponyi nyugodtan, higgadtan kezdi meg válaszát. A moraj elül, a légkör feszültsége enyhül s egy exotikus delegátus azt mondja Apponyira: Erre csak ezeréves müveltség képes.

Ebben is legyen eszményképünk nagy halottunk. Hogy Attila hogyan tett szert arra az önuralomra, melyet Róma előtt tanusított, az rejtély, de Apponyi ezt a gyönyörü lelki tulajdonságát, melyekhez a legnagyobb akaraterő szükséges, ugyanabból az alapból alakította ki, amiből egész személyiségét, a Krisztus követéséből. Krisztus az akaraterő hordozója, szerzője, adományozója. Legyelemeszközei révén nekünk is megadja ezt az erőt. „Mindent megtehetek azáltal, akt engem megerősít".

Pécs-Baranyai Általános Segélyző Egyesület.

Megyeszerte tapasztalható, hogy Pécsett, Kaposvárott, Szekszárdon, Bajan, sőt Budapesten és Szegeden székelő biztosító társaságok megbizottjai a baranyai falvakat járják és a falvak lakosságát temetkezésisegély biztosítások kötésére akarják rávenni. Kapacitálásuk nem is sikertelen, amenyiben kétségtelenül legnagyobb része van annak a körülménynek, hogy népünk ma már tudatában van a biztosítás szükségességének és gondoskodni kiván halála esetére egyrészt tisztességes eltemetésének lehetőségéről, másrészt családjáról, hátramaradottjairól is. Amennyire helyeselhető volna tehát ez népünk szempontjából, éppen annyira nem helyeselhető, ha abból a szempontból nézzük, hogy kik azok, akik e biztosításokat a falvak lakosságával lekötik s még inkább gondolhozóba esünk, ha az érdekelt biztosító intézeteket nézzük.

A kérdésnek ezt a részét vizsgálva a közvetítő üggynökök személyi vonatkozásaitól most eltekintve, megállapithatjuk, hogy túlnyomó részt külföldi, nekünk idegen biztosító intézetek azok, amelyek részére ezen üzleteket lekötik. Ez pedig sem magyar nemzeti, — sem pedig a magyar közgazdaság szempontjából nem helyeselhető, mert országunk amugyis eléggé adózik a külföldnek sok vonatkozásban, ahol azt el nem kerülhetjük, helytelen tehát és tétlenül nem nézhető, ha a külföldi tőke a maga hasznára s a külföld közgazdasági életének javitására, előnyére akarja kihasználni a ma-

gyar falvak lakosságának takarékosságát és előrelátását.

A temetkezést segély szükséglete népünkben köztudomású, nem kell népünk előtt arról beszélni, hogy mitért kössön ilyen biztosítást. Éppen ezen oknál fogva indokolt, hogy azok, akik a falu vezetésére hivatottak, a néplélek vágyának kielégítését megfelelő irányba tereljék, olyan irányba, melylyel nemcsak teljesen kielégíthető a falu temetkezési segély szükséglete, de megakadályozhatjuk, hogy a falu megtakarított filléreit külföldre menjenek, ellenkezőleg a magyar közgazdaságot életet gyarapítsuk vele és még inkább megközelítjük az ideális célt, ha azt is elmondhatjuk, hogy ezen az úton szűkebb hazánknak, a mi megyénknek is használunk.

Ezek a szempontok vezették azokat, akik az elmult év folyamán megalakították a *Pécs-Baranyai Általános Segélyző Egyletet*, amely a maga nemében egyedülálló egyesület az egész országban. Az Egyesület első célja temetkezési segély nyujtása a tagok részére a lehető legkisebb, mindenki által megfizethető tagsági díj mellett. Ezt az egyesület oly módon biztosítja, hogy minden tag személyére nézve a tag által igényelt temetkezési segély összegéig fedezeti biztosítást köt az egyik legrégibb, színmagyar intézetnél, amelynek díjat azonban nem a tag, hanem az egyesület fizeti. A egyesület e színmagyar intézettel megállapodott egyúttal abban is, hogy ezen üzletágnál elóálló nyereséget majdnem teljes egészében átengedi az egyesületnek, amely viszont ezt az összeget kizárólag pécsi és baranyai célokra fordítja. Hogy miképpen, erre nézve még csak elképzelések vannak. Lehet, hogy arra érdemes tanulónak tanulmányi segélyt ad, rászoruló beteg családot segélyez, vagy gyógyittat, talán jutalomdijakat tűz ki tanulók, kiváló eredményeket elért tanítók, jegyzők, lelkészek stb. számára, vagy más módon, a mi érdekeink és céljaink szolgálatába állítja ezt az összeget, amely ily módon visszajut hozzánk, mig egyébként ez az összeg is az érdekelt biztosító intézet hasznát gyarapítaná. Hogy mondjuk az egyesület Pécs és Baranya lakóié, az egyesület tagjai tehát nem idegenbe küldik filléreiket, nem Budapesten, Bécsben, vagy Londonban határoznak jogos kívánságáról, vagy igényeiről, hanem itt Pécsett, valamennyiőnk által ismert férfiak azok, akik vezetik az egyesületet, pénzünk itt marad szükebb hazánkban, szóval magunk között, magunknak és magunkért takarékoskodunk, bár ugyanakkor a biztosítás nagy gondolatának és lehetőségének előnyeit is élvezzük.

A napokban összes tanítótársaink kézhez vesik az egyesület beköszöntőjét, de eljutnak azok a falu többi vezetőihez a lelkészekhez és jegyzőkhöz is, kérjük szíveskedjenek a megküldött iratokat gondosan áttanulmányozni, kérjük fogjanak össze a falu vezetői s alkossuk meg a legideálisabb és leggyakorlatibb gondolásu egyesületet.

Határidó emlékeztető.

Az egyesület alapszabályai értelmében az egyesületi tagdijak minden évben legkésőbb július 1-ig a köri pénztárosnál lefizetendők. Ez alapon a köri tagok a most tavasszal tartandó köri gyülések alkalmával tagdijakat a köri pénztárosnál fizessék le s a köri pénztárosok a beszedett tagdijakat a 45 612. sz. postai befizetőlappal a központi főpénztároshoz küldjék be. Azok a tagok, akik előreláthatólag a köri gyülésen nem vehetnek részt, a köri gyüles napjáig 1933. évi 3 pengős tagdijakat esetleges hátralékaikkal együtt, a köri pénztáros címére küldjék meg. — **Az évzáró vizsgálatok idejére** vonatkozó javaslataikat a plébános iskolaszéki elnökök, igazgatók, tanitestületek és tanítók terjesszék a kerületi tanfelügyelők elé. A vizsgálatok ideje a kir. tanfelügyelőséggel is közlendő. (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 30. §-a és a VI. fej. 38. § 1. pontja.) — **Tankönyvek megállapítása és a tanítók között az osztályok beosztása.** (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej., 36. § g) és h) pontja. — **Iskolalátogatási jegyzőkönyv és iskolai évi jelentés úrlapnyomtatványok** 816/1929. sz. rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1928 április hó 1. számában) alapján beszerzendők. — **Katholikus Iskola** 1933. évi előfizetési díjat ujabb személyi sürgetés bevárása nélkül postafordultával beküldendők.

Tolnavármegye fali térképe

kapható a HALADÁS NYOMDA részvénytársaság papir- és irószer-üzletében Pécs, Király- és Mór-utca sarok. Ára . . . . . **20** pengő

Püspöki rendelet.

552/1933. **Javadalmasok mentessége községi pótadók alól.** Egyes pénzügyi hatóságok, illetve adóhivatalok az egyházi javadalmasok illetményeit képező ingatlanok után községi pótadót vetettek ki, vagy pedig községi pótadóval közvetlenül a javadalom tárgyát képező ingatlanokat terhelték meg. Mindkét álláspont téves, ami a kir. Pénzügyminisztériumnak 1932. évi szeptember hó 30-án kelt 134.848/1932. VII. sz. rendeletéből kitünik. A rendelet szószerint a következőket tartalmazza:

„A földadóról szóló 1927. évi 100. P. M. számu hivatalos összeállitás 6. §-ában foglalt rendelkezés értelmében a földadó a földbirtokot közvetlenül terheli s annak tényleges birtokosa által fizetendő. Tényleges birtokosnak a tulajdonost, illetőleg haszonélvezet esetében a haszonélvezőt kell tekinteni. Ezen törvényes rendelkezésnek megfelelően állapította meg a földbirtok tényleges birtokosának földadó fizetési kötelezettségét a jelenleg érvényben levő törvényes rendelkezés előtt hatályban volt 1865. évi VII. t.-c. 7. §-a, továbbá az 1925. évi 100. P. M. számu hivatalos összeállitás 6. §-a is. A most hivatkozott törvényes rendelkezések értelmében tehát a haszonélvezett földek után a földadót mindenkor a haszonélvező javadalmasra kell kivetni.

Ez alapon tehát az egyházi és más javadalmasok által fizetés fejében haszonélvezett földek után fizetendő földadónak, ugyszintén a vonatkozó törvényes rendelkezések értelmében a földadó után kivetendő egyéb adóknak is, mindenkor a javadalmas alanya, ha csak az utóbbi adók fizetése alól, kifejezett törvényes rendelkezés a javadalmast nem mentesíti.

A községekről szóló 1886. évi XXII. t.-c. 138 §-a akként rendelkezik, hogy a községi pótadó alól a lelkészek mentesek azon javadalmakra nézve, amelyeket az illető egyházközségekben viselt lelkészi hivataluk után élveznek.

A most hivatkozott törvényes rendelkezések egybevetéséből nyilvánvalóan következik, hogy az egyházi javadalmasok által haszonélvezett földek után az egyházi javadalmasok terhére csakis a földadó vethető ki, a földadó után járó községi pótadó — kifejezett törvényes rendelkezés értelmében — egyházi javadalmas terhére nem állapítható meg. Nem vethető ki azonban ez a községi pótadó az egyház mint tulajdonos terhére sem, mert a haszonélvezeti joggal terhelt földbirtoknak a tulajdonosa: az egyház az F. H. Ö. 6. §-ában foglalt határozott rendelkezés értelmében, a földadónak nem alanya.“

Felhivom tehát Tisztelendő Papságomat és javadalmas kántorok és tanítók figyelmét arra, hogy ahol akár az egyházak, akár pedig az iskolafenntartók, vagy pedig a javadalmasok terhére községi pótadót vetnének ki, az ellen a m. kir. pénzügyminiszter fenthivatkozott rendeletére hivatkozással kellő időben éljenek fellebbezéssel.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

281/1933. sz. **Tanítói és óvónői fizetések újabb szabályozása.** A nem állami elemi iskolai tanítónők, óvónők és állandó gyermekmenedékházvezetőnők illetményeinek újabb szabályozása tárgyában 64.800/1933. sz. alatt kiadott m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre (megjelent a Hiv. Közlöny f. é. márc. 1. sz.-ban) azzal hivom fel a felügyeletem alá tartozó összes rk. iskolák egyházközségi képviselőtestületeit, tanácsait és iskolafenntartóit, hogy e rendelet érvénybeléptetése iránt intézkedjenek.

356/1933. sz. **Tanítói állások betöltése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 64.050/1933. VI. sz. alatt a következő köriratot intézte valamennyi Főtisztihoz. Egyházi Főhatósághoz a tanítói állások betöltése körüli eljárás tárgyában:

„Az utóbbi időben a nem állami elemi népiskolai tanítói (segédtanítói) és óvónői (segédóvónői) állásbetöltésekkel kapcsolatban mind sürübben fordul elő, hogy hitfelekezeti elemi népiskolákhoz és óvódákhoz, valamint a községi elemi népiskolákhoz és óvódákhoz kezdő — (tényleges rendes tanítói alkalmazásban nem álló) — tanerők nyernek meghivást — fizetéskiegészítő államsegélyi élvezetével egybekötött tanítói, illetve óvónői állásokra, — nyilvános pályázathirdetés és szabályszerü választás mellőzésével.

Minthogy a meghivás utján való állásbetöltés a fennálló törvényes rendelkezésekkel általában nem áll összhangban és eddig is csak a legritkább és különösen megokolt esetekben előzetes hozzájárulásommal gyakoroltatott, azért a választásokat, azoknak az 1907. évi XXVII. t.-c. 21. §-a alapján itteni részről történő jóváhagyása alkalmával, a legmeszebbmenő gondossággal és körültekintéssel fogom vizsgálat tárgyává tenni s amennyiben azt látnám, hogy az állás betöltése alkalmával kezdő — (tényleges rendes tanítói alkalmazásban nem álló) tanerő nyerne

nyilvános pályázat meghirdetése és szabályszerű vállasztás mellőzésével a kérdéses megüresedett, fizetéskiegészítő államsegély élvezetével egybekötött tanítói (segédtanítói), vagy óvónői (segédóvónői) állásra meghívást — úgy őszinte sajnálatomra — kénytelen leszek az ilyen állásbetöltés jóváhagyása és az államsegély egybekötött fizetéskiegészítő államsegély kiutalása elől elzárkózni.

Tisztelettel kérem tehát a Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, méltóztassék a bölcs főhatósága alá tartozó elemi népiskolák és óvodák helyi hatóságaival jelen intézkedésemet közölni és őket arra utasítani, hogy a fizetéskiegészítő államsegély élvezetével egybekötött tanítói, illetve óvónői állások betöltésével kapcsolatban kezdő, — tényleges rendes tanítói (óvónői) alkalmazásban nem álló tanerőket a Főtiszt. Egyházi Főhatóságnál az állásnak meghívás utján, tehát nyilvános pályázat meghirdetése és szabályszerű választás mellőzésével leendő betöltésére javaslatra ne hozzák.

Egyben van szerencsém a Főtiszt. Egyházi Főhatóság nagybecsü tudomására hozni, hogy a vármegyei közig. bizottságokat és a vármegyei kir tanfelügyelőket egyidejüleg utasítottam, hogy az államsegélyes elemi népiskoláknál és óvódáknál eszközölt állásbetöltéseket a fentieknek megfelelően tegyék a legbehatóbb vizsgálat tárgyává és amennyiben a kérdéses állás betöltése nem a fentieknek megfelelő módon eszközöltetnék, az itteni részről leendő jóváhagyást és fizetéskiegészítő államsegély kiutalását nálam javaslatba ne hozzák. —"

Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes iskolák egyházközségi képviselőtestületet, tanácsait és igazgatóságait, hogy a fentebb közölt rendelkezésnek megfelelő módon járjanak el, nehogy szabálytalan, e rendelkezéstől eltérő eljárás miatt a fizetéskiegészítő államsegély további kiutalása megvonassék.

367/1933. sz. **Iskolalátogatási jegyzőkönyvek.** Ismételten előterjesztett azon óhaj alapján, hogy az évi iskolalátogatási jegyzőkönyvek ürlapnyomtatványai egyszerüsítessenek, közlöm a felügyeletem alá tartozó rk. iskolák egyházkerületi tanfelügyelőivel és kerületi iskolalátogatóival, hogy szóban forgó ürlapnyomtatványokból mindazon részek, amelyek az évi iskolat jelentés ürlapnyomtatványokban amugyis benne foglaltatnak s amelyek kitöltésére a plébános, egyházközségi elnökök, isk. igazgatók nemcsak jogosultak, hanem kötelesek is, elhagyattak s csak azon rovatok hagyattak meg, amelyek kitöltésére az iskolát meglátogató ker. tanfelügyelők, ker. iskolalátogatók hivattatnak. Az egyszerüsített iskolalátogatási jegyzőkönyv ürlapnyomtatványok a Haladásnyomda Rt.-nál szerezhetők be. Az évi iskolat jelentés nyomtatványok továbbra is változatlanul megmaradnak.

394/1933. sz. **Gazd. irányú továbbképző népiskolák meglátogatása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a folyó 1932—33. tanévre terjedő hatállyal a gazdasági irányú továbbképző népiskolákra kiterjedő hatáskörrel, a tanfelügyelői iskolalátogatót teendők elvégzésével Baranya vm. területére Géher Lajos gazd. népisk. orsz. szakfelügyelőt, Tolna vm. területére Pigniczky Ferenc szekszárdi és Somogy vm. területére Mezei Imre nagybajomi gazd. népisk. igazgatót bizta meg.

Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy nevezett iskolalátogatókat működésükben támogassák.

HIREK.

Egyházmegyei hirek. *Sperai* János nagybecsérdi plebánost regölyi, *Vizsy* Pál pécsbelvárosi segédlelkészt bölcsket plébánossá nevezte ki *Virág* Ferenc megyéspüspök. *Kletzl* Béla dombóvári káplán Nagybecsérdre került ideiglenes administratori minőségben, helyébe *Németh* László dunaföldvári káplán küldetett ugyanezen minőségben Dombóvárra.

Kerületi iskolalátogatói kinevezés. Schneider József mohácsi és Mautner Ferenc kisnyárádi rk. igazgatótanitók mohácsi esperesi kerületi iskolalátogatókká kineveztettek.

Bárdos (Neubauer) Gyula felsőmindszenti tanító 37 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. Benne a katolikus tanítóság igen rokonszenves, agilis tagját veszítette el. A háborúban küzdött, ott szerezte a gyilkos kórt, mely korai sirjába vitte. Tevékeny részt vett a község minden intézményében (a hitelszövetkezet vezetésében, a tűzoltóság szervezésében, melynek legutóbb alelnöke lett, érdemes munkát végzett), tanítói hivatásával pedig felsőbbségé eltsmerését nyerte el. Temetése máre. 24-én volt. A gyászházná l Fent Gyula kerületi tanfelügyelő végezte a szertartást papi segédlettel. A gyászházná l Ruzsinszky József köri elnök, a sírnál Bodó László helyettes elnök tartott gyászbeszédet.

Az Országos Állatvédő Egyesület iskolai pályázata. Az Országos Állatvédő Egyesület a most folyó tanévre tanulók számára a következő pályázattételeket hirdeti; 1. A népiskolák I—IV. osztályainak: Az állatok hiesinyei. 2. A népiskolák felsőbb osztályai, az ismétlő iskolák és a polgári és középiskolák I—IV. osztályai számára: A fák és bokrok nevelésével hogyan védjük az állatokat? 3. A középiskolák V—VIII. osztályai, a képzők és felsőkereskedelmi iskolák számára: Állatvédő beszéd az Országos Ifjusági Madárvédő Liga 25. évére. A dolgozatokat névaláirással az iskolat igazgatóságok útján 1933. április 15-ig az Országos Állatvédő Egyesülethez (Budapest, IX., Ernő utca 11—13.) kell beküldeni.

A „His Hitterjesztő", Jézus szent gyermekség müvének lapja megjelenik julius és augusztus kivételével minden hónap elején. Előfizetési ára egész évre 1 P 60 fillér. Megrendelési cim: Názáret-Misszióház, Budatétény. Csekkszámla száma: 33.275.

Gyermeknaptár pályázat. Az Országos Állatvédő Egyesület felkéri az irókat és különösen a tanerőket, hogy a jövő évi Gyermeknaptárát a 8—14 éves gyermekek értelmi fokához mért prózai vagy verses közleményekkel emelni szíveskedjenek. Az irásmüvek az ifjúságot a természet, kivált az állatvilág szeretetére szórakoztatva neveljék, bennük a szép, jó és igaz iránti érzéket ébresszék, szivükre és kedélyükre nemesitően hassanak. Egyes cikkek természetrajzi, állatvédelmi és állattartást tudnivalókat is nyujtsanak, családias irányuak is lehetnek. Egy-egy közlemény a Gyermeknaptárban 1—4 lapra terjedhet és ez évi április hó 15-ig küldhetők be a kéziratok az Országos Állatvédő Egyesülethez (Budapest, IX., Ernő utca 11—13.) névaláirással és lakásjelzéssel. A naptárban felhasznált dolgozatokért a szerző tiz pengő tiszteletdijban részesül.

Uj férfikari gyüjtemény. A Magyar Kórus hangjegyes folyóirat lagujabb, 9. száma most jelent meg 16 énekkari müvel, melyek a nagyközti és húsvéti időre adnak értékes anyagot dalárdáinknak. A müvek legnagyobb része 3 szólamu, ami nagy könnyebbséget jelent hazai viszonyaink közepette. Külön értéke a gyüjteménynek öt klasszikus karmü (Lasso, Martini stb. müvei) melyekhez ideális prozódiával simuló magyar szöveget *Kerényi* György irt, de hazai szerzőink bőjti darabjai is válogatott másországokat jelentenek az énekkaroknak. A husvéti részben leghlemelkedőbb darabok *Halmos* László 97. Zsoltár-a, *Harmat* Artur offertoriuma és *Szendrei* István Feltámadási éneke. Klasszikus és mégis könnyü müvekben oly szegény dalárda-irodalmunk nagy nyeresége e füzet. — A szövegrészben *Shvoy* Lajos megyéspüspök köszönti a harmadik évébe lépő folyóiratot, amely mai nehéz időkben elismerésre méltó kitartással és lendülettel dolgozik a magyar dalos-ügy fejlesztésén, állandóan izléses és praktikus müvekkel látva el a dalárdákat. Számos cikk és érdekes hir egészíti még ki a füzetet, melynek ára P 2.40. Mutatványoldalakat készséggel elküld a Magyar Kórus kiadóhivatala, Budapest, I. Fery Oszkár u. 55 szám.

Keresztút. Krisztus Urunk halálának 1900. évfordulójára. — Most jelent meg új, magyar gyártmányú, gyönyörü képekből összeállitva és b. e. Prohászka püspök szövegével ellátva. Miniatürkiadás. Ára 1.50 P. Szentévi emlékkép drbja 6 fillér. Kapható az ár és portóköltség beküldése után, Misszióbolt Budapest, I. Krisztina-körút 127.

Többeknek. A félreértes onnan eredt, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként nem az szerepelt, akinek nevére szólt a számla, hanem más. Ezért feltétlenül szükséges az, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként mindenkor az szerepeljen, aki a rendelést eszközölte s akinek nevére szólt a számla. Célszerű még a számla számára is hivatkozni. Ily eljárás mellett félreértés nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevén áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig neüre szól a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerepeljen feladóként.

HALADÁS

Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok

Izléses nyomtatványok olcsó árakon!

Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

Levente felszerelések.

Rádió laboratorium

MAGYAR KIR. LŐPORÁRUDA.

SZALAY és RICHTER

FEGYVER-, LŐSZER-, SPORT-, VADÁSZATI-, MECHANIKAI- ÉS ELEKTROTECHNIKAI CIKKEK NAGYRAKTÁRA

PUSKAMŰVES MŰHELY - RÁDIÓCIKKEK

Pécs, Király- és Mór-u. sarok

TELEFONSZÁM: 25-41.

Részletfizetésre,
megkönnyített fizetési feltételekkel is kapható

Cserkész felszerelések.

HALADÁS NYOMDA RT PÉCSETT
Király- és Mór-utca sarok
nyomtatványai árban, minőségben: egész Pécs reklámja!

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. *Tagdíj 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szcitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 46.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. május 1. XXII. évfolyam, 5. szám.

MEGHIVÓ

A
PÉCSEGYHÁZMEGYEI RÓM. KATH. TANITÓEGYESÜLET

1933. évi június hó 6-án Pécsett, a Kath. Kör dísztermében tartandó

XXII.

rendes közgyülésére.

9 órakor szentmise a várkemplomban.

10 órakor a közgyülés kezdete a következő

TÁRGYSOROZATTAL:

1. Elnöki megnyitó.
2. A mult évi közgyülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés s ezzel kapcsolatban az 1933. évi április 27-én megtartott választmányi ülés határozati javaslatainak előterjesztése.
4. *Cserkésszolimpiász Gödöllőn.* Előadó: vitéz *Széky* Pál, tanítóképzőintézeti tanár.
5. Indítványok, melyek a közgyülést megelőzőleg 8 nappal az egyesület titkáránál (Papnövelde-u. 2.) beadattak.
6. Világi elnök és számvizsgáló-bizottsági tag választása.
7. Elnöki zárszó.

Pécs, 1933. május 1.

Komócsy István, egyh. elnök. **vitéz Széky Pál,** titkár.

Elegendő számú jelentkezés esetén közös ebéd lesz, melynek ára kb. 1—1·20 P lesz. Jelentkezni lehet levelezőlapon az egyesületi titkárnál június 1-ig.

Választmányi ülésünk.

Egyesületünk választmánya f. évi április 26-án tartotta közgyülését előkészitő ülését a Pécsi Katholikus Kör könyvtártermében. A gyülésen nagyszámban jelentek meg a választmány tagjai. Eberhardt János, világi elnök és Barabás András, vál. tag távolléttüket irásban mentették ki.

Elnöki előterjesztések.

A gyülést Komócsy István, ehm. főtanfelügyelő, egyh. elnök, fél 10-kor nyitotta meg. A jegyzőkönyv vezetésére a jelenlevő jegyzőket, hitelesítésére pedig Koleszárics Károly magyarsarlóst és Steiner Ferenc szókédi ig. tanítókat kérte fel.

Megnyitó beszédében hangsúlyozta az elnök, hogy a tanügyi igazgatás terén vezető elve:

harmonia az összes hatóságokkal, melyekkel a tanítóság érintkezésbe juthat. Ezt a harmoniát sikerült létrehozni s a jövőben is ápolni fogja.

Bejelentette, hogy a közigazgatási hatóságok a gyülésttilalmat a Katholikus Népszövetség akcióira is kiterjesztette s igy ezek a szervező gyülések, — melyekben a kath. tanitóság is tevékeny részt vett — egyelőre szünetelnek. Ezek helyett gyakrabban fog megjelenni az esperest körök gyüléseln, hogy

ha a népet nem is, legalább annak vezetőit vigasztalhassa, buzdítsa és erősítse.

Fölolvastatja Eberhardt János világi elnök levelét, melyben az, már tavalyi lemondására hivatkozva, most visszavonhatatlanul lemond a világi elnöki tisztségről. A valasztmány a világi elnök lemondását

sajnálatának, de egyszersmind megbecsülésének kifejezése mellett, elfogadja s az uj elnök személyének kiszemelésére négy tagból álló jelölő-bizottságot küld ki, amely az elnöki tisztségre Barabás

András, Koudela Gyulát és Schlenker Mihályt hozta javaslatba.

Előterjeszti a pécsi püspöki tanítóképzőintézet cserkészcsapatának segély iránti kérelmét. A választmány, többek hozzászólása után, az ideicserkészvilágtáborozásra való tekintettel 300 P-t javasol a közgyűlésnek.

Titkári jelentés.

Az elnöki előterjesztések után Széky Pál mondotta el az egyesületi élet minden megnyilvánulására kiterjedő részletes jelentését. Hangsúlyozta, hogy a körökben tartalmas, komoly munka folyik, melyből ki kell emelni azt a dicsérendő törekvést, hogy a köri gyűléseken a tanítói problémák mellett

az aktuális és általános érdekű katholikus kérdésekkel, így a katholikus akció, a Katholikus Népszövetség és a pápai bulák kérdésével is részletesen foglalkoznak.

Előterjeszti és tájékoztatja a választmányt a körökből befutott és a tanítóság egyetemét érdekló két indítvány állásáról. Az egyik a kárászpusztai leventeoktatói tanfolyamon, az oda berendelt tanítóoktatók sérelme, melyet az ehm. főtanfelügyelő a tanítói tekintély megórzésével intézett el.

A másik a bonyhádi esp. körnek a Katolikus Internátusi Alapra vonatkozó azon indítványa, hogy kéressék fel a Megyéspüspök Úr Önagyméltósága olyan mozgalom megindítására, hogy az alapból az egyházmegye tanítóságának Pécsett tanuló gyermekei kaphassanak segélyt. Erre vonatkozólag titkár ismertette az alap felosztási tervezetét, mely szerint

a Kath. Internátusi Alap 75 %-a az egyházmegyék között kerül felosztásra s ezen összegekből elsősorban a kultur centrumoktól távolabb működő, többgyermekes tanítólmak, az egyházmegye területén fekvő, katholikus internátusokban elhelyezett gyermekei kapnak segítséget. A segély iránti kérelmeket minden év május hó végéig kell az ehm. hatósághoz benyujtani. Az ehm. hatóság a segélyek odaítélésénél meghallgatja a tanítóság képviseletét is. Amenyiben a tanító gyermek más egyházmegye területén levő internátusban volna, úgy a segély iránti kérelmet az illetékes ehm.-i hatósághoz kell intézni.

A választmány az adott felvilágosításokat örömmel és megnyugvással vette tudomásul.

A pénztáros jelentése.

Magyar Sándor, egyesületi főpénztáros terjesztette elő ezután az 1932. évi zárszámadást, mely szerint a bevétel 3013·70 P, kiadás 2751·01 P, s így pénztári maradvány az 1933. évre 262·69 P. A választmány a zárszámadást tudomásul vette s a közgyűlésnek a felmentvény megadását javasolja.

Költségvetés az 1933. évre: bevétel 3128·69 P, kiadás 3030 P, maradvány 98·69 P. A választmány tudomásul vette.

Pályadíjak odaítélése.

Az 1932/33. isk. évre kitüzött 4 pályatételre összesen 5 pályamunka érkezett be, és pedig „Bátorság" — „1933." — „Rada Zsolt" — „Vesszen Trianon" és „Hogyha boldogítjátok gyermekeiteket most, boldoggá tesztek őket húsz év mulva is", — jeligés alatt. A bíráló-bizottság javaslata alapján a választmány.

50 P-vel jutalmazta Nübl Jánosné, dússi tanítónő „Bátorság" jeligéjü és 30 P-vel Gasz József, baranyajenői tanító „1933" jeligéjü dolgozatát.

A pályamunkákkal kapcsolatban felmerült a jutalmazott dolgozatok közkincsé tételének gondolata is. Több hozzászólás után elhatározta a választmány, hogy ezen dolgozatokat

„Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület pályadijas munkái" gyüjtő cimmel, kisalaku 10-12 filléres árú füzetek alakjában, minden tanító részére, kiadja. A füzetek árát az esp. körök pénztárai fedezik. A pályamunkáknak sajtó alá való rendezésével a biráló-bizottságot bizza meg a választmány.

Új pályatételek.

A biráló-bizottság javaslata alapján az 1933/34. isk. évre a következő pályatételeket tüzi ki a választmány:

1. *Milyen befolyása van a gyermek szabadon választott munkájának jellemére és intelligenciájára és a tanító miképpen használhatja fel ezeket?*
2. *Milyen akadályokba ütközik napjainkban az iskola nevelő és oktató munkája és hogyan küzdhetjük le ezeket?*
3. *Milyen jelentősége van az ifjúsági olvasmányoknak a nevelésre és a tanításra nézve?*
4. *Az engedelmesség lélektani kifejtése, fajai és jelentősége az iskolában és az életben.*

A pályamunkák, jeligével ellátva és a szerző nevét rejtő jeligés levél kíséretében 1934. *március hó 1-ig* nyujtandók be az egyesületi titkárnál (Pécs, Papnövelde-u. 2. sz.). A pályamunkák jutalmazására egyenként 50 pengőt szavazott meg a választmány.

A »Komócsy István Segélyalap«.

Magyar Sándor, egyesületi főpénztáros jelentése szerint a „Komócsy István Segélyalap"-nak

4000 P tőkésitett pénze van, 800 P értékü Haladás részvénye s a nyomda elszámolása szerint 1932. jun. 1-től 1932. dec. 31-ig újabb 1175·91 P áll az alap rendelkezésére. Az alapból a mult évben 17 tanító kapott, összesen 1116 P segélyt.

A jelentéssel kapcsolatban vitéz Széky Pál, egyesületi titkár szóvá teszi azt a durva támadást, mely Komócsy István, egyhm. főtanfelügyelőt a „Pécsi Riport" c. időszaki lap részéről érte. E lap februári számában cikk jelent meg, mely azzal vádolja Komócsy Istvánt, hogy mint ehm. főtanfelügyelő és a Haladás nyomda rt. elnöke elrendelte, hogy az egyházmegye iskoláiban csak a Haladás nyomda irkáit használhatók, melyek más kiadók irkáinál silányabbak és mégis drágábbak és e réven 60.000 P haszonat vágott zsebre. Ezzel szemben a titkár megállapítja, hogy az irkák kiadásának gondolata a mohácsi közgyülésen vált határozattá, hogy Komócsy István az akció sikere érdekében nem egyszer súlyos anyagi kötelezettségeket is vállalt s hogy a haszon mire fordíttatott, azt mutatja a főpénztáros jelentése. Ezek alapján a következő határozati javaslatot terjeszti elő: „Mondja ki a választmány, hogy

1. *a „Pécsi Riport" c. időszaki lapnak durva s a tények nem ismerésén, vagy azok elferditésén alapuló támadását a legerélyesebben visszautasítja és Komócsy István, ehm. főtanfelügyelőt, a legmesszebbmenő hálájáról, elismeréséről és bizalmáról biztositja.*
2. *a közvélemény tájékoztatására fenti határozatát, valamint a segélyalap valódi állását feltáró közleményt legyen közzé a „Dunántúl" c. napilapban.*

A választmány a javaslatot percekig tartó lelkes tüntetéssel fogadta el s a közlemény megszövegezésével a titkárt bizta meg.

A tanítóképzés reformja.

Dr. Becker Vendel, szegedi kir. kath. tanítóképzőintézeti igazgató megküldötte az egyesületnek *„A tanítóképzés reformja"* röpiratát azzal a kérelemmel, hogy azt az esp. körök gyülésein, valamint a választmányi ülésen tárgyalják s így véleményüket nyilvánithassák. Dr. Becker Vendel röpiratát, valamint a tanítóképzés reformjának mai állását vitéz Széky Pál, egyesületi titkár ismertette. A tanítóképzés reformja, — mondotta — szőnyegen feksaik azóta, mióta a tanítóképzést elválasztották a normál-iskoláktól. A legutolsó hivatalos állásfoglalás ebben a kérdésben az 1928. évi III. egyetemes tanügyi kongresszuson történt. Itt két álláspont állt szemben, egy többségi és egy kisebbségi. A többségi vélemény szerint a tanítóképzés

középiskolai érettségi bizonyitvány alapján 2 évfolyamú főiskolán történnék, de úgy, hogy a tanítói pályára menők a középiskola V. évfolyamától kezdődőleg, a paphézés mintájára, tanítóképző szemináriumba is járnának, ahol a tanítói hivatáshoz szükséges ránevelést kapnák, valamint azokból a tárgyakból oktatást (művészetek, gazdasági ismeretek stb.) melyek a középiskolának nem tárgyai.

A kisebbségi álláspont szerint a tanítóképzés

a történelmileg kialakult tanítóképzőkben folyna tovább is, de úgy, hogy a tanítóképzőknek van egy 4 évfolyamú alsó tagozata, mely főleg ált. müveltséget ad és egy 2 évfolyamú főiskolai tagozata, mely főleg szakképzést nyujt.

Becker Vendel tervezete lényegében a két álláspont áthidalása. Szerinte a tanítóképzőintézet

kéttagozatú, egy 4 évfolyamú alsó és 2 évfolyamú felső tagozattal. Az alsó tagozat elvégzése után tanítóképző-érettségit tesznek a növendékek, mely a középisk. érettségi bizonyitványnyal minden tekintetben egyenlő értékü.

Előterjesztette a titkár a pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanártestületének e tárgyban hozott döntését is, mely szerint a tanítóképzés a

a történelmileg kialakult tanítóképzőkben, 4 évfolyamú alsó és 2 évfolyamú felső tagozatban folynék s a tanítói oklevél megnyilaná a tanítók részére az egyetem bölcsészeti fakultását.

Több hozzászólás alapján az a vélemény alakult ki, hogy — mivel a magyar falunak olyan tanítói gárdára van szüksége, mely ha

megünja a falusi egyedüllétet és a falu egyszerü életét, nem veszi elő érettségi bizonyitványát és más úton keres boldogulást,

a pécsi tanítóképzőintézet tanári karának átalakítását tartja helyesnek. A kérdés megtárgyalását egyébként a köri gyülések napirendjére is tüzi.

A közgyülés előkészítése.

Az egyesület XXII. rendes közgyülését június 6-án, 10 órai kezdettel, Pécsett tartja meg. A közgyülés programmja a hivatalos jelentéseken kivül vitéz Széky Pál előadása a gödöllői világ-jamboree-ről, továbbá

a világi elnök és egy számvizsgáló-bizottsági tag választása.

Indítványok.

Szabályszerüen beérkezett Barabás András, párti-i ig. tanítónak a tanítóság járandóságait szabályozó törvényjavaslat benyujtására vonatkozó indítványa. A választmány úgy határozott, hogy a közgyülésnek a következő formában javasolja elfogadásra:

a kántori járandóságot képező földek teljesen mentesek legyenek a fizetésbe való beszámitás alól, a többi, tanítói járandóságot képezők pedig holdankint 10 P-vel értékelleszenek.

A gyülés délután fél 2-kor ért véget.

Illéz Széky Pál,
titkár.

BOLDOG HÚSVÉT BARANYÁBAN.

(NÉPSZOKÁSOK ÉS BABONÁK)

Irta: **Magyar István,** hittanár.

Ha valaki a húsvéti szokásokról beszél, az emberek általában a piros, trott és tultpános tojásokra gondolnak, mert ez a legáltalánosabb. Kedves a párhuzam benne. A csibe nem marad a tojáshéjban, hanem csőrével átüti azt és kikel diadalmasan, a ház örömére. Krisztus Urunk sem maradt a sirban, hanem saját erejéből kiszabadul onnan és elhengeritődik a kő a sirról, a kereszténység nagy örömére. A falusi apróságok a nagy gonddal elkészitett fészkekből elszákmányolják a tojásokat, elhiszik, hogy a nyuszi tojásokat tojik és pontosan önnekik. Örömmel viszik a rétre, mely az új fütől és a nedvességtől még puha és magasra dobálják, mig el nem törik.

Ezen szokáson kivül azonban sok más érdekesség is van, mely azt igazolja, hogy a mi kedves magyar népünk a vallás igazságaival és szertartásaival állandó kapcsolatban van, melyet bizonyit életberendezése, felfogása és igazolják szokásai. Igaz, hogy ezek a szokások sokszor túlságosan maradiak, babonás színezetüek és csak mint külsőség, diszes ruha tünnek fel, de mégis kedvesek, mert néptiesek és kitérezzük belőlük a nép ragaszkodását vallásához. Az alább közölt babonás szokások közül azok, melyek a jövendőt fürkészik, a jósláshoz, melyek rendkivüli és csodás eredmények biztositását célozzák, a varázsláshoz tartoznak. Kocsolán pl. hamvazószerdán reggel a fiuk kosárral a karjukon házról-házra 'mennek és hamvaznak. Közben előadják a jókivánságaikat, hogy a böjt meg ne árison, sonkát, kóbászt penész át ne járjon stb. — Mindezekért tojás a honorárium. (A legtöbb házban ilyenkor a lábasokat és fazekakat hamuval kisikálják és elteszik nagyszombat estig, feltámadás utánig, amikor már szabad nem böjti eledelt is főzni és enni).

Különösen sok reflexiót fűznek a szenteltbarkához. Templomból hazajövet nem szabad a házba húsvétvasárnapig bevinni, mert halált hoz. Húsvétkor a feszületre teszik, vagy ha nagy a vihar, egy-két szemet a tűzre dobnak, hogy az baj nélkül vonuljon el felettük, vagy a szántóföld négy sarkába vagy a rétre tüzik, hogy jó termés legyen, hogy a vakondok a rétet fel ne turják. Adnak belőle a szarvasmarhának, hogy betegségéből kigyógyuljon s ha az otthonlak közül valaki beteg, a szentelt barkából füstöt gerjesztenek, mert ettől meggyógyul. A küszöbre teszik, hogy a boszorkány a szobába be ne tudjon menni stb. stb. Nagyszerdán általános a kukoricacsuta-tűz fölé helyezett rostélyon a kukoricapattogatás. A feltámadásig ezzel élnek. A szigorúan megtartott böjt azonban nem akadályozza őket abban, hogy letárgyalják a férjhezmenendőket és azokat, akik pártában maradnak és húsvét vasárnapján szalmát söpörnek (a legények szórják tele a Vénus által mellőzöttek udvarát) és hétfőn rongybabával táncolnak a mulatságon, a húsvéti mussikában (német szokás).

Nagycsütörtökön a gyermekvilágban általános az a hiedelem, hogy a harangok angyalok szárnyán Rómába repülnek, mások szerint csizmában Rómába mennek. Mágocson az a szokás, hogy szentmise után egy kakast a földbe ásnak úgy, hogy a nyaka, feje a föld felett legyen. Egy legény szemét kendővel bekötik, kezébe csépjét adnak és az igyekszik eltalálni a szerencsétlen állatot. Kukorékolásra akarják kényszeriteni, vagy büntetni azért, mert azon a Krisztus-tagadást jeleneten hallgatott.

Nagypéntek a halál gondolatának jegyében multk el. A szentsírhoz mennek virrasztani. Vallásos asszony nem mesael ilyenkor, mert Jézus a kereszlúton megáthozta a ház csinosításával foglalatoskodót. A kenyérsütés azért megengedett munka, mert amikor Jézus a kereszt alatt leroskadt, egyik házból, hol éppen kenyeret sütött a háziasszony, a friss kenyér illata áradt ki, melytől magához tér az Üdvözítő. Mohácson Pilátus-verést tartanak. A templom előtt homokbuckát állitanak fel és a csonkamiséről kijövet dorongot vesznek a kezükbe a legények és ütik a homokdombocskát, mikőzben haragosan Pilátus nevét kiáltozzák. (Hihetőleg azért, mert halálra adta Krisztust.) Nagypénteken, ha a házőrző gödröt kapar, egész bizonyos, hogy a házban valaki meg fog halni, hogy az felváltsa a legutóbb elhalt és eddig a friss halott ajtajában virrasztó lelket. Ha nagypénteken halott van, az állatokat ki kell vernl az udvarra, mert a meghalt azokat is (főleg ha a gazda halt meg) magával ragadja a sirba. A teheneket e napon ne hajtsa senki a határon túl, mert elapad a tőgye a tehénnek (vókányi és Kisteleken divó babona). A dinnyeberkiek azt mondják, hogy ha nagypénteken vihar közeleg, nagy baj lesz belőle, mert nem szólalhatnak meg a harangok. Az a felfogás uguanis, hogy a tizenhárom fejű, sárga sárkány vezeti a viharfelhőket és ha megszólalnak a harangok, a sárkány nem tudja bevezetni a falu határába a felhőket, mert a harang szive a sárkány fejét állandóan üti és eltéríti útjából. Nagypénteken az órát megállitják, a tükröket letakarják, nagy megfordítják a gyász jeléül.

Nagyszombaton reggel a tűzszentelést zsidóégetésnek nevezik, vagy Judás-pörkölésnek. A megszentelt parázsból visznek haza, hogy azzal gyujtsák a meg tüzet. Attól azonban óvakodnak, hogy a tűzrakásban elsők legyenek, azért megfigyelik, hogy füstöl-e már valahol a kémény. A szentmise glóriájakor meghúzzák a harangokat. Ekkor megrázzák a fát, vagy fejszével megütik a törsét, hogy sokat teremjen, a dinnyeberki lányok pedig leszaladnak a patakhoz és megmossák arcukat, hogy szép pirosak legyenek (a lelki megtisztulásnak is lehet a szimbóluma). A feltámadási körmenet előtt órákkal ott tartózkodnak a szentsírnál és imádkoznak, mintha keltegetni akarnák Krisztust (Exurge Domine) imával.

Húsvét vasárnapján kora reggel sonka, kalács és más ételek szentelése van. Uiána nagy versenyfutás, mert aki előbb ér haza, az legelszőször fog aratni. A húsvéti bárány csontját nem szabad a kutyának adni, hanem elégetik, a szentelt sonka csontját a ház iszterjébe dugják, hogy el ne égjen a tető, vagy a gyümölcsfára rakják. Kocsolán azt mondják, hogy a szentelt sonka csontjából, ha elültetik a kertben, rózsa nő, a szentelt morzsalékokból meg, ha kertünkben elhintjük, szép virágok nőnek. A szentelt kenyeret először meg kell jelölni a kereszt jelével, mert enélkül a kenyérbe szaladó kés a Boldogságos Szűz szivét járja át. A csontokkal sok mindent rendeznek. Így a hüsziöb elé teszik, hogy a kutya falkapja és elvigye azokat. Amerre viszi a csontokat, arra viszik a lányokat férjhez.

Húsvét hétfőjén általános szokás a locsolás. Terített asztallal várják a legényeket és a locsolásért az iskolások pirostojást, a nagyok sonkát stb. kapnak. Bükkösdön ilyen verset mondanak:

Én kis kertészgyerek vagyok,
Rózsavizzel locsolgatok,
Arra kérem az anyát,
Adja elő a lányát;
Meglocsolom a haját,
Mint a pünkösdi rózsát.

Feketen hétfőn a fiúk, kedden a lányok locsolnak, ez a termékenység kivánságának egyik megnyilatkozása állitólag (német falu).

Ezen a szokásokból és hiedelmekből látjuk, hogy valóban primitiv a vallási képzettségük, a nivó alacsony, de a szív meleg és Krisztust szereti. Ha ezt a nivót emelni lehetne, fokozott ráhatás és foglalkoztatás által, akkor népünkben még biztosabb támaszt nyerhetnénk a vallásos életet illetőleg. Nemzeti multunk és a mostani életünk, sajnos semmiféle szokásban és népies formában nem tud megjelenni. Hogy Árpádot, a honalapitót, Szent Istvánt meddig siratta népünk, arról csak a történelem beszél. Szent László csodái sem közismertek a népnél. Talán Mátyás királyunk uralkodásával kapcsolatban bukkanhatnánk népszokásokra és aranymondásokra. A mohácsi vésznek semmit nyoma sincs a nép életében. A török hódoltságról csak egy-két mondás és egyéb semmi. Marad a Rákóczi-felkelésből, a kuruc-labanc harcokból a kuruc nóták, a tárogató, a busongó ének és végül a negyvennyolcas harakánság. Ez igazán kevés! Egészen úgy indulunk, hogy a világháborúnak az emléket sem fogják gyarapitani magyar népünk hazafias szokásait, életberendezkedését. Pedig fontos, hogy ezzel is törődjünk és a settlement igen alkalmas volna arra, hogy társadalmunk függelmét felkeltsük. A világháborúnak van költészete, nótái, mondásai, vannak önfeláldozásról szóló históriák, győzelmes csaták, vannak legendás hirü ezredek stb. Milyen jó volna, ha ezeknek visszhangját hallanánk a népnél is! Öntudatosan csak akkor leszünk magyarok, ha az elmult évezred sokezer és ezer gyökeret bocsájthat be a néplélekbe, mert akkor hűséges lesz tradicíójához és nem fogja megtagadni történelmét, akkor remélhetünk abban is, hogy a sok gyökérből új élet, új húsvét támad.

Haladás
Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok
Izléses nyomtatványok olcsó árakon!
Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

Határidó emlékeztető.

Nyugdíjaztatás iránti folyamadványok az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal útján beterjesztendők. — **A tanköteles korban** levő gyermekek számbavételét és az összegyűjtött bejelentések feldolgozását május 15-ig a tanítók elvégezni kötelesek (130.700/1933. ukm. rend. 7. §). — **A törzskönyvezető** tanító a szept. 1-től aug. 31-ig született, életben levő gyermekek kimutatását az angolkönyvezetőtől bekéri (130.700/1933. sz. ukm. rend. 9. §). — **Magántanulók** gondozói az iskolaigazgatóság által a helyi hatóság útján függelmeztetendők, hogy a magánvizsgák a tanév végén mely napon tartatnak meg (130.700/1933. sz. ukm. rend. 53. §). — **Madarak és fák napja** megtartandó s lefolyásáról az évi iskolai jelentésben meg kell emlékezni a az egész nap lefolyásáról az 1744/1929. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az illetékes kir. tanfelügyelői hivatalnak junius 1-ig jelentést kell tenni. **Julius fizetési jegyzék** a kir. tanfelügyelőséghez láttamozás végett beküldendő. — **Békenap** tartandó május 18-án. — **Évzáróvizsgálatok ideje** a 721/1927. sz. egyhm. főtanf. rendelet (megjelent a Kath. Isk. 1927. évi 4. számában) alapján a kerületi tanfelügyelői és a vármegyei kir. tanfelügyelői hivatalnak május 15-ig bejelentendő. **Anyák Napja és Ifjúsági Vöröskereszt Egylet** tárgyában a vármegyei kir. tanfelügyelőhöz az 1120/1930. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján jelentést kell tenni. **Katholikus Iskola** előfizetési díjai újabb sürgetés bevárása nélkül a 45.612. sz. postai befizetőlappal beküldendők. — **A tagdíjakat** a köri pénztárosok szedjék be s a központi pénztárt illető részt a 45.612. sz. postai befizetőlap felhasználásával, újabb sürgetés bevárása nélkül, küldjék be. **Iskolalátogatási** jegyzőkönyv és évi iskolai jelentés űrlapnyomtatványok, tekintettel az iskolalátogatás idejére, haladék nélkül beszerzendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

585/1933. sz. **Iskolák helyiségeinek az iskolánkivüli népmüvelés céljaira igénybevétele.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes rk. iskolaigazgatóságokat, hogy a tantermeknek iskolánkivüli népmüvelés céljaira való átengedése tárgyában történő intézkedésünknél szigoruan alkalmazkodjanak a 75.100/1933. VIII. a. sz. alatti kiadott m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletben (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi ápr. 1. számában) előírt eljárásokhoz. Amennyiben bármi okból a helyi hatóság a helyiségnek jelzett célra leendő átengedését megtagadnák, arról nekem nyomban részletes jelentést kell tenni.

586/1933 sz. **Tanítói állások pályázati határideje.** Tudomásvétel és szoros miheztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes plébános, egyházközségi elnökökkel, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztor úr akként rendelkezett, hogy jövőben a tanítói állásokra történő pályázatok benyujtására a lap megjelenésétől számított legalább három heti határidő tüzendő ki.

587/1933. sz. **Nyári gyermekmenedékhelyek.** Baranya vm. alispánjának 1933. április 6-ikán 7108/alisp. 1933. sz. alatt kelt megkeresése alapján közlöm a felügyeletem alá tartozó összes plébános, egyházközségi elnökökkel, iskolaigazgatókkal és tanítókkal, hogy a nyári gyermekmenedékhelyek megszervezése tárgyában a járási főszolgabírót és jegyzői hivatalok s ezek útján a községi előljáróságok Baranya vm. alispánja által megfelelő módon utasítást kaptak. Nevezett hivatalok megbízatásuknak azonban csak úgy lesznek képesek megfelelni, ha az iskolák helyi hatóságai és a tanítók is részt vesznek e munkában. Ezért felhívom a felügyeletem alá tartozó összes egyházközségi képviselőtestületeket és tanácsokat, hogy a gyermekmene dékhelyek céljaira az iskolák tantermeit engedjék át s a plébános, egyházközségi elnökök, valamint tanítók a társadalmi propagandában való részvételükkel a közigazgatási hatóságoknak legyenek hathatós támogatására.

596/1933. sz. **Tanköteleseknek templomi és iskolai tisztogatási munkától elitlása.** A tanköteleseknek az iskola tantermeinek tisztogatási munkálataiban való részvételét egészségi, sőt erkölcsi okokból törvényes rendelkezés tiltja. Mindazonáltal ismételten előfordult, hogy tanköteleseket nemcsak az iskola, hanem a templom tisztogatási munkálatainak végzésébe is bevontak. Ez adott esetben a plébános, egyházközségi elnök, tsk. igazgató, sőt az egyházközségi tagok tudta és hozzájárulása nélkül az alkalmazott templom és iskolaszolga önkényes eljárásával is megtörtént. E szabálytalan eljárások a tankötelesekre súlyos egészségi és erkölcsi hátránnyal járták. Ezt megakadályozandó, szigoruan megtiltom azt, hogy a tankötelesek szóban forgó munkálatok végzésébe a jövőben bevonassanak. Ezen rendelkezésem ellenőrzésére a plébános egyházközségi elnököket kérem fel azzal, hogy e tekintetben a legesekélyebb szabálytalanságról azonnal tegyenek jelentést.

601/1933. sz. **Iskolai és tornaünnepélyek.** Tolna vm. kir. tanfelügyelője f. évi április 10-iki kelettel 672/1933. sz. alatt a közvetlen felügyelete alá tartozó néptskola igazgatóságokhoz a következő köriratot intézte:

„Mint az előző években, úgy most is kívánatosnak tartom, hogy az egyes községek területén a tavaszi hónapokban tartani szokott leventeversenyekkel kapcsolatosan az azon községben levő elemi iskolák tanulóifjúságával szintén rendeztessék ének és tornaünnepély.

Az ünnepély programmja ez alkalommal a csapatok felvonulása, külön a fiuk és külön a leányok között gyakorlatai, játékos és ritmikus tornája, szabadon választott gyakorlataik, esetleg egyes helybeli iskolák közötti versenyszámok, vagy mérkőzések stb. lehetnek. Az egyes tornaszámok közé egy-egy énekszám volna beleilleszthető.

Felhivom ezért Cimet, hogy a fentiek szerint eljárni s ily irányban a helybeli Levente-Egyesület vezetőségével érintkezésbe lépni szíveskedjenek. Az esetben, ha a községben levente helyi verseny nem volna, vagy más akadály merülne fel, akkor az iskolák külön tartják meg torna és énekünnepélyüket. Az ünnepély megtartásának ideje legkésőbb május hó 10-ig hozzám feltétlenül bejelentendő a vallás és közokt. m. kir. miniszter úrhoz bejelenthetés végett. Az ünnepélyek után kimerítő jelentés teendő hozzám június hó 20-ig."

Felhivom a felügyeletem alá tartozó s Tolna vm. területére eső r. kath. iskolák plébános, tsk. igazgatóit, igazgatótanítóit és tanítóit, hogy fentebb közölt kir. tanfelügyelői körirathan foglaltaknak megfelelőleg intézkedjenek, hogy ekként az ének- és tornaünnepélyek egységesen legyenek megtarthatók.

609/1933. szám. **Szent az Év.** Dr. Gálos László pécsi theol. tanárnak jelen lapszámunkban „Irodalom" rovata alatt ismertetett művét, az iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom is. Tanításunk népnevelői tisztje ellátásában is nagy sikerrel használhatják.

624/1933. sz. **Az 1932/33. tanév befejezése és az 1933/34. tanév megnyitása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 28.580/1933. Vá. 1. sz. rendeletének (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. ápr. 15. számában) hatályát a felügyeletem alá tartozó összes iskolákra és intézetekre kiterjesztem s felhívom az iskolaigazgatóságokat, hogy a tanév befejezése és megnyitása iránt e rendeletben foglalt előírások szigorú betartása iránt intézkedjenek.

Külön is felhívom az iskolaigazgatóságokat és tanítókat arra, hogy szóban forgó rendelet szerint *évzáró vizsgálat teljes tanév esetén junius 22-ikénél előbb meg nem tartható s hogy befejeként 6 napos tanítás mellett a munkanapok száma 220, mig, ha a hét 5 köznapján történik a tanítás, 188. Az általános és gazdasági irányú továbbképző iskolában a tanításra 38 félnapot kell fordítani.*

625/1933. sz. **A rozsfogyasztás emelése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi 46.417/VII. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi ápr. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságait, hogy a rendeletben foglaltaknak végrehajtása iránt intézkedjenek.

635/1933. sz. **Néptanítók Lapja esedékes előfizetési díjainak hiegyenlítése.** Baranya vm. kir. tanfelügyelője f. évi ápr. 19-iki kelettel 860-2/1933. sz. alatt a következő átiratot intézte hivatalomhoz:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 49.375/1933. VI. számú rendelete alapján tisztelettel kérem Főtisztelendő Egyházmegyei Főtanfelügyelőséget, hogy a Néptanítók Lapja előfizetési díja fejében már esedékessé vált 4 P 80 fillérnyi összeg haladéktalanul kiegyenlítésére a bölcs fenhatósága alá tartozó iskolák iskolaszékeit felhivni szíveskedjék.

Tisztelettel megjegyzem, hogy a jelen ügyszám alatt az érdekelt iskolaszékeket a hátralékok haladéktalanul beküldésére közvetlenül is felhívtam.

A Főtisztelendő Főtanfelügyelőség hatáskörébe tartozó ezen iskolák a következők: Abaliget, Bakóca, Beremend, Bikal, Birján, Bogdása, Boda, Hegyszentmárton, Csikóstőttös, Dinnyeberki, Görcsöny, Gyód, Harkány, Helesfa, Hercegszentmárton, Hetvehely, Ófalu, Himeshaza, Hird, Martonfa, Horváthertelend, Ivánbattyán, Kaposszekcső, Kárász, Kássád, Keszü, Kisbeszterce, Kishajmás, Kisnyárád, Kisujbánya, Komló, Kökény, Kővágószőllős, Lánycsók, Lapáncsa, Illocska, Lippó, Lovászhetény, Mágocs, Magyarszék, Liget, Magyarszentiván, Málom, Mánfa, Mecsekjánosi, Mecsekpölöske, Mecsekrákos, Megyefa, Mohács, (Belváros, Külváros, Homorud, Kanda, Sárhát, Szőllőhegy, Belsőrina,) Monyoród, Nagybudmér, Nagyhajmás, Nagynyárád, Nagypall, Németbóly, Németmárok, Németpalkonya, Ócsárd, Ózdfalu, Palé, Peterd, Pócsa, Pusztakisfalu, Püspökbogád, Püspöklak, Püspökmárok, Püspökszenterzsébet, Kátoly, Rácmecske, Rácpetre, Ranódfapuszta, Sellye, Somberek, Cseledoboka, Sumony, Csobokapuszta, Szabadszentkirály, Szalánta, Áta, Szederkény, Szentdienes, Szilágy, Szilvás, Szőkéd, Tarrós, Vajszló, Darócihalma, Varga, Vajszló, Vásárosszentgál, Vasas, Velény, Vázsnok, Vékény, Véménd, Villány, Villánykövesd, Virágos, Udvar.

Felhivom a fentebb megnevezett egyházközségek elnökségeit, hogy szóban forgó előfizetési díjakat *haladéktalanul* küldjék meg rendeletési helyükre ujabb sürgetés bevárása nélkül.

HIREK.

Kinevezés. *Loschert Kázmér* villányi plébánost Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága a villányi kerület esperesévé és tanfelügyelőjévé kinevezte. Ezen kinevezés nemcsak a kerület papsága és hívei körében vált ki osztatlan örömet, hanem a barátai és tisztelői között is. Loschert Kázmér személyében buzgó lelkipásztor és sokoldalú, kiváteles müveltségü pap, kitünő tollú iró került a siklósi esperesi kerület élére.

Miniszteri biztosok kiküldése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a pécsi rk. tanítóképzőintézethez Dr. *Veszely Ödön* egy. ny. r. tanárt, a pécsi nőszárdai tanítónőképző-intézethez Dr. *Padányi Andor* kir. tanfelügyelőt, a dombóvári nőszárdai tanítónőképző-intézethez *Fekete József* közp. szolgálatra beosztott áll. tanítóképző-intézeti tanárt az 1933. évben megtartandó tanítóképesítő vizsgálatokra miniszteri biztosul kiküldötte.

Elismerés. *Poór* Ferenc ozorai rk. egyházközségi gondnoknak azon alkalmából, hogy az ozorai rk. iskolának egy életnagyságú, műviészi kivitelü Szent Imre szobrot ajándékozott és azt az iskola főfolyosóján a saját költségén fel is állíttatta, Ő Nagyméltósága a Megyéspüspök Úr főpásztori elismerését és köszönetét nyilvánította.

A regölyi plébános installációja. Fényes keretek között április 24-én, Szent György napján installálta *Schunk Ferenc* esperes *Sperai Jánost*, az új regölyi plébánost. A kinevezési okmányt *Erdélyi Gyula* dr. püspöki szertartó olvasta fel. *Esterházy László* herceg képviseletében *Ellinger Richárd* felügyelő jelent meg. Résztvettek még az ünnepségen *Szabó Elemér* főbíró, *Dencs Ákos* országgyülési képviselő és az esperest kerület papsága nagy számmal. Pécsről *Soós Nándor* rendőrfőtanácsos és *Piliván Mihály* szeminériumi vicerektor jelentek meg az installáción.

Felvétel a dombóvári Szent Orsolyarendi róm. kath. tanítónőképző-intézetbe. Akik a polgári, vagy a középiskola IV. osztályát jó sikerrel elvégezték és a tanítóképző-intézetbe óhajtanak felvétetni, az „Egyházmegyei Főtanfelügyelőséghez, Pécs"-re címezett kérvényüket nyújtsák be az intézet igazgatóságánál. Határidő május 15-e. Az intézettel kapcsolatos internátusba felvételt nyerhetnek a képző növendékein kivül elemi, polgári, nőipari és kétéves női-kereskedelmi szaktanfolyamunkatlátogató tanulóink is. Válaszbélyeggel ellátott levelekre készséggel nyújt felvilágosítást a rendház főnöksége, Dombóvár.

IRODALOM

Szent az Év. Irta: Dr. Gálos László, pécsi theologiai tanár. A Szent István Társulat kiadása, Budapest. Ára 4 Pengő. Ezt a fehér kötésü, 400 oldalas, izléses kiállításu, nagy nyolcad formáju könyvet beérkezett ember irta. Író, szónok, elmélkedő aesteta és asketa. Nem külön, hanem együttesen valamennyi. Az egyes fejezeteket elmélkedéseknek nevezi az egyházi év minden vasárnapjára és ünnepnapjára. Elkezdi január elsejével és végzi december 31-ikével. Egészen bizonyos azonban, hogy nem egy év munkáját fektette bele. Az ilyen alkotások, amelyek az emberi lélek mélységeiben születnek, az elvonuliságok és a fölmagasztolódások szent pillanatatban tenger gyöngyeihez hasonlítanak. Lassan alakulnak, hosszu évek szülöttei. Ezt különben Dr. Gálos László is elárulja, amikor könyvének létrejöttét hosszu hittanári pályafutásával magyarázza.

Az bizonyos, hogy van mondani valója és megtalálja hozzá a szót. És ebben áll irásművészete. Eszmék és érzések, benső és külső történések, a Lélek mélységes megindulásai és színes vibrációi, dogmatikai megállapitások, a szív világának analyzisei és synthesisei könnyed kifejezésre jutnak. És mindez egyszerüen, világosan és gyakorlatilag úgy, hogy keze nyomán szépnek, hasznosnak és vonzónak tetszik az igazság. Amikor leteszem a könyvet élménnyé lesz bennem noha ritkán dolgozza ki thémáit teljesen. De ez előnye és nem hátránya a könyvnek. Ha sok szót használna a maga énjét erőszakolná, Gálos László dr. azonban inkább megindítja a gondolatfolyamatokat, mint ránk kényszeriti, fölkelti az érzéseket és nem kivülről lopja belénk.

Sokszor olyan, mint a bombardó ütése: egyszerre, hirtelen, erősen vág a lélek kifeszitett pergamenjára s az teljes zengéssel resonál. Fölütöm a 212-ik oldalon a *Sarlós Boldogasszony* cimet. Ezzel kezdi:

Az összetség kétszeres sirással kezdődik, az ujszövetség pedig háromszoros dallal.

Folytatom a következő címmel a *A)* 219. oldalon: *Magyarok a celli Szüsnél.* Igy kezdi:

Kezünkben hol, melytől várjuk, hogy kivirágzik.

Hátunkon batyu, benne földi gond, bánat és panasz.

Testünkben fáradtság, melynek nincs pihenése másutt, csak annál, akinek ölében a kis Jézus pihent.

Szivünkben bünök tüskéje, nem veheti más ki onnét, csak az, aki a Megváltó fejéről a tövishoronát levette.

Mögöttünk az út stb.

Még egy idézetet a rákövetkező cim alul: *Cserkésztábor a mánfai erdőben:*

Ott áll az erdőszélen a hit és a haza ezeréves összetartozásának szimbolumaképen a maga ódon, roskadozó formájában az Isten hajléka. És igy tovább a legtöbb cim alatt.

Azért okos dolog ezt a könyvet kézbe venni. Aki fölveszi, okosabb lesz általa, aki elmélkedés után leteszi, jobb lesz. Lelkében a gondok és terhek fekete éjéből szent év lesz. És ez volt a szerzőnek és kiadónak a célja: megírta és a könyvpiacra hozta, mert *Szent az Év.*

Komócsy István

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. *Tagdíj 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szeitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 46.642. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. június 1. **XXII. évfolyam, 6. szám.**

A katholikus tanítók és a lelkészkedő papság pártelnökségei.

Tury Béla, a magyar parlament negytekintélyü tagja, a költségvetési vita során nehézményezte, hogy a magyar közigazgatás emberei sorra járják a papokat és a tanítókat és arra szólitják fel, hogy vállalják a községenként szervezés alá kerülő Nemzeti Egység Pártjának elnöki vagy titkári állását.

Ez a kitüntető bizalom, amely a Vezér iránt feltétlen hüséget fogadtat meg az élharcossá verbuvált pappal vagy tanítóval nemcsak nemzetpolitikai, hanem *pártpolitikai bianco váltót irat alá*, amelyre nemcsak a lejárat ideje, hanem a kötelezettségek összessége sincs reárirva. Mi ezen a helyen ennek dacára nem pártpolitikai tekintetből tárgyaljuk azt a hármas tagozású levélsorozatot, amellyel a verbuválás folyik.

A tanítók pártelnöki vagy párttitkári megbizásával foglalkozunk. Hozzánk tartozónk pártpolitikai állásfoglalását, ameddig az nemzeti és keresztény alapon áll, parancsolólag befolyásolni sem jogunk, sem akaratunk nincs. Megtennők ezt destruktiv irányunyal szemben, vagy megtennők akkor is, ha agitációjuk egy más, szintén keresztény és nemzeti irránnyal szemben irányulna. Igy azonban más konkrét témával foglalkoznunk és nem azt keressük, mi a lehetséges, mi a jogos, hanem azt, hogy *mi az okos.* Összintén megmondjuk, hogy azt, az általunk ismert formában, aggályosnak tartjuk, mert olyan ismeretlen függőségekbe hozhatják katholikus tanitóságunkat, amelyek éppen elsődleges hivatásuk szemszögéből nem kivánatosak. Olyan lelki és közéleti szétbúzásokba sodorhatják őket, amik egyenesen károsan fognak hatni népnevelői hivatásos működésükre. A lelkipásztorokra még fokozottabb ugyanez a vesszély.

Amig a tanító és a lelkipásztor hivatásuk magaslatán népünk szolgálatában mindent megtesznek, amit tehetnek, amig mintaszerü kötelességtudásukkal, magas intelligenciájukkal világosodnak községeinkben; amig feddhetetlen erkölcsi egyéniségük és jellemszilárdságukkal ékeskednek: *addig pártelnöki bianco váltók nélkül is jegecesedési pontjai lesznek nemzeti egységünknek.* Sőt igy jobban lesznek, mintha rájuksorolott pártelnöki vagy párttitkári minőségükben szolgálják a hazát. Erőszakosságról, oktroyról azonban — mint hallom — szó sincs és nem is lehet.

A tanítók, de a papok is, éppen eleget áldoznak már a köznek életenergiáik megmenthető részéből, amikor a szövetkezeti élet, a társadalmi körök és egyesületek vezetése mellett, az iskolánkivüli népmüvelés és a leventeoktatás súlyos terhelt magukra vállalják. Félő, hogy egy még oly jószándékü pártpolitikai vezetőszerep mellett ártani fognak elsőleges hivatásuk megkövetelte hatékonyságának. — *Félő, hogy amit önmaguk és hivatásuk tekintélyéből, mint párttiszviselők érvényesitenek, ugyanazt elvesztik papi, tanitói hatékonyságukból.*

Ezt a rizikót katolikus papnak, főleg lelkipásztoroknak és katholikus tanítónak csak akkor szabad vállalnia, amikor százpercentesen bizonyos először, hogy amit tesznek, katholikus közéletünk elmélyitésére és hatályosabbá tétele végett teszik; másodszor, hogy vállalkozásaikban nem a terror, nem az alkalmazkodás, nem a szereplési visz-

ketegség, hízelgés és önző történések az indító okaik.

Így és ezért egyeseknél megérthető, helyi-közzel talán kívánatos is a politikat, még a pártpolitikat szerepléssel is. De az egész vonalon —, sűrűen, szisztematikusan, elnöki meg titkári szerepelgetésekkel, blanco váltóra kötelező hűségfogadalmakkal, püspöki beleegyezések nagy helybenhagyó bátorítások nélkül: *éppen nem kívánatos.*

Serédi bíboros hercegprímás, dr. *Mészáros* János érseki helynök által mindezekre nézve igen érthető üzenetet küldött nemrégiben hasonló szervezkedések tárgyában mindazoknak, akiknek kötelességük felügyelniök.

Komócsy István,
egyházmegyei főtanfelügyelő.

Pécs ünnepi hete.

Június 3-án este megkondúl a pécsi székesegyház öregszavú nagyharangja. Szava végig búg az ősi utcákon, majd átszúg a Mecsek vadvirágos rengetegén, végig a Dunántúl dimbes-dombos tájain, az Alföld végtelen rónáin, keresztül a trianoni határokon s hirdeti mindenfelé, hogy megkezdődött Pécs városának ünnepi hete.

Ezen az ünnepi héten akarja megmutatni Pécs városa ország-világnak patinás arculatát. Mindazt, ami lelkének, szellemi és történeti jelentőségének hű fotografiája.

És van mit mutogatnia! Hiszen története évezredekre nyúlik vissza. Végig élte a rómaiak uralmát, a népvándorlást, a tatárjárást, a török hódoltság keserű évtizedeit, a kuruc-labanc világ csete-patét, a szabadságharc viharát s most, a világháború után, a szerb megszállás sötét, könnyes napjait. Tele van tehát a dicsőségnek és a földalomnak emlékeivel. Zenei, képzőművészeti, ipari, mezőgazdasági kultúrája ma is a legelső sorba emelik a vidéki magyar városok között.

A szerb megszállás alóli felszabadulás óta hatalmas erőfeszítéssel húzd, hogy visszanyerje régi nagyságát. Arra törekszik első-sorban, hogy megismerjék, hogy felkeltse az ország és a külföld érdeklődését a város szépségei és nevezetességei iránt, hogy értékeit, alkotásait, természeti és művészeti kincseit köztudatba vigye. Ezt a munkát eddig is nagy sikerrel végezte a város idegenforgalmi hivatala, az élén a rendkívül agilis, mozgékony, nagy szervezőképességű, ötletekben gazdag lelkű, fáradhatatlan *Schmidt* Lajos dr. főjegyzővel. Nagyrészt neki köszönhetjük, hogy az egész ország, sőt a külföld érdeklődése is mindjobban Pécs felé fordul.

Ennek a propagatív munkának egyik bátor vállalkozása a mostani ünnepi hét, mely egy héten keresztül sűrítve adja a szépségeket. Mivel Egyesületünk közgyülése az ünnepi hétbe esik s talán tanítótestvéreink is érdeklődnek annak egyik-másik mozzanata iránt, az alábbiakban közöljük az ünnepi hét programmját, megjelölve különösen azokat a pontokat, amelyek minket elsősorban érdekelnek:

Június 3. 4. 5. 10. és 11. *este 8 órakor szabadtéri hangverseny a Dóm-téren.* A hangverseny keretében a pécsi énekművészek, a pécsi dalosegyesületek, a székesegyh. énekiskola, a városi polgári fiúiskola gyermekkarai, a pécsi zenekedvelők egyesületének zenekara és a 8. honv. gy. e. zenekarának hatalmas együttese előadja Gabriel Pierné: „A gyermekek kereszthadjárata" c. zenei legendát. *Hatalmas élmény a zenétkedvelőknek.*

Jún. 4. d. e. 11 órakor a Pécsi Képzőművészek Társasága reprezentatív kiállításának megnyitása.

Június 4. 5. d. u. 3 órakor szabadtéri bajnoki tornaünnepély a sportpályán. *Gyönyörű látvány a testkultúra munkálóinak!*

Június 5. d. e. 10 órakor ifjúsági dalosünnepély a Nemzeti Színházban. Elemi iskolák énekkarainak versenye.

Június 6. d. u. 6 órakor egyházi énekkari hangverseny a Székesegyházban.

Június 6. este 8 óra 30 perckor a pécsi Filharmonikusok hangversenye a Nemzeti Színházban.

A belépőjegyek mindenüvé kaphatók a Szent István Társulat könyvkereskedésében. Aki teheti, nézze meg! Lélekben gazdagodik!

v. Sz. P.

Megjelent
a Haladás Nyomda Rt új árjegyzéke!

A gödrei esperesi kerület a katholikus tanítók kinevezési rendszere mellett foglalt állást.

A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület körei most tartják sorra tavaszi közgyűléseiket. Ezek során a gödrei kerület közgyűlése olyan indítványt vetett fel és fogadott el, amely bizonyára sok megvitatásnak s talán a jövő fejlődésének lesz kiinduló pontja.

Ruzsinszky József, bakócai igazgatótanító és köri elnök, valamint Takács István mecsekjánosi plébános indítványára elhatározta, hogy mozgalmat indít aziránt, hogy *a római katolikus iskolák tanítói és kántorai ne a sok visszásággal járó helyi választások által, hanem kinevezés útján nyerjék el állásukat.*

Az egyhangúlag elfogadott indítványt határozati javaslat alakjában fogják az egyesület elnökségéhez, a főtanfelügyelőhöz előterjeszteni, hogy az először a többi kör állásfoglalása elé jusson, később, ha a tanítói közvélemény kiérlelődik mellette, előbb az országos szervezetek, később a püspöki kar és a kormányhatóságok elé kerüljön.

A gyűlésen részt vett Komócsy István főtanfelügyelő is, akinek a tanítóság jólétt intézményeiről, a tervbevett tanítóinternátusok jelen állásáról, a tanítók társadalmi tekintélyének eszközeiről voltak rendkívül figyelemmel meghallgatott közlései.

A népes gyűlésen mintegy 60 kerületi tanító vett részt s vendégül üdvözölték Blasskovich Iván dr. főbírót és Mattlák József dr. királyi tanfelügyelőt is.

Felhívás a Tanítói Karhoz!

A nyár folyamán-esetleg már június közepétől kezdve — Baranyamegyében s közvetlenül a pécsi egyházmegyéhez tartozó szomszédos vármegyékben nagy jelentőségű, szociális vonatkozású, népünk érdekében álló akció lebonyolításához adtuk meg támogató hozzájárulásunkat. A siker érdekében kívánatos az, hogy a pécsegyházmegyei tanítóság eme munkában tevékeny részt vegyen. Amennyiben tanítóink közül szolgálatait bárki is felajánlja s tőle telhetőleg a siker érdekében odaadó munkásságot fejt ki, a hozzánk juttatott munkaterv szerint a nyári nagyszünidőben 4—5 száz pengő mellékjövedelemhez juthat. Az actió természete olyan, hogy a tanítói kar tagjainak elsősorban lakóhelyükön volna dolguk. Csak kivételes esetben volna szükség más községben is tevékenykedni, de ekkor költségeik megtérülnének.

Aki tehát hajlandó a munkába kapcsolódni, közölje szándékát egy levelezőlapon. A levelezőlapon elegendő, ha csak annyit ír: „A szociális irányú actióba hajlandó vagyok közreműködni." Cím: Katholikus Népszövetség Pécsi és Baranyai elnöksége Pécs, Káptalan u. 4. A további részleteket aztán a jelentkezőkkel közölni fogjuk.

Határidő emlékeztető.

A pécsegyházmegyei írkák, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek és érlesítőkönyvecskékre vonatkozó rendeletek (legutóbbiak megjelentek a Kath. Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számaiban) alapján és azoknak megfelelőleg a tanévvégi beiratások alkalmával az írkapénzek beszedendők s annak befejezése után 3 napon belül, de legkésőbb július hó 1-ig, személyi sürgetés beható rása nélkül, a rendelések az 1933/34. tanévre a pécsegyházmeggyei főtanfelügyelői hivatalnál eszközlendők. A következő írkák állanak rendelkezésre: négyvonalas magyar írkából 12, 5 és 4 filléres, egyvonalas (diktandó), számolás és német írkából 5 és 4 filléres, rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 14 filléres árban. — ***Beiratási*** díjaknak a kath. internátusok céljait szolgáló jele összege a tanévvégi beiratástól számított 3 napon belül, az elő-

irt módon a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár Rt. 17.598. sz. postatakarékpénztári befizetőlapon beküldendő. — **Kötelező oktatás megfosszabbítása iránt** az iskola helyi hatóságához előterjesztés teendő (130.700/1923. sz. vkm. rend. 41. és 43. §.) — **Községi előljáróságnak** igazgató (tanító) a tanév végén bejelenti azokat a tankötelieseket, akikre nézve a kötelező oktatás tartamát jogerősen meghosszabbították. (1921. évi XXX. t.-c. 43. §.) **Törzskönyvvezető** gondoskodik arról, hogy a községi előljáróság a község lakósait a tankötelesek beiratására június hó 1-ig felhívja (130.700/1923. sz. vkm. rend. 15. §., illetve az ezt módosító 580—05/128—1931. sz. vkm. rend.) — **Beiratások** ideje május 25-ig a községi előljáróságnak tudomására adandó. (130.700/1923 sz. vkm. rend., illetve az ezt módosító 580—05/128—1931. sz. vkm. rend.) **Évzáró vizsgálat** elemi iskolában június 23-ikénél előbb nem tartható meg. **A beiratások** június 26. és 27-ikén a pótbeiratások a tanév megkezdésekor, de szeptember 10-ike előtt tartandók. (Kath. Iskola 1933. május és június 1. számában közölt 634/1933. sz. főtanf. rendeletek). — **Teljesen szülőtlen és gondozatlan** tanítói árvák árvaházba való felvételre iránt a kérvények a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendők — **Beirt tanulók** egyéni lapjait törzskönyvelésre a községi előljáróságokhoz az iskola igazgatója beterjeszteni tartozik. (130.700/1923. sz. vkm. rend. 12. §.) — **Taneszközök beszerzése** tárgyában a tanító, illetve tanítótestület június végéig az iskolaszéknek előterjesztést tesz. (Püspöki rendszab. II. rész, 18. § 63. lap.) — **Népművelés** céljaira igénybe vett rádió eredményéről az iskolánkívüli népnevelési bizottságnak június hóban jelentést kell tenni. (Kath. Iskola, 1933. december 1-i számában közölt 2431/1933. sz. rend.) — **Rádió** útján a testnevelés pedagógiai és gyakorlati kérdések ismertetése tárgyában a 938/1931. sz. főtanf. rend. (Kath. Isk. 1932. január 1. sz.) alapján kir. tanfelügyelői hivatalnak jelentés teendő. — **Tagdíjak** a köri pénztárosok által a 45.612. sz. postai befizetőlapon, személyi sürgetések beváráa nélkül, kimutatás kíséretében beküldendők. — **Fásításhoz és erdősítéshez** dughúnyok nevelése tárgyában jelentéseket az 1407/1932. sz. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1932. szeptember 1. számában) alapján a vármegyei kir. tanfelügyelői hivatalhoz június 15-ig be kell küldeni. Megfelelő árlapnyomtatványok a Haladásnyomda R.-t.-nál szerezhetők be.

Püspöki rendelet.

403/1933. isk. szám **A Magyarországi Katholikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége** kérelme alapján felhívom a főhatóságom alá tartozó tanítókat, tanítónőket, hogy nevezett Szövetség tagdíjait pontosan fizessék be. Azon tanítók és tanítónők, kik még nem tagjai e Szövetségnek, belépésüket jelentsék be.

A Magyarországi Katholikus Tanítóegyesületek Országos szövetsége már eddig is igen értékes munkásságot fejtett ki katholikus népoktatásügyünk fejlesztésében és a tanítóság saját erkölcsi és anyagi ügyének intenzív szolgálatában. Célkitüzését azonban csak akkor lesz képes teljes egészében megvalósítani, ha a tanítóság egységes állásfoglalásával támogatja a Szövetség törekvéseit. Igaz, hogy a mai nehéz gazdasági állapotok közepett a tanítóságra a tagdíjak fizetése nagy terhet jelent, azonban saját érdekeiről lévén szó, valami módon oda kell törekedni, hogy a Szövetségbe belépve együttes áldozatok melleit Kath. népoktatásunk és tanítóink ügyét diadalra jussanak.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

580/1933. sz. **Beiratási díjak beküldése.** Tudomásvétel és szoros mihetartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal és tanítókkal, hogy a beiratási díjaknak a Katholikus Internátusok Alapját illető fele része a nm. magyar Püspöki Kar és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter együttes intézkedése folytán már az 1933/34. tanévtől kezdődőleg az egyes iskolák részéről nem *a központba*, hanem a *pécsegyházmegyei* róm. kath. iskolaigazgatóságok részéről a beiratásoktól számított *3 napon belül a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár Rt. 17.598. sz. postatakarékpénztári befizetőlapon kell beküldeni a 3818/1931. sz. püspöki rendelet* (megjelent a Katholikus Iskola 1932. február 1. számában) *előírásainak figyelembevételével.* A befizetőlap hátlapjára feltétlenül rá kell jegyezni: „Beiratási díjak Kath. Internátusok céljaira", valamint a beiratási díjat beküldő község nevét és az általa fizetett beiratási díj összegét. ***A fenti rendelkezés az illetékes főhatóságok összes tárgyalásainak eredménye. Reméljük, végső állásfoglalása is. A tárgyalások bizlosítani látszanak azt, hogy a Pécsegyházmegyei róm. kath. iskolák részéről beküldött összegek a Pécsegyházmegye területén levő középfokú és egyetemi internátusokban elhelyezkedő tanító gyermekek fölsegélyezésére lesz fordítható.***

Ad 634/1933. sz. **Az 1932/33. tanév befejezése és az 1933/34. tanév megnyitása.** Tudomásvétel és mihetartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Hivatalos Közlöny f. évi 8. számában közzétett 28.580/1933. V./a. 1. sz. rendeletének a *tanévvégi felvételekre* vonatkozó időpontját f. évi április 28-án 39.252/1933. V./a. 2. ü.-o. sz. rendeletével akként módosította, hogy a *beiratás az elemi-, polgári és felső kereskedelmi iskolákban is június hó 26-án és 27-én* eszközöltessék.

677/1933. sz. **Dalos Tornajátékok.** Babócsay János és Tóth Nándor, (Bátaszék, Tolna vm.) kiadásában megjelent „Dalos Tornajátékok" című könyvecskéjét az iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem melegen ajánlom is. Tanítók, cserkészvezetők, leventeoktatók számára nagy nyereség e könyvecske. Ügyesen összeválogatott zenés, vagy dalos szabadgyakorlatai, játékai valóban ötletesek, változatosak, gyönyörködtetők s — ami elemi iskolai vonatkozásban a legfontosabb — egyszerű, könnyen megtanulható elemekből vannak összetéve. Tornaünnepélyek rendezésénél nagy hasznunk forgathatják e könyvet tanítók és mindazok, kiket hivatásuknál fogva érdekel a testnevelés. Ára 1 P 50 f. Megrendelhető szerzőknél. A fönti igen kedvező szakvélemény alapján a könyvecskét ajánlom és a tanító könyvtárak részére engedélyezem.

730/1933. sz. **Tankötelesgyermekeknek a műkedvelői előadásokon való részvétele.** Ismételten előfordult, hogy iskolaköteles tanulóinkat, legyenek azok mindennaposak avagy ismétlőiskolások, akik tehát egyaránt tartoznak isholaigazgatóságaink oktató és fegyelmi hatósága alá, igénybe akarták venni műkedvelői előadásokban való részvételre. Megtörtént az is, hogy az ilyen előadásoknál kellő pedagogiai és fegyelmi ellenőrzés nélkül késő éjszakába nyulólag foglalkoztatták a gyermekeket nemcsak magukon az előadásokon, hanem a próbákon is. Előfordult az a semmiképen nem kívánatos dolog, hogy az iskolásgyermekek órák hosszat tanul voltak tölsebb legények és lányok szinipróbáinak, ami nem mindig hatott rájuk előnyösen. Kötelességtudásuk, erkölcsi fölfogásuk lazult, egészségük veszélynek volt kitéve, a hosszas és fárasztó fennmaradásokkal.

Anélkül, hogy az iskolaköteles gyermekeknek műkedvelői előadásokon való részvételét elvi alapon letiltanám, szigorú mihetartás végett elrendelem a következőket:

1. a róm. kath. iskoláinkba járó mindennapos és ismétlőiskolai tanulókat csak a plébános, isk. igazgató által előzetesen jóváhagyott (pedagógiailag, vallásilag és erkölcsileg nem aggályos) katholikus jellegű és célú műkedvelői előadásokban szerepeltessék. Ezeket az előadásokat vagy az iskolában, vagy más mindenképen megfelelő helyeken, de nem kocsmákban, a tanítótestület rendezze.

2. Szigorúan tilos, hogy az iskolásokat a plébános, isk. ig. és egyházközségi elnök tudta nélkül bárhol műkedvelői előadásokon felléptessék, ezt még azon esetben sem szabad megtenni, ha a falu intelligenciája rendezné a műkedvelői előadásokat. Viszont fölkérem és utasítom a plébános, egyházközségi elnököket, hogy a hozzájuk beérkezett kérelmek felülbírálására a bevezető sorokban említett veszélyek legszigorubb mérlegelése mellett a tanítótestületeket vonja be.

3. Amennyiben a műkedvelői előadásokat nem az iskolában, a tanítótestület rendezné, a pedagógiai veszélyek elhárítása végett kötelezem a róm. kath. iskolák tanítótestületét, hogy a 2. pontban említett tantestületi megbeszélésen minden esetben küldjenek ki egy tantestületi tagot, aki az iskolásgyermekek védelmére és ellenőrzésére az engedélyezett műkedvelői előadásoknak próbáin és magán az előadáson, azok elején és a legvégeig, személyesen jelen vannak s a gyermekek veszélymentes hazakíséréséről gondoskodnak, ugyanazt ellenőrzik. Megjegyzem, hogy amennyiben a tantestület valamelyik tagja rendezné a műkedvelői előadásokat, a gyermekek felügyeletével ugyanezt a tantestületi tagot megbízni nem szabad.

737/1933. sz. **Gravitációs mérések.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 28.765/1933. V./a. 1. sz. alatt kelt rendelkezése alapján közlöm a felügyeletem alá tartozó egyházközségi elnökségekkel és iskolaigazgatóságokkal, hogy a Magyar Geodézia Intézet személyzete Vince István műegyetemi adjunktus, Kürti Vilmos és Balthazár László műegyetemi tanársegédek, valamint Tóth László műegyetemi kisegítő tanársegéd — Oltai Károly műegyetemi nyilvános rendes tanár vezetésével folyó évtől kezdődően több éven át a nyárt időben gravitációs méréseket fog végezni az ország területén. Felhívjuk a felügyeletem alá tartozó összes egyházközségi elnökségeket, tsk. igazgatóságokat és tanítókat, hogy szóban forgó intézet személyzetét nehéz és felelősségteljes munkájában megfelelő helyiségek, a műszerek felállítására alkalmas, használatban nem lévő tantermek stb. rendelkezésre bocsájtásával a legmesszebbmenőleg támogassák.

767/1933. sz. **Leányintézeti tornavizsgák.** Tudomásvétel és mihetartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes

iskolaigazgatóságokkal, hogy a nagymélt. magyar Püspöki Kar 1933. március 25-én tartott konferenciáján hozott határozata szerint feltétlenül tilos a kath. leányintézetekben a nyilvános tornavizsga tartása. Tilos bármely nyilvános előadás, vagy ünnepély alkalmával tornagyakorlatok bemutatása.

776/1933. sz. **Trianoni békeparancsról megemlékezés.** A Magyar Nemzeti Szövetség megkeresése alapján ez évben is felhívom a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, tanárait, és tanítóit, hogy a békeparancs június 4-ikí évfordulója alkalmával a pünkösdi ünnepek utáni első tanítási napon az osztályt vezető tanárok és tanítók az évforduló szomorú jelentőségét s ezzel kapcsolatban ifjúságunknak fontos hazafias kötelességeit alkalmas módon megmagyarázzák.

HIREK.

Püspöki biztosi kinevezés. A pécsi polgári leányiskolához v. *Széky* Pál pécsi tanítóképzőintézett tanár, a siklósi polgári leányiskolához *Somogyi* Géza tanítóképzőintézeti tanár, — a dombóvári nőszárdai polgári leányiskolához *Magyar* Béla pápai kamarás, dombóvári plébános, a hőgyészi polgári fiú- és leányiskolához *Eberhard* József hőgyészi plébános a folyó tanév végén tartandó magánvizsgálatokra püspöki biztosi minőségben küldettek ki.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Ur Ő Nagyméltósága Reisner István kinevelnek rk. kántortanítót igazgatótanítóvá kinevezte.

Kálmán Ferenc esperes-kerületi tanulótagoló, szekszárdi rk. igazgatótanító május 24-ikén 54. évében, 34 évi kiváló tanítói működés után elhunyt. Földi maradványait május 26-ikán helyezték örök nyugalomra Szekszárdon nagy részvét mellett.

Ivelics Pál ny. tanító, tamási-i kántor, május 4-én, életének 67-ik évében elhunyt. A kartársak és hívők osztatlan részvéte mellett Tamásiban, május 5-én helyezték örök nyugalomra.

Schindler József tevelt róm. kath. tanító hosszas betegeskedés után május 8-án meghalt Szekszárdon.Temetése hétfőn volt általános részvét mellett.

Tóth János nyug. garél kántortanító 78 éves korában, rövid szenvedés után meghalt Garé községben. Az elhunyt kedves, melegszívű öreg urat Pécsett is sokan ismerték és hálás széles körben kellett őszinte részvétet. Temetése pénteken, május 26-án volt Garé községben. Az elhunytban Tóth Kálmán magyarmecskei körjegyző és Tóth Gábor szegedi népművelést titkár édesatyjukat gyászolják.

A pécsi esperesi tanítói kör május 8-án tartott gyűlésén 40 P-t adományozott a pécsi tanítóképző cserkészcsapatának jamboree-költségethez.

A Szentlőrinc vidéki tanítóság körtratban hívja fel a figyelmet a helyi járandóságos tanítók szörnyűséges helyzetére. A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Szentlőrinci Espereskerületi Köre május 27.-én vándorgyűlést tartott Kisasszonyfán, ahol a község ez alkalommal ünnepelte kitűnő tanítójának, Réder Jánosnak 25 éves működési jubileumát. Dr. Bencze László a falu plébánosa és a kisasszonyfai és a magyarteleki egyesített egyházközség apraja nagyja meghapó melegséggel vettek részt az ünneplésben. — Ugyanigy Kohler Ádámmal, a kőri elnökkel és Komócsy István egyházmegyei főtanfelügyelővel az élén, a kerület egész tanítósága és papsága. Lex Sándor próbatanításán és Gedeon Sándor plébános érlekezésén kívül *Komócsy* István főtanfelügyelő, hosszabb előadásban fejtegette a katolikus tanítóság legaktuálisabb pedagógiai, jóléti és fizetési kérdéseit. Pontos képet nyújtott mindhárom jelen állásáról. A tanítóság fesszült és hálás érdeklődéssel fogadta a közölteket, amely alapon a kör távirotot intézet Serédi hercegprímáshoz, Hóman kultuszminiszterhez és Gertig Károly határozati javaslata alapján körtratban vázolja a katolikus tanítóságot ért sérelmeket megyei és országos szervezetekkel.

Községek névváltoztatása. A m. kir. belügyminiszter Rácpetre község nevét Ujpetre és Ráctöttös község nevét Hercegtöttösre változtatta.

ÉRTESITÉS. A pécsegyházmegyei irkák közül az eddigi 6 filléres irkák ára 5, a hangjegyfüzet ára az eddigi 16 fillérről 14 fillérre, az értesítőkönyvecske ára 48 fillérről 40 fillérre szállittatott le.

A pécsi espereskerület tanítóköre az egész tanítóságnak osztatlan részvétele mellett Kővágószőllősön tartotta meg tavaszi gyűlését *Szeitz* József esp. kerületi tanfelügyelő elnöklése mellett. A gyűlésen *Allbauer* József nagyárpádi igazgatótanító tartott elméleti szakelőadást a polgári jogok- és kötelességek népiskolai anyagáról, míg *Kraut* Ferenc somogybányatelepi tanító abból az adózás anyagát választva ki, kitűnő módszerrel tartott gyakorlati tanítást a község V. és VI. osst. tanulóinak. A gyülés szokásos administratiu tárgyalnak kimeritése után *Komócsy* István prépostkanonok, főtanfelügyelő ismertette a helyi javadalmak és az értékegységes tanítók, valamint a kántorlak elkülönítése tárgyában folyó és jelenleg biztató tárgyalások anyagát. Kitért a tanítóság közelett es társadalmi szereplésének metodikájára, ismertette a kath. tanítói internátusok létesitése érdekében tett s már a közel jövőben eredményesnek igérkező püspökkari és kormányhatósági intézkedéseket. A kört gyülés a tanítói közszellem kialakulásának és egyirányu cselekvés irányában határozott lépés volt.

A Pécs-Baranyai Általános Segélyző Egyesület *megalakulására vonatkozó cikkünknek, valamint az április hó elején kihüldött körleveleknek élénk visszhangja támadt. Örömmel állapitjuk meg, hogy Tanító. Kartársaink nagyrésze megértette azokat az intenciókat, amelyek az alapitókat vezették, bejelentették közreműködésüket és készségel vállalkoztak az egyesület fiókjainak megalakitására. — Az Egyesület elnöksége ezra kéri azon Kartársainkat, akikhez az Egyesület kihüldöttjei még nem jutottak el, hogy legyenek türelemmel, gondoskodás történik arról, hogy a közeli hetekben mindenkihez eljusson az Egyesület megbizottja, akinek közreműködésével az Egyesület fiókja formailag is megalakitható lesz. Fontosnak tartjuk éppen az Egyesület közérdekü és főkén' szociális céljai miatt, hogy a helyi választmányban Kartársaink is részt vegyenek, erre különben az Egyesület a maga részéről is nagy súlyt helyes, mert az Egyesület szociális tevékenységének kifejtésénél elsősorban Kartársaink véleményét és javaslatait fogja kérni. Azon kartársainkat pedig, akiknek még nem volt alkalmuk az Egyesület körleveleit elolvasni, kérjük, szíveskedjenek ezt pótlólag mielőbb megtenni s az Egyesület által adott válaszboritók felhasználásával szíveskedjenek közölni, hogy az Egyesület megbizottja milyen időközben menjen ki községükbe. Reméljük, hogy a Pécs-Baranyai Általános Segélyző Egyesület Kartársaink Segitségével rövid idő alatt kiépitheti az egész megyében szervezetét és megkezdheti azt az áldásos munkát, amelyre alapszabályai szerint hivatva van.*

Uj magyar gyermekkarok. Most jelent meg a Magyar Kórus iskolai és egyházzenei hangjegyes folyóirat 10. száma, a szokottnál gazdagabb tartalommal. Kotás részében *Tavaszi Bokréta* cimmel 14 kétszólamú új népdaldetét és kánon szolgál a karéneket egyre jobban megkedvelő magyar gyermekek örömére. A könnyü és mégis müvészi feldolgozások mellett nagyban fogja fokozni a csinos könyvecske népszerüségét *Borsos* István Józsefnek tucatnyi pompás rajza, mely szinte zenei képeskönyvé varázsolja. Az iskolák mellett az egyházat énekkaroknak is szép meglepetéssel szolgál a folyóirat: *Hét Himnusz* cimen az egyházzene legnagyobb klassatikusának, Palestrinának válogatott kis remekeit teszi közzé virtuoz magyar forditásokkal *Kerényi* Gy. E hét pompás kötelen kivül még a pünkösdi Offertoriumot is meghozta a lap olvasó tábora. A szövegrész Palestrináról, a templomi tömeg-énektanitásról, Győr zeneéletéről és számos más aktuálitásról közöl cikkeket. A teljes füzet ára 2.40 P. Megrendelhető a Magyar Kórus kiadóhivatalától Bp. I. Ferg Oszkár utca 55.

A tanoncok kötelesek vasárnap szentmisét hallgatni. Nemrégiben *Kenés* Béla dr. kereskedelemügyi miniszter körletet intézett az ország összes ipartestülethez, amelyben arra hivja fel hivatalosan az ipartestületek figyelmét, hogy ismertessék tagjaikkal a törvénynek azt a rendelkezését, hogy a mesterek kötelesek tanoncaikat vasárnap templomba járatni, mert aki ebbeli kötelességének nem tesz eleget, azt megbüntetik. Több vidéki ipartestület a miniszter rendelkezése folytán kollizióba került, mert a legtöbb helyen a leventeoktatas ugynevezett szorgalmi ideje összeesik az istentiszteletek időpontjával. A vidéki leventék vasárnap délelőtt 6 órától 12 óráig kötelesek a leventeoktatásban részt venni és igy az istentiszteleten nem jelenhetnek meg. Most olyan irányban kezdtek mozgalmat, hogy a leventeoktatók felügyelete alatt járjanak vasárnap délelőttönként a leventék istentiszteletre.

Haladás
Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok
Izléses nyomtatványok olcsó árakon!
Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

Századok évszámai. A magyar történelem összefoglaló ismétlését, a történelmi idő folyamatának az évszámok megtanulása nélkül való érzékelését, a történelem korszakaiban biztos tájékozódást, egyszersmind az évszámok megtanulását is rendkívül megkönnyíti, illetőleg játékszerűvé teszi Szkalka Lajos: „Századok évszámai“ c. grafikai táblázatainak sorozata.

Az egész sorozat ára — az összefoglaló lappal együtt — borítékban 1·— P.

Az összefoglaló lap külön rendelve 20 f. Az összefoglaló lap falra függeszthető nagy alakban 1·— P. Hengeres tokban 1·20 P. — Portómentes szállítás. Tíz példány rendelésénél két példány ingyen.

Megrendelhető vagy közvetlenül a szerzőnél Esztergomban vagy bármelyik könyvkereskedés útján.

Könyvkereskedőknek bizomány.

Postatakarékpénztár: 23597. Esztergomi kereskedelmi és iparbank, Esztergom. Sz. L.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Érdeklődésükre közölhetjük, hogy a pécsegyházmegyei irkáknak kezelését legegyszerűbbnek és legcélravezetőbben igen sok iskolánál a vonat kosó 1039/1927. sz. rendeletnek megfelelő leg akként intézik, hogy az egész tanévi irkaszükséglet árát a tanulóktól a beiratás alkalmával egyösszegben szedik be. Ilyen eljárás mellett a tanulóknak a szükséges irka mindig rendelkezésre áll, megelőzik azt, hogy más irkát is használjanak s az illető tanítóra sem hárul ily eljárás mellett semmi gond, avagy kellemetlenség. De emellett a tanulók beszerzési áron juthatnak az irkákhoz s az irkák rendelését intéző tanítónak egy fillér anyagi terhet nem jelent, mert hisz a 3% kezelési jutalékból az irkák rendelését eszközölheti. Még a mai nehéz gazdasági állapotok mellett is elviselhetetlen terhet nem ró a szülőkre az irkáknak egész tanévre beszerzése, mert hisz az irkaszükséglet az egész tanévre tanulónként az I. osztályban alig 50 fillér, még akkor is, ha 5 filléres irkát használnak, míg a II—IV. osztályokban egész tanévre 1 P-től legfeljebb 2 P-ig terjedő összeget tesz ki, ha a minimális irka számot vesszük alapul. Tehát a szülőknek egy-egy tanköteles gyermekük után egész tanévre 50 fillértől 2 P-ig terjedő megterhelést jelent az egész tanévre szükséges irkamennyiségnek beszerzése, tehát sokkal olcsóbban jutnak az irkákhoz, mintha kereskedők árulják a darabszám vesszük. Igaz, hogy sok helyt az a kifogás merül fel, hogy a tankötelesek a beiratás alkalmával nem fizetik le az irkák után megállapított összeget. De az is igaz, hogy igen sok helyen ez az eljárás van életben. Ez mindig a helyi hatóságok, tanítók erélyétől és következetes intézkedésétől függ. Így pl. igen sok helyen a beiratási díjakat sem fizetik le a tanulók, holott itt is igen nagy anyagi érdeke fűződik a tanítóságnak ahhoz, hogy ez összegek befizetessenek. Tehát a meg nem felelő helyi intézkedés is oka lehet annak, hogy a rendelkezéseknek megfelelő érvényt egyes helyeken nem képesek illetékesek szerezni.

Érdeklődő. A 64.600/1933. vkm. sz. rendelet szerint az iskolafentartó az illetmény kiegészítő részét képező term. járandóságból vagy azoknak értékéből fizetéslevonást nem eszközölhet. Ez a rendelet megállapítja az egyes fizetési osztályokba és annak fokozataiba tartozó tanítók illetmény összegét. Ehhez a teljes összeghez van arányosítva a tanítótól tényleg megvont készpénzben csökkentett fizetés. A természetbeni járandóságokból történő levonás újabb fizetéscsökkentést jelentene.

HALADÁS NYOMDA RT PÉCSETT
Király- és Mór-utca sarok
nyomtatványai árban, minőségben: egész Pécs reklámja!

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.“ — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. ***Tagdíj 1933. évre 3 pengő.***

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szeitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. július 1. XXII. évfolyam, 7. szám.

Tizenegy kiszállás tanulságai.

Irja: **Komóesy István,** egyházmegyei főtanfelügyelő.

Bükkösd, Pécsvárad, Villány, Tótujfalu, Kővágószőllős, Sásd, Kisasszonyfa, Szászvár, Hercegkútfős, Lányesók, Véménd voltak állomásai azoknak a kiszállásoknak, amelyeken a szentlőrinci, a pécsváradi, a villányi, a szigetvári, a pécsi, a gödrei, a mágocsi, a németbólyi, a mohácsi és a mártonéméndi esperesi körök tagjaival föltüntem a közvetlen érintkezést. A tanítók csaknem kivétel nélkül megjelentek a gyűléseinken. A papság nagy része is megbecsült bennünket.

És így van ez helyesen. A testületi szellem ápolására, a pedagógiai eljárások öntudatosabbá tételére és tökéletesítésére szolgálnak ezek a hivatalos részükben színvonalos, társasegyüttesükben kedélyes, közvetlen hangulatu gyűlések. A falusi pap és tanító hosszú hónapokon, sőt egy egész éven át el van zárva kollegáitól, sőt csaknem az egész világtól. Gondoljunk csak a Hegyhát vagy Délbaranya utalan utaknak nevezhető utaira. Mikor Bánfára mentem misézni a különben félórás kocsút több mint másfélórámba került. Azután Bánfáról Sumonyba. Csaknem elnyelt bennünket a sár. Pedig akkor még nem lazitották meg az utakat a hónapos esők és a tavaszi hóolvadás. Ezért azután lova sincs, pénze sincs, kedve sincs, módja sincs a tanítónak máskor összejönni kerületbeli társaival. Egynek, egyetlen egynek volt autója a kocsiszinnek beállított kapuláján, de csak azért, hogy levegye róla a rendszámot, hogy kijelentse az adózás alul és hogy kora ősztől késő tavaszig rá ne üljön, hogy megvárja, míg ócska vas lesz és eladja a zsidónak.

Hát így néz ki még ma is a falusi tanító társadalmi és közületi élete. Egy napilap, egy pár folyóirat, ez a hivatalos közlöny szellemi életének táplálója és a világgal való érintkezésének közvetítője. Azután marad a felesége, meg a gyermekei, a kapun túl az iskolások, az utcán túl az iskolaszék, a községbeliek, a koresma, ha van olvasókör, a posta. Jó esetben a jegyző, meg a főtiszteletendő. De hány helyen nincs ez sem. A tanító tehát magára marad községében nemcsak a legtanultabb, hanem a legelhagyottabb. A többinek van hasonszőrü barátja, pajtása és kollegája. Neki nincs senkije, csak a szomszédban négy öt kilométer távolságban. Vagy ha közelebb, talán a faluban is mennyi félreértés, mennyi meg nem értés, urhatnámság, lenézés, ránehezedés teszi nyomottá az életet.

Mekkora veszedelmek fenyegetik, hogy elszigeteltségében elparlagiasodik a lelke, hogy tanács és támogatás nélküliségében elveszti a szemmértékét. Vagy túl nagynak, vagy túl kicsinynek képzeli magát. Hogy nem tud a nép tanítója és az által igazi vezetője lenni. Hogy nem lesz tekintélye, vagy hogy tekintélyét nem hivatásos működésének érdemességéből, hanem oldalági szolgálatából akarja megszerezni és megszolgálni.

Mindez, mondom, fenyegeti a falusi tanítót. Hozzájön még a veszély is, mely katholikus világnézetét is fenyegeti, ha műveltségben, jellemben nem éri föl azokkal, akik falujában a birtokos osztályból vagy a közigazgatásból akár társadalmi módon, akár hivatalból érintkeznek vele és érintkeznek azokkal, akiknek ő az iskolában és az iskolán kívül tanítója.

Ez az egyik, ami átrajzik a lelkemen, amikor a végigesinált tizenegy tanítógyülésre visszagondolok. Ezt hoztam magammal haza és most küldöm vissza a falukba. Azokba a tiszta, rendes, kedves tanítólakásokba, ahol annyi megértéssel, jó szándékkal és szeretettel fogadtak. Azokba a fehérre meszelt, tágas iskolaszobákba, ahol az öreg mesterek és fiatal tanítók és tanító hölgyek a gyermekek padjaiban szorongva hosszú órákon keresztül feszülten figyeltek a szakelőadásokra és az én közlésemre.

Sok mindenről beszéltünk, de nem minden kívánkozik ebből a laikusok, a kíváncsiak, vagy a rossz-szándékuak nyilvánossága elé. Nagy család vagyunk mi katholikus tanítók, akiknek meg vannak a házi ügyei, amelyeket meg kell beszélnünk, de magunk között, hogy legyen egységes összellem, összetartás és — hogyan ts mondjam? — legyen családi fegyelem is. Ez nem az, amit mint administrációs intéző, vagy fegyelmi hatóság képviselek. Van valami ebből is, de csak igen kevés. Az egyesület, amelynek ülésett tartottuk, *érdekképviselet* és a tanítói közvélemény kialakítója. Következőleg a mienk, a baranyai tanítóságáé (a tolnamegyeieknek ugyaneat üzenjük.)

A hegyhátiaknak sérelmét például így tárgyaltuk meg és — gondolom — szerencsésen el is intéztük. És pedig úgy, hogy a multra nézve nem maradt fullánk a lelkünkben, a jövőre nézve pedig elejét vettük hasonló keserüségeknek. És a többi. A tanítói tekintély győzedelmesen került ki az ügyből. Tótújfalun egy nagyon érdemes kartárs ünneplésében ideáliztuk a tanítómester pályafutását, épen úgy, mint előbb Szőkéden.

Sásdon egy asztalbeszédben vetettük föl azt a gondolatot, hogy a katholikus tanítókat ne úgy válasszák, hanem központilag nevezzék ki. Hogy egyik állásról a másikba könyebben mozdulhassanak, hogy áttehetők legyenek.

Szentlőrincen a Gertig-féle indítvány uj rohamozást jelentett, hogy a termény járandóságu tanítók kérelmet orvosoltassanak. Sorra tesszük ezt iránt lépéseinket. A most körözletett statisztikai tvek pontos kitöltése szintén ezt a célt szolgálják.

Kővágószőllősön előhozták az irkaakciót s amig elégítetlt adtak a tájékozatlanságból és aljas inditó okokból származó támadásokért, a kerület családi tanácskozása megállapította, hogy irkaakcionk könnyeket szárit és tanító sebeket gyógyit. Bár csak többet tehetnénk, mint amit eddig tettünk.

Valamenyi helyen közöltem, hogy a beiratást díjakból bekülditt 50 fillérek tanítóink gyermekeinek középiskolai és egyetemi nevelését fogják szolgálni. Évenkint több, sok ezer pengőről lehet itt szó a Pécsi Egyházmegyében is. Mindenki nézzen utánna, hogy ezek az 50 fillérek pontosan beküldessenek a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal 30.504 számu csekklapján. Az előző időkben kiadott, minduntalan változtatott sok rendelet a készülődő ügy elintézésének nagy elvi és járasztó administrációs nehézségeinek voltak folyományai. Ezekről is beszéltem legtöbb helyen.

Arról is szólottam, hogy a tanító legyen, erős, gerinces és figyeljen jótakaró és a helyzetet összefoglaló módon ismerő elüljáróinak szavára. Erről a Katholikus Iskola junius havi vezető cikkében elég érthetőleg irtam. Kérem a tanítóságot, de ft. paptestvéreimet is, kegyeskedjenek azt a cikket még egyszer elolvasni. Szempontjait az azóta történtek után is fenn kell tartanom. Részletekkel szivesen szolgálok azoknak, akik hozzám fordulnak.

Népünk tehermentesitését szolgálja a szászvári gyülés azon határozata, hogy lépéseket teszünk az iránt, hogy a hátralékos nyugdijak után ne terheltessenek hitközségeink 12% hátralék adóval és 5% kezelési költséggel. Lányesókon dr. Heckenberger Konrád kamarás úr vállalta, hogy ez irányban a megye útján tparkodik kedvező állást foglalni. A tanítói összellem kialakitásához tartozik az is, hogy ne csak minden tanító törvényhatósági tag álljon majd helyt, hanem, hogy előre informálja népünknek ezen tehermentesitő akciójáról az összes községekben lakó baranya-megyei törvényhatósági tagok. Ugyanez áll a Gertig-féle indítványra.

Sőt az iskolaadók egyenlősitésére vonatkozó törekvésekre, amit mi röviden *Lex-Horváth*-nak nevezünk és amiről én annyi bizalmas közlést tettem.

Csak így megyünk előre, különben nem. Különben kihasználnak bennünket. Ide oda hivogatnak, megtisztelnek és hurokba fognak és oda is elvezetnek, ahova menni semmi akaratunk, de nem érdeke katholikus jövőnknek, katholikus iskolátnknak, katholikus tanítóinknak s ami mindezzel egybeesik: nem érdeke nemzeti ujjászületésünknek sem.

Közgyülésünk.

A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület 1933. junius 6-án tartotta meg, a Pécsi Katholikus Kör dísztermében, XXII. rendes évi közgyülését. A közgyülést megelőzőleg *Komócsy István*, prépost-kanonok, egyházmegyei fótanfelügyelő szentmisét mondott a székesegyház Corpus Christi kápolnájában.

A közgyülés megnyitása.

Közgyülésünkön megjelent *Virág Ferenc*, megyéspüspök Úr Önagyméltósága, akit *Komócsy István*, egyhm. fótanfelügyelő, egyh. elnök üdvözölt, a tanítóság szeretetét és hódolatát tolmácsolva. Üdvözölte az elnök a *Berse Nagy János* dr., vezetésével megjelent kir. tanfelügyelőség tagjait, valamint *Berky István*, népmüvelési titkárt. Bejelentette Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének üdvözlő átiratát.

Elnöki megnyitó.

Komócsy István, elnök megnyitóbeszédében részletesen foglalkozott a Katholikus Tanítói Internátusok kérdésével. Ezen Internátusi alap tudvalevőleg a katholikus iskolákban beszedett beiratási díjak 50%-ából adódik s a katholikus tanítóságnak katholikus internátusokban elhelyezett közép-, szakvagy fóiskolás gyermekeinek támogatására szolgál. Az alap jelenleg 200.000 P körül mozog, melyből a nm. Püspöki Kar 100.000 P-t adott arra a célra, hogy belőle katholikus tanítók hosszú hónapokon elmaradt fizetésüket legalább részben megkaphassák. A fennmaradó 100.000 P-t az egyházmegyék között osztják szét azzal, hogy ezen összegekből az egyes egyházmegyék területén már megleyő internátusokban elhelyezett, elsősorban a kulturcentrumoktól távolabb működő, több gyermekes családapák, közép vagy fóiskolás gyermeket kapjanak nevelési segélyt. A segélyt az illetékes egyházmegyei hatóság folyósítja, de a folyósitás előtt meghallgatja a tanítóság képviselőit is. A pécsi egyházmegyének ezen felosztás szerint kb. 32.000 P áll rendelkezésére. Ennek az összegnek 25%-át tartalékolni kell, felosztásra kerülhet tehát kereken 23 – 24.000 P, ami igen szép összeg. Ezen összeg szétosztása azonban késedelmet szenved, mert egyes — sajnos egyházmegyéink területén nagy számú iskolák elmulasztották megtenni a szükséges bejelentéseket. Remélhető, hogy a tanítóság — miután látja, hogy a saját érdekéről van szó —, most már fokozottabb mértékben fog eleget tenni ebbeli kötelességének is.

Beszéde további során a tanítóság ügyeit intéző egyházi és világi hatóságok viszonyáról beszélt. A tanítóság érdekében is, de a közérdekében is szükséges, hogy ez a viszony harmónikus legyen. Mint fótanfelügyelőnek, ezen harmonia létrehozása és ápolása a legfőbb törekvése. Örömmel állapitja meg, hogy ez a harmónia jelenleg fennáll.

Megemlékezik az elnök arról, hogy amennyire ideje és elfoglaltsága engedte, részt vett az esperes kerületi tanítói körök gyülésein. Örömmel állapitja meg, hogy a tanítóság intelligens, komoly munkát végez és sok-sok megértést tanusit az együttmüködés terén. Ez az együttmüködés eredménnyel is fog járni, s eredményének gyümölcseit elsősorban a tanítóság fogja érezni. Mindig szószólója lesz a tanítói testületeknek s elhez kéri a tanítóság lelkes támogatását.

A közgyülésen megjelent nagyszámú tanítóság lelkes örömmel fogadta az elnök szavait és hosszasan tüntetett egyházmegyei fótanfelügyelője mellett.

Elnök, — miután megállapította, hogy közgyülés határozatképes, — a jegyzőkönyv vezetésére *Makár Béla*, egyesületi jegyzőt, annak hitelesítésére pedig *Bencze László* dr., esp.-ker. tanf., plébánost és *Koller Ádám*, tgazgatótanítót kérte fel.

Titkári jelentés.

Vitéz *Széky Pál*, egyesületi titkár, bejelenti, hogy a mult évi közgyülés jegyzőkönyvét a Megyéspüspök Úr Önagyméltósága jóváhagyta s annak határozatai jogérvényre emelkedtek.

A titkári jelentés célja — úgymond — egy egyesület életét legalább keresztmetszetében bemutatni. A mi egyesületünk élete a körökben folyik le, ezért a körök életéről óhajt elsősorban számot adni. A körökben — a beérkezett jegyzőkönyvek tanusága szerint, — komoly, értékes munka folyik. A tanítóság az aktuális pedagogiai problémák mellett aktuális és általános értékű kérdésekkel is foglalkozik, ami azt bizonyitja, hogy bele akar kapcsolódni a nemzet általános életébe is. Így örömmel kell megállapitani, hogy sok helyen részletesen foglalkoztak a Katholikus Akció, a Katholikus Népszövetség kérdéseivel és több helyen tárgyalták a pápai bullákat is.

Erről a komoly, értékes munkáról személyesen győződhetett meg — s ennek többizben kifejezést is adott, — az egyházmegyei fótanfelügyelő Úr, de bizonyitéka az a sok elismerés és kitüntetés is, melyet a felettes hatóságok tanítóink munkásságát elismerték. Pápai kitüntetésben részesült 2 tagtársunk, kormányzói elismerésben 2, miniszteri elismerésben 7 tagtársunk. A Megyéspüspök Úr Önagyméltósága tgazgatótanítóvá kinevezett 8 tanítót, elismerésben részesített 3 tanítót.

Az egyesület taglétszáma a mult évben a következő változásokat mutatja: elhunyt 12 tag, belépett 17 új tag.

A választmány határozatai.

A titkári jelentés további során vitéz *Széky Pál*, titkár előterjeszti az egyesület választmányának a f. évi április 27-én tartott gyülésén hozott határozatait.

1. Az egyházmegyei fótanfelügyelőnek a gödrei esp. ker. őszi gyülésén hozott határozati javaslata alapján, a tanítóság és a levente hatóság között felmerült nézeteltérés ügyében történt intézkedését, melyből a tanítói tekintély csorbitatlanul került ki, a választmány jelentése alapján a közgyülés lelkesedéssel és megnyugvással vette tudomásul.

2. A Katholikus Tanítói Internátust Alappal kapcsolatban jelenti a titkár, hogy a segély kiosztására vonatkozó tervezet szerint a kérelmeket minden év május végéig kell az illetékes egyházmegyei hatóság elé terjeszteni. Akinek gyermeke esetleg már más egyházmegye területén működő internátusban van elhelyezve, az is részesülhet ebben a segélyben, de ez esetben kérelmét az illető egyházmegyei hatósághoz kell intézni. A beiratási díjaknak erre a célra fordítandó

50%-át ezentúl nem a központba kell küldeni, hanem a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 30.504. sz. csekkszámlájára. Ez úgy látszik a végső intézkedés, de ennek betartása, — az elszámolás egyszerűsítése szempontjából —, nagyon fontos.

3. A választmány, a pécsi püsp. tanítóképzőintézet cserkészcsapata részére, az ezévi világjamboreera való tekintettel 300 P segély megszavazását javasolja a közgyűlésnek, melyet az egyhangulag el is fogad.

Pénztári jelentés.

Titkár előterjeszti a választmány által is elfogadott pénztári jelentést az elmult évről: A jelentés szerint bevétel az 1932. évben 3013.70 P, összes kiadás 2751.01 P. Pénztári maradvány tehát az 1933. évre 262.69 P. A számvizsgáló bizottságnak a pénztáros elszámolására rávezetett jelentése alapján a választmány a felmentvény megadását javasolja. A közgyűlés ilyen értelemben határozott.

Költségvetés az 1933. évre. A választmány a következő költségvetés elfogadását javasolja a közgyűlésnek: bevételek: 3128.69 P, előreláthaló szükséglet 3030 P, így pénztári maradvány az 1934. évre 98.69 P lenne. A közgyűlés a költségvetést elfogadja.

A „Komócsy István segély-alap".

A titkár beterjeszti a *Komócsy István segélyalapnak* a választmány által letárgyalt és elfogadott jelentését. Eszerint tőkésítve van 4000 P, Haladás részvényben 800 P. A mult évben segélyezésre rendelkezésre állott 1226,11 P, melyből a hetes bizottság 17 tanítónak összesen 1122.40 P-t fizetett kézhez. A Haladás nyomda elszámolása szerint 1932. július 1-től 1932. december 31-ig újabb 1175.91 P irkajutalék illeti meg az Egyesületet s így segélyezésre a jövő évben 1269.62 P áll rendelkezésre.

Ezen jelentéssel kapcsolatban vitéz *Széky Pál*, titkár szóvá teszi a „Pécsi Riport" c. időszaki lap támadását az egyházmegyei főtanfelügyelő ellen. A tények ismertetése után a következő határozati javaslatot terjeszti a közgyűlés elé: „Mondja ki a közgyűlés, hogy a „Pécsi Riport" c. időszaki lapnak az egyházmegyei irkaakcióval kapcsolatos durva támadását, mint a tények nem ismerésén, vagy azok rosszindulatú elferdítésén alapulót, a leghatározottabban visszautasítja s Komócsy István egyházmegyei főtanfelügyelőt, az akció önzetlen munkását a legnagyobb hálájáról, elismeréséről és ragaszkodásáról biztosítja".

A közgyűlés, mely megdöbbenéssel hallgatta a titkári jelentésnek ezt a részét, a határozati javaslatot egyhangú lelkesedéssel magáévá tette és percekig ünnepelte és tüntetett egyházmegyei főtanfelügyelője mellett.

Pályadíjak odaítélése.

A választmány a bíráló-bizottság jelentése alapján *Nübl Jánosné*, duzsi tanítónő „Bátorság" jeligéjű s a mese képzeletnevelő hatásával foglalkozó munkáját 50 P-vel, Gasz József, baranyajenői tanító „1933" jeligéjű s a pesszimizmusra, vagy optimizmusra való nevelés kérdésével foglalkozó dolgozatát 30 P-vel jutalmazta. A közgyűlés tudomásul vette.

Ezzel kapcsolatban titkár előterjeszti a választmány azon határozatát, hogy a nyertes pályamunkák adassanak közkézre, mindenki okulására, oly formában, hogy „*A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület pályadíjnyertes munkái*" gyűjtőcím alatt nyomassanak ki s az egyesület minden tagja kapja kézhez. A nyomatás költségeit, amelyek füzetenként *12—15 fillért* tesznek ki, az esperesi körök fedezik. Amennyiben esetleg nem tudnák teljes egészében fedezni, akkor a különbözetet az egyesület fedezné. A pályanyertes munkáknak sajtó alá rendezésével a bíráló-bizottságot bízza meg.

A közgyűlés a választmány határozatát magáévá teszi s így az idei pályanyertes munkák az őszre már nyomtatásban megjelennek.

Új pályatételek.

Az 1933/34. évre az Egyesület a következő pályatételeket tűzi ki:

1. Milyen befolyása van a gyermek szabadon választott munkájának jellemére és intelligenciájára? A tanító miképpen használja fel ezeket?

2. Milyen akadályokba ütközik napjainkban az iskola nevelő és oktató munkája és miképpen küzdhetjük le ezeket?

3. Milyen jelentősége van az ifjúsági olvasmányoknak a nevelésre és tanításra nézve?

4. Az engedelmesség lélektani kifejtése. Fajai és jelentősége az iskolában és az életben.

A közgyűlés mind a négy pályatételt elfogadta s jutalmazásukra egyenként 50 P-t fordít az egyesület pénztárából. A pályamunkák beküldésének határideje *1934. március 1.* A jeligés munkák s a nevet rejtő jeligés levél ezen időig az egyesületi *titkár* címére (Pécs, Papnövelde-u. 2.) küldendők.

A tanítóképzés reformja.

Vitéz *Széky Pál*, titkár jelenti, hogy *Becker Vendel* dr., a szegedi tanítóképzőintézet igazgatója megküldötte az egyesületnek „*A tanítóképzés reformja*" c. röpiratát azzal a kéréssel, hogy azt a választmány, majd az esp.-körök tárgyalják és kialakult véleményüket vele közöljék, hogy így a tanítókat mintegy megszavaztassa. A titkár rámutat arra, hogy a tanítóképzés reformja szőnyegen van, mióta csak tanítóképzők léteznek. A legutóbbi állásfoglalás e téren az 1928. évi III. egyetemes tanügyi kongresszuson történt és pedig egy többségi és egy kisebbségi vélemény formájában. A két vélemény az érettségire épített és a történelmileg kialakult tanítóképzőkben történő tanítóképzést képviseli. Mindkettő elismeri, hogy a tanítóképzés reformra szorul s mindkettő a tanítóképzést főiskolai fokozatban óhajtja végrehajtani. *Becker Vendel* reformja végeredményben a két nézet áthidalása. Szerinte a tanítóképzés továbbra is a történelmileg kialakult tanítóképzőkben folyna, de úgy, hogy a tanítóképző egy 4 évfolyamú alsó és 2 évfolyamú felső tagozatra oszolnék. Az alsó tagozatban az általános műveltségi tárgyakat tanulják, de *a tanítói hivatásra való ráneveléssel*, a felső tagozatban pedig a szakképzés folyna. Az alsó tagozat után a növendékek ú. n. *tanítóképző-érettségit* tennének, mely a középiskolai érettségivel minden tekintetben egyenértékű.

Előterjesztette a titkár a *pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanártestületének* e tárgyban hozott határozatát is, mely szerint a tanítóképzés a történelmileg kialakult tanítóképzőkben, 4 évfolyamú alsó és 2 évfolyamú felső tagozatban folynék s a *tanítói oklevél megnyitná a tanítóság előtt az egyelem bölcsészeti fakultását*, mert hiszen ezen irányban nevelődtek a tanítónövendékek hat éven át. A magyar tanügynek pedig *nincsen olyan munkásokra szüksége, akik, ha megunják a falusi magányt, vagy beleféradnak az esetleges küzdelmekbe, akkor hónuk alá csapják tanítói érettségi bizonyítványukat és más pályaeresik boldogulásukat.*

A közgyűlés ez utóbbi okfejtést fogadta el s ezen értelemben határoz.

A gödöllői világjamboree.

Vitéz *Széky Pál* ismertette a cserkészek gödöllői világtáborozásának kérdéseit. Lehet — úgymond —, hogy valaki azt mondja: ez a gyerekek dolga, de ennek a valakinek egészen igaza. A világtábor megrendezéséért 5 nemzet versengett: Amerika, Ausztrália, Hollandia, Csehország és Magyarország. A cserkészek világszövetsége a IX. világtábor megrendezésével a magyarokat bízta meg, mert az eddigi érintkezés révén meggyőződött a magyar cserkészfiú értékeiről. És amig más nemzetek anyagi igéreteket is tettek, melyek elég súlyosan esnek a latba, magyar részről csak a magyar fiuk értékeit voltak azok a tényezők, melyek döntöttek. Győzött a magyar cserkészfiu jó modora, szolgálatkészsége, vidámsága, sportbeli ügyessége, élniakarása. De ez a győzelem lényegében roppant nagy felelősségvállalást jelent a világ 53 nemzetével szemben. Mert Gödöllőn mindenki kritikus szemekkel fog járni és összehasonlításokat fog tenni, hogy milyen lehetett volna ez a tábor Amerikában, vagy Prágában stb.

És a magyar cserkészeknek most az a feladatuk, hogy senkit csalódás ne érjen, hogy a tábor végeztével mindenki azzal a tudattal menjen el, hogy csak így és csak itt volt jó. Ilyen értelemben tehát a gödöllői világtábor nemcsak a magyar cserkészek ügye, hanem a magyar nemzeti becsület megvédésének és megóvásának ügye, magyar presztizskérdés is. És mint ilyenbe, természetesen bele kell kapcsolódnia az egész magyar nemzetnek s bele kell kapcsolódnunk nekünk, a nemzet tanítóinak is. Így kerül ez a kérdés egy tanítóegyesület közgyűlése elé.

A továbbiakban feltárta a világtáborozás céljait egyetemes cserkész és különleges magyar nemzeti szempontból. Cserkész szempontból a cél a cserkészeszmék propagálása, a cserkészet nívójának emelése, baráti kapcsolatok létesítése.

Magyar nemzeti szempontból főcélunk *az ország megismertetése*. A külföld még ma is nagyon keveset tud rólunk s amit tud az is ferde. Még barátaink is csak annyit írnak rólunk, hogy „*Magyarország a csikósoknak, a gulyásnak és a paprikának a hazája*". Mit írhatnak rólunk akkor ellenségeink? Nos ezeket a ferde, sokszor rosszindulatu híreszteléseket akarjuk eltüntetni. Tudjuk, hogy az ifjuság lelke fogékony s erre alapítjuk tevékenységünket. A gödöllői világtábor ideje alatt az egész ország olyan lesz, mint egy hatalmas kirakat, melyet 54 nemzet ifjusága szemlél. De velük együtt sok-sok felnőtt is. És amint a kirakatból megtudhatjuk, hogy milyen az illetőnek üzleti gondolkodása, milyen értékeket rejteget az illető üzlet, ugy a nagy magyar kirakatból megismeri a világ ifjusága *a magyar nemzet faji sajátságait, egyéni lelkét, anyagi és kulturális értékeit.* Vigyázni kell tehát, hogy a kirakat hamisat ne mutasson. Minden magyarnak azt kell gondolnia, hogy egyedül ő róla itélik meg a nemzetet. *Lelki vigyázs állásban kell tehát lennünk* ez alatt a két hét alatt. Ezt kért a cserkészek ifju társadalma a magyarok felnőtt társadalmától.

Egy másik sajátos nemzeti cél az irredenta. *Nem siró, panaszos irredentára* gondolunk, hanem arra, hogy mindenki lássa, hogy amit akarunk, az jogos. E téren óvatosaknak kell lennünk. Csak a tényekre kell szorítkoznunk.

Az egész tábor nemzeti céljainak megvalósításában az a gondolat vezet bennünket, cserkészeket, hogy azok, *akik ezévben még csak Gödöllő zöld gyepén találhoznak, azok pár év multva talán már a zöld asztal mellett ülnek egymással szemben, hogy népek sorsái intézzék. És akik most összebarátkoztak, akik megismerték egymás lelkét, szellemi és anyagi kulturáját, azok majd máskép intézik el a népek problémáit.*

A gyönyörü, változatokban gazdag, nagy

közvetlenséggel megtartott előadást a jelenlévők nagy figyelemmel hallgatták és a végén tüntető elismerésben részesítették.

Indítványok.

1. Titkár felolvassa a siklósi esp. ker. indítványát arra nézve, hogy az esperesi kerületek szenteljenek *évenkint egy teljes gyülést a Katholikus Aktio kérdéseinek* megoltatására. A kérdéshez elsőnek *Györkös József*, a Katholikus Aktio egyházmegyei igazgatója szólt hozzá. Nagy örömmel jött, hogy a tanítóságot megnyerje ennek az ügynek szolgálatára. Örömmel köszönti azt a nekilendülést, melyet az indítvány is mutat, de nincs szükség arra, hogy külön gyüléseket tartsanak a kérdésnek, mert *minden katholikus tanító igazán katholikus élete a Katholikus Aktio legjobb szolgálata.* A katholikus Aktio nem jelent más, mint katholikus életet, Krisztus világosságának terjesztését. *Kiss Lajos* bánfai tanító, *Szeitz József* püspökbogádi esp. plebános, *Kaufmann János* mucsi-i plebános hozzászólásai után a *Megyéspüspök Ur Ónagyméltósága* kért szót s kifejtette, hogy az Egyesület alapszabályokkal dolgozik, melyek a köri gyülések programmját is megállapítják. Ha tehát az indítványt a maga formájában akarjuk elfogadni, akkor módositani kell az alapszabályokat. Erre azonban nincs is szükség, mert minden kör a maga tetszése szerint beiktathatja a kérdést gyülése tárgysorozatába.

A közgyülés ugy határoz, hogy a jövőben az esp. kerületek gyüléseinek a programjába mindig beiktatja a Katholikus Aktio kérdését is.

2. *Kaufmann János* mucsi-i plébános indítványát, az énekoktatásban kitünt tanítók jutalmazára nézve, a közgyülés — megfelelő előkészités céljából — a választmányhoz utalja.

3. *Gertig Károly* a következő indítványt terjeszti a közgyülés elé: „Mondja ki a közgyülés határozatilag, hogy az egyesület kérje fel a nm. Püspöki Kart, az országos szövetség szervezi arra, hogy a kultusztárca tárgyalásakor szóljanak fel a jogtalan és igazságtalan terményértékelés ellen és kérje, hogy a terények értékelése a valóságnak megfelelően számittassék be a tanítói javadalomba. Hasonló határozathozatalra felkérendők az összes pécsegyházmegyei esp.-ker. tanítói körök."

Az indítványt a közgyülés egyhangúlag határozattá emeli.

4. Ezzel kapcsolatban előterjeszti a titkár *Barabás András* pári-i ig.-tanítónak a választmány elé terjesztett indítványát a tanítói földek értékeléséről. A választmány az indítványt a következő formában ajánlja: a *kántori javadalmazást képező földek teljesen mentesitessenek a beszámitás alól, a tanítói javadalmat képező földek pedig a jegyzőkhöz hasonlóan, katasztrális holdankint 10 P-vel értékeltessenek.* A közgyülés egyhangúlag elfogadja.

5. vitéz *Széky Pálnak a Bleyer-üggyel* kapcsolatban beterjesztett tiltakozati határozati javaslatát a közgyülés hangosan tüntetve, magáévá tette.

6. *Takács János*, mecsekjánosi-i plébánosnak a *tanítók kinevezésére* vonatkozó indítványát a közgyülés elfogadta és illetékes helyre terjesztí.

Az indítványok letárgyalása után Megyéspüspök Ur Ónagyméltósága eltávozik a közgyülésről. A távozó Főpásztort Komócsy István elnök köszöntötte.

Világi elnök választása.

A közgyülés utolsó pontja az új világi elnök megválasztása volt. Elnök felszólitására a titkár jelenti, hogy a választmányt ülésen kiküldött jelölő bizottság a világi elnöki tisztségre *Barabás András* pári-i, *Koudela Gyula*, dunaföldvári és *Schlenker Mihály* bonyhádi igazgató-tanítókat jelölte. A választás előtt elnök felolvastatja a dunaföldvári tanestület levelét, melyben *Koudela Gyula* bejelenti a jelöléstől való visszalépését s a dunaföldvári tanestület a világi elnöki tisztségre *Barabás András* közfelkiáltással való megválasztását ajánlja.

A közgyülés a levél hatása alatt *Barabás András közfelkiáltással* világi elnökké választotta. Ugyancsak közfelkiáltással választotta meg a számvizsgálót *Nemes József* magyaregregyi ig.-tanító személyében.

A közgyülés *Komócsy István* elnök záró-szavaival ért véget, délután fél kettőkor.

vitéz Széky Pál, titkár.

Hóman miniszter nyilatkozott a katholikus tanítóság fizetésének biztosításáról.

A felsőház június 26-iki ülésében a vallás- és közoktatásügyi miniszter a költségvetés tárgyalása kapcsán a következő nyilatkozatot tette a tanítók fizetésének biztosítására nézve:

> — Még nehezebb kérdés a tanítói illetmény, a felekezeti tanítók arányatlan fizetése. Az idén ideiglenes megoldással kisérleteztünk, kölcsön formájában támogattuk az iskolafenntartót. A pénzügyminiszter urral tanácskoztunk arról, hogy a jövő esztendőre a felekezeti tanítók illetményeinek a kifizetését *szeptemberig, a jövő tanév kezdetéig megoldásig vigyük.* Ezt legkönnyebben *iskolaadó* keretében lehetne megoldani, de ezt mint uj terhet, most *nem merném kezdeményezni.* **Lehet, hogy a végső megoldás mégis ez lesz.**

A Szociális Akció ügyének jelen állása.

A Katholikus Iskola júniusi számában felhivást intéztünk a Tanítói Karhoz, hogy a nyár folyamán Baranyavármegyében és a Pécsegyházmegyéhez tartozó szomszédos vármegyékben nagyjelentőségü, szociális vonatkozású, népünk érdekében álló akció lebonyolitásához adtuk meg támogató hozzájárulásunkat. Az akció a résztvevőknek jövedelmet biztosithat. A felhivásra számos jelentkezés érkezett be hozzánk, amelyre érdemleges választ ezideig csak azért nem adhattunk, mert az ügyet illető tárgyalások kitolódtak. Hisszük azonban, hogy azok a közeli napokban lezáródnak s az illetékeseknek módjuk lesz a kiértesitéseket megadni, illetve kézhez venni. Újabb jelentkezéseket Katholikus Népszövetség pécsi és baranyamegyei elnöksége, Pécs, Káptalan-utca 4. sz. elfogadunk.

Határidő-emlékeztető.

Irkákra, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesitőkönyvecskékre és imakönyvekre vonatkozó rendelések és ezek ára folyó évi julius 10-ig személyi sürgetés bevárása nélkül eszközlendők az 1083/1927. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. június számában, valamint a Katholikus Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számában közölt rendelkezések) alapján. Tájékozásul közöljük, hogy a következő irkák állanak rendelkezésre: a) négyvonalas magyar irkából 12, 5 és 4 filléres. b) egyvonalas (diktandó) számolási és német irkából 4 és 5 filléres, rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 14 filléres árban — **Polgári iskolai Értesitőkönyvecskék** a 2192/1929. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az igazgatóságok által julius 15-ig a vármegyei kir. tanfelügyelői hivataloknak megküldendők. — **Az elemi népiskolai tanulók tanhötelezettségének meghosszabbitása** tárgyában a tanítók a 13 évet betöltött s az elemi iskola VI. osztályát el nem végzett összes tanulók kimutatását az iskolaszék útján kötelesek julius 10-ig a kir. tanfelügyelőséghez beterjeszteni. Nemleges jelentés is beterjesztendő (lásd Hivatalos Közlöny 1928. számában közölt 63.577/1928. VIII. a sz. rendelet.) — **Iskolalátogatási jegyzőkönyvek** és évi iskolai jelentések a kerületi tanfelügyelők által julius 31-ig az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beterjesztendők. — **Tagdijak** az új alapszabályok értelmében most már személyi sürgetés bevárása nélkül a köri pénztárosok által a rendelkezésre bocsájtott postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul beküldendők kimutatás kiséretében.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

580/1933. sz. **Beiratási dijak beküldése.** Újabb intézkedés folytán tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolatgazgatóságokkal és tanítókkal, hogy a beiratási dijaknak a Katholikus Internátusi Alapot illető fele része *nem a* „Pécsegyházmegyei Takarékpénztár R.-t. 17.598. sz. postatakarékpénztárt befizetőlapon, *hanem a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal, Pécs, 30.504. sz. postatakarékpénztári csekklapon kell beküldeni.*

925/1933. szám. **Iskoláknak gyermekmyaraltatás céljaira átengedése.** Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait s az iskolákat fentartó egyházközségi képviselőtestületeket, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 49.922/1933. VI. sz. rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi 11. számában) alapján a tantermeknek gyermekmyaraltatás céljaira átengedése tárgyában a lehetőséghez képest kedvezően intézkedjenek.

941/1933. sz. **Világi hatóságok megkereséseinek mikénti elintézése.** E kérdésben már 1826/1925 szám (megjelent a Katholikus Iskola 1925. december 1. számában) és 55/1928. szám (megjelent a Katholikus Iskola 1928. február 1. számában) ismételten felhivtam a felügyeletem alá tartozó összes egyházközségi elnökségeket, iskolatgazgatóságokat és tanítókat, hogy a világi hatóságok azon megkereséseinek, melyek az iskola beléletére, iskolai épületekre, tanítók ügyeire rendelkező célzattal intéztetnek a világi hatóságok részéről a r. k. egyházközségekhez, isk. igazgatóságokhoz és tanítókhoz, hogy mindenkor hivatalom útján tegyenek eleget s közvetlenül ne válaszoljanak, mert ezt meghivónja az iskola és a tanító érdekeinek megvédése. Eme rendelkezésemre most ismételten és annál is inkább, felhivom a figyelmet, mert megtörtént, hogy az ily megkeresések kapcsán az iskolai oktatás elmulasztására vettek egyesek maguknak szabadságot. Fokozottabban áll ezen utasitásom azon esetekre, amikor ilyen megkeresések és a vele kapcsolatos tényhedések és esetleges iskolamulasztások nem a szoros értelemben vett és arra rászorultnak látszó forrásokból származnak. Természetesen a schematikus, statisztikaszerű jelentések és egyéb kimutatások, mint eddig, ezentul is közvetlenül küldendők a világi hatóságokhoz.

948/1933. sz. **Egyházközségek tehervíseléséről kimutatás kiállitása.** Az 1933. június 20-án 948/1933. sz. iratommal kitöltés végett a ft. plébánia hivatalokhoz küldött úrlapnyomtatványok tárgyában felhivom a plébános, isk. igazgatóságok figyelmét arra, hogy róm. kath. iskola fentartójaként csakis a róm. kath. egyházközség szerepelhet még az esetben is, ha az összes iskolai terheket a politikai község viseli, amikor is az úrlapnyomtatvány oldalán meg

kell jegyezni, hogy az összes iskolai terheket a politikai község viseli. Egyébként az összes adatokat be kell jegyezni.

1002/1933. szám. **Mohácsi fogadalmi templom céljaira engedélyezett gyüjtés eredménye.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1926. évi november hó 23-ikán 2432/1926. VIII. a sz. alatt kiadott rendeletével a mohácsi gyásznap emlékét megörökítő fogadalmi templom alapjának gyarapítására iskolai gyüjtést engedélyezett. A gyüjtés eredményéről ezideig pontos számadatok nem állanak rendelkezésre. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak valamennyi Egyházi Főhatósághoz f. évi június 7-én 51.245/1933. VI. ü. o. szám alatt intézett megkeresése alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolák igazgatóságait, hogy a következő adatokat a vármegyei kir. tanfelügyelői hivataloknak *sürgősen* jelentsék be:

1. az iskolai gyüjtésnek mi volt a végső eredménye,
2. az iskola mekkora összeget hova küldött be,
3. az esetben is kell jelentést tenni, ha az iskolai helyi hatóság a gyüjtött összeget még nem juttatta volna el rendeltetési helyére.

HIREK

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. *Hegedüs* József berkesdi plébánost Megyéspüspök Ő Nagyméltósága a pécsváradi esperes-kerület tanfelügyelőjévé kinevezte.

Her. iskolalátogatói kinevezés. Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága vitéz *Simon* Simon szekszárdi r. kath. igazgatótanítót a szekszárdi esperesi kerület iskolalátogatójává kinevezte.

Igazgató-tanítói kinevezés. *Malonyai* Elemér szekszárdi r. kath. tanító a Szekszárd-belvárosi és Béry Balogh Ádám-utcai r. kath. iskolák igazgató-tanítójává kinevezte tett.

Hortobágyi József, volt tengődi, majd faddi, legutóljára . mohácsszigeti plébános hosszas szenvedés után elhunyt. Az elmúltközött hosszabb ideig volt Pécs-belvárosi segédlelkész, ahol szelíd jóságos modoráért általában szerették. Szorgalmasan dolgozott a helyi kath. sajtóban, két verses kötete is megjelent. A Dunántúl napilap elnevezésének ötlete tőle származott. Püspöke pár évvel ezelőtt a faddi plébániával tüntette ki, de előrehaladó betegeskedése miatt Mohácsszigetre kellett visszavonulnia, majd betegállományba is ment s most csendesen elhúnyott. Élt 52 évet.

Magyar igazság címmel a Magyar Tanítók Otthona az ifjúság számára revüszerü füzetet adott ki. A füzet szerkesztői: Albrecht István, Ekamp Nándor és Jovicza I. Sándor, az Otthon igazgatói, nagy szolgálatot tettek a revüszerü ügynek. A szép füzet a nevelés és oktatás számára nélkülözhetetlen segédeszközlesz, mert tankönyveink nem ölelhetik fel az irredenta gondolatot oly mértékben, mint ahogyan azt magyar szivünk diktálja. A füzet ára példányonként 40 fillér, a tiszta jövedelem 5%-a a Magyar Revüszinpad Ligát illeti. A szép füzet gazdag tartalmánál és olcsóságánál fogva nagy népszerüségre számíthat. Megrendelhető a Magyar Tanítók Otthona címén: Budapest, IX. Kinizsi-utca 16.

Nyári iskola. Nyári taneszköz az elemi iskola I—IV. o. számára. Ára füzetenként 60 f. — Most, az 1932—33. tanév bezárásához közel, felhívjuk olvasóink figyelmét arra a szórakoztatva-fogalmaztató, Nyári Iskola c. könyvsorozatra, mely az elmult iskola év végén jelent meg, s mely bár úttörő volt a magyar pedagógiai szakirodalomban, mégis kiváló pedagógusaink osztatlan elismerésével találkozott. — A Nyári Iskola megoldja a szülőknek és a nevelőknek azt a régi problémáját: hogyan foglalkoztassuk gyermekeinket a nyári szünetben úgy, hogy a gyermek pihenését, testi fejlődését se gátoljuk, mégis alkalmat adjunk neki az évközben tanultak átismétlésére.. A nyári foglalkoztatás hosszu idő vajudó problémáját kitünően megoldotta a Nyári Iskola szerkesztőbizottsága, a budapesti szeminárium gyakorló-elemi iskolája négy kiváló tanítójának közreműködésével. Ha a képekkel gazdagon diszített, csinos kiállitású füzeteket gondosan végignézzük, örömmel állapitjuk meg, hogy a füzetekben levő feladatok rendkivül sokoldaluan foglalkoztatják a tanulót, mert irásra, rajzolásra, számolásra, fogalmazásra az évközben szerzett ismeretei felujitására késztetik. — Megrendelhető: „Nyári Iskola" Szerkesztő Bizottsága, Budapest, IX., Mester-u. 39. sz.

Gyermekdal-gyüjtési pályázat. A nép körében élő s már-már veszendőbe menő gyermekdalok és játékok összegyüjtésére nagyszabásu akció indult meg. Az ennek keretében meghirdetett pályázaton a legszebb népi eredetü s eddig nyomtatásban meg nem jelent gyermekjáték-dal beküldője *100 pengő első és 50 pengő második dijat nyer.* A pályázatra beküldendő népi dallamokat úgy kell lejegyezni, hogy a végső hang az egyvonalas „g" hang legyen. — A birálóbizottság tagjai: Bartók Béla és Kodály Zoltán, zenemüvészeti főiskolai tanárok, valamint a Magyar Kórus és az Énekszó zenei folyóiratok szerkesztősége. Ez utóbbinak címére: Budapest, I., Fery Oszkár-utca 55., küldendők be 1933 augusztus 20-ig a pályázatok. Az eredményt és a beérkezett legértékesebb dallamokat az Énekszó című énekpedagógiai folyóirat ez évi szeptemberi száma közli. Ugyanennek kérhető a pályázat feltételeinek részletes leirása is.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési dij 1933. évre 3 pengő. Tagdij 1933. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szeitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. augusztus 1. XXII. évfolyam, 8. szám.

A pécsi karnagyképző tanfolyam.

Alig zárult be az iskola ajtaja, még fülében cseng a vizsgáról távozó vidám gyermeksereg jókedvü csacsogása, még alig hervadtak el a felbokrétázott tanterem illatos virágai, a tanító bácsi készülődik, csomagol, bucsúzik. Egy hétre ott hagyja családi fészkét, Isten oltalmába ajánlja családját, kicsi falujat és — megy. Hová? Talán valami hellemes nyaralóhelyre, hogy kipihenje az elmult 10 hónap verejtékes munkájának fáradalmait? Óh, dehogy! Ilyenre ő nem gondol, de hiszen nem is gondolhat.

A tanító bácsi tanulni megy, mert szüksége lehet rá.

Baranya vármegye népmüvelési bizottsága a nemes ügy fontosságát átérezve, julius 3-tól 8-ig karnagyképző tanfolyamot rendezett, ide késziilődik ő. Nem parancsolta, nem is hivta senki, önként megy, de mégsem önként, — a magyar dal szépsége, a magyar dal iránti szeretet csalogatja oda.

Nemes és szép eszme volt a tanfolyam rendezése, mert — mi türés-tagadás — sok helyen bizony a képzett vezetők hiánya miatt sinylődött e drága nemzeti kincsünk ügye. Most már nincs akadály. 45-en jöttek össze a vármegye minden részéről, hogy majd otthon apostolai lehessenek az édesen csengő magyar dalnak. A szám ugyan nem nagy, de a nemes ügynek mégis sokat jelent.

45-en voltak: Róth Ferenc Mágocs, Fodor Ferenc Vásárosszentgál, Vass József Magyarszentiván, Lex Sándor Téseny, Retdl Sebestyén Mekényes, Csurda Henrik Hisjakabfalva, Kőszegi István Vasas, Erdélyi László Rózsafa, Sáághy Dénes Garé, Koleszárits Géza Göresöny, Szende Antal Babarc, Pohl István Abaliget, Trohán Béla Ellend, Kiss József Pécsvárad, Schlitzer Adolf Virágos, Radics Gyula Egerág, Firényi Pál Lányesók, Császár János Zengóvárkony, Petz Ödön Szederkény, Ignics József Málom, Cserhalmi István Drávaszerdahely, Weisz Vencel Somberek, Kiss Lajos Bánfa, Székely József Pécsvárad, dr. Hangl Ferenc Szilágy, Bátori Jenő Harkány, Szabó László Kővágószőllős, Petz Vilmos Vókány, Erdősi Dezső Pellérd, Laczkovics Miklós Old, Klesch Ferenc Felső mindszent, Kraut Ferenc Somogy, Glatt Ferenc Dasas, Kun Béla Pécs, Kontrohr Tivadar Pécs, Reich Lajos Pécs, Cser Ferenc Pécs, Csáki István Pécs, Piller Ferenc Nagyárpád, Jáhn Jakab Véménd, Horváth Ferenc Geresd, Kökössy Sándor Egyházasharaszti, Keller Béla Mecseknádasbolcs, Rothárdi Antal Pécs, Petrovics István Pécs.

A foglalkozás naponként 7 óra. Már korán reggel hangos a belvárosi elemi iskola zeneterme. Az előadás 7 órakor kezdődik. A pontos megjelenésben valóságos versengés van. Nincs itt álmos szem, nincs unalom, de annál több jókedv és ügybuzgóság.

Az előadók szórják lelkük kincsett, a hallgatók szorgalmasan gyüjtögetik azokat. Elméleti előadás után dalpróba, karvezetés következik. Az ifjú és már ősülő karnagyjelöltek tanítják és dirigálják felváltva a kart. Felcsendülnek a szebbnél-szebb 3 és 4 szólamú magyar dalok, a lelkek megtelnek gyönyörűséggel, a tanfolyam szépért és nemesért rajongó tervezőinek és előadóinak arcáról megelégedés sugárzik.

A munka komoly, az elvégzendő anyag sok, csak az idő kevés, hiszen rövid hét az egész, de ünnepi hete volt ez a fejlődésnek induló dalos ügyek, az eredményről pedig az a kedves záró ünnepély tudna legtöbbet mesélni, mellyel a tanfolyam végetért.

Köszönet és hála azoknak, kik ezt elgondolták, elősegitették és akik vezették. *Fischer* Bélának, Baranya vármegye alispánjának, akit a tanfolyam létesitését anyagilag is lehetővé tette, dr. *Berze Nagy* János kir. tanfelügyelőnek és *Berki* István népmüvelési

A beiratási dijak felének a Katholikus Tanítói Internátusi célokra beküldendő postatakarékpénztári csekkszám a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal tulajdonát képező: 38.504.

titkárnak, akik annyi találékonysággal megszervezték a tanfolyamot, *Weigele* Oszkárnak és *Sass* Dezsőnek, akik nagy zenei tudásuk és kitünő vezető képességük művészetével biztositották a teljes sikert.

Málom, 1933 július 20-án.

Ignics József,
ig. tanító.

Ezer magyar iskolásgyermek hangversenye a pécsi színházban.

Az „Ünnepi hét" zenet eseményei közé sorakozott az Országos Magyar Dalos Szövetség VII. pécsi kerülete által rendezett Hoffer Károly ifjúsági dalosverseny. Az ország első ifjúsági dalosversenyén —, mely úttörő a magyar dalkultúra területén — 22 pécsi és baranyavármegyei el. iskola vett részt több, mint ezer dalossal.

A versenyt, amely zsúfolt nézőtér előtt folyt le, megjelenésével tüntette ki gróf *Szapáry* Lajos dr., főispán, *Nendtwich* Andor dr., polgármester, a Dalos Szövetség VII. kerületének elnöke, *Fischer* Béla alispán, *Virág* Ferenc megyéspüspök képviseletében dr. *Gebauer* Miklós dr., pápai t. kamarás, apát, a székeskáptalan képviseletében dr. *Igaz* Béla pápai prelátus, felsőházi tag, *Werth* Henrik altábornagyot pedig tisztiküldöttség képviselte.

A verseny előtt, mely 10 órakor kezdődött, *Berze Nagy* János dr. kir. tanfelügyelő mondott hatalmas beszédet a gyermekdalosok — úgy a haza, mint a dalkultúra szempontjából — óriási jelentőségű munkájáról.

A versenyző iskolai dalárdák négy csoportban mérték össze erejüket s ennek eredményeként a legnagyobb értékű vándordijat, Zsolnay eozin magyar juhászát a pécsi Fiume-utcai áll. el. iskola nyerte 123 ponttal, az osztott iskolák 3 szólamú csoportjában. Az első b) dijat (aranyoklevelet) a pécsbányatelepi iskola vitte el ugyancsak 123 ponttal. A II. dijat (ezüstoklevelet) Komlóbányatelep, a II. b) dijat Szabolcsbányatelep, a III. a) és b) dijat (bronzoklevelet) Vasasbányatelep és Mágocs község nyerték.

Az osztatlan iskolák háromszólamú versenycsoportjában Pécs város vándordiját: argentin ezüstplakettet és az aranyoklevelet az abaligeti róm. kath. iskola 117, az ezüstoklevelet az egerágt közs. iskola 102 és a bronzoklevelet a pécs-megyerikertvárosi áll. iskola 102 ponttal nyerte.

Baranyavármegye vándordiját, egy értékes ezüstkoronát, az osztott kétszólamú versenycsoportban a somogybányatelepi rk. iskola 125 pontszámmal vitte, a ker. aranyoklevelével. Ezüstoklevelet kapott a Mohácsbelvárosi rk. iskola 115 és bronzoklevelet a Mohács-külvárosi rk. iskola 98 ponttal.

Az osztatlan iskolák kétszólamú versenycsoportjának vándordiját, Zsolnay eozin vázát és a ker. aranyoklevelét a mecsekalji községi iskola 117, az ezüstoklevelet a kékesdi rk. iskola 92 és a bronzoklevelet a szőkédi rk. iskola nyerte.

Az osztott és osztatlan 2 szólamú versenycsoportok bírálóbizottságának elnöke: *Kutor* Ferenc, tagjai: *Agócsy* László, *Erdős* István és *Magyar* Károly voltak.

Mindkét szüri feladatát a legnagyobb hozzáértéssel látta el s itéletének helyességét a közönség lelkes tetszésnyilvánítása bizonyította.

Az eredményhirdetést és díjkiosztást az Országos Magyar Dalos Szövetség képviselője, *Weigele* Oszkár végezte meleg, közvetlen szavakban méltatva, hogy a pécsi kerület tanitóságának úttörő és nagyjelentőségű kezdeményezése volt ez az el. isk. dalosverseny. A Szövetség a legilletékesebb helyen fogja kiemelni Baranyavármegye tanitóságának ezt a nagyfontosságú hazafias ténykedését. Köszönetét fejezte ki *Nendtwich* Andor dr., ker. elnöknek, *Borsy* Jenő ügyv. elnöknek, *Kiss* Zoltán főtitkárnak a szépen megrendezett versenyért.

A verseny *Borsy* Jenő ügyv. elnök gyujtó hatású beszédével ért véget, ki ismételten elismerését és köszönetét fejezte ki *Berze Nagy* János dr. kir. tanfelügyelőnek a verseny érdekében kifejtett fáradhatatlan munkájáért.

Haladás

Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok

Izléses nyomtatványok olcsó árakon!

Egyházmegyei, iskolai nyomtatványraktár

Figyelem!

Az egy pengős beiratási díjak felének a Katholikus Tanítói Internátusi Alapra beküldendő 50 fillérek gyüjtőhelyének közzétételével a balszerencse üldöz bennünket. Az 580/1933. szám alatt legutóbb közzétett postatakarékpénztári csekkszám (30.504) sem helyes. A Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal helyes csekkszáma:

38.504.

Erre a számra küldje tehát mindenki a Katholikus Tanítói Internátusi Alapot illető 50 filléreket. A csekklapok „Értesitő-lap" jelzésü részére irja még a következő két szót: *Kath. Int.* A csekklapon nem azt kell jelezni, hogy melyik plébánia, hanem melyik iskola mennyit küld be. Egy csekklapon egyszerre azonban több iskola is beküldheti a beiratási díjakat.

Előadások a katholikus sajtó és a Katholikus Népszövetség szolgálatában.

A Katholikus Népszövetség baranyamegyei szervezetei vezetői az elmult év folyamán több helyen előadásokat tartottak a katholikus sajtó fontosságáról, máskor pedig a Katholikus Népszövetségről magáról. Kivánatos volna, hogy az ilyen előadások alkalmával bemutatással keltsük fel a hallgatóságnak fokozott figyelmét a katholikus sajtó és a Népszövetség kiadványai iránt. A Központi Sajtóvállalat Részvénytársaság (Budapest, V. ker., Honvéd-utca 10. sz.) szivesen szolgál megfelelő mutatványszámokkal mindazon helyekre, ahol még a 4 filléres Uj Nemzedéket nem ismerik, ha eziránt az illetékes plébános, vagy előadó urak egy levelezőlapon hozzá megkeresést intéznek.

Ugyancsak birjuk a Katholikus Népszövetség Országos Központjának (Budapest, IV. ker., Veress Pálné-u. 9. sz.) igéretét, hogy a központ hasonló megkeresésre a Katholikus Népszövetség kitünő kiadványaiból a füzetekből, vagy a Népujság cimü heti lapjából (ára negyedévenkint 1 pengő) fog mutatványszámokat küldeni.

Felkérjük azért a főtisztelendő Papságot és a tekintetes Tanítói Kart, hogy őszi és téli programmjukba vegyenek föl egy-egy előadást, amely külön-külön foglalkozik a katholikus sajtóval és külön a Katholikus Népszövetséggel. A Katholikus Népszövetség központja szivesen küld megfelelő előadási anyagokat is. Az ajánlott előadásokat akár az iskolánkivüli népmüvelési előadások körében, akár pedig a Katholikus Népszövetség előadásainak sorozata kapcsán tarthatjuk meg.

A Mohácsi Esp. Kerület Tanítói Körének évi közgyülése.

A mohácsi esp. kerület tanitósága junius 8-án tartotta évi rendes közgyülését Lánycsókon. A gyülésen résztvettek dr. *Héthelyi* József, kerületi egyházi elnökkel és *Komócsy* István egyhm. főtanfelügyelővel az élen a kerület egész tanitósága és papsága, de megjelent a gyülésen dr. *Heckenberger* Konrád pápai kámarás, m. kir. kormányfőtanácsos, *Németh* Károly főszolgabiró, *Bröss* József ny. ig.-tanító, az egyesület díszelnöke és *Frantz* Miklós körjegyző. A közgyülés előtt szentmise volt; mise után a tanitóság az iskolába vonult, ahol *Simon* György lánycsóki tanító jól sikerült minta-tanitást mutatott be a természettan anyagából. — Ezután *Héthelyi* József dr. egyházi elnök megnyitójában keresetlen meleg szavakban üdvözölte a megjelenteket, köztük szivből köszöntötte *Komócsy* István egyhm. főtanfelügyelőt, aki most első izben jött közénk, hogy lélekben hozzánk kapcsolódjék néhány órára, hogy megjelenésével emelje gyülésünk fényét és élő bizonyságát adja annak, hogy a mai világválságban a tanitóság igazi atyai jóbarátja. — Jelenlevők lelkes éljenzése után egyházi elnök felkérte *Komócsy* István ehm. főtanfelügyelőt nagy érdeklődéssel várt előadásának megtartására. A főtanfelügyelő hosszabb előadásban fejtegette a katholikus tanítói internátusok létesítése érdekében tett s már a közeljövőben eredményesnek igérkező magas püspökkari és kormányhatósági intézkedéseket. Felhivta a tanitóság figyelmét, hogy a katholikus internátusi alapból, mely a katholikus iskolákban szedett beiratási dijak 50 %-ából adódik, a tervezet szerint elsősorban a kulturcentrumoktól távolabb eső többgyermekes tanitók közép- és főiskolás gyermekei hapnak segélyt egyházmegyénk területén levő katholikus internátusokban. Majd pontos képet nyujtott a helyi jogadalmak és az értékegységes tanitók, valamint a kántorlak elkülönitése tárgyában folyó és a jelenleg biztató tárgyalások anyagáról. Hálás szavakkal emlékezett meg a tanitóság nemzetnevelő munkásságáról, kérve őket, hogy nehéz küzdelmében a sok megpróbáltatás közt is hiven kitartson ideáljai mellett s lelke minden erejével szolgálja a magyar tanitóhoz méltóan az újjáépités nagy müvét. A főtanfelügyelő közlésett és kérését lelkes szavakkal köszönte meg dr. *Héthelyi* József egyházi elnök, majd a tanitóság lelkéből kicsendülő köszönet, hála és szeretet megható megnyilatkozása mindennél maradandóbb bizonyitéka annak, hogy *Komócsy* István egyhm. főtanfelügyelő összeforrt azzal a tanitósággal, amely benne

nemcsak szellemi irányítóját, de atyai barátját és megértő vezetőjét tisztelti. — Az egyesület mult évi működéséről *Schneider* Lajos, a kör világi elnöke számolt be lendületes jelentésében, akinek beszámolóját lelkesen fogadta a közgyülés. A pénztári jelentést *Nágl* János lánycsóki ig.-tanító terjesztette elő, mely 390 P felesleggel zárult. Ezután általános figyelem közben tartotta meg elméleti előadását — a tanítói munka megbecsüléséről — *Petrovics* Károly mohácsi ig.-tanító. A tárgysorozat ezzel kimerült.

A közgyülés a további lelkes munkásság jegyében dr. *Kéthelyi* József esperes-plébános egyházi elnök zárószavaival ért véget. A közgyülés után közös ebéd volt, amely alatt még jobban tisztázódtak azok az irányeszmék, amiket a tanítóság között tartózkodó főtanfelügyelő a katholikus tanítóság hivatási felemelésének és közéleti súlyának megszilárditására közénk hozott.

Főtanfelügyelőnk ujabb rendelete katholikus sajtó és katholikus világszemléletünk szolgálatában.

1127/1933. sz. — Az egyik esperes kerület tavaszi koronai tánácskozmányában az akció katolikával kapcsolatban a katholikus sajtó pártolásával és propagálásával foglalkozott. Élénk eszme-csere után megkereste az Egyházmegyei Hatóságot, amelyben azt kéri, hogy az egyházmegyei tanítóság erélyesen figyelmeztessék a katholikus sajtó pártolására. Ugyanakkor a kerület a maga részéről mindent megtesz a katholikus sajtó népszerüsitésére.

A magam részéről örömmel és megnyugvással állapitom meg, hogy Egyházmegyénk katholikus tanítósága átlagában és nagyjában máris eleget tesz a fönti kérelemnek. Megteszi ezt egyrészt megbizható katholikus világszemléletéből, másrészt pedig, mert ma katholikus országos napilapjaink (A Nemzeti Ujság, Az Uj Nemzedék,) a pécsi vidéki sajtó (A Dunántul napilap, A Pécsi Hirek hétfői lap,) a Keresztényszocialista Jövőnk, a Katholikus Népszövetség hetilapja a Népujság tudományos folyóirataink (A Katholikus Szemle, a Magyar Kultura) és a kitünő aktiv katholikus folyóirat (a Korunk Szava) nemcsak világnézeti tisztaságukkal, hanem fejlett szerkesztés technikájukkal is megfelelnek a velük szemben támasztható minden kivánalomnak.

A kerület állásfoglalása tehát nagyon indokolt. Visszont azon kivételes egyesekkel szemben, akik világszemléletünk ilyen gyakorlati szolgálatában bármely okból még be nem kapcsolódtak, érvényesithető. A kerületi tanfelügyelő és iskolalátogatók ugyanis kötelezve vannak évi jelentéseikben erre a tárgyra is kitérni. Természetesen kötelesek szeretetteljes, de meggyőző formában személyesen odahatni, hogy a katholikus tanitóságunk elsősorban katholikus világfelfogásu sajtótermékeket járasson. Akik ezt megtenni elmulasztanák, vagy az általános rendelkezéssel szemben következetesen állást foglalnának, azokkal szemben a kerületi esperesek, a kerületi tanfelügyelők, az iskolalátogatók keressék a személyes ráhatásnak föntemlitett módozatát. Egyben ha arra szükség van, tegyenek az évi jelentések semasztikus formáján kivül is az egyházmegyei tanfelügyelőséghez jelentést. Katholikus, modern világszemléletünket következetesen és megalkuvás nélkül kell szolgálnunk. Erre a magyar katholikus sajtóban ma már kifogástalan organumaink vannak.

Gyakorlati esetek - gyakorlati megoldások.

I.

Az 552/1933. sz. püspöki körlevél közölte a m. kir. pénzügyminisztérium 134.848/1932. VII. sz. rendeletét, melynek értelmében egyházt javadalmas terhére községi pótadó nem állapitható meg. E rendelet alapján oly helyen, ahol a kántorság külön van választva a tanitóságtól, tehát önálló kántor, aki fizetés cimén javadalmi földet is élvez, kötelés-e a kántor javadalmi földje után községi pótadót fizetni, továbbá kell-e fizetni községi pótadót a templom, sekrestyés, és iskolaföldek után, mely utóbbi földek az iskolafenntartására szolgálnak?

Fentebb érintett kérdésekre s általában az egyházi javadalmakat illető községi pótadózás miléntjére nézve a törvényszerü joggyakorlat a következő:

Az 1886. évi XXII. tc. 138. §-a szerint a néptanitóknak, továbbá a lelkészeknek hivatalukkal járó javadalmaiból élvezett illetményük községi pótadóval meg nem terhelhető. A törvény szempontjából fizetés alatt nemcsak a készpénzben kiszolgáltatandó illetményeket, hanem a terményekből vagy ingatlanok haszonélvezetéből és egyéb szolgáltatásokból álló javadalmat is kell érteni, mert hiszen ellenkező felfogás oda vezetne, hogy az a tanitó, aki javadalmát kizárólag készpénzben kapja, előnyösebb helyzetbe kerülne azoknál, akiknek javadalmazásához ingatlanok haszonélvezete is tartozik s ez utóbbinak a törvény által megállapitott javadalmazása az ingatlanok után kivetett pótadók összegével csorbittatnék. Ezek szerint tehát a tanitó (nem kántor) javadalmához tartozó ingatlanok után községi pótadóval vagy legelőadóval meg nem terhelhető. Ezen a jogi helyzeten nem változtat a 177.200/1924. B. M. sz. rendelet sem, mert ez nem a községi adóztatás kérdését akarta ujból rendezni, hanem a községek háztartását kivánta szabályozni. Ez a rendelet tehát nem helyezte hatályon kivül az 1886. évi XXII. tc. 138. §-át.

A felvetett kérdést illetően az adómentességre nézve különbséget kell tenni személyi és tárgyi adómentesség között. Személyi az adómentesség, ha bizonyos személyek, mint pl. az 1886. évi XXII. tc. 138. §-ában emlitett közszolgálati alkalmazottak, mint tanitók és lelkészek jel vannak a hivataluk után járó illetményeik, illetőleg a községi pótadóztatás alól. Tárgyi az adómentesség, amidőn bizonyos vagyontárgyakat nem enged a törvény vagy más jogszabály megadóztatni. A tárgyi adómentesség esetében az adózás alól kivett vagyontárgy felszabadul az összes terhek viselése alól, a személyi adómentesség pedig csak azt jelenti, hogy az a személy, aki a kérdéses vagyontárgyat haszonélvezi, nem kötelezhető ugyan adóztatésre, de maga a vagyontárgy ezzel még nem mentesül az adóztatás alól. A tanitó javadalmához tartozó ingatlan annak folytán, hogy a tanitó személyi adómentességet élvez, nem vált még adómentes ingatlanná, hanem annak adóját a tanitó helyett az iskolafenntartó köteles viselni. A 177.200/1924. B. M. sz. rendelet 7. §-a tárgyi adómentességet biztosit a külképviseleti hatóságok ingatlanaira. Abból a körülményből tehát, hogy ez a § az 1886. évi XXII. tc. 138. §-a szerint személyi adómentességet élvező közszolgálatt alkalmazottakról emlitést nem tesz, nem lehet következtetni arra, hogy a 138. §. hatályát vesztette. A személyi adómentességre vonatkozó jogszabályok ugyanis nem ellenkeznek a rendeletnek tárgyi adómentességet adó rendelkezéseivel.

Fentiekből nyilvánvalóan következik az, hogy a kántori javadalmi föld, a templomnak, a sekrestyésnek, továbbá az iskolának földje adómentességben nem részesül, csupán a tanitókat és lelkészeket illeti meg az

552/1933. sz. püspöki körlevélben körülirt pótadómentesség.

II.

Ismételten felmerült azon panasz kapcsán, hogy az egyházközségi adók behajtása nagy nehézségekbe ütközik, sőt a községi előljáróságok nem járnak el e tekintetben megfelelő módon, a következők volnak megállapithatók:

A legtöbb esetben az egyházközségi adóhátraléki kimutatás behajtás végett a községi előljárósághoz késön, már az év végén tétetett át, amikor a köztartozások behajtását célzó végrehajtási eljárás első fokozatának alkalmazása már befejezést nyert. Ezért a kivetett módjára behajtandó oly tartozások, minők az egyházközségi és iskolai adók is, oly időben mutatandók ki behajtás céljából, hogy azok az egyesitett kezelésben álló tartozásokkal együtt legyenek behajtás alá vonhatók. A köztartozások behajtására irányuló eljárás rendszerint julius-augusztus hónapokban vesz kezdetét.

Határidő-emlékeztető.

Irkákra, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesitőkönyvecskékre és imakönyvekre vonatkozó rendelések s ezek ára folytatólagosan, de legkésőbb szeptember 10-ig személyi sürgetés bevárása nélkül bekülendők az 1093/1927. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. jún. 1-i számában, valamint a Katholikus Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számaiban közölt rendelések) alapján. Tájékozásul közöljük, hogy a kötelező irkák állanak rendelkezésre: a) négyvonalas magyar irkából 12, 5 és 4 füléres; b) egyvonalas (diktandó); c) számolási és d) német irkákból 4 és 5 füléres, hangjegyfüzetek 14 filléres és rajszfüzetek 20 filléres árban. — ***Iskolalátogatási jegyzőkönyvek és évi iskolai jelentések*** az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz személyi sürgetés bevárása nélkül beriesztendők. — ***Tagdijak*** és még hátralékos ***Katholikus Iskola előfizetési dijak*** a már előzetesen rendelkezésre bocsájtott postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul bekülendők.

Püspöki rendelet.

580/1933. tsk. szám. **Beiratási dijaknak Katholikus Tanitói internátusi célokra felhasználása.** Serédi Jusztinián, bíboros, hercegprimás, esztergomi érsek Ur Ő Főmagassága a beiratási dijakból eddig befolyt és katholikus tanitói internátusi célokat szolgáló összeg cimén, a tanitói internátusok létesitésére és esetleges bővitésére visszatartott 25% levonása után, 27,427.86 P-t utalt át hozzám azzal, hogy ez összeg felhasználása már az 1933/34. tanévben is meg-

kezdődhet. Az egyes egyházmegyék közt szétosztásra kerülő összegek mikénti felosztása, illetve felhasználása körüli eljárást illetőleg a nagyméltóságu Püspöki Kar a következő szabályzatot fogadta el és adta ki:

a) A Katholikus Tanítói Internátusok Alapjából kizárólag a katholikus iskolák működő vagy nyugdíjas tanítóinak katholikus internátusokban nevelődő gyermekei nyerhetnek támogatást, akik legalább már négy elemit végeztek s közép-, szak- vagy felsőbb iskolát látogatnak. Előnyben részesülnek a kulturcentrumokból távolabb lakó, szegényebb javadalmazásu és többgyermekes tanítók gyermekei. A támogatás az internátusok vezetőségének fizettetik ki s a segélyösszeg a megjelölt tanítói gyermekek tartásdíjában beszámítandó, ha a támogatás kifejezetten nem építésre, bérletre vagy felszerelésre adatik.

b) Hogy a katholikus tanítók minél előbb élvezzék az Alap jótéteményeit, a tanítók gyermekei elsősorban meglevő katholikus internátusokban helyezendők el s ott díjtalanul vagy kedvezményesen ellátandók azon támogatás fejében, amelyet az internátus nyer. Uj internátusok létesítése, meglevők bővítése vagy teljesebb felszerelése a Katholikus Tanítói Internátusok Alapja terhére a püspöki kar által csak komoly országos tanítói érdek esetén határozható el. E célra a püspöki kar évenkint a rendelkezésre álló összeg 25%-át tartja vissza, míg az összeg 75%-a az egyházmegyék befizetése arányában az egyes egyházmegyei hatóságoknak kiutaltatik, hogy annak terhére a hozzájuk folyamodó katholikus tanítók gyermekeit meglevő katholikus internátusokban elhelyezzék.

c) Minden internátus annak az egyházmegyei hatóságnak felügyelete alatt áll s annak számol el, amelyek területén fekszik, még akkor is, ha az évenkint befolyó összegek 25%-ából létesített országos katholikus internátusi alapból építési, felszerelési vagy bérleti segélyt kapott.

d) A katholikus tanítók gyermekeinek katholikus internátusba felvételét kérő s kellően felszerelt folyamodványaikat minden esztendő május hó végéig illetékes egyházmegyei hatóságukhoz terjesztik be, amely a felvételeket és a nyujtható kedvezményeket az érdekelt internátusok vezetőségével elintézi. Ha az érdekelt internátus más egyházmegye területén fekszik, akkor megkeresendő az internátus illetékes egyházmegyei hatósága, amely a felvételt elintézi.

Tekintettel az idő előrehaladott voltára felhívom a fentiek szerint jogosult folyamodókat, hogy folyamodványaikat a jelen alkalommal legkésőbb f. évi augusztus 20-ig terjesszék be hozzám címezve, de az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján. A folyamodványok mindenkor az illetékes plébános s ennek útján az esperes-kerületi tanfelügyelők közvetítésével terjesztendők be, akik a folyamodványokra nézve kötelesek észrevételeiket és javaslataikat megtenni. Természetesen a jövő évtől kezdődőleg a fentebb közölt szabályszatban megjelölt határidőig, tehát minden év május végéig lesznek a folyamodványok beküldendők a következő tanévekre szólólag.

A már eddig főtanfelügyelőmhöz benyujtott folyamodványok helyett fentieknek megfelelő új folyamodványok terjesztendők be, miután a folyamodványok hiányosak és felszerelve egyáltalán nincsenek. A folyamodványok beterjesztéséhez a következőket irom elő:

A folyamodvány rövid szövege, amely folyamodványhoz mellékelni kell a következő iratokat:

a) folyamodó gyermekének, avagy gyermekeinek legutolsó iskolai bizonyítványának hiteles másolatát.

b) A plébános, egyházközségi elnök által kiállított igazolványt folyamodó családi állapotáról (gyermekeinek száma, folyamodó rendes és mellékjövedelmeinek havi összege, vagyoni állapota s esetleges egyéb körülmények.

c) A folyamodványban fel kell tüntetni, hogy gyermekuket melyik internátusba óhajtják felvétetni, mely iskolába, avagy intézetbe fognak járni.

Miután a katholikus internátusokat szolgáló beiratási díjaknak beküldése *(beküldendő a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. postatakarékpénztári csekklapon minden évben szeptember 10-ig)* a tanítóság elsőrangu anyagi érdekét képezi, már most jelzem, hogy amennyiben a jövőben is azt kellene tapasztalnom, hogy a beiratási díjak nem az előirt módon kezeltetnének, a mulasztókkal és hanyagokkal szemben eljárást fogok indíttatni, sőt ilyen esetben, amennyiben illetők esetleg segélyezésre jogosultak lennének, a folyamodvány elbirálásánál súlyos beszámítás alá fog esni mulasztásuk. A plébános, egyházközségi elnököket és az esperes-kerületi tanfelügyelőket külön is felhivom arra, hogy szigorúan ellenőrizzék azt, hogy a beiratási díjak fele a tankötelesek számarányának megfelelő összegben küldessenek be. Amennyiben e tekintetben bárhol visszaélést tapasztalnának, arról nekem, főtanfelügyelőm útján, nyomban tegyenek jelentést. A pénz beküldésekor a csekklap megfelelő helyén mindenkor oda kell irni: Kath. int., valamint a beiratási díjat beküldő iskolát is meg kell nevezni s ha több iskola együttesen küldené be, az egyes iskolák részéről beküldött összeget is fel kell tüntetni. Tehát nem plébánták, hanem iskolák szerint kell beküldeni a díjakat. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a plébániabeli összes iskolák internátusi díjat egy csekklapon küldessenek be, de ismétlem, ez

esetben fel kell tüntetni a díjakat beküldő iskolák nevét és az általuk beküldött összeg nagyságát is. A kisérő levél alakiságáról alább rendelkezem:

A beiratási díjak központenzek számban mennek. A központenzek kezelésével járó nagy felelősséget akarom megkönnyiteni, amikor az alant következő kimutatás szerint a beiratási díjakról iskolánkénti részletes felterjesztést kérek. Az egyöntetüség végett ragaszkodnom kell az itt leközölt mintához, amiért is minden idevonatkozó kimutatást eszerint kérek elkészíteni.

plébánia. r. kath. iskola.

Kimutatás

az 1933/34. tanévben befizetett beiratási díjakról.

Az 1933/34. tanévben beiratkozott	Ebből		Összesen befolyt		A befizetett beiratási díj				Jegyzet
	fizetett	nem fizetett			rendelkezés szerint az Egyházhatósághoz beküldött 50 %		szegény tanulók kölcsön tankönyvtára számára fordíttatott (számlánál igazolandó!)		
tanuló			pengő	fill.	pengő	fill.	pengő	fill.	

Végül ismételten felhivom a főhatóságom alá tartozó összes esp. ker. tanfelügyelőket, plébánosokat, iskolafenntartókat és tanítókat, hogy az indokolatlan sürgetéseket és kitanításokat, pótlásokat kérő leiratok mellőzhetése és költségek elkerülése végett a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal járjanak el a beiratási díjak kezelése és beküldése körül.

*

A fenti rovatolt kimutatások kaphatók a Haladás Nyomdaszövetkezetnél (Pécs, Király- és Mór-u. sarok). Darabja 2 fillér.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

856/1933. szám. **Leventeintézmény továbbfejlesztése.** Szombathely testnevelési kerületi felügyelőségének parancsnoka a leventeintézmény továbbfejlesztésére ifjuságunk valláserkölcsi és jellembeli nevelésének előmozdítására az egyházmegyei hatósághoz kérelmet intézett a leventék nevelésének elmélyítése és jellemük katholikus valláserkölcsi irányban való minél fokozottabb kiképzésére. Az irányelvek, amelyeket a parancsnokság a lelkészi karral és a tanítósággal párhuzamosan és karöltve megvalósítani óhajt, olyan nemesek és olyan kivánatosak, hogy azokat buzdításul és miheztartás végett Ő Nagyméltóságának, a Megyéspüspök Urnak jóváhagyásával a következőkben rendelettileg kihirdetem:

1. Leventék szülei és munkaadói buzdítsák leventéiket vasár- és ünnepnapokon a szentmise és a szentbeszéd meghallgatására. Erre adjanak nekik időt és alkalmat. A pontos, tiszta és rendes ruhában való megjelenésre hívják fel a leventéket is. (A kerületi felügyelőség a maga részéről utasítást adott, hogy a leventék vallásfelekezet szerint zárt rendben és sorban oktatóik által vezettessenek az illetékes templomba. Az oktatók a szentbeszéd tartalmáról a leventéket kikérdezni kötelesek, hogy ezáltal meggyőződést szerezzenek arról, vajjon azok a szentbeszédet figyelemmel kisérték-e és annak tartalmát megértették-e?)

2. Leventék szülőit és munkaadóit hívják fel arra, hogy leventeköteles gyermekeiket, alkalmazottaikat a törvény által előirt kötelességük

lelkiismeretes teljesítésére serkentsék s hogy állandó lakóhelyüknek egy hétnél továbbtartó elhagyását — pl. kenyérkereset céljából — állandó és újonnan választott lakóhelyük leventeegyesületi oktatónak jelentsék be.

3. A leventéknek magyarázzák meg, hogy lelki, testi és szellemi kiképzésük mindenekfölött egyéni érdekükben fekvő.

4. Tartózkodjanak a korcsmázástól, iszákosságtól, erkölcstelen életmódtól.

5. Legyenek engedelmesek, fegyelmezettek, illedelmesek, tisztelettudók és tekintélyt ismerők szüleikkel, oktatóikkal, elöljáróikkal és általában köztiszteletben álló személyiségekkel. Köszönjenek egymásnak és fentebb említett személyeknek.

6. Serkentsék egymást a kötelességteljesítésre, figyelmeztessék egymást hibáikra, tartsák bajtársi kötelességüknek a kölcsönös megsegítést.

7. Óvakodjanak a megmételyező befolyástól. Kételyek esetén forduljanak bizalommal elöljáróikhoz, avagy köztiszteletben álló személyekhez tanácsért.

Végül tudomásvétel és miheztartás végett közlöm, hogy a kerületi felügyelőség értesítése szerint minden járásban egy, a járás székhelyén lakó testnevelési tiszt vezeti teljes felelősség mellett a járáshoz tartozó összes községek leventéinek kiképzését. Eme munkakör végrehajtásában szükségessé teszi, hogy a testnevelési tiszt a községek Levente Egyesületeit minél gyakrabban meglátogassa. A leventék kiképzése és a járási testnevelési tiszt ellenőrző és irányító látogatásai vasárnap a délelőtti órákra esnek. Nehogy, főleg a járási tiszt látogatásainak és a leventékkel való foglalkozásának ideje egybeessék a vasár- és ünnepnapi szentmise idejével szükséges az, hogy a leventék foglalkoztatásának és a szentmise idejének megállapítása a plébánosok és a leventeegyesületek vezetősége közti előzetes, egyetértő elhatározása alapján történjék akként, hogy a leventék a vasár- és ünnepnapi szentmiséken pontosan meg is jelenhessenek.

926/1933. sz. **Balatonnak az iskolai földrajzi órákon való behatóbb ismertetése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 47.816/1933. VI. sz. rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi 11. számában) alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes intézeteket és iskolák igazgatóságait, hogy Balatonnak az iskolai földrajzi órákon való behatóbb és fentebb hivatkozott miniszteri rendeletben foglaltaknak megfelelő ismertetése iránt intézkedjenek.

993/1933. sz. **Országos Ifjúsági Madárvédő Liga megalakítása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 46.695/1933. VI. sz. rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja 1933. évi 12. számában) alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e rendeletben foglaltaknak megfelelően intézkedjenek s az előírt jelentést minden tanév végén a kir. tanfelügyelői hivatalhoz küldjék be.

1007/1933. sz. **Báthory István emlékezetének megünneplése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 30.093/1933. Vа—1. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny 1933. jún. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, hogy Báthory István emlékezetének a miniszteri rendeletben jelzett módon leendő megemlékezése iránt intézkedjenek.

—

HIREK.

Ezüstmise. A pécsi egyházmegyének egy közbecsült tagja, Gestettner Konrád kerületi tanfelügyelő, Bonyhádvarasd plébánosa, a napokban tartotta meg ezüstmiséjét. A népszerű plébánost hívei meleg ünneplésben részesítették. Este a leventék lampionos felvonulással ünnepelték ezüstmisés elnöküket.

Igazgatótanítói kinevezések. Petrovics Károly, mohácsi r. kath. c. igazgató a mohácsi belvárosi, Balatonyi József az egyházbéri r. kath. elemi népiskola rendes igazgatótanítójává, míg Kiss Béla, mohácsi r. kath. tanító a belvárosi igazgatótanító állandó helyettesévé neveztetett ki. Utóbbi, mint helyettes igazgatótanító, megbízást nyert arra, hogy a mohácssziget iskolák, nevezetesen a sárháti, homorudi, belsőrihai és kandataji rk. elemi iskolák igazgatótanítói teendőit önálló hatáskörrel elláthassa.

Halálozás. Mayer Nándor dunaszekcsői tanító felesége, Ungár Anna, 44 éves korában meghalt. Dunaszekcsőn temették nagy részvét mellett.

Egyházmegyei hírek. A pécsi egyházmegyében az alábbi személyi változások történtek: Kovács Hálmán Abaligetről Felsőmindszentre, Belásy Ernő Gödréről Abaligetre, Balogh Ferenc újmisés Gödrére, Bőzinger László újmisés Cikóra, Hegedüs Jenő újmisés Nakra, Nyári József Nakról Dunaföldvárra helyeztetett segédlelkésznek.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. ***Tagdíj 1933. évre 3 pengő.***

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szeitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. szeptember 1. XXII. évfolyam, 9. szám.

A tanítók kinevezése és áthelyezése.

Irta: **Barabás András,** egyesületi világi elnök.

A tavaszi kőri ülések folyamán két körünk foglalkozott kezdeményezőleg a tanítók kinevezésével: a gödrei és az értényi. A gödrei egyhangúlag állást foglalt a kinevezés mellett. A értényi kör május hó 17.-iki ülésén nemcsak a kinevezéssel, hanem az áthelyezéssel is foglalkozott. Ezen az ülésen ugyanis ismertettem a Rusztek-féle tervezetet a népiskolai terhek arányosítására vonatkozólag s ezzel kapcsolatban a tanítók kinevezésével és áthelyezésével is foglalkoztam. Rusztek tervezetét a Nemzetnevelés március 1-i számában ismertettem, a külön kántori javadalmazásról pedig az április 15.-iki számban mondtam el véleményemet. — Kőri ülésünkön Rusztek tervezetének a Nemzetnevelésben már ismertetett részével csak röviden foglalkoztam, de részletesen tárgyaltam a kinevezés és áthelyezés kérdését. Vitát nem indítottunk és határozatot nem hoztunk. Tervem az volt, ami a gödrei esperesi körét, hogy e kérdést tárgyalja meg minden kör, a hozandó határozatok aztán az egyesület központjában egyeztessenek, hogy így kialakuljon egyesületünk egységes álláspontja, melyet aztán további útjára bocsáthatunk.

Közben az egyesület közgyűlése rám ruházta az egyesület világi elnöki tisztét. Ezt a tisztséget csupán mint újabb kötelességet tekintem. Nem szépszavú programot akarok adni, hanem dolgozni. Ilyen nagy egyesület, melynek külön lapja is van, nem élheti ki magát a kőri ülésekben és évenként egy választmányi meg egy közgyűlésben, vezetősége nem tekinti kimerültnek feladatát e gyűlések előkészítésével és levezetésével, hanem igenis kell, hogy az egyesületi élet folytonos legyen, a vezetőségnek állandóan bele kell folynia az egyesület életébe, informáló és irányító módon egyaránt. Így megállapodtam az egyházi elnök úrral abban, hogy *felkérjük ezúton a körök elnökségeit arra, hogy a tanítók kinevezésének és áthelyezésének kérdését tárgyaltassák meg most az őszi gyüléseken.* Hogy összeegyeztethető határozatokat kapjunk, célszerűnek tartom a következőket kifejteni.

A tanítók kinevezésének és áthelyezésének kérdését Rusztek Károly tanfelügyelő felette fel újabban a népiskolai terhek arányosításáról kidolgozott tervezetében. Ennek 7. pontja így szól (l. Népoktatási Szemle, 1933. évi 1. füzetének 37. oldalát): „A tanítói, kántortanítói állások betöltése pályázathirdetés útján történnék. A kántori teendőkben való jártasság személyes igazolása megkívánható lenne. A pályázók közül a helyi iskolai hatóság 2, a polgári község (minthogy a terhek arányosításával ez volna minthogy a katholikus iskolák dologi kiadásainak viselője) képviselőtestülete szintén 2 pályázót jelölne, illetve javasolna kinevezésre. A kinevezés jogát az állami, községi és izraelita tanítói állásokat illetően a vallás- és közokt. miniszter, az önkormányzatú hitfelekezeti tanítói állásoknál az illetékes egyházi főhatóság — a vallás- és közokt. miniszter tudomásulvételi jogának érintetlenül hagyása mellett — gyakorolná. A kinevezés a jelölés alapján történnék. Szolgálati érdekből vagy fegyelmi büntetésből a tanítók áthelyezésének joga megadatnék az önkormányzattal bíró egyházak főhatóságainak az egyházmegye, illetve egyházkerület területén belül".

Induljunk el ezen az alapon. Ami a „*kinevezés*" fogalmát illeti, a kath. tanítókat az egyházmegye főpásztora eddig is „kinevezte." Csak nem a helyi hatóság *jelölése*, hanem *választása* alapján. Az új lépés szerint nem

A beiratási dijak felét a Katholikus Tanítói Internátus céljaira szeptember 10-ig a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal 38.504. sz. csekkszámláján kell beküldeni.

is adna egészen *új jogot*, csak *más formát* a főhatóság jogának. A forma ugyan a lényeget is érinti, mert a helyi hatóság jogköre megszükülne a főhatósággal szemben. Bizonyára sokan vannak azonban, kik a helyi hatóságnak jelölési jogot sem akarnak hagyni. Ez már az első részletprobléma, melyet el kell dönteni. Különösen abban a formában fogják sokan kifogásolni a jelölést, ahogy azt a Rusztek-tervezet kontemplálja. Azt mondja ez a tervezet, hogy „a kinevezés a jelölés alapján történnék." Kit nevez ki azonban a főhatóság akkor, ha a községi képviselőtestület két egészen más egyént jetöl, mint az egyházközségi képviselőtestület? Négy jelölt közül az ötödiket, hogy egyik testület se sértődjék meg? *Két különálló szerv nem jelölhet, csak egy.*

Rusztek tervezete eddig nem létező jogot akar adni a község képviseletének, minthogy a község viselné a dologi kiadásokat. Ez a *jogadományozás* szerintem nem olyan fontos, mint az a *jogmegvonás* volna, mely az egyházközségi képviselettől a választás jogának megvonása mellett a jelölés jogát sem hagyná meg neki. *Egy* lépésre ez valószínüleg sok volna, ugrás volna, ami meg szokta bosszulni magát. A törvénygelőkészitő és törvényhozó szervek bizonyára a *jogfejlődés* álláspontjára helyezkednek a jogmegvonás helyett.

Lehetséges itt az a megoldás is, hogy a pályázatok az egyházi főhatósághoz adatnának be, ez jelölne a pályázók közül, az egyházközségi képviselőtestület választana s a főhatóság kinevezné a megválasztottat.

Eldöntendő volna még, hogy a kántortanító „személyes igazolása a kántori teendőkben való jártasságban megkívánható lenne"-e?

A kinevezés kérdésénél még bonyolultabb az *áthelyezés* kérdése.

„A fegyelmi büntetésből való áthelyezés" szükségességét az egyházmegyei fegyelmi tanács első ülésén (t. i. részemről első) állapitottam meg. Olyan kartárs ügyéről volt itt szó, akinek vétsége nem volt olyan súlyos, hogy emiatt állásvesztésre kellett volna itélni, de *annál* az iskolánál való működése lehetetlenné vált. Azt hiszem, több tanítót ítéltek már állásvesztésre, akit csak *áthelyezésre* itélt volna a fegyelmi tanács, ha a főhatóságnak meg lett volna az áthelyezés joga. *A fegyelmi büntetésből való áthelyezés tehát egyenesen tanítói érdek.* Sőt ilyen tanító meg is előzheti a fegyelmi eljárást azzal, hogy áthelyezését *kéri* hasonló állásba, ha meglesz az áthelyezés lehetősége. Ilyen esetre biztositani kellene a tanítónak az áthelyeztetés jogát, különösen, mikor nem is ő, vagy nem egyedül ő az oka tarthatatlan helyzetének. *„A szolgálati érdekből való áthelyezés"* fogalma alá esnék már az ilyen áthelyezés. *Viszont a tanító ilyen kérelme, illetve beleegyezése nélkül nem volna áthelyezhető.* Ha nem követett el semmi olyan vétséget, ami büntetést érdemel, akkor ne legyen áthelyezéssel sujtható. Ha pedig elkövetett ilyent, akkor bizonyára maga fogja kérni áthelyeztetését, vagy bele fog egyezni abba, ha a főhatóság erre vagy a saját, vagy az egyházközségi tanács kezdeményezésére felhivná. Bele fog egyezni a fegyelmi eljárástól való szabadulás ellenében. *Meghatározott súlyosabb* vétségeknél az ilyen sima áthelyezésnek nem szükséges helyt adni. Ha kisebb vétségnél sem egyezik bele a tanító az áthelyezésbe, akkor megindítják a fegyelmi vizsgálatot s akkor sorsa már a fegyelmi eljárástól függ. A büntetőjellegű áthelyezést eszerint kezdeményezheti a tanító, az egyházközségi képviselet és az egyházi főhatóság és nem történhetnek meg a tanító beleegyezése nélkül. Eddig a tanítót nem lehetett áthelyezni egyáltalán, *egy* lépésre tőle sem tanácsos elvonni biztonsági jogát.

Szolgálati érdekből való áthelyezés azonban jutalmazásból is történhessék. Az érdemeket szerzett tanítót az egyházi főhatóság jobb állásba, jobb helyre helyezhetné át. Ennek okait és céljait nem szükséges magyarázni.

Most az a kérdés merül föl, hogy miként a kinevezés is, az áthelyezés megtörténhessék-e azon iskola helyi hatóságának előzetes hozzájárulása nélkül, hová az áthelyezés történnék. Abban az esetben, ha a kinevezés korlátlan jogát kapná meg a főhatóság, ez a kérdés elesnék, a főhatóság minden más szerv közbenjötte nélkül kinevezné és áthelyezné a tanítókat. Ha azonban a Rusztek-tervezetben ajánlt, vagy előbb jelzett más módon a helyi hatóság is közreműködnék a tanító személyének kiválasztásában, akkor az áthelyezésnél is hozzá kellene előzőleg járulnia annak a helyi hatóságnak, ahová az áthelyezés történnék. Ellenkező esetben csupán kezdő tanítókat választhatna a főhatóság jelölése alapján a helyi hatóság, illetve jelölhetne kinevezésre, a már állásban levőket a főhatóság bárhová áthelyezhetné. Ezt a két dolgot tehát össze kell egyeztetni, ami azonban annál nehezebb, mert ha a helyi hatóság hozzájárulása szükséges az áthelyezéshez, akkor a főhatóság bizonyára kevés tanítót lesz képes áthelyezni, mert ha megtudja a helyi hatóság, hogy az illető büntetésből lenne áthelyezve, nem igen fog beleegyezni, sőt az érdemes és jutalmazásból áthelyezendőnek is elébe fogja tenni az ő helyi jelöltjett.

Ezek és esetleg még más problémák merülhetnek föl e kérdésnél. Az elnökség nem kíván állást foglalni, csak az alapvető problémákat fejtettem ki. Foglalkozzék mindenki e kérdésekkel és a köri üléseken induljon meg a vita. Így fognak tisztázódni a nézetek.

Ezek alapján az őszi köri ülések jegyzőkönyveiben az elnökség a következő kérdésekre kér állásfoglalást:

1. Megadasséh-e az egyházi főhatóságnak a ***kinevezés*** *joga:*
a) az egyházközségi képviselőtestület jelölése alapján,
b) az egyházközségi és politikai község közös kiküldöttjeinek jelölése alapján,
c) minden jelölés nélkül?
2. A ***jelölés*** *joga adasséh-e meg a főhatóságnak s e jelölés alapján válasszon:*
a) az egyházközségi képviselőtestület,
b) az egyházközségi és politikai község közös választási küldöttsége?
3. A kántorpróba kötelező, megengedett vagy tilos legyen?
4. Az áthelyezés joga megadasséh-e az egyházi főhatóságnak:
a) korlátlanul,
b) a helyi szerv (melyik?) előzetes hozzájárulásával?
5. Biztositassék-e a tanítónak az a jog, hogy akarata ellenére, fegyelmi nélkül ne lehessen áthelyezni?
6. Indokoltan tarthatatlan viszonyok mellett biztositassék-e a tanítónak az áthelyeztetés joga hasonló állásba?
7. Egyéb javaslatok.

VAKÁCIÓ.

— (Szatirába mártott levél a vakációról.) —

Aranykorát élt a tanítóság! Ezt a kis fényt, amit otthon elvez a kerítésben burleszkszerüen napfürdővel és egy sajtár vizzel, de sokan fájlalják. Mondják is, hogy nincs még olyan ember, akinek ilyen hosszú szünete (szabadsága!) lenne, mint a tanítónak. Egyesek modják, hogy megérdemli. Mások úgy fogják fel: ők nem tudnának tanítók lenni. Megszavarodnának annyi gyerek közt. Némelyik gyereknek levernék mind a két fülét. És mit mondunk mi? Hallgatunk. Mi tudjuk, hogy mi az: tiz hónapot az évből az iskolában tölteni. Ránk fér a pihenés, az elemi iskolától fel az egyetemig. Pedagógiailag és logikailag nem firtatom ezt a kéthónapos erkölcsi aranykort. Anyagilag nem is merem, mert még macskagyökérkivonatra sincs pénzem, hogy a kihasznált idegeimet gyógyitsam.

Nekünk a vakáció nem nyaralás, mert nem mehetünk a vizek mellé és a hegyek közé. Nekünk a vakáció még csak nem is igazi pihenés. A mi pihenésünk anyaggyüjtés a közelgő tanévre. A tanítói szivből ki nem veszhet pihenés órákban sem a hivatás érzete. A tanítónak számolnia kell a közelgő tanév sokféle követelményeivel. Az idő pénz. Nekünk sem időnk, sem pénzünk nincs. Vagy talán elkontárkodjuk a kis időnket, meg a kevés pénzünket is...?

*

Pedig milyen jól esne nekünk is két-három hetes balatoni, vagy máshol egy nyaralás. Szegényül, mert mi ahhoz vagyunk már szokva és szoktatva. De hiszen, mi nem is kivánunk nyaralni. Ez még nem is vallomás. Ez csak vakációi mámor, a szegénység láza... (A vasúti bakter pár filiérért kapja a kedvezményes vasúti menetjegyet, mi felekezett tanítók pedig fizethetünk érte egy havi államsegélyt — némelyiknek nem is elég —, ha ki akarjuk váltani. Nekünk pedig szükségesebb volna, nem nyaralásra, hanem földrajzi ismeretek szerzésére.)

A nagy urak egynéhány százaléka szenved ideges rosszkedésben, feldúlt lélekkel futnak az évi unalom után a meg jobb élet huliámaiba. Ezek a betegek, a kifáradt testek pedig még kórházi napot sem éreztek egész éven át. Nem irigylem tőlük. Menjenek. Talán ahol nyaralnak, szóba állnak a nép fiaival is. És ha nem unatkoznak, akkor pszichológiával is foglalkoznak.

De mit irok én a nyaralásról! Esznk ágában sincs nyaralni. A vakáció hetei futnak filmszerüen. Alig várjuk az elsejét. Mert mi itthon sem tudunk nyaralni. Az új törvényszabta fizetésünkből már valamire való cigarettára sem jut. Da azért fürdünk a nyár szép álmaival, szomjas szivvel... sok minden nélkül.

Mi, tanítók, be fáradtan biztatjuk egymást. Évről-évre hanyatlunk. A mi portánk gazdátlan a Holdban. A mi fizetésünk nem is centiméterenként, hanem méterenként lett lemetszve. Ezt a nagy szegénységünket már szégyeljük bevallani. (Azt mondják, lesz még nagyobb.) Nálunk, Magyarországon nemcsak

a lantos nyögött mindig, hanem a tanító is. E kettőnek az életben külön iskolája van.

Látod, kedves Kartársam, miért vennél még több gondot a nyakadba, amikor úgy is van elég. Lásd, Neked nem gond, hogy hogyan töltöd el a vakációt, vagy hogyan fogod magad érezni Lillafüreden vagy máshol. Nem fogják a gondolatok izgatni agyadat a szikrázó epizódok halmazai. Neked árlana is. A visszaemlékezés elrontaná szeptemberi hangulatodat.

Óriád meg nyugalmadat. Ne ragadtasd magad ilyen kalandokra. Kár hockáztatni tekintélyedet. Ne csüggedj! Talán a jövő vakációd szebb lesz, szenvedéseidet majd megváltják s a jövő évadban Te is megleled valahol a húsító nad hullámokban nyári üdülésedet.

Miután születési hibám az írás, bocsássa meg a rossz útakra tévedt gondolatainak.

Zabányi Alajos.

Hogyan neveljük az ifjúságot!

G. K. Chesterton a fenti címmel cikket írt a „Nemzeti Ujság"-ban. Cikkének első mondatában megállapítja, hogy a „tömegnevelés korszakában élünk". Mindjárt utána, mint individualista be is valja, hogy ő az egyéni nevelés hive.

Ha a mai kor történetőinek, nagy hanggal dolgozóinak, a világmegváltást igérőinek módszereit vizsgálgatjuk, azt látjuk, hogy azok bizony nagyon eltérnek az egyéni nevelés útjáról és a tömegen, mondhatnók a matérián keresztül akarják elérni mindazt, amit elébük célul kitüztek, amit elérni óhajtanak.

Ott van például a Moszkva vörös tömege. A szovjet a tömegek nevelésére fordítja a gondot és a serdülő gyermeket hiveszi a szülői kézből, hogy egy tömegben nevelje, mondhatni anyaggá gyúrja a sok-sok kisegyedet, ártatlan gyermeket.

Nézzük a hazai demokrata szeminárlumokat, ahol szintén tömegekben, csoportokban készitik elő saját énjüknek megfelelően a külső perifériák ifjait, serdülőfélben levő „ifjúmunkásait".

Regi dolog, hogy az emberek, tömegek csak úgy tudnak támadóiknak ellentállni, a támadást visszaverni, ha legalább is olyan fegyverekkel küzdenek, amilyen az ellenség kezében van, amilyennel az ellenség dolgozik.

Éppen nálunk, Magyarországon láthatjuk, figyelhetjük a vörös erőlködést, a tömegbe, a csoportba való gyüjtését emberek nagy számának. Ezzel szemben — sajnos — az is megállapitható, hogy a hazafias és vallásos tömegek nincsenek kellőképen megszervezve és épen ezért sem a politikában, sem a közéletben nem tudják kiadni azt a hangot, nem tudják kifejteni azt az erőt, amely a hazafiatlan és vallástagadó vörös orkán hangját felülmulná és száguldásában megállitaná.

Ha az ellenség a tömegek nevelését tüzi ki célul, akkor a másik oldalon is ezt a fegyvert kell használni. Hatalmas táborba kell gyüjteni és igenis nevelni kell a tömegeket, ha a haremodor ezt a fegyvert kivánja.

Nem mondjuk azt, hogy most minden gyermeket ki kell vonni a családi nevelés alól, mert ez meg sem valósitható, de meg helytelen is volna. Habár nagyon sok esetben a gyermek kizárólag csak az iskolában részesül nevelésben, jobban mondva helyes nevelésben.

Chesterton nézete szerint „legjobb iskola feltétlenül a szülői ház udvara és a konyha, ahol a szülők gondos felügyelete alatt úgyszólván szemük láttára fejlődik a fiatal lélek".

A fenti megállapitásért csak elismeréssel adózhatunk, de bizony a gyakorlat igen sokszor azt bizonyitja, hogy az a „gondos felügyelet", amely szükséges, hogy a serdülő gyermeknek ép testet és ép lelket biztositson, sok esetben elmarad.

„Nem anomália, — mondja — amikor azt állitom, hogy legalkalmasabb iskola minden körülmények között az otthon, mert a gyermek, aki a konyhában lábatlankodva szemtanúja — mondjuk — az ünnepi kalács elkészitésének, semmiesetre sem részesül rossz nevelésben. Hiszen rossz példát nem lát."

A fenti szerint tényleg nem lát rossz példát és nem is nevezhető az rossz nevelésnek, ha a gyermek otthon végignézi, megismeri mindazon dolgokat, amelyekkel élete folyamán találkoznl fog, azonban gondoljuk csak el, micsoda nevelés az, milyen nevelői hatása lehet annak, ha a nemzetközi eszmékkel átitatott lelkü atya kommunista előadásokat tart családjának és még mielőtt az a kis emberpalánta iskolába kerülne, már a kis lelkébe bojtorján vettetett. Kigyomlálása az iskolára vár.

Avagy micsoda hatást válthat ki a fiatal gyermeki lélekben a részegen hazatérő apa, vagy más családtag botrányos jelenete, avagy épen a családtagok üldözése.

G. K. Chesterton természetesen egy ideális családi nevelésre gondol, de sajnos, előfordulnak, még pedig nagy számmal, a fentebb leirt jelenetek is. Ez esetben egyenesen szükséges volna elvenni az ilyen szülőktől a gyermekeket, mert bármelyik internátusi, vagy tömegnevelés is alkalmasabb lenne a gyermekek nevelésére, mert a legkisebb igyekezettel is elérhető lenne az, hogy fogékony gyermeki lelkükkel megéreznék Krisztus szeretetét és megismernék azt az érzést, amely minden körülmények között Teremtőjükhöz vezetné.

A mai kor munkaiskolája szintén az egyén nevelését tüzte ki célul. Ő is végigvezeti a gyakorlati szemléltetések nyomán a gyermeket azon tárgyak, dolgok sorozatán, amelyeket neki meg kell ismernie és amelyekkel élete folyamán találkozni fog.

G. K. Chesterton csak a gyakorlatiakról szól, pedig a nevelés nagyobb része a lelkiekre vezethető vissza. Legtöbbször, ha nevelésről beszélünk, a lelkiekre gondolunk. A tudományok tanitása már oktatás.

A mai kor iskolája szépen összekapcsolja a kettőt, amikor nevelve oktat.

A tudományok tömegét fegyvernek, vértezetnek tekinti, amelyeket a gyermek az elemiben úgy használ fel, ahogy azt az ő egyenesen nevelt, minden munkájában és elgondolásában lsteinéhez térő lelkében kigondolja és elhatározza.

„Hogyan neveljük az ifjúságot?" Erre a címre nagyon szépen megadja a feleletet a Nagyméltóságú Püspöki Kar által 1926-ban kiadott tanterv és utasitás, amikor azt mondja, hogy a gyermeknek úgy neveltessenek, hogy „minden helyzetben, kedvező és kedvezőtlen körülmények között lelkük forrásához, Istenükhöz emelkedhessenek".

Vásárosdombó. *Makár Béla.*

Előadások a katholikus sajtó és a Katholikus Népszövetség szolgálatában.

A Katholikus Népszövetség baranyamegyei szervezetei vezetőt az elmult év folyamán több helyen előadásokat tartottak a katholikus sajtó fontosságáról, máskor pedig a Katholikus Népszövetségről magáról. Kivánatos volna, hogy az ilyen előadások alkalmával bemutatással keltsük fel a hallgatóságnak fokozott figyelmét a katholikus sajtó és a Népszövetség kiadványai iránt. A Központi Sajtóvállalat Részvénytársaság (Budapest, V. ker., Honvéd-utca 10. sz.) szivesen szolgál megfelelő mutatványszámokkal mindazon helyekre, ahol még a 4 filléres Uj Nemzedeket nem ismerik, ha ezirant az illetékes plébános, vagy előadó urak egy levelezőlapon hozzá megkeresést intéznek.

Ugyancsak bírjuk a Katholikus Népszövetség Országos Központjának (Budapest, IV. ker., Veress Pálne-u. 9. sz.) igéretét, hogy a központ hasonló megkeresésre a Katholikus Népszövetség kitünő kiadványaiból a füzetekből, vagy a Népujság cimü heti lapjából (ára negyedévenkint 1 pengő) fog mutatványszámokat küldeni.

Felkérjük azért a főtisztelendő Papságot és a tekintetes Tanitót Kart, hogy őszi és téli programmjukba vegyenek föl egy egy előadást, amely külön-külön foglalkozik a katholikus sajtóval és külön a Katholikus Népszövetséggel. A Katholikus Népszövetség központja szivesen küld megfelelő előadási anyagokat is. Az ajánlott előadásokat akár az iskolánkivüli népmüvelési előadások körében, akár pedig a Katholikus Népszövetség előadásainak sorozata kapcsán tarthatjuk meg.

Határidő-emlékeztető.

Irkákra, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesitőkönyvecskékre és imakönyvekre vonatkozó rendelések s ezek ára folytatólagosan, de legkésőbb szeptember 10-ig személyi sürgetés beváras nélkül beküldendők az 1093/1937. sz. elhm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1937. jún. 1-i számában), valamint a Katholikus Iskola 1939. és 1930. évi április 1-i számaiban közölt rendelkezések alapján. Tájékozásul közöljük, hogy a következő irkák állanak rendelkezésre: a) négyvonalas magyar irkákból 12, 5 és 4 filléres, b) egyvonalas (diktandó) irkákból; c) számolással és d) német irkákból 4 és 5 filléres, rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 14 filléres árban. Ezenkivül az irkák céljaira rendelkezésre állanak a Katholikus Iskola 1931. aug. 1-i számában ismertetett **itatóspapirok darabonként 1 filléres árban.** — **Beiratási díjak** tárgyában az 580/1933. sz. püspöki rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1933. aug. számában) alapján az iskolaigazgatóságoknak az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz szeptember 10-jelentést kell tenniök s a beiratási díjak felét a Katholikus Internátusi célokra a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal 38.504. sz. postatakarékl csekkszámláján be kell fizetni. — **Pótbeiratások után** a tanálók égyéni lapjai a községi előljáróságokhoz küldendők három nap alatt. — **Tanév kezdete,** valamint a heti és évközi szünetek a kir. tanfelügyelői hivatalnak bejelentendők. — **Tanév elején** két hónapig az igazolatlanul mulasztók kimutatása hetenként küldendő meg a községi előljáróságnak. — **Tagdijak** a köri pénztárosok által a 45.613. sz. postai befizetőlapon legkésőbb októben 1-ig sürgetés beváras nélkül beküldendők. Esetről a hátralékban levő tagok tagdijaikat haladéktalanul küldjék meg a köri pénztárosnak.

Haladás

Nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-utca sarok

Izléses nyomtatványok olcsó árakon!

Egyházmeggyei, iskolai nyomtatványraktár

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1025/1933. sz. **Iskolafenntartási kötelezettsége a politikai községnek.** Felmerült eset kapcsán alább tudomásvétel és esetleges további eljárás alapjául szolgalható 65263/VI. ü. o. 1933. sz. m. kir. vall.- és közoktatásügyi miniszteri rendeletet egész terjedelmében közlöm, amely szerint a politikai község még az esetben is köteles a r. kath. iskola fenntartási költségeit viselni, ha a Visita Canonica az iskola fenntartást illetőleg rendelkezést nem tartalmaz, azonban az 1868. évi 38. tc. meghozatalától a politikai község bár megszakításokkal is, de viselte a r. kath. iskola fenntartási költségeit:

65263/VI. ü. o. 1933. szám. Az N. N. róm. kath. iskola fenntartása. Baranyavármegye alispánjának, Pécs. Méltóságodnak az N. N. róm. kath. elemi iskola fenntartása tárgyában 16106/ alisp. 1931. sz. alatt kelt véghatározatát N. N. egyházközségi elnök kérelme folytán felülvizsgálat alá vettem s ennek eredményeképpen a véghatározatot feloldom és kötelezem N. N. politikai községet az iskola fenntartási terheinek további viselésére. Függetlenül ugyanis attól, hogy a Canonica Visitátiók mit tartalmaznak, beigazolást nyert ama tény, hogy N. N. község az iskolát már az 1868: XXXVIII. t. c. meghozatalát megelőző idő ota 1923-ig illetőleg 1930-ig állandóan fenntartotta. Igaz, hogy a község által 1922. évben kiállított bizonyítvány a fenntartást segélyezésnek nevezi, de ez a félreértésre alkalmat adó szóhasználat nem változtat azon a jogi tényen, hogy a község az iskolának 120 éven át fenntartója volt, amit a szó alatti bizonyítvány is elismer. Rá kell itt mutatnom arra, hogy az 1868: XXXVIII. t. c. 25. § nak 2. bekezdése is segélyezésnek nevezi a teljes iskolafenntartást is. Az a körülmény, hogy 1923. óta az iskolafenntartás körül esetleg más gyakorlat fejlődött ki, nem mentesíti a községet az iskolafenntartástól, mert e néhány éves gyakorlat nem teszi hatálytalanná a 120 éves joggyakorlatot. Kimondotta ezt a m. kir. belügyminiszter úr is 60384/1899. és 53200/1888. számú rendeleteiben. Az előbbi szerint ilyen megszakítás csak jogszünetelést jelent, de nem jogváltozást, az utóbbi szerint pedig, ha a községnek hitfelekezeti iskolafenntartása az 1868. év idótől eredő és azt a község az 1868. XXXVIII. t. c. életbe lépte után is teljesítette, az, hogy ezek az iskolai kiadások néhány éven át a község költségvetésében fel nem vétettek, nem jelenti a község kötelezettségének megszüntét. Emez álláspont mellett szól egyébként a méltányossági és célszerűségi szempont is. A méltányossági azért, mert helyénvaló, hogy ha a község iskolafenntartási kötelezettségét a hitfelekezeti iskola teljesíti, akkor ennek terheit ne csak a hitfelekezet tagjai, hanem a község összes lakósai viseljék, — a célszerűségi pedig azért, mert ha az iskolát a hitfelekezet megfelelő anyagi erők hiányában nem tudja fenntartani, akkor a község lesz az 1868: XXXVIII. t. c. 23. §-a értelmében köteles községi iskolát állítani és felszerelni, ami a községnek az eddiginél jelentékenyen nagyobb anyagi megterhelését jelentené. Egyébként a politikai községnek jogában és szabadságában áll az ottani hitfelekezeti iskolával teljesen egyenlő értékü községi iskolát állítani, mely esetben a hitfelekezeti iskola fenntartásának kötelezett segétől szabadul.

1184/1933. szám. **„Vasárnapi Könyv" ajánlása.** Az Országos Közművelődési Tanács (Budapest, VIII., Stahly-u. 1. szám) kérelme alapján újból figyelmébe ajánlom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságoknak és tanítóknak a „Vasárnapi Könyv"-et beszerzésre. Az Országos Közművelődési Tanácsnak a „Vasárnapi Könyvvel mindig az volt a célja, hogy az iskolai padokból kikerülő ifjúság fel legyen értezve hazafias és erkölcsi alapon a legszükségesebb gyakorlati ismeretekkel, tisztán lássa a haladó élet szüntelen eseményeit, gyarapítsa tudását azokkal a hasznos tudnivalókkal, amelyeket a „Vasárnapi Könyv" az iskolákba visz, de amelyek még a tankönyvekben nem szerepelhetnek. A „Vasárnapi Könyv előfizetési díja negyedévenként 1.50 P, heti számonként 12 fillér.

1188/1933. sz. **Pedagogiai szemináriumi könyvtár.** További miheztartás végett pártolólag közlöm Baranyavármegye és Pécs sz. kir. város kir. tanfelügyelőjének következő átiratát:

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 48.619/1933. VI. sz. rendeletével kapcsolatban tudomás és miheztartás végett értesítem a t. Címet, hogy hivatalomban lévő Baranyavármegyei Tanítói Pedagógiai Szemináriumi Könyvtár-ba újabban a következő művek érkeztek:

1. A Magyar Pedagógiai Lexikon I.
2. Imre Lajos: A falu művelődése.
3. Nagy József: A filozófia kistükre.
4. Kehrer Krehnyay: Pedagógiai szemináriumi előadások III.
5. Ozoray Frigyes: Pedagogiai szeminárium (folyóirat).
6. Bognár Cecil: Tanulmányok a gyermeki lélekről.
7. Imre Sándor: A családi nevelés főkérdései.
8. Kenyeres Elemér: A gyermek beszédjének fejlődése.
9. Frank Antal: Jó gyermekek, rossz gyermekek.
10. Testnevelési rádióelőadások és tanítások.
11. Demesné Müller M.: A gyermekszoba mindennapi kérdései.
12. Molnár Lajtha: Játékország.
13. Drozdy: Beszéd- és értelemgyakorlat vezérkönyve IV. oszt.
14. Drozdy: Helyesírás és nyelvi magyarázatok a II. osztályban.
15. Szondy György: Mit olvasson a gyermek?
16. Imre Lajos: Vezérfonál az ifjúság gondozására.
17. Büchler Sarolta: Az ifjúság lelki élete.
18. Mészár Miklós: Vezérkönyv a természet rajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához.
19. Tóth Tihamér: Tiszta férfiasság.
20. Olay Ferenc: Magyarország a külföldi tankönyvekben.
21. Frank Antal: Önismeretre való nevelés.
22. Mendе Jenő: A kezdő fizikus.
23. Weszely Ödön. A gyermektanulmány jelentősége és problémái.

Ezek a könyvek az eddigi módon bármikor kikölcsönözhetők.

1248/1933. szám. **Hivatalos Közlöny 1911—1933. évfolyamainak tárgymutatója.** A Királyi Tanfelügyelők Országos Egyesülete a kiadásban megjelenő Népoktatást Szemle 1933. évi április-júniusi számának mellékleteként Ősz Béla dr. kir. tanfelügyelő összeállításában közreadta mindazoknak a kultuszminiszteri rendeletek betüsoros tárgymutatóját, amelyek a Hivatalos Közlöny 1911—1933. évfolyamaiban, tehát 22. esztendő alatt jelentek meg. A mutató a rendelet tárgyának pontos megjelölése mellett feltünteti a rendelet számát, valamint azt is, hogy az egyes rendeletek a Hivatalos Közlöny, mely évfolyamának hányadik lapján találhatók, úgy hogy ennek használata mellett könnyebben és gyorsabban intézkedhetik mindenki, akit e rendeletek illetnek. A tárgymutató külön füzetben is megjelent. Ára: 2 pengő, mely összeg akár a Királyi Tanfelügyelők Országos Egyesületének 12.256. sz. postatakarékpénztári csekkszámlája javára, akár pedig postautalványon is beküldhető erre a címre: Királyi Tanfelügyelők Országos Egyesülete, Budapest, II. Hunyady János-ut 1. sz. III. emelet. A postautalványon küldött 2 pengőn felül még 10 fillér kézbesitési díj is számitandó.

Minthogy szóban forgó tárgymutató az ügyek intézésénél haszonnal használható, ezt beszerzésre ajánlom.

1267/1933. sz. **„Kis Pajtás" című lapra előfizetés.** A nm. püspöki Kar 1932. évi március 6 iktán tartott értekezletén hozott határozata alapján Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága 1375/1932. szám alatt (Katholikus Iskola 1932. évi augusztus 1. száma elrendelte, hogy a „Kis Pajtás" című lap a főhatósága alá tartozó összes elemi iskola részére a beiratási díjaknak a kölcsönkönyvtárakra eső részéből a szükséghez képest több példányban is megrendelendő. A „Kis Pajtás" című lap elnöksége, most arról értesítette a Ft. Egyházmegyei Hatóságot, hogy az iskolák közül igen sokan visszaküldötték a lapot. Igen sok iskola elfogadta ugyan a lapot, de az előfizetési díjat nem fizette be. A pécsi egyházmegyében 130 olyan iskola van, ahonnan az iskola igazgatósága, tanítója a lapot visszaküldte és nem fizetett elő, míg 76 iskola megtartotta ugyan a lapot, de az előfizetési díjat nem köldötték meg. Tehát egyházmegyénk iskolaigazgatóságainak több mint fele nem tett eleget a fentebb hivatkozott püspöki rendelkezésnek. A jelen alkalommal nem sorolom fel a mulasztó iskolaigazgatóságokat s költségkímélés végett mellőzöm a személyi sürgetéseket is abban a reményben, hogy jelen figyelmeztetésem alapján mindazon iskolák igazgatóságai, amelyek eddig a lapot nem járatták, az előfizetési díjak beküldésével a lapot nyomban megrendelik, a hátralékos előfizetők pedig előfizetési díjakat ugyancsak haladék nélkül rendeltetési helyükre juttatják.

1275/1933. szám. **Elemi továbbképző és az önálló gazdasági népiskolák tanév megnyitása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 32 250/1933. V. a. 1. sz. rendelete alapján további megfelelő eljárás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal, hogy az 1933 34. tanévre a pótbeiratásokat szeptember 16 ika előtt meg kell tartani s azok időpontját továbbra is az iskola helyi hatósága állapítja meg. Köteles arról a község előljáróságát haladéktalanul értesíteni. Az ünnepélyes megnyitást szeptember hó 15-ikén kell megtartani. A tanévnek e későbbi időpontban való megkezdése folytán a tananyag beosztásánál s feldolgozásánál tekintetbe kell venni a munkanapok csökkentését s az iskolai helyi hatóságoknak fokozottabb ellenőrzést kell gyakorolni, hogy a munkanapok feltétlenül megtartassanak. Ez ellenőrzésre a plébános, egyházközségi elnököket, mint iskolaigazgatókat és az esperes ker. tanfelügyelőket kifejezetten is felkérem.

1287/1933. sz. **„Századok évszámai".** A történelem tanítás módszerének ama újabb irányata, mely szerint a történelem gerincét képező évszámokat, mint fölösleges és az ifjúságot megterhelő száraz adatokat a lehetőséghez képest mellőzni kell, hovatovább odavezet, hogy az ifjúság az évszámokat teljesen elhagyja és így az események időrendi összefüggésében való biztos tájékozottság nélkül fejezi be a történelem tanulását. Ezen a hiban óhajtott *Szkalka Lajos*, esztergomi érseki tanítóképzőintézeti gyakorlótskolai tanító, c. tanár segíteni akkor, amidőn „Századok évszámai" című grafikai táblázatait, a magyar történelem tanításának támogatására, kiadta. Azzal a szilárd meggyőződéssel tette ezt szerző, hogy táblázа-

tán éppen olyan fontos és nélkülözhetetlen eszközök lesznek a történelem, mint a térképek a földrajz tanításánál. Mindezekért szóban forgó táblázatokat az iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem ajánlom is. Beszerzését illetőleg lapunk mai számában közölt hirdetés nyújt tájékoztatást.

HIREK

Hittanári kinevezés. Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága a pécsi püspöki tanítóképzőintézet hittanárává, illetve az ezzel kapcsolatos internátusi tanulmányi felügyelőjévé Molnár József pécsi áll. el. iskolai hitoktatót nevezte ki.

Tanítónői kinevezés. Gebhardt Irén tanítónő a bostai l. sorsz. tanítónői állásra egyhangúlag kineveztetett.

Fischer Adolf nyug. kántortanító augusztus 21-én délután 5 órakor 80 éves korában meghalt a baranyamegyei Liget községben. A haláihír széles körben keltett őszinte mély részvétet, mert Fischer Adolf évtizedes tanítói működésével nagy érdemeket szerzett. Temetése augusztus 23-án délután 4 órakor volt Liget községben.

Than Ede pécs-belvárosi áll. el. iskolai tanító 25-én tevékeny életének 53., áldásos tanítói munkásságának 33. évében hosszabb betegeskedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. A pécsi tanítóság ritka lelkiismeretes kartársat, igaz őszinte barátot veszített benne, kinek távozását fájón érzi és szomoruan siratja. Temetése aug. 27-én d. u. fél 5 órakor volt a róm. kath. egyház szertartása szerint a központi temető ravatalozójából. A sirnál Balázs Ferenc ig. tanító és Szinder Jenő tanító búcsúztatták el a feledhetetlen jó kartársat. Utolsó útjára a levente zenekar kisérte ki kegyelettel.

Pahok Lázár nyug. kaposszekcsői róm. kath. kántortanító hosszas szenvedés után meghalt Kaposszekcsőn. Az érdemekben gazdag kántortanító gyermekei, unokái és testvérei gyászolják a széleskörű rokonsággal együtt.

Hérelem. Felkérjük az esperes-tanítói körök elnökségeit, hogy az esperes tanítói köri gyülések jegyzőkönyveit további intézkedés végett a gyülés megtartásától számított 30 napon belül az egyesület alapszabályainak 16 § 7. pontja alapján *közvetlenül Barabás András rk. igazgató-tanító, egyesületi világi elnök* (Pári, Tolna vm.) címére megküldeni szíveskedjenek. Azon esp. tanítói körök elnökségeit, hogy a jegyzőkönyveket már beküldötték a titkár címére, a jegyzőkönyveket újból beküldeni nem kötelesek. Kérjük a körök elnökségeit, hogy a jegyzőkönyveket esetről-esetre sürgetés bevárása nélkül küldjék jentebb jelzett címre.

„HALADÁS“ fadobozos névjegy
Elegáns!
Szép kivitel!
Kultúrembernek nélkülözhetetlen!
Plébános és tanító uraknak jutányos áron készíti: „HALADÁS“ nyomda rt. Pécs.

Századok évszámai!

A magyar történelem összefoglaló ismétlését, a történelmi tdő folyamatának az évszámok megtanulása nélkül való érzékelését, a történelem korszakaiban biztos tájékozódást, **egyszersmind az évszámok megtanulását** is rendkivül megkönnyiti illetőleg **játékszerüvé teszi**

SZKALKA LAJOS:

Századok évszámai

e. grafikai táblázatainak sorozata.

Az egész sorozat ára — összefoglaló lappal együtt — boritékban **1·—**P. Az összefoglaló lap külön rendelve **20** fill. Az összefoglaló lap falra függeszthető nagy alakban 1 P. (Hengeres tokban 1·20 P.) Portómentes szállitás. **Tiz példány rendelésénél két példány ingyen.**

Megrendelhető vagy közvetlenül **a szerzőnél Esztergomban,** vagy bármelyik könyvkereskedés útján.

Könyvkereskedőknek bizomány
Postatakarékpénztári csekkszámla: 23.597.
Esztergomi Keresk. és Iparbank, Esztergom.
(Sz. L.)

HALADÁS NYOMDA RT
PÉCS,
Király-utca 21.
Király- és Szt. Mór-u. sarok.

Imakönyv-kiadványai állandóan raktáron:

„Schutzengel“ 1.40
„Lelki vezér“ 1.40
„Út igazság és élet“ nyomában —.60
„Spasi Dusu“ 2.—
„Rosengarten der ewigen Liebe“ 2.80
„Rózsaszirmok“ 1.76
„Anbetungs stunden“ —.80

Plébános és tanító uraknak az imakönyvek áraiból **15** százalék árengedményt adunk!
Orgelbuch német kottás kántorkönyv 15 pengő (netto)

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANITÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.
Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.“ — Megjelenik minden hónap elsején.
Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. Tagdíj 1933. évre 3 pengő.
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szalatovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. október 1. XXII. évfolyam, 10. szám.

Jamboree!

Ez volt az a bűvös szó, mely megmozgatta két éven át, Ausztráliától Izlandig, Japántól Amerikáig a világ cserkészifjúságát. Két évig készült a nagy találkozóra az az ifjúság, mely a testvériséget, szeretetet, kötelességteljesítést és egymás megbecsülését vallja életelvéül. Két éven át álmodozott ez az ifjúság Magyarországról, Gödöllőről, a nagy világtáborról. És álma megvalósult...

Mert álom volt csakugyan! Aki végigélte, aki végigjárta a gödöllői tábort, úgy érezte, mintha gyermekkorának mesevilágában járna. A park fái alatt, a tisztásokon, az arénában, az üzletvárosban színes mesekép szövődött: száz és száz bölcselő, próféta, politikus álomképe...

Ötvennél több nemzet küldte el hozzánk legdrágább kincsét: a gyermekeit. Eleven világpanoráma, a lelki értékek olyan világkiállítása volt Gödöllőn, melyhez képest a csikágói világkiállítás minden kincs- és szenzációgarmadája csak gyarló, szegényes, vásári kirakodás volt. A mosolygó szemű, vidám, játékos gyermekek ezrei, amint kartkarba fűzve, egymás ruhájba öltözve, egymás dalait énekelve, együtt sétáltak, játszottak, éltek: Franciaország, Irak, Anglia, Egyiptom, Ceylon, India, Rodézia, Sziám, Ausztrália, Ujzeeland, Izland, Finnország, Lengyelország, Norvégia, Litvánia, Ausztria Dánia, Amerika, s ki tudná mind elősorolni, mely népek és nemzetek fiai, a mi árvalányhajas fiainkkal, — csakugyan olyan látvány volt, mely megsimogatta a szíveket és ittassá tette a lelkeket. Izelítő volt ez az Úristen nagy békéjéből...!

Milyen titáninak kellett lennie annak a gondolatnak, mely a földtekre tizezer mérföldnyi távolságait, a világ gazdasági bajait, a politikai ellentétek kerítését legyőzve, ezer és tizezer fiut tömöritett a cserkészet Tündérországába! Ebben az országban rend és béke volt. És nem voltak távolságok sem az országok, sem a szivek között. Minden bokorban, más nemzet sátrára vetette árnyékát a magyar tölgy. Egy sétányi időben körüljárhattad a világot Amerikától Japánig és Ujzeelandtól Finnországig. Maga a megelevenedett térkép volt ez, melyen elfogytak a távolságok és bontakozni kezdett az egy családdá tömörülés utja... Részelet volt ez a jövőből...!

Itt voltak nálunk, a magyar földön. Ebben a méltatlanul és érdemetlenül megcsúfolt és porbagázolt országban. Itt éltek köztünk, a mi fiainkkal. Láttak és megismertek bennünket. És megszerettek! Nincs — vagy legalább eddig nem volt — az a nemzetközi ankét, konferencia, kongresszus, fogadtatás és parádé nincs a diplomáciának az a tevékenysége, mely erre képes lett volna. Igaz, hogy gyermekek csinálták, — mert barátkozni, egymásban bizni, egymásnak örülni, egymással megférni manapság csak gyermekek tudnak, — de egész szivvel csinálták. És reméljük, hogy akik most egyek lettek, talán majd férfikorukban is közelebb lesznek egymáshoz, nem tagadják meg egymást és azt a gondolatot, mely most összehozta őket. Talán...

Talán majd a felnőttek is rendeznek, nem konferenciákat, hanem jamboreekat, amelyeken a cserkészjamboreek mintájára előkészitik a népek jobb megértését és testvériségét. És ott — cserkészek módjára — kicserélik, „elcsencselik“ jelvényeiket, nézeteiket, énekeiket, érzéseiket, emberi értékeiket. Talán...!

A gödöllői táborban nem voltak versenyek, nem volt vetélkedés. Csak barátkozás, csak játék, csak egy cél volt: a testvéri szeretet kifejlődése és ápolása. Az Evangélium gondolatának megvalósitása...

*

Ébredj Ádám, álmod véget ért...!
A gödöllői álomnak is vége... A gödöllői

erdő visszakapta csendjét és nyugalmát. És azok, akik ott éltek, most újra benne vannak az Élet sorában, a gondban, a tülekedésben, a történésben. Megint agyarkodás, meg nem értés, rosszakarat, gáncsolás, egymáséletére törés. Gyönyörű álom után, piszkos, gennyes valóság. Csak az a vigasztaló, hogy a jamboree, az álom emléket ezer és ezer lélekben rezegnek tovább és munkálják a jövő képét. Hozzánk pedig leszól az Ur: „Ember küzdj és bízva bízzál!"

Bízunk és hiszünk a lélekben a lélekben való beszélni tudásában, a szeretet és jóság erejében.

Ez a bizalom és hit volt számunkra a jamboree nyereségel

vitéz Széky Pál.

Schmidt Vilmos siklósi rk. igazgatótanító, kerületi iskolalátogató bucsuztatása.

A siklósi rk. hitközség s vele együtt Siklós egész társadalmának hosszu évtizedeken keresztül kedves és felejthetetlen ünnepi eménye lesz Schmidt Vilmos ig. kántortanítónak bucsuzása, nyugalombavonulása, Kalcs Antal ig. tanító és Saághy Dénes kántortanító beiktatása.

Szept. hó 24-én a vasárnapi szentmise keretében ft. P. Kováts Raymund plébános, hitk. elnök felolvasta Megyéspüspök Ur Ő Nagyméltóságának elismerő soratt, melyben Schmidt Vilmos ig. kántortanítónak nehéz és fáradságos 35 évi munka lelkiismeretes elvégzéseért főpásztori elismerését és áldását küldi.

Majd plébános a hitközség nevében meleg szavakkal emlékezett meg arról az eredményekben gazdag munkás tanítói életről, amely mostantól kezdve a jól megérdemelt nyugalmas életben fogja kipihenni fáradalmait. Számos kitüntetése és tisztsége, sokoldalu és tevékeny munkásága bizonyítják legjobban nagy tudását és szakképzettségét. Az iskolában a tanításnak, a hitközség keretében a hitélet, lelkiélet fejlesztésének, a község életében a kulturális törekvéseknek mindenkor fáradhatatlan harcosa volt. Nyugalombavonulásakor elmondhatja: „jó munkát végeztem."

Az oltár előtt ősz mester állt.

A mély meghatottság néma csendjében könyörögve és hálatelten zendül fel: Te Deum laudámus.....

Alig csendesültek el az utolsó akkordok, ujra hallatszott egyházmegyénk főpásztorának szava: „A siklósi rk. hitközség új kántortanítójává Saághy Dénes garét kántortanítót nevezem ki."

Plébános szeretettel üdvözli az új kántortanítót, kit ime a jó Isten nem is egészen két esztendő után ismét visszahozott közénk. Mikor 1931. novemberében a VKM. úr egy tanítói állás után megvonta az államsegélyt, hitközségünk hénytelen volt Saághy Dénest az állam rendelkezésére bocsájtani. Azonban az itt eltöltött négy évi működése allatt az egész hitközség osztatlan szeretetét és becsülését megszerezte olyannyira, hogy a megüresedett kántortanítói állásra egyhangulag meghivta. Az elveszett fiú megkerült, örüljünk és vigadjunk. Adjon a jó Isten az ifjú harcosnak erőt és kitartást.

Majd az új kántortanító leteszi a plébános kezébe a hitvallást és az esküt.

Az ünnepi hangulat a szentmise végeztével az iskolában nyert méltó befejezést. Itt gyültek össze az elemi iskola növendékei, a hitközség képviselőtestülete és a szülők nagy sokasága, hogy istenhozzádot mondjanak a pihenni készülő mesternek s egyben üdvözöljék az utódját, az új igazgatót.

Az iskolai ünnepélyt a növendékek éneke nyitotta meg.

Plébános felolvasta ft. esperes, ker. tanfelügyelőnek Schmidt Vilmos ig. kántortanítóhoz intézett soratt. Többek között: „Akik másokat a jóra, szépre, nemesre tanítanak, tündökölni fognak mindörökké. Mint ker. iskolalátogatóval együtt eltöltött idő alatt volt alkalmam tapasztalni nagy tanítói rátermettségét, széleskörü tudását és szakképzettségét.

Felolvasta továbbá Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltóságának harmadik leiratát is, melyben a siklósi rk. elemi iskola új igazgatójává Kalcs Antal c. ig. tanítót nevezi ki.

A magas kitüntetés érdemes, munkás tanítói élet jutalma.

Ft. esperes, ker. tanfelügyelő levele is megerősíti ezt. A munka sok, a terhe nagy, de igazgató úr személye garancia arra, hogy ezek elvégzésében hiányok nem maradnak vissza.

Plébános is szeretettel köszönti az iskola új vezetőjét s kivánja, hogy a jó Isten adjon erőt e felelősségteljes munka lelkiismeretes elvégzésére.

Dr. Hádas Lajos járásorvos, a hitközség világi elnöke mondott ezután lendületes, szép gondolatokban gazdag beszédet. Mi csak a tovaröppenő szó csengő aranyával fizethetünk annak, ki közel 2000 gyermeket tanított meg az élet utján járni. De itt sem as aranyon van a hangsuly. Hálánk kisérje léptett annak a férfinek, ki mint a gyertya értünk élte életét. Majd az új igazgatóhóz fordul s

rámutat, hogy a legszebb, legmagasztosabb hivatás az Ur Jézus virágoskertjében, az iskolában dolgozni, a gyermeki lelkeket művelni.

Megható jelenetek következtek, amint a csöpp kis tanitványok egymás után virággal kezünkben elrebegték bucsujukat s üdvözletüket a távozó és új igazgatónak.

A jó Isten hallgassa meg fohászukat.

Meghatott szavakkal köszöntök meg az ünnepeltek e kedves és nem várt meleg ünneplést.

Az ünnepélyt a gyermekek énekkel zárták be.

Az ünnepély után a három ünnepeltet az üdvözlők egész serege halmozta el jóktivánatikkal.

*

Édes jó Vilmos bátyánk, a jó Isten még még sokáig éltessen!

Szeretett Anti barátunk, üdvözlünk ősszinte nagyrabecsüléssel!

Kedves Dénes barátunk, köszöntünk igaz szeretettel!

*

A nap sugarat ezüstös csillogással pihentek meg a három közül egynek a fején, a másik kettőre új erőt adó meleget áraszlott. Mi pedig könnytelt szemmel néztük őket.

M. I.

Baranyavármegye törvényhatósága a tanítói nyugdijterhek csökkentéséért

A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegylet körl gyűlését, majd közgyülése ismételten foglalkozott azzal a visszásággal, hogy az anyagilag sujtott iskolafenntartók hátralékos tanítói nyugdijjárulékaik után oly kamatokat kénytelenek fizetni, amelyek minden megkezdett hónapra egy százalékot, további hátralék esetén 5 százalék felszólítási költséget, további késedelem esetén még 5 százalékos kezelési költséget és végrehajtási költséget jelentenek, igy a tartozási összegek 25—30 százalékra is emelkedhetnek. Az egyesület elnöksége Dr. Heckenberger Konrád törvényhatósági Baranyamegye felsőházi póttagját, — lánycsóki plébánost kérte meg, hogy hivja fel Baranyamegye törvényhatósága figyelmét ezekre a rendelkezésekre, amelyek nemcsak céljukat tévesztették, de a jelen viszonyok miatt végrehajthatathatlanok, sok keserűséget támasztanak. Baranyavármegye törvényhatósága méltányolta a kérelmet és gróf Szapáry Lajos főispán aláirásával a következő indokolt feliratot intézte a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

„Mai napon tartott ülésünkben előterjesztett inditvány tárgyalása során foglalkoztunk azokkal a súlyos terhekkel, amelyek a nem állami tanszemélyzet nyugdijintézetét szabályozó 7001/1924. M. E. számu körrendelet végrehajtása tárgyában Nagyméltóságod hivatali előbe által kiadott 95.000/1924. IX. V. K. M. rendelet egyes rendelkezései folytán az iskolafentartó törvényhatóságokra, községekre, hitfelekezetekre és magánosokra hárulnak.

Ezen rendelkezések szerint a mindennapi elemi iskoláknál minden állás után havi 13 aranykoronából, vagyis 17 pengő 68 fillérben megállapított járulék fizetésére az iskolafentartó van kötelezve s annak csupán 3/13 részét van jogosítva alkalmazottaira áthárítani.

Az iskolafentartóra háritott ezen teher tehát már önmagában is annyira súlyos és az iskolafentartók teljesítőképességét önmagában is annyira igénybe veszi, hogy a jelenlegi sulyos viszonyok mellett alig képesek ezirányu fizetési kötelezettségeiknek eleget tenni, vagy amennyiben azt mégis teljesitik, ugy az többnyire csak az iskolák másirányu szükségleteinek, igy elsősorban a tanítók illetményeinek megrövidítésével, illetve elhátralékolásával történhetik.

Ezt az amugy is igen nehéz kötelezettséget azonban még elviselhetetlenebbé teszik a rendelet XVI. fejezetében foglalt rendelkezések, amelyek megitélésünk szerint alkalmasak arra, hogy az amugy is nagy nehézségekkel küzdő iskolafentartókat ezen kötelezettségük teljesitésére teljesen képtelenné tegyék, vagy az iskolák szükségleteinek más irányban oly mértékben való megszoritására kényszeritsék, amelyek az iskolák működését is veszélyeztetik.

A XVI. fejezet az egyáltalán nem, vagy pedig késedelmesen befizetett járulékok után minden megkezdett hónapra a hátralékos összeg 1%-ának megfelelő pótdijat állapit meg, ami három hónapi késedelem esetén 5% felszólitási költséggel, további 3 hónapi késedelem esetén pedig még 5%-os kezelési költséggel, valamint a közigazgatási uton való behajtás folytán végrehajtási költséggel is szaporodik. Végeredményben tehát az amugy is sulyos terhet jelentő járulékösszege késedelmes befizetés esetén további 25—30, vagy ennél is magasabb százalékkal növekedhetik.

Kialakult véleményünk szerint a pontos befizetés biztositását célzó ezen szigoru rendelkezések a rendelet kiadása idejében, 1924-ben megokoltaknak is voltak talán tekinthetők mert az akkori összehasonlithatatlanul sokkal kedvezőbb gazdasági és pénzügyi viszonyok mellett az iskolafentartók is akadálytalanul és nehézség nélkül teljes mértékben képesek voltak hozzájutni bevételeikhez s igy a hátralékok keletkezését nem az iskolafentartó

kon kivül álló okok, hanem inkább hanyagság vagy nemtörődömség idézték elő.

Merőben más a helyzet azonban ma, amikor az iskolafentartó minden erőfeszítés és buzgalma ellenére sem tud hozzájutni jogos bevételeihez, nem hanyagság és nemtörődömség, hanem a kényszerü helyzet tehát az, ami miatt a járnlékokat befizetni nem képes.

Felfogásunk szerint tehát méltánytalan és igazságtalan büntetésben reszesül az iskolafentartó, amiőn legjobb szándéka és akarata mellett sem képes a jelenlegi viszonyok mellett fizetési kötelezettségeinek idejében eleget tenni.

Minőezek alapján tehát hozott határozatunkhoz képest arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy saját részéről is elfogadva ezen rendelkezéseknek a mai viszonyok melletti tarthatatlanságát, a multra nézve előírt késedelmi kamatokat teljes összegükben törölni. a késedelmi kamat fizetési kötelezettségét a jövőre nézve is megszüntetni, vagy amennyiben ez nem volna lehetséges, jelentős mértékben, de legalább 6 %-ra mérsékelni, a tőketartozások kérdését is felülvizsgálat alá venni s megokolt esetben mint behajthatatlanokat azokat is törölni. vagy legalább is mérsékelni, avagy legrosszabb esetben méltányos és kamatmentes részletfizetési engedélyek megadásával az iskolafentartók részére hátralékaik letörlesztésére módot és időt adni méltóztassék. Kérjük végül Nagyméltóságodat, hogy nagybecsü elhatározását velünk is közölni méltóztassék.

Kelt Pécsett, Baranya-vármegye közigazgatási bizottságának 1933. évi augusztus hó 8-án tartott üléséből.

gróf Szapáry Lajos dr. s. k.
főtspán, elnök."

EGYESÜLETI ÉLET.

Egyesületünk és a „Katholikus Iskola".

Augusztus elején a fővárosban tartózkodva bejártam a Fővárosi Pedagógiai Könyvtárba. Amint egyik nap bementem az olvasószobába, egyetlen látogatót találtam ott és az is épen a Katholikus Iskolát olvasta. Megnéztem az illető férfit, gondoltam pécsegyházmegyei tanító lehet, de nem ismertem rá. Ha az volt, nem csodálom, hogy először a Katolikus Iskolát olvasta (mert azután könyvet olvasott), én is azt néztem át először amint az illető visszatette a helyére, a sok bel- és külföldi lap között egy külön, „Katholikus Iskola" fóliiratú rekeszbe. Azóta is elgondolkodtam már: A rengeteg lap közül vajjon miért épen a mi kis lapunkat olvasta az az ismeretlen férfi? Mi hiuhatta fól rá figyelmét? Mit keresett benne?

Ami a mi kis lapunkat feltünővé teszi, ami első látásra megragadja a pedagógus figyelmét, az az, hogy *Katholikus* Iskola. Ez a bátor, nyilt színvallás a címben. Nem árul zsákban macskát, hanem a homlokán hordja a szivét, a lelkét. Megmondja az idegennek, aki őt először meglátja, mit találhat benne. *Iskolai* dolgokat, pedagógiát, de *katholikus* iskolai dolgokat katholikus pedagógiát. Ha katholikus volt az én ismeretlen olvasóm, bizonyára ezzel vette kezébe a lapot: No lám, itt van az én lapom. Ha másvallású volt, talán gunyoros mosollyal nyult utána, mondván magában: No, hadd lássuk, mit írnak a katolikusok! Szeretem azonban hinni, hogy igen sok elfogulatlan nem katolikus pedagógus is szimpatikával olvassa lapunkat, mert tájékozódni kíván a katholikus fólfogásokról, a katolikus álláspontokról az aktuális ügyekben. Az álláspontról jut eszembe, hogy én is megismerkedtem akkoriban egy új fővárosi folyóirattal. Címe: „Álláspont" és arról nevezetes, hogy nincs álláspontja. Szerkesztői között van kimondottan katholikus iró, van szürke és van ellenlábas. Tartalma egészen vegyes, nincs olyan téma, nincs olyan álláspont, melynek helyet nem adna. Egyetlen számban szerepel őrgróf Pallavicini György és báró Hatvany Lajos, Balla Borisa és Körmendy Mária s így tovább. A mi lapunk ennek épen az ellenkezője: egy álláspontja van és ez a katholikus nevelés álláspontja. Ezt keresheti és ezt találhatja meg benne az olvasó minden tárgyalt kérdésben.

A másik, ami a mi lapunk homlokán a cím után mindjárt feltünik az, hogy a lap a mi egyesületünké. Aki kezébe veszi, látja, hogy nem nemzetiközi, nem is országos kérdéseket kell benne keresni (ezekre van elég más lap), hanem a pécsegyházmegyeieket; tudja, hogy itt van egy egyesület, ennek van lapja s ez a lap ennek az egyesületnek az életét tükrözi.

Így jutottunk oda, hogy a Katholikus Iskolában új rovatot nyitottunk a mi egyesületünk életének folytonos táplálására. Nem mintha ezentúl csak ez a rovat volna az egyesületé, mintha csupán ez volna az egyesületi szerve a lapnak. Nem. A lap egész tartalma továbbra is *katholikus és egyesületi* marad. Szeretném mindenkinek, akinek irnivalója van lapunk részére ezt a két ténykörülményt szeme elé állítani. Szeretném viszont, ha mindenki, akinek van mondanivalója a katholikus pedagógiáról, főkép amennyiben az minket, pécsegyházmegyei tanítókat érdekel, irja meg lapunk részére. Szeretném, ha az országos kérdéseket *egyházmegyei viszonyaink* szempontjából tárgyalnók meg és szeretném viszont, ha egyházmegyénk olyan palántákat termelne, melyek *országos* fakká terebélyesednek. Szeretném egyházmegyénk tanítóságát lapunk révén is közelebb hozni egymáshoz; a baranyai, somogyi és tolnai részek tökéletesebb Gletschschaltung-ját elérni; az egyházi és világi egész oktatószemélyzetet egy lelki közösséghe hozni, *egy* álláspont kimunkálására megnyerni minél szélesebb köröket és minél több kérdésben.

Erre való a mi lapunk. Az egész lap. Ez az új rovat csak arra való lesz, hogy itt az egyesület tisztikara tájékoztassa a lap összes olvasóit az egyesület, a körök olyan életmegnyilvánulásairól, melyekről egyébként nem vehetnének tudomást; hogy irányítsa a köröket, a tagokat olyankor is, mikor messze van a közgyülés, messze a választmányi ülés, sőt sok olyanról is, ami e gyüléseknek nem is képezi tárgyát. Csecsemő korában a Katholikus Iskola tartalmának túlnyomó részét a köri ülések jegyzőkönyvei képezték. Ma viszont alig kap az olvasó valamit a körök életéből. A középutat választjuk itt is: Nem jegyzőkönyvek, nem nevek és előadáscímek kellenek, hanem gondolatok, eszmék, álláspontok.

A köri jegyzőkön múlik nagyrészt, hogy a jegyzőkönyvek hűen és olyan terjedelemben adják az értékes előadások, felolvasások, hozzászólások *vázlatát*, hogy közülök a lap terjedelmében merten ezeket a vázlatokat közölve az olvasó megértse a beszéd célját, irányát, tartalmát.

Összesített áttekintéseket kívánunk továbbá nyújtani e rovatban egy-egy évad, tehát tavaszat és őszi köri üléseiről különböző szempontokból. E sorok irásakor még a tavaszi ülésekről nem tudnék ilyen áttekintést adni, mert mindössze kilenc jegyzőkönyv került hozzám. Kérem a körök tisztikarát, szíveskedjenek a jegyzőkönyveket — mint az a szeptemberi számban olvasható volt — az ülésektől számított 30 napon belül lehetőleg megküldeni. Alapszabályaink nem irják elő az évi köri ülések számát. Két ülés összehivására az egyházi és világi egyesület együttesen jogosult, azonban a két ülés sem kötelező, különösen a mai szegénység közepette.

Abban a reményben, hogy hasznos szolgálatot teszünk minden olvasónak, megnyitjuk ezt a rovatot. *Barabás András.*

*

Kérelem az esp. körökhöz. Tisztelettel kérem az esp. körök elnökeit, hogy a körök tisztikarának névjegyzékét, cimük feltüntetésével hozzám beküldeni szíveskedjenek. Illéz Szőky Pál, egyesületi titkár, Pécs, Papnövelde-utca 2.

Határidő-emlékeztető.

Mulasztási kimutatások október hóra hetenként adandók ki.

A 130.700/1922. vkm. rendelet 13. §-ában előírt *15. sz. kimutatás* és amennyiben illető tanító a törzskönyvvezetői teendők ellátásával is meg van bizva, a hivatkozott rendelet *14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás* f. évi október 20-ig minden sürgetés bevárása nélkül a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendő.

Kőri pénztárosok a hátralékos és folyó évi tagdijakat, újabb személyi sürgetés beváraa nélkül, a rendelkezésükre bocsájtott postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul küldjék be kimutatás kíséretében.

Takarékossági nap tartandó a 2068/1930. sz. rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1930. dec. 1. számában) alapján.

Irkák, füzetek stb. ára az adott határidőkre pontosan beküldendő, nehogy ennek elmulasztása a költséget okozó személyi sürgetést vonja maga után.

A finn, észt és magyar rokoni kötelékekről okt. 17-én az utolsó tanítási óra alatt meg kell emlékezni és tájékoztatni kell a tanulókat ennek a rokonságának eszméjéről és mibenlétéről (Kath Iskola 1931. október 1. számában közölt 2034/1931. sz. főtanf. rend.)

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1318/1933. sz. **Segédtanítók és óvónők várakozási ideje.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1933. szeptember 1. kelettel 68.400/1933. VI. sz. alatt a következő rendeletet intézte valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság közigazgatási bizottságához:

„Az 1930:XLVI. t. c. alapján a nem állami elemi iskoláknál rendszeresített segédtanítóknak, valamint a nem állami óvóbáknál rendszeresített segédóvónőknek a magasabb fizetésbe való jutása hivatali előöömnek 1931. évi 865-1-70. számu rendeletével (megjelent a Budapesti Közlöny 1931. évi 130. számában) három évben állapittatott meg.

Az állam és az önkormányzatok személyi kiadásainak további csökkentése tárgyában kiadott 1932. évi 3.000/M. E számu kormányrendelet 6. §-ának első és negyedik bekezdése viszont akként rendelkezik, hogy az 1932. évi július hó 1-jétől az 1933. évi június hó végéig felfüggesztetnek mindazok a rendel-

kezések, amelyek szerint a közalkalmazottak az általuk eltöltött várakozási idő alapján magasabb fizetésbe léptethetők elő és hogy az 1933. évi június hó 30-át követő időben esedékes előléptetés szempontjából az 1932. évi július hó 1-jétől az 1933. évi június hó végéig eltelt időt a várakozási idő megállapításánál teljesen figyelmen kívül kell hagyni.

Minthogy a nem állami elemi iskolai segédtanítók és a nem állami segédóvónők a rendes tanítói, illetőleg a rendes óvónői állással kapcsolatos kezdőfizetésbe automatikusan jutnak, az 1932. évi 3000/M. E. számú kormányrendeletnek az előbbeni bekezdésben ismertetett rendelkezései a nem állami elemi iskolai segédtanítókra és a nem állami segédóvónőkre is vonatkoznak, függetlenül attól, hogy állásaik illetménykiegészítő államsegély igénybevételével, avagy enélkül tartatnak-e fönn.

Jelen, a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértésben hozott határozatom megokolásául szolgál az a körülmény is, hogy a nem állami elemi iskolai segédtanítóknak és segédóvónőknek várakozási ideje azért állapítatott meg három évben, mert az állami elemi iskolai segédtanítók és állami segédóvónők általában véve a rendes tanítói (óvónői) kinevezésre három évnél hosszabb ideig várakoznak. Minthogy pedig az 1932/33. költségvetési évben fennállott általános kinevezési tilalom folytán a megüresedett állami elemi iskolai rendes tanítói (óvónői) állások betöltése is szünetelt, az állami elemi iskoláknál alkalmazott segédtanítókat és a segédóvónőket ez a körülmény a rendes tanítói kinevezésnél egy további évvel hátrányosabb helyzetbe hozta. Ha tehát a nem állami elemi iskolai segédtanítóknál és a nem állami segédóvónőknél a törvényes rendelkezések nem érvényesülnének, úgy ez az állami elemi iskolai segédtanítókra s az állami segédóvónőkre nézve az egyenlő elbánás elvébe ütköznék."

Fenti rendeletet azzal közlöm a felügyeletem alá tartozó összes plébános, egyházközségi elnökökkel, hogy a segédtanítók és óvónők rendes tanítókká, óvónőkké történő előléptetésüknél e rendelet figyelembevételével hozzanak határozatot s tegyék meg előterjesztéseiket.

1320/1933. sz. **Hazai gyártmányú kézimunkafonalak használata.** Vonatkozással e tárgyban 895/1931. és 1920/1932. sz. alatt kiadott rendeletetimre ez alkalommal is felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolák igazgatóságait és tanítótestületeit a Mez Rt. (Budapest V., Vilmos császár-út 16. sz.) kérelme alapján arra, hogy az iskolai kézimunka tanítás anyagához kizárólag hazai gyártmányú fonalakat használtassanak a tanulókkal. Ezt annyival inkább tegyék meg, mert a Mez Rt. által előállított fonalak úgy kivitel, mint minőség tekintetében teljesen egyenlők a külföldi gyártmányokkal, éppen olyan színtartóak és az egész országban a használatban már évek óta beváltak, mint azok.

1348/1933. sz. **Tanítók, tanítónők óvónők és állandó menházvezetőnők egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegélye.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi szept. 11. kelettel 68.500/1933. VI. ü. o. szám alatt a következő köriratot intézte valamennyi Főtiszt. Egyházi Főhatósághoz a tanítók, tanítónők, óvónők és menházvezetőnők részére egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély tárgyában:

„Van szerencsém nagybecsü tudomására hozni, hogy előterjesztésemre a m. kir. minisztertanács — mérlegelve azt a rendkivül sulyos helyzetet, amelybe a nem állami népiskolafenntartók és tanerőik a gazdasági válság folytán kerültek — addig is, amig megfelelő végleges megoldásra mód nyilik, ezeknek a fenntartóknak és tanerőknek azonnali ideiglenes megsegítését határozta el és erre a célra 250.000 P t bocsátott rendelkezésemre.

Ezt az összeget mint *egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegélyt* osztom szét mindazon államsegélyes községi és hitfelekezeti elemi iskolai tanítók, óvónők és állandó gyermekmenedékházvezetőnők között, akik az 1932/33. költségvetési évre a fenntartótól járt illetményeiknek jelentős részét nem kapták meg.

1. Ez egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély megállapításánál — rendelkezésemre bocsátott hitelkeret betartása érdekében — következő szempontokat követem:

a) Az egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély megállapításának alapja az a természetbeni vagy készpénzbeli illetményhátralék, amelyet a tanerők a folyó évi junius hóban kibocsátott Kérdőíveken az 1932/33. költségvetési évről kimutattak.

b) Fizetés- vagy lakáspénzhátralék egyaránt figyelembe vételik, de csupán azon összeg erejéig, amely a tanerőt szolgálati ideje alapján, illetőleg a fizetési és lakáspénz-osztály szerint törvényszerüen megilleti. Egyéb járandóságok figyelmen kivül hagyatnak.

c) Ha a hátralék a törvényszerü illetménynek 20—30 %-a közt mozog, akkor a hátralékként megállapitott összegnek Huszonkettő (22) %-a;

ha a hátralék a törvényszerü illetménynek 31—50 %-a közt mozog, akkor a hátralékként megállapitott összegnek Huszonhét (27) %-a;

ha a hátralék a törvényszerü illetménynek 51—70 % a közt mozog, akkor a hátralékként megállapitott összegnek Harmincnégy (34) %-a és végül

ha a hátralék a törvényszerü illetménynek 71—100 %-a közt mozog, akkor a hátralékként megállapitott összegnek Negyvennégy (44) %-a

folyósittatik egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély fejében.

d) Ha a hátralék a törvényszerü illetménynek 20 % át sem éri el, egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegélyt nem áll módomban engedélyezni.

2. A kiutalt egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély a tanerőnek a fenntartóval szemben az 1932/33. költségvetési évről fennálló követeléséből levonandó s a fenntartó nevében és helyett a jelzett költségvetési évre teljesitett részfizetésnek tekintendő.

3. Ha és amennyiben a fenntartó az illető tanerőnek az 1932/33. költségvetési évről hátralékos járandóságát időközben már kiszolgáltatta, vagy pedig minden remény meg van rá, hogy a közel jövőben kiszolgáltatni képes lesz, az iskolaszék vagy felügyelőbizottság — hazafiui és emberbaráti belátására appelláltam — felhivatik, hogy az ekként szükségtelen egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegélyt a 116.655. számu csekkszámla javára (Vallás- és közokt. miniszterium. Nem állami elemi népiskolák illetményhozzájárulási számla. Budapest) azonnal fizesse vissza, avégből, hogy ez az összeg is a többi nehéz helyzetben lévő fenntartó és a tanerő intenzivebb támogatására legyen fordítható.

Tisztelettel kérem a Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, méltóztassék ezen intézkedéseket tudomásul venni, a bölcs egyházi főhatósága alá tartozó iskolaszékekkel és felügyelőbizottságokkal közölni és ez utóbbiaknak figyelmét kivált a fenti 2. és 3. pontok alatt foglaltakra felhivni."

Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes plébános egyházközségi elnököket és iskolaigazgatókat, valamint tanítókat, tanítónőket, óvónőket és menházvezetőnőket, hogy e körirathan foglaltakat tanulmányozzák s annak előirásai szerint pontosan és lelkiismeretesen járjanak el.

1349/1933. sz. **Gyermeknaptár.** Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában már megjelent az 1934. évi Gyermeknaptár. Miután e gyermeknaptár tartalma a tanulóknak nemcsak szórakoztató olvasmányokat tartalmaz, hanem erkölcsnemesitő, vallásos és hazafias érzésükre is jótékony hatással van, ezért beszerzésre, a felügyeletem alatt álló összes iskolák tanulói részére, nemcsak engedélyezem, hanem ajánlom is. Ára 24 fillér. Megrendelhető: az Országos Állatvédő Egyesületnél, Budapest IX. Ernő utca 11—13. sz.

1393/1933. sz. **Vármegyei dalosverseny és népmüvelési németnyelvü kulturesték.** Vonatkozással Baranyavármegye alispánjának, mint a törvényhatósági iskolánkivüli népmüvelési bizottság elnökének 16.—D/1933. és 25—N/1933. sz. a községi jegyzőséghez, mint a helyi népmüvelési bizottság elnökéhez intézett köriratára felhivom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaigazgatókat, igazgatótanítókat, tanítókat és tanítónőket, hogy a dalosversenyt és a dalárdák szervezésére irányuló munkát támogassák, a németnyelvü kulturestékben pedig előadások tartásával működjenek közre. Az elmült évek tapasztalatai ugyanis azt mutják, hogy a dalárdák szervezésével és a németnyelvü estékkel csak abban az esetben lehetséges a kitüzött célt elérni, hogyha a helyi vezetőség az összes számbavehető kulturális tényezők bevonásával szervezik és rendezik.

1398/1933. sz. **Horvátországban született tanulók születési anyakönyvi kivonatának elfogadása** tárgyában 31.932/1933. V. a. sz. ukm. rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi szeptember 15. számában) azzal hivom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy e rendelet alapján a Horvátországban született és az iskolába beiratkozást kérő tanulóktól a beiratásnál vagy más iskolai célból az *egyházi születési anyakönyvi kivonatot* követeljék meg.

1403/1933. sz. **Pedagógiai szemináriumi előadások.** Vonatkozással Baranyavármegye kir. tanfelügyelőjének 1933. június 21-én ad 1326—3—1933. tanf. számú, valamennyi elemi népiskola igazgatóságához intézett iratára az 1933/34. tanév folyamán tartandó pedagógiai szemináriumi előadásokra vonatkozólag felhivom a felügyeletem alá tartozó összes tanítókat, tanítónőket, hogy ez előadásokon vegyenek részt. Egyben megengedem, hogy szóban forgó előadások céljaira az iskola tantermei átengedtessenek.

1405/1933. sz. **Kémiai kisérletek.** Vezető a serdülőtebb tanulóifjúság számára a kémiai kisérletek végrehajtásában. Ezen a címen adott ki dr. Mehes Gyula, egyetemi magántanár, állami gimn. tanár (Budapest II., Zsigmond u. 9) egy igen gyakorlati és figyelemremélő könyvet, amelyben 230 lapon több mint 400 kisérletet ir le és 187 eredeti rajzzal élénkíti. A könyv már két kiadást ért. Ára füzve 4 P, félvászonkötésben 5 P, díszkötésben 6 pengő. A Kémiai Kisérletek abból a megállapításból indul ki, hogy minden tanulóban ég az anyag megismerésének vágya és ezért szeret kisérletezni. A könyv azonban nemcsak a serdülőtebb tanulóifjúság számára kiváló, hanem mint segédkönyv a kémiai oktatásoknál igen jó használatot teljesit a népiskolák felsőbb osztályainak oktatásánál, méginkább a polgári iskolák, sőt még a tanítóképző- és tanítónőképzőintézetek tanárainak kezében is. Beszerzését a tanítói és tanári könyvtárak részére nemcsak megengedem, hanem ajánlom is.

HIREK

Megyéspüspök Úr kiutalta a beiratási díjakból eredő tanítóttatási segélyeit a pécsegyházmegyei tanítóságnak.

Az a hatalmas arányú akció, amelyet a magyar Püspöki Kar hosszabb tárgyalás után katholikus tanítóságunk részére az egy pengős beiratási díjak felének katholikus tanítóink gyermekeinek neveltetésére biztosított, Pécsegyházmegye területén igen szép arányokban termi gyümölcseit. Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága a szabályszerűleg hozzá folyamodó és gyermekeiket kulturcentrumokban neveltető tanítók részére a tanítatott gyermekek számának megfelelően átlag 200-200 P-t utalt ki. Ettől az állagos összegtől csak ott tért el, ahol azt a folyamodó tanítók ellátottsága vagy egyéb körülményei indokolttá tették. Kívánatos, hogy tanítóságunk a beiratási díjakat illető rendelkezéseknek mindenben pontosan feleljen meg, mert az ilyen arányú segélyezés a jövőben csak akkor lesz fentartható, ha a beiratási díjak fele az előírt módon legalább is a multnak megfelelő arányokban folyik be.

Főpásztori elismerés. Schmidt Vilmos siklósi, Lutz György lippói, Lauer Károly szűri rk. igazgatótanítóknak és Rygl Matild Zsófia dunaföldvári szerz. tanítónőnek nyugalombavonulásük alkalmával Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága főpásztori elismerését nyilvánította.

A székesfehérvári egyházmegyei iskolák tanítóinak egyesülete rendes évi közgyűlését f. évi október 3-án tartja Székesfehérvárott. Meghívás folytán e gyűlésen *Barabás* András, párt-i rk. igazgatótanító, egyesületünk világi elnöke „Az új tanterv szelleme" címén előadást tart.

Igazgatótanítói kinevezés Kalcs Antal siklósi c. igazgatótanítót Megyéspüspök Úr Ő Nagyméltósága a siklósi r. kath. elemi népiskola igazgatótanítójává nevezték ki.

Tanítók kinevezése és áthelyezése. A Magyarországi Kath. Tanítóegyesületek Országos Szövetségének f. év. szeptember 5-én tartott elnökségi ülésén *Barabás* András, egyesületi világi elnökünk is részt vett s ott a tanítók kinevezés és áthelyezés ügyét felkérésre előadta. Erre vonatkozó hozzászólásokat lapunk legközelebbi számában megkezdjük.

Graumann Imre hetvehelyi plébános volt százados lelkész, hosszas szenvedés után a betegek szentségével ismételten megerősítve, szeptember 7-én este csendesen elhunyt. Halálát paptársain kívül széleskörű rokonság gyászolja.

Tanítói kinevezés. Sághy Dénes a siklósi rk. tanítói és Erményi Imre a tevelt II. sorsz. tanítói állásra egyhangúlag kineveztettek.

Köri gyülés. A Szigetvári róm. kath. esperesi kerület Tanítói Körének 1933. évi október hó 17-én Szigetváron tartandó őszi gyülésére. Tárgysorozat: 1. 9 órakor szentmise a városi plébániatemplomban. 2. 10 órakor Bolkovics István gyakorlati tanítása a — hóról, utána rövid bírálat. 3. A gyülést megnyitja Mártinkovits János ker. tanf., egyh. elnök. 4. A népiskola a katholikus actio szolgálatában (előgondolás), írta és felolvassa Lassányi János vil. elnök. 5. A felekezetti tanítók kinevezését és áthelyezését ügyéről eszmecsere. 6. A pénztáros és számvizsgálók jelentése. 7. Indítványok. 8. A gyülést bezárja a vil. elnök. 9. Himnusz. 10. Közebéd.

A Pécs-Baranyai Ismertető megjelenése küszöbön áll. Ez a nagyarányú és mindenki számára nélkülözhetetlen munka egyrészt, mint fontos adattár jön számításba, másrészt terjedelmes irodalmi részében magasszínvonalú tanulmányokat, ismertetéseket közöl a város és a megye legkitünőbb íróitól. A mú megjelenését megyeszerte a legnagyobb érdeklődéssel várják.

Énekszó *hangjegyes zenei és énekpedagogiai folyóirat* címmel megindult az első iskolazenei lap. Az október 1-i első számához *Szántó Béla* irt bevezető programmot. A továbbiakban értékes cikkek szólnak az iskolai ünnepélyek énekeiről, a cserkésztábor zenéjéről, az elemi iskolai gyermekkarról, az ifjúsági dalosünnepről. Nagyjelentőségü újítása, hogy elméleti tanulmányai, eleven hírei mellett 7 karének-kotát is közöl, 2—3 szólamra, könnyü, művészi feldolgozásban Beethoven, Bárdos Lajos, Molnár Antal, Halmos László és J. H. Solein (1586—1630.) tollából. Az Énekszó állandó kota-rovata nagy nyeresége lesz az iskoláknak, akikhez az énekkarirodalom legújabb kincsei eddig nem juthattak el. A lap szerkesztői: Kerényi György dr. és Kertész Gyula. Előfizetési ára 4·50 P egy évre. Mutatványszámot készségesen küld a kiadóhivatal: Budapest I. Fery Oszkár-utca 55. Telefon: 55-6-66.

Az egyházhatóság által engedélyezett és az általános közkedvelt-ségnek örvendő

Buzsáky: **Kis Lelki Kincstár**

imádságos és énekeskönyv

bolti ára leszállítva **1·80** pengőre!

Megrendelhető: **a Pécsegyházmegyei Főtanfelügyelőségnél.**

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanítóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Szerkesztik: **Megjelenik minden hónap elsején.**

***Komócsy István**, főtanfelügyelő, egyesületi elnök*
***és Magyar Sándor**, tanfelügyelő,*

Előfizetési díj 1933. évre 3 pengő. *Tagdíj 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szittovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. november 1. **XXII. évfolyam, 11. szám.**

Köri gyüléseink és visszahatásai.

Irta: **Komócsy István** főtanfelügyelő.

Amikor a köri gyüléseket jártam, kölcsönhatások alá jutottunk. Nem tagadom, hogy az iskolát, iskolaügyet, tanítót és tanítóügyeket több oldalról tanultam megismerni. A közvetlenség színesebbé tett mindent. Az apró örömöket és az ezek háta mögött meghuzódó sok szomoruságot, a gondokat, az anyagi nyomoruságot, a kántorok bajt, a terménjárandóságnak méltatlanságait, a helyi jövedelmek kimaradását s ami ezekkel járt. A betegek segélytelenségét, a gyermekek iskoláztatásának nehézségeit. Azután a tanítói tekintély csorbát, amely ugyan nem mindig a rojtos nadrággal és a cserkesarku cipővel kezdődik —, de ennek is nagy része van benne. Azután a tanító társadalmi életének problémáit. A tanító barátkozásait, reprezentációit, müveltségét és annak hiányosságait. Társadalmi, gazdasági, hivatali és politikai függőségeit. Lelki összetételét. És mindebből és mindezen keresztül a katholikus tanítóság *mai* tipusát.

Nem minősítem, hanem szeretem és becsülöm ezt a tipust. És egy kicsit sajnálom is. Úgy amint adva van hibával és erénnyel. Ideálizmusával és földhözatapadásával. Ágaskodó önérzetével és alkalmazkodó szerénységével, szeretem, noha elüljárójuk vagyok, sőt talán épen ezért. Ha nem lennék az, nem ismerném őket. Aki nem ismeri nem szeretheti, aminthogy a magyar társadalom átlag nem ismeri, nem becsüli és nem értékli eléggé. Még Weisz István sem, aki pedig könyvet irt a magyar társadalomról és keresztül kasul vizsgálta, a háboru utáni magyar életet s a falusi tanítónak épen olyan mostoha, félszeg rajzát adja (vagy nem adja), mint a falusi papénak.

Most az irka-akcióról beszélek. Sokak előtt kis dolog, de mégis fölemlítem, mert *azzal kezdtem* a köri gyüléseh járását és mert még mindig aktuális. A mohácsi gyülésre emlékezem. Valami ösztönös dolog volt bennem, amikor hallgattam a gyülés biztatására és megesináltuk az irka-akciót. Azzal akkor kettőt akartam elérni. Egy az, hogy minden gyereknek tollat és tintát is adhassak a kezébe. Mindenkinek, mondom, még a legelhagyatottabb pusztai iskolásgyereknek is. Mert az még sem járhatta, hogy az ötödik, hatodik osztályban is palatáblára rajzoljak irástudásukat. A földmives gyereknél akkor is könnyen kibőki a toll a papirost, ha már az elsőben papiron és tollal tanulja az irásmüvészetet.

Azután kitéreztük, hogy az akció hasznából könnyeket lehet törölni, betegeket gyógyittatni, gyerekeket taníttatni, sőt szomoruakat vigasztalni.

Sok bajjal járt, sok meg nem értéssel az akció. De úgy ahogy mégis tető alá hoztuk, intézményessé tettük. De nem gyózöm eléggé tzenni, hogy ne lankadjon senki a buzgóságban. Ne huzódozzon senki a munkától. A rágalmakat, a meg nem értést, a sok anyagi gondot és felelősséget viseljük mi a központban. Hála Isten, a gorombáján már tul vagyunk. A gáncsoskodásokat is szépen kivédjük. A rágalmazókat a törvény elé szeretnéljük, a börtönbe juttatjuk. De az eszmét magát nem hagyjuk, mert Krisatus napszámában járunk. Akkor is, amikor biztatunk, akkor is, amikor számon kérünk.

A becsületes, szép, modern, ellenőrzött tanítás, a magyar kultúrának ügye. Ha azt mondjuk, hogy az oktatás terén az egyház ragaskodik történelmi jogaihoz és természetes feladataihoz, ezt becsülettel és jól kell végeznünk. Ha ugyanakkor magunkon is segíthetünk, ki tilthatja meg, vagy ki akadályozhatja, hogy meg is tegyük? Csak a lustaság, a kötelesség mulasztás, a sanda irígység vagy a bölcsesség formájába bur-

kolódzó ostobaság. Ha az utóbbi uralomra jutna, ez volna a legnagyobb baj. Mert az ostobaság ellen még az istenek is hiába küzdenek.

Hogy mit tanultam még és hogy milyen hatások alá jutottam a gyűléseken, talán elmondom máskor.

—

Országos Szövetségünk közgyűlése.

A Katholikus Nagygyűlés nagyméretű keretet között, október 9-én tartotta a Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége ez évi közgyűlését, melyen megjelentek *Szmrecsányi* Lajos, egri érsek, *Horváth* Győző, püspök, vitéz *Subik* Károly és *Leopold* Antal, ehm. főtanfelügyelők, *Patacsi* Dénes és *Andretti* Károly, országgyűlési képviselők, *Padányi* Antal, kir. tanfelügyelő s mintegy *200 kath. tanító*. Egyházmegyénkből özv. *Rátkay* Gézáné, *Koudela* Gyula, *Gertig* Károly, *Horváth* József, *Russinszky* József és az egyesületet hivatalosan képviselő vitéz *Széky* Pál, voltak jelen.

Milyen kicsi számok a majdnem 800-as egyesületi taglétszámhoz és a tizezer körüli kath. tanítósághoz képest! Az idők nyomorúságának jele...

*

A gyűlés mindvégig eseményt magasságokban mozgott...

Itt-ott előtört ugyan a keserűség, de az elnökség bölcsessége, a jelenlevő főpapok és képviselők részben megnyugtató kijelentései, részben bátor mellénállása, a mindennapi élet gondtengerétől ismét az ideális világba emelték e lelkeket...

*

Finta Sándor elnöki megnyitója külön tanulmányt érdemelne. Csupa katolikum, és mély lelkiség volt. Igazi, Krisztus szerinti, tanító vezér hithirdetése. Leírhatatlan hatást gyakorolt a lelkekre. Kár, hogy csak olyan kevesen hallgathattuk. Ha nem voltál ott Testvérem, olvasd el a „Nemzetnevelés" október 15-i számában! A Te lelkedet is bizonyosan megragadja... Hitet, öntudatot, lelkiséget tanulsz tőle!

*

Hocsán Károly főtitkár jelentése a Szövetség munkájának ünnepi megnyilatkozása volt. Nem aprólékos részletek halomba hordása, hanem a nagyvonalunak beállított munka eredményeinek feltárása volt. A jelentés szerint a Szövetség mindig és mindenütt ott volt, ahol segíteni kellett és lehetett. Munkája hármasirányú: anyagi, pedagógiai és szociálls. Anyagi téren a cél: a tanítóság anyagi helyzetének javítása. E téren kétségtelen eredmények mutatkoztak, melyeket azonban a mai idők súlya lerontott. Ma már csak azért kell harcolni, hogy a tanítóság legalább azt a keveset megkapja, amit törvényesen jár nekt. Pedagógiai téren a munka eredménye az új Rendszabályok, a Kath. Tanterv, és új tankönyveink. A Szövetség munkájának eredménye az is, hogy kath. tanítóságunk évenkint 3—4 egyöntetű kérdéssel foglalkozik s ezek tekintetében egyöntetű tanítói közvélemény alakúl ki. A szociálls munka eredménye két szó: Balatonlelle és Hévíz. Hogy mit jelentenek e szavak, arról száz és száz tanító testvérünk tehet tanubizonyságot.

Testvérem! aktív tagja vagy-e ennek a Szövetségnek? Próbálod-e munkáját előmozdítani? Avagy annyi sokakkal együtt te is „a csillagok járásából figyeled a tanítóság sorsát"? Gondolkodj... és cselekedj!

*

Bajnok Géza sérelmeinket foglalja össze. Csak néhány számadat! A vkm. f. évi július összeírása szerint 1,600.000 P. volt a tanítók hátralékos fizetésének összege. Ebből 900.000 P az egyénenkinti 400 P-n felüli hátralékokból adódik. Az összeg július óta — mivel rendezésére a pénzügyminiszter csak 250.000 P-t bocsájtott rendelkezésre — természetesen megnövekedett s vele nyomorunk is.

A VII. fizetési osztály! Törvényes rendelkezés szerint a tanítóság összlétszámának 10 %-a juthat bele. Az állami tanítók 4388-as létszámából 427 van a VII. fiz. o.-ban. A nem állami tanítók összlétszáma 11.260. Ebből 550 szerzetest, 621 segéd- és 50 kisegítő tanerőt leszámítva 10.039 tanítóból 1003-nak kellene a VII. fiz. o.-ba jutnia. Ezzel szemben az 1933/34. évi költségvetés csak 602-t irányoz elő, 401-t pedig mellőz.

Vajjon hány kath. tanítót ér majd a mellőzés? Talán te is köztük leszel! Gondolod, hogy *magad* el tudod intézni ügyedet?

*

Vitéz *Subik* Károly bátor lélekkel, az igazságnak nyílt megvallásával állott mellénk. A kath. tanítóság — mondotta — Krisztust türelemmel viselt sorsát, de *mi, kik a felelősséget üljük, úgy látjuk, hogy a kath. tanító össze fog roppanni s ez összeroppanásért valaki felelős, mert a tanítósággal pusztul az ország is. Essre hell ezt venni a legmagasabb körökben is, mert hiszen a tanítói fizetés ma csak fikció.*

Szavaiból igaz meggyőződés és a tanítóság iránti mélységes szeretet sugárzott. Hisszük, hogy összes egyházmegyéink jelelős vezetői úgy éreznek s őszintén fáradoznak a kath. tanítóság s vele a kath. tanügy megmentésén.

Horváth Győző, püspök gondolkodását, érzését ismerjük. Szava csupa vigasztalás, bátorítás és búzdítás volt. Reményt öntött a lelkünkbe!

*

Patacsi Dénes, országgyűlési képviselő férfias nyíltsággal szegődik ügyünk mellé. *A tanítóság ügye — mondotta — nem pártügy, hanem nemzeti ügy*, éppen ezért szükséges, hogy a megoldására vonatkozó tervezetek ne heverjenek a minisztériumok asztalain, hanem tárgyalják le azokat. *Ha a multban tudtak áldozatokat hozni a nemzetrombolásért, akkor most, a nemzetépítésért áldozatot hozni nemzeti kötelesség.*

Hisszük, hogy képviselőnk nemcsak a gyűlés ünnepi hangulatában, hanem a parlamenti viták viharában is férfiasan mellénk áll.

*

Az indítványok során erős vitát váltott ki a Veszprémegyházmegyei Rk. Tanítóegyesületnek azon indítványa, mellyel a kört és szövetségi tagdíjaknak 1 P-ben való megállapítását javasolja. Pro és kontra felszólalások után a többség az 5 P-ós szövetségi tagdíj meghagyása mellett döntött azon érveléssel, hogy akik eddig nem fizették az 5 P-t, azok az 1-et sem fogják fizetni. Vajjon igazuk van-e?

Bán Géza értékes indítványait: hogy a történelmi és természeti nevezetességű helyekről portómentes levelezőlapok küldessenek, hogy a filléres gyorsvonatok menetdíjának 50 %-os mérséklésével tanulmányi vonatokat állítsanak az iskolai munka szolgálatába, hogy a tanítók részére, a nyári szünidőre érvényes arcképes igazolvány adassék 4 P-s térítési ár mellett, — a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Talán jó volna ezeket nálunk is tárgyalni.

A szentlőrinci esp. ker. indítványát *Gertig* Károly terjesztette elő és *Horváth* József indokolta meg. Figyelemmel hallgatták s egyhangulag elfogadták.

*

Elnökül újra *Finta* Sándort választották. Büszkék vagyunk rá! Szeretettel követjük!

*

A gyűlés utolsó szónoka *Pohárnok* Jenő volt. Beszédéről csak annyit: elbűvölt bennünket. Minden mondata után mintha virágok nyíltak volna a lelkünkben. Boldogan tapsoltunk neki.

Te is tapsolni fogsz, ha a „Nemzetnevelés" legközelebbi számában elolvasod.

*

A gyűlés soká tartott. Odakünn őszi eső mosta az utcákat, de szívünkben a feltámadás tavasza mosolygott s lelkünk földjén új magok új életre pezsdültek.

Isten fizesse meg!

vitéz Széky Pál.

Tanítók kinevezése és áthelyezése.

(Hozzászólás.)

A Kath. Iskola legutóbbi számában avatott kézből felhívás jelent meg, mely a tanítók kinevezése és áthelyezése tárgyában vitát kér. (A szerző) Az általa kipontozott módosítások érdekében állást nem foglal, csupán bizonyos aggódó felfogással tesz megjegyzést a Rusztek féle jogadományozással szemben állított *jogmegvonásról*, mely a hitk. képviselőtestületeket érné azzal, ha a módosítás oly alakban foganatosíttatnék, hogy még a *jelöléstől* is elesnék... És ép azért azt a véleményét jelenti ki, hogy *a jogalkotó* szervek bizonyára *a „jogfejlődés"* s nem a teljes *„jogelvetel"* álláspontjára fognak helyezkedni...

Véleményem szerint ez a kiindulási pont értelmezésre szorul. *Jogelvonásról* szó nem lehet oly értelemben, hogy szerződéses jogviszonyból eredő u. n. *szerzett jogoktól való megfosztás sérelme érné az azokkal eddig élő szerveket, illetve az általuk képviselt közületeket*, mert ellenkező felfogásban igen könnyen szembehelyezkedésekre és vonakodásokat idéne fel országosan a szóban levő tervezet s így ennek sorsa már eleve meg lenne pecsételve. Sőt talán diktatúrát és hatáskör frontáttöréseket is magyarázhatnának ki belőle.

Minden félreértés elkerülése céljából tehát hangsúlyozandó, hogy jogviszonyok megbolygatásáról nincs szó, mert az ilyen irányú megmozdulást épen a főhatóságoknak kellene még csírájában leintení.

Az elemi oktatást szabályozó 1868. évi XXXVIII. t. c. nem lehet minden időre szóló s sohasem reformálható, sőt változnia kell, hogy szelleme és rátója kellőképen érvényesüljön. Ez a szellem a népoktatás ügyét a nagy társadalom és tekintélyesebb egyéni erők érdekkörébe ajánlja, illetve utalja. És ha már jogról van szó, ez csak annyiban illeti meg az adóviselő társadalmat és közönséget, hogy a gyermekek oktatása, nevelése minél zavartalanabb és célirányosabb tanügyi közigazgatás által biztosítsa.

Ez vissont feltételezi, hogy a főintéző hatóság, a nm. püsp. kar független rendelkezést jogkörrel legyen felruházva ép úgy, mint az állami iskoláknál a miniszter, a községinél a közig. bizottság, illetve végfokon szintén a miniszter. Ezt az 1926. évi Rendszabályok I. Fej. 1. §-a világosan nyilvánítja,

amidőn azt mondja: „A kath. népiskolák közalapgatásában az egyházmegye püspökét illeti meg minden jog"...

Áttérek ezzel a felvetett alternatívákra.

Véleményem szerint semmiféle átmeneti mérséklések nem jöhetnek figyelembe a kinevezés bevezetésében.

A Rendszabályok alkalmazásában észlelt elfajulások és hiányosságok a bajoknak gyökerében való orvoslását sürgetik. Fél intézkedések sokszor még tarthatatlanabbá tehetik a helyzetet... Ha kinevezés lépjen életbe, akkor választásról egyáltalán ne legyen szó. Akár *csak jelölés* legyen fentartva a hitk. képviselet vagy az egyházmegyei hatóság részére, végelemzésben mégis választás az és tovább is megnyilvánulást lehetőségekhez jutnának azok a sokszor igen sajnálatos zavaros incidensek, — meghasonlások, békétlenségek, melyek sokszor évekre károsan befolyásolják az iskola legvitálisabb érdekeit. Főleg a tanítói önérzet, a tanítói állás prezstisze, a hivatali felelősség, ambíció, anyagi és erkölcsi jogos igények alkotják az indokot, ami miatt a kizárólagos kinevezés kívánatos. Máról-holnapra, persze nem valósítható meg, de hogy országos mozgalom foglalkozzék vele minden halogatás nélkül, — az kézen fekvő... A tanügyi kormány tüzetesen foglalkozik az iskolaterhek arányosításának kérdésével, a mennyiben ez nagyon óhajtottan 1—2 év alatt megvalósulna, — a kinevezés kérdése is egy csapásra megoldható lenne. Szó van ugyanis a párbér adózás megszüntetéséről, amivel a kinevezés nagyon intim viszonylatban áll, amit magyarázni nem kell...

A választást gyakorlat körül már is van olyan rendelkezés szabályrendeletszerűen kikötve, mely tulajdonképen a priori kinevezést rejt magában. Úgy szól ez a rendelkezés, hogy ha a képesítettek közül nem a legalkalmasabb választatnék meg, a választás megsemmisítendő... Ez a feltétel quasi illuzóriussá teszi a választást... Mindezért nagyonis aktuális a kinevezés ügyét napirendre tűzni...

A tervbe vett kinevezési gyakorlat kérdésében tudvalevően a tanítói szempontoknál sokkal súlyosabb jelentőségű a kántori próbatét. Ez a tulajdonképeni sark-pontja a szónyegre vetett kinevezési problémák...

Itt már határozottan operatív beavatkozás szükséges. Főbb okok a következők:

1. A „Szabálygrendeletek a kántori próbatételeknél határozottan minden jogot elvonnak. — Csupán *„megengedi"-k* szókat, de istentiszteletek alatt határozottan eltiltják.

2. Téves az az indokolás, hogy a zenei és énekművészeti képességek vagy csak relative vagy egyátalán nem osztályozhatók, a megtetsés csak hallás után lehetséges... Miért ne lehetne oklevélileg az eddig követett szükszavuság helyett tüzetesebb részletezéssel a minősítést feltüntetni? A hang színe, mélysége, magassága, kelleme, a zenei tudás foka teljesen kielégítően s érthetően osztályozható s ennek nyomán a közvetlen kinevező hatóság jól tájékozott lehet, hogy hová, kit nevezzen ki...

Sok esetben az ének messze elmarad a zenei tudástól és képességtől, már pedig az igen sokszor zenei analfabéta választók a zenei műveltség túrhetetlen rovására a hang után igazodnak...

A legfelháborítóbb pedig — hogy annak dacára, miszerint a Rendszabályok a tanítói próbatételeket feltétlen szigorral tiltják, — a kántorit mégis megengedve önmagukat cáfolják, mert a választók a kántori próbát egy füst alatt a tanítóra is átértelmezik, hogy ha jó hangon tud énekelni a pályázó, akkor tud is tanítani tehát felülbírálnak a választók minden tanítói oklevelet is...

Ott vannak a községi iskolák. Ha a tanító kántor is, a közigazg. bizottság a kinevezésnél eltekint a kántori próba-téttől, úgy tudom, ez az üzus.

Legyen a hitközségi képviselő testület felfüggesztve, csupán gondnokság fungál, — a kántori felülvizsgálat elmarad, szavazás nincs, nem lehet, — csupán kinevezés... Miért ne lehetne normális viszonyok között is?

Ne magyarázza félre senki a következő észrevételt, semmi tendencia nem vezet, — csak objektivitás...

A legutóbbi 2—3 év alatt a körlevelekben Kath. Iskolában 9 (kilenc) rendelet jelent meg a nép- és gyermek énekről. Az 1926. évi Rendszabályokban a folytonos szólók el vannak tiltva. Nagyon sok kántor szívesen alkalmazkodnék a hatósági meghagyásokhoz, ha a nép, a választó nép nem követelné tőle szarnoki módon, — hogy végig énekeljen 1½ órás istentiszteleteket... Egészséges s művelt zenei érzéke feltétlen a szebbet, a többet és jobbat óhajtja úgy a népmisét a gyermek-énekben és ez feltétlen a nagy-közönség is örömmel élvezné s feledné az elfajult magán-éneket, erkölcsi és anyagi honorálás elől sem zárkóznék el, — ha alkalma lenne a tömeg-énekléssel jó barátságba és ismeretségbe kerülni...

Jó, legyen egy kis igazuk a próbatét hívanóknak is,.. De ez a próbatét ne a hitközségben éjtessék meg, hanem az egyházmegyei hatóság által megszervezett bíráló bizottság előtt — és pedig a püspöki székhelyen. Elnök a mindenkori főtanfelügyelő, tagok: tanítóképezdei énektanár, kerületi tanfelügyelő vagy esperes, kőri iskolalátogató, az illető plébános feltétlenül ne legyen tagja.

Ez a bizottság a legpartikulárisabb helyi igényeknek is megfelelő pályázót fogja tudni kiválasztani illetve kinevezetni...

Tehát az egész vonalon radikális módosítás...

Amikor az óra ütni fog, — hihetőleg nem sokára, — akkor szünjék meg a hosszadalmas fontolgatás, mely igen könnyen a tett megölője lehet. A kit mer, az nyer... Elrendelni s végrehajtani. Általános erkölcsi és anyagi jobb viszonyok fognak következni, — az iskola, az egyház, a vallás, a tanítóság frenetikus tapsa kíséri majd a nem várt fellendülést, a melyet a közvetlen kinevezés által fémjelzett tanítói s kántori munka fog megvalósítani, mert megszabadult a halaszthatóktól, melyek eddig az ideális törekvéseket, elgondolásokat és készségeket lenyügöztek... Egy egész új világ következnék s főleg a javadalmi függő kérdések érdemleges rendezésében a kinevezés a leghathatósabb él-szolgálatot fejtené ki...

A pályázatok az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez legyenek benyújtva, — senki pályázó a kinevezés kézhezvétele előtt az illető hitközség területén meg nem jelenhet... A kinevezettett az esperes, kőri látogató, plébános, egy-két szomszéd tanító mutatnák be a községnek, ünnepélyessé téve annak bevonulását...

Ennyit a kinevezésről...

Ami a szolgálati érdekből, fegyelmi vizsgálatból való áthelyezést illeti, — azzal ez alkalommal nem foglalkozom. Nézetem szerint azt nem tanácsos kapcsolatba hozni a kinevezéssel — legalább mindjárt most nem, mert igen könnyen bonyodalmakat idézhetne fel a kinevezés kérdésének elintézése körül... Majd később lehet szó róla.

Csak kösönetet tolmácsolhatok az egész iskolai érdekeltség nevében Barabás András ülagi elnök úrnak, hogy praktikus hozzáértéssel vezette be a fontos kérdést...

Szívesen fogom olvasni a további hozzászólásokat. Gyözzön a jobb...

T. I.

EGYESÜLETI ÉLET.

1. **Memorandum a Főpásztorhoz.** *Egyesületünk elnöksége, — a Kath. Nagygyülés alkalmával összeülő Püspöki Konferenciára való tekintettel, — részben a szentlőrinci esp. kerületnek fenti indítványa, részben a „Nemzetnevelés"-ben közölt adatok alapján, a számadatok erejével bizonyítva, ösztönt feltárta a katholikus tanítóság súlyos helyzetét a Megyéspüspök Úr előtt s memorandumban kérte őt, hogy illetékes helyeken hathatós szavával támogassa ama törekvésünket, mely a katholikus tanítóság helyzetének végleges megoldását a Horváth-Rusztek-féle tervezet alapján hozandó törvénnyel látja biztositottnak.*

•

2. **A szentlőrinci esperesi kerület indítványa az Orsz. Szövetség közgyülésén.** A szentlőrinci esp. kerület közgyülésén Gertig Károly és Horváth József az alábbi indítványt terjesztették elő:

„Az 1929. évi állapot szerint 11.160 államsegélyes, nem állami tanító van, akik közül 562 szerzetesnő, akik légenyesen kevesebb fizetést kapnak a világi tanerőknél. Nem államsegélyes kb. 200. Tehát nem állami tanítók létszáma 11360, akiknek illetményei 29,200.000 pengőre rugnak. Ebből a helyi illetmény 8 millió pengő, a többi fizetéskiegészítő államsegély. A helyi illetmények összege 148.821 értékegységből, vagyis ugyanannyi q búzából á 21 P re értékelve, továbbá %-os készpénzből és különböző címeken járó készpénzilletményből áll. A helyi terményjavadalmak értékegységekbe vonása az 1922. évi VI. t.-c. 4. §-a és az 1922. évi 122.000. sz. V. K. M. rendelet 4. §-ai szerint lett megállapítva. Az értékegységek minden terményre, az 1931. évi 865/1—1. sz. V. K. M. rendelet szerint á 21 pengőre értékeltettek:

A termény megnevezése	Egység-értékelése	Miniszteri értékelése		Forgalmi értéke	
		P	f	P	f
1 q búza	1 ért. egys.	21	—	8	50
1 q rozs	0·72 „	15	12	5	—
1 q szemes tengeri	0·88 „	18	48	5	—
1 q kétszer.	0·86 „	18	06	6	—
1 q árpa	0·76 „	15	96	5	50
1 q széna	0·30 „	6	30	2	—
1 q szalma	0·16 „	3	36	—	50
1 hl bor	2·— „	42	—	10	—
Összesen:	6·68 „	140	28	42	50

Tehát a hivatalos értékeléssel szemben a terményegységek forgalmi értéke 97 pengő 78 fillérrel kevesebb, ami %-ban kifejezve 69·7 % veszteséget jelent, a terményekkel fizetett kántortanítónál. Ennyit csak a terményeken veszít a tanítóság, de ehhez még hozzá kell számítanunk a 15 %-os fizetéscsökkentést, amely a fizetési osztály szerint megállapított készpénzilletményből vonatott le, minél fogva a veszteség 84·7 %-os. Ez olyan égbekiáltó sérelem, amelyhez semmiféle kommentár nem szükséges.

Ezen nagyfokú sérelem az illetékes hatóság előtt több ízben fel lett tárva, az Országos

Tanítószövetség vezetősége által, de a sérelem orvoslását mindenkor csak igérték, valóságban pedig minden maradt, ahogy volt; pedig a jobb sorsa érdemes kántortanítóság ma már valóságban nyomorban tengődik. Gyermekeit taníttatni, ruházni a mostoha elbánás miatt képtelen. Hogyan kívánható, hogy az anyagi gondokkal sujtott tanító magasztos hivatását úgy teljesíthesse, mint a fenti, gondoktól mentes kartársak, akikkel egyenlő értékü tanítói munkát, ezenkívül pedig meg nem fizetett kántori teendőket végez.

Mindezen sérelmeket a m. kir. Kormány egy kis jóakarattal azonnal orvosolhatja, ha törvényerőre emelteti dr. Horváth Győző püspök úr Őméltóságának javaslatát. Ezen javaslat biztos alapokra fektetve, megállapitja, hogy minden adóalanyra kivetett 5—6 %-os országos iskolai adó az összes terményszolgálmányokat helyettesitő készpénzjárandóságoknak, az állam által eszközlendő kifizetésére teljesen elegendő.

Biztos tudomásunk van arról, hogy az illetékes tényezők komolyan foglalkoztak e javaslattal, de annak megvalósitását a súlyos gazdasági helyzet miatt keresztülvihetőnek nem tartják, mert szerintük az amúgy is sokféle adónemhez ha még egy újabb is csatoltatnék, ez az adózók felzúdulását vonná maga után. Pedig ez az állitás nem helytálló, mert az iskolai adó különösen a felekezeti iskolát fentartó adózók előtt nem új keletü, csak talán azok előtt, akik ezzel az adóval megróva nem voltak. A felekezeti iskolákat fentartó közületek állami adójukkal hozzájárulnak az állami tanintézeteik fentartásához, de ezenkivül még a saját tanintézeteik fenntartása is az ő vállaikra nehezödik. Az iskolafenntartó egyházközségek évi iskolai adója 10—30 % között mozog, de sokhelyütt még több.

Tehát az iskolafenntartó közületek szivesen vállalják az egységes országos 5—6 %-os iskolai adót, mert ez a méltányos és igazságos. Hogy erről a m. kir. Kormány tudomást szerezzen, bizonyitékkal kell szolgálni és ezért indítványozzuk, hogy minden egyházközség hivatalos közgyülésen hozzon határozatot az eddigi fenntartói terhek megszüntetése és az egységes országos 5—6 %-os iskolai adó megfizetése mellett, dr. Horváth Győző püspök úr Őméltóságának javaslata szellemében. Hogy a siker teljes lesz, az bizonyos. Minden egyházközség a gyülésen felvett jegyzőkönyvet terjessze fel november hó 1-ig az illetékes egyházi főtanfelügyelőséghez, hogy azok egységes kimutatásba foglalva, a határozatokat a m. kir. Kormányhoz további intézkedés céljából megküldhessék. Ekkor az illetékes tényezők kénytelenek belátni, hogy a felekezeti tanítók sérelmeinek orvoslása nem lehetetlen és nem is olyan nehéz."

Ezen indítványt személyesen terjesztették elő a Szövetség okt. 9-i közgyülésén, amely egyhangúlag elfogadta azt.

*

3. **A tavaszi köri ülésekről** október 20-ig tiz jegyzőkönyv került a kezembe. Három körről, nem tudom, tartott-e tavaszi ülést vagy sem, de a többi 16 tartott. Hiszen Komócsy főtanfelügyelő úr lapunk július számában „Tizenegy kiszállás tanulságai címén irt vezércikkében kilenc baranyai és az egy somogyi kör üléséről emlékezik meg. Ezek közül csak öt küldte be jegyzőkönyvét. Most már az őszi ülések folynak, ideje azért, hogy röviden áttekintsük azon tiz ülést, melyről jegyzőkönyvet kaptunk.

A jegyzőkönyvek alapján megállapitható az, hogy az összes ülések megfelelő színvonalán állottak; az is, hogy egyesek igen magas színvonalat értek el, de az nem, hogy minden egyes ülés milyen fokot ért el e tekintetben; ez csak akkor volna lehetséges, ha valaki részt vett volna az összes üléseken és az irta volna az összes jegyzőkönyveket.

Az ülések többféle szempontból különböznek egymástól.

Így vannak rövid és hosszú tárgysorozattal birók. Gazdag tárgysorozata volt a dombóvári, a németi és a szekszárdi körnek. A dombóvári mintatanításon, aktuális és nívós elnöki megnyitón és módszertani előadáson kivül egyesületi, szellemi és anyagi tanítói ügyek egész sorával foglalkozott. Az ülés tehát változatos, sokoldalú, alapos és mégsem fáraszto lehetett. A németi ülésen az egyházi elnök alapos, széles látkörü megnyitója után volt fogalmazástanitás, előadás a tanterv végrehajthatóságáról, értekezés az öntevékenységről és részletes módszeres fejtegetés a rajztanításról. Igen hosszú, talán fáraszto lehetett az ülés, de a jegyzőkönyv alapján megállapitható, hogy az előadók mind teljesen megértették az új tanterv szellemét s érdekesen adták elő, így valószinü, hogy a hitartó figyelő elnyerte fáradsága gyümölcsét. A szekszárdi ülésen az egyházi elnök magas színvonalú megnyitója, két mintatanitás, értekezés az erkölcsi érzelmek fejlesztéséről, a cserkészet ismertetése voltak a főbb témák, úgy hogy nagyon tartalmas és igen nivós ülés gyanánt kell megitélnünk. Érdekes azonban, hogy ezen gazdag tárgysorozatú ülések jegyzőkönyvei semmi, vagy egy-két hozzászólást emlitenek csupán, mig a rövid tárgysorozatuakban ép fordítva: sok a hozzászólás, megvitatás. Az utóbbiak tehát kevesebb tárgyról több ember álláspontját hozták felszinre, közös munkát végeztek s ebben többen vettek részt, mintha több előadó lett volna; kevesebb tárgyban, de mélyebb benyomást nyerhettek a résztvevők. Az ülés értékét tehát nem épen a tárgysorozat gazdagsága dönti el.

Mig a tolnai ülésen inkább vallásos tárgyak szerepeltek (Szivgárda, Manréza,) addig a németbólyin inkább gazdasági természetüek (gyümölcsészet, házinyúl, méhészet), de volt itt előadás a Katholikus Akcióról is és *Komócsy* főtanfelügyelő úr beszéde egyensúlyt teremtett a különböző természetü témák közt s mindkét ülés emelkedett hangulatú volt.

Összhangzatos s így ideális tárgysorozat mindenesetre az, melyben az aktuális kérdésekben állástfoglaló elnöki megnyitón kivül van általános természetü pedagógiai vagy tránytjelző világnézeti előadás, nevelési és tanitási didaktikai vagy módszertani fejtegetés és mintatanitás. Ezeken kivül lehetnek kisebb-nagyobb terjedelmü aktuális szellemi, anyagi egyesületi ügyek. E célra törekedett minden kör, de leginkább elérték azt a dombóvári, németbólyi, németi, pécsváradi, szekszárdi és szigetvári körök üléset.

Fontos tárgyat a kör üléseknek a mintatanitások. Ezekről a legközelebb külön óhajtanék egyet-mást elmondani. Addig talán több ülés adatai állanak rendelkezésemre.

Most még csak néhány szót arról, mire fordítják a körök a pénzünket. A dombóvári kör két cserkésznek táborozásra 60 P-t szavazott meg és maradt 73 pengője. Az értéknyi 50 P-t adott egy többgyermekes, betegséggel sujtott tanító-családnak és 10 P-t az Orsz. Szövetségnek a Kath. Tanítók Otthon Alapjára. A máriakéméndi egy cserkész gödöllői táborozására szükséges összeget, a németbólyi ugyane célra egy tanítónövendéknek 36 P-t, a pécsváradi is e célra egy kört tanító fiának 40 P-t (van 107 P készpénze és 18 P követelése). A szekszárdi kör egész vagyona 7 P. A völgységi kör 100 P-t adott egy elhunyt tanító családjának és 5 cserkésznek egyenkint 10 P-t. A többi jegyzőkönyv nem tartalmaz financiális adatokat.

Barabás.

*

4. **Egyesületünk pályanyertes munkáit** a közgyülés határozata értelmében kinyomatjuk, hogy így ne csak a biráló-bizottság, hanem minden tagtársunk haszonnal olvashassa. A sorozat „A Pécsegyházmegyei Rom. Kath. Tanitóegyesület dij nyertes pályamunkái" cim alatt jelenik meg. Első száma az idei év két jutalmazott munkája lesz. A közgyülés határozata értelmében a füzetek árát az esp. körök pénztárai viselik. A füzetek ára 12 fillér lesz. Mivel az első szám már a nyomdában van, felkérjük a köri pénztárosokat, hogy ezen összeget a kör taglétszámának megfelelően az egyesület központi pénztárába (a 45.612. sz. csekkszámlára) küldjék be s a jövőben e célra megfelelő összeget állitsanak be a költségvetésbe.

Határidő-emlékeztető.

Nyugdijintézeti bejelentés (ürlapnyomtatvány beszerezhető a Haladás Nyomda Rt.-nál Pécs, Király- és Szent Mór-u. sarok) november 15-ig, valamint a január havi **fizetési jegyzék** is láttamozás végett a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendők. — **Gazd. továbbképző ism. isk. államsegély** iránti kérvény és költségvetés november 15-ig a 22.134/1927. VIII. sz. pkm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi 9. számában) a kir. tanfelügyelőséghez benyújtandó. — **A hővethező évi költségvetés** az egyházközségi közigazgatási szabályzat 23. §-a alapján az egyházközségi képviselőtestület által megállapitandó. — **Az egyházközségi választók névjegyzéke** az egyházközségi közigazgatási szabályzat 7. §-a alapján november hóban a következő évre szóló érvénnyel kitgaszlandó. **Katholikus tanítói internátusi** célokat szolgáló iránti dijak és kimutatások (lásd Katholikus Iskola 1933. aug. 1. sz.) személyi sürgetés bevárása nélkül a hátralékosok által most már postafordultával beküldendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1464/1933. sz. **„A légy és az egészség veszedelme".** A nép legszélesebb rétegei nincsenek kellőképen tájékoztatva arról, hogy a légy a súlyos betegségek, így a hastifusz, vérhas, kolera, tuberkolózis stb. terjesztésében nagy szerepet játszik, tehát mindenkinek pusztitania kell. Az Országos Közegészségt Egyesület kiadványai kapcsán a légyveszedelem kérdését állandóan napirenden tartotta, sőt „A légy az egészség veszedelme" cimen könyvet is adott ki, azonban ennek csak igen csekély társadalmi réteg látta hasznát. Ezért az egyesület vezetősége a légy kérdéssel minden vonatkozásban foglalkozó plakátot adott ki „A légy az egészség veszedelme" cimmel, amellyel úgy a tanulóifjúság, mint a hiányos iskolai oktatás miatt a légyveszedelem kérdésében tájékozatlan lakosság felvilágositását tűzte ki célul. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter is segédtaneszközül engedélyezte. Ezen 70/100 cm. nagyságu falikép, 13 darab 15/15 cm. és egy 23/25 cm. nagyságu hatszinü szép litografikus képekből áll. A képeket versecskék egészitik ki. Foglalkozik a falikép a házilégy ellen való védekezés lehetőségeivel és a legyek pusztitásának módjaival is. A falikép ára 3 P, ugyanaz léczéve 4 P. Megrendelhető az Országos Közegészségi Egyesület kiadóhivatalában, Budapest, VIII. Esterházy-u. 14-16. sz. A faliképet a felügyeletem alá tartozó intézeteknek és iskoláknak beszer-

zésre nemcsak engedélyezem, hanem ajánlom is.

1474/1933. sz. **Gazdasági irányu továbbképzőnépiskolák meglátogatása.** Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó egyházközségi elnökökkel és iskolalátogatóságokkal, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1896. évi XXVII. tc. 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján, a gazdasági irányu továbbképző népiskolák tanfelügyelői iskolalátogatói teendőinek ellátásával *Baranyavármegye* területére: *Géher Lajos* gazdasági népiskolat orsz. szakfelügyelőt, *Tolnavármegye* területén a központi, völgységi és dombóvári járások területére: *Pigniczky Ferenc*, szekszárdi, a dunaföldvári, tamási-i és simontornyai járások területére pedig: *Kápolnay József* dunaföldvári gazdasági népiskolai igazgatókat és *Somogyvármegye* területére: *Mezei Imre* nagybajomi gazdasági népiskolai igazgatót bizta meg.

Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes egyházközségi elnököket és iskolaigazgatóságokat, hogy szóban forgó iskolalátogatókat működésükben támogatásban részesitsék.

1504/1933. sz. **Államsegélyek ideiglenes kiutalása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 68.300/933. VI. sz. rendeletére (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi 19. számában) az államsegélyek ideiglenes kiutalása tárgyában azzal hivom fel az egyházközségi elnököket, hogy e rendelet 2. és 3. pontjában foglaltaknak megfelelő módon járjanak el.

HIREK

Miniszteri elismerés. *Lutz György* lippói ny. rk. igazgatókántortanitónak a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr nyugalombavonulása alkalmából a népoktatás terén hosszu időn át kifejtett buzgó és eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki.

Igazgatótanitói cim adományozása. *Kiss László* felsőnyéki r. kath. kántortanitónak 39. évi tanitói szolgálat után történt nyugalombavonulása alkalmával Megyéspüspök Ur Ő Nagyméltósága az igazgatótanitói címet adományozta.

Jaksits Sándor ny. püspökmároki r. kath. kántortanitó volt pécsi temetői kántor, okt. 19-én, 49. életévében Pécsett elhunyt. A kiváló képességü *Jaksits Sándor* nyugalombavonulása után Pécsre költözött s itt folytatta értékes munkásságát. A Reviziós Liga főtitkárává, a pécsi keresztényszociálista párt vezérlőbizottságának tagjává választotta. *Jaksits Sándor* szerkesztette meg a Revizios Liga aranymondásait, amelyeket azóta nemcsak a pécsi lapok közölnek állandóan, de amelyeket a liga országos központja követendő példaként közölt az összes többi osztályokkal is és amelyek rövid idő alatt népszerüvé váltak, rengeteg tagot toboroztak a Revizios Ligának. Temetése október 15-én, délután fél 5 órakor volt Pécs társadalmának általános részvéte mellett. A temetésen a tanügyi hatóságok, kartársak, a Revizios Liga pécsi osztálya, a keresztényszocialista párt és a Bácskai Asztaltársaság testületileg vett részt. Halálát özvegye, született Goda Irén ny. tanitónő, gyermekei: László, Irén és Géza gyászolják a rokonok és ismerősök nagy számával.

Walter Antal ny. cikói igazgatótanitó hosszas betegeskedés után 66. éves korában, október 2-án elhunyt Szekszárdon. Temetése Cikón volt nagy részvét mellett.

Tanitói kinevezés. *Laub Ádám* a lippói r. kath. kántortanitót állásra egyházhatóságilag kinevezetett.

Pécsegyházmegye elemi iskolái. A Pécsegyházmegye területén az 1932/33. tanévben 344 r. kath. iskolában összesen 708 tanító működött. A mindennapi tankötelesek száma: 41.651, a továbbképző ismétlőiskolások száma 10.019 volt.

Németmagyarositás. A belügyminiszter megengedte, hogy *Koleszárits Géza* görcsönyi kántortanitó, valamint *László* és *Endre* nevü gyermekei családi nevüket *Kerekes* névre változtathassák át.

Uj egyházi énekkar-gyüjtemény. Most jelent meg a Magyar Kórus hangjegyes folyóirat 11. száma 23. szebbnél szebb háromszólamu Mária-énekkel. A komponisták közt ott találjuk *Bárdos Lajos, Halmos László, Kerényi György, Kertész Gyula* és még több kiváló jiatal magyar zeneszerző nevét. Különös örömet fog okozni énekkarainknak a két eredeti „Ave Mária". — A szövegrész érdekes dokumentumokat sorol fel az egységes magyar templomi ének ügyének országos térhódításáról. Budapest területére például minden vasárnapra előirta az egyházi hatóság, hogy az istentiszteleteken a „Szent Vagy Uram" énektár mely énekeit kell énekelni, minden templomban egységesen. A székesfehérvári egyházmegyében pedig *Shvoy Lajos* püspök 6 éves tanterven veszetteti be az iskolákon keresztül az új népénektár ősi magyar dalkincsét. Számos érdekes hir és karvezetőknek szóló gyakorlati tanács egészíti ki a korszerüen szerkesztett, gazdag tartalmu folyóiratot. Évi előfizetési dija 9 pengő, megrendelhető Budapest I. Fery Oszkár-u. 55. alatt.

Szerkesztésért felelős: MAGYAR SÁNDOR.
Kiadó: a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitóegyesület.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanitóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Szerkesztik: **Megjelenik minden hónap elsején.**

Komócsy István, főtanfelügyelő, egyesületi elnök
és ***Magyar Sándor***, tanfelügyelő.

Előfizetési dij 1933. évre 3 pengő. ***Tagdij 1933. évre 3 pengő.***

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szcitovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1933. december 1. **XXII. évfolyam, 12. szám.**

Azok helyett beszélek, akik Isten kertjének vetései és akikre sokszor azok sem gondolnak, akikre gondolniuk szülői és kartársi kötelesség volna.

Irta: ***Komócsy István*** főtanfelügyelő.

Nálam a kedélyi megrendülésnek, a helytelenitésnek vagy az elfordulásnak, a tenni kivánásnak és a tehetetlenség érzésének nem a harag, nem a heveskedés és a menydörgés — hanem a szomoruság legfőbb és a legjellemzőbb kifejezője. Most szomoru vagyok. Úgy vagyok, mint az az ember, akit a hegynek futni szeretne, aztán hirtelen elakad a szava. Nem tud kiáltani, mert még a lélegzete is elál. Vagy az az ember, aki beleveti magát a viz sodrásába, ahol fuldoklók, küzködők és kapkodók vannak. Kinyujtja kezét, segiteni szeretne — de a bajba jutottak rendszertelenül kapkodnak utána. A parton állók pedig csak magukra gondolnak, vagy még azt sem teszik. Nem gondolják meg, hogy maguk is bajba juthatnak és a közel vagy távol jövőben maguk is segitségre szoruluhatnak. Nem látják, nem nézik a segitség komoly lehetőségeit. Nem veszik észre, hogy elhibázzák, sőt elmulasztják a tempót s amikor mi mégis odaugrunk, kivetjük a mentő kötelet, egyik másikon nagyot rántunk, hozzánk vágynak és még nagyobb zavart csinálnak.

Sokan pedig oda sem néznek. Mintha nem lenne sodrása a viznek. Mintha róluk nem lehetne szó, mintha nekik nem lenne kötelességük. Szomorú, psychologiailag szinte megoldhatatlan állapot. Fuldoklás, sirás, panasz egyrészről, kötelesség mulasztás, közöny, meg nem értés más felül.

Tanitóink gyermekeinek internátusi elhelyezéséről, a szülők megsegitéséről, a gyermekek könyebb neveltetéséről beszélek. A püspöki kar hónapok, sőt évek tanácskozásaival biztositotta részünkre, hogy mindeneggyes beirt tanitványunk után — hacsak a teljes szegénység ki nem menti azokat — egy pengő beiratási dijat szedhessünk és ennek a felét egyházmegyei tanitóságunk gyermekeinek Katholikus internátusi nevelésére fordithassuk. Pécsegyházmegyének van 41.651 mindennapi elemi iskolai tanulója. Ezek után beirási dij fejében járna 41.651 pengő. Igazolt szegénység cimén levonhatunk belőlük 20%-ot, azokat, akik még az egy pengős beiratást sem képesek megfizetni. Olyanokat, akik majd a beirási pengők otthon tartott második feléből létesitett iskolai tankönyv-könyvtárból kapják könyveiket is. Ennek a 20%-nak levonása után be kellene folyni 33.320·80 P-nek. Az internátusi alapokra évi 16.660·40 P-nek.

Ezzel szemben az 1933/34. tanévre a mai napig befolyt 9.491·32 pengő. Ugyanakkor segélyért folyamodott hozzánk 43 tanító szülő 60 középiskolás vagy egyetemi hallgató fiáért, lányáért. Kívánatos volna, hogy átlag 200 pengőt utaltathassunk ki valamennyi részére. Ehhez szükségünk lenne 13.000 pengő évi jövedelemre. Azaz 25 %-kal többre, mert ennyit kötelezőleg tartalékolnunk kell a jövő esetlegességeire. Elsősorban az egyházmegyei katholikus internátusok fejlesztésére.

Ezzel szemben mi történt? A 344 számadásra kötelezett iskolahatóság közül a fele botját sem mozgatta, sem pénzt, sem kimutatást nem küldött be 92. Beiratási díjak címén beküldöttek ugyan valamelyes összeget, de a kimutatások, hogy mennyi a tankötelesek száma, hogy hányan fizettek és hánynak engedték el a beiratást, nem küldöttek 89-en. Viszont 15-en kimutatást küldöttek ugyan, de az abban jelzett összeget nem küldötték be. Kimutatást és pénzt is küldöttek 149-en, de köztük egy egész sereg elképesztően kevés tanulótól szedte be az egy pengőt és még a mai leromlott viszonyokhoz mérten is lehetetlenül kevés gyermek után szedett beiratási díjat. Egyik helyen például 346 közül nem fizetett 279 (80·63 %), a másikon 436 közül 281 (64·44 %). És így tovább 125 közül 75 (60 %), 164 közül 140 (85·36 %), 282 közül 204 (72·34 %), 148 közül 106 (71·62 %), 248 közül 197 (79·43 %), 223 közül 157 (70·40 %) nem fizetett beiratási díjat.

Nem tudjuk, ezek a szomoru számok minek a csődjét jelentik? Népünk végső kipédhetetlen elszegényedésének-e, vagy inkább a vezetésre, a kari érdekek képviseletére hivatottak nemtörődömségét, vagy kötelességmulasztását jelentik-e? Nehéz elgondolni, hogy amit oly szépen, simán, eredményesen meg lehet csinálni az egyik községben, miért nem lehet a másikban, ahol pedig éppen olyan, vagy talán még vagyonosabb és értelmesebb a nép.

Néha egyenesen megdöbbentő tapasztalataink vannak. A Katholikus Iskola 1933. augusztus 1-i számában három oldalra terjedő nagybetüs cimmel kihirdettük, hogy tanitóink közül azok, akik katholikus internátusokban tanittatják gyermekeiket, segélyt kaphatnak. És mi történt? Az érdekelteknek csaknem a fele szabálytalanul adta be kérvényét. Mások elkésték és azt hozták fel indító okul, hogy a Katholikus Iskolát nem olvasták és hogy csak kerülő utakon, hallgáiktól hallották, hogy l e h e t segélyt kapni.

Én meg azt kérdem: hát ez is lehet? — Igy is lehet? Vajjon elolvassa-e az a tanitó hivatalos lapunk kötelességeikre vonatkozó utasításait, aki nem olvassa el a saját legszemélyesebb ügyeire, fölsegitésére vonatkozó közleményeinket? És ha előfordulhat, ez vajjon nem a hasonló érdeklődés és kötelességhiánynak kell tulajdonitanunk a fönt panaszolt hiányosságokat? Azt, hogy az idén 16.660·40 P helyett eddig csak 9.491·32 P futott be a tanitók internátusi alapjába.

Miért mondom én itt el ezeket? És miért ilyen leplezetlen, nyilt, sőt talán fájdalmat, ellenkezést és kritikát kiváltó őszintességgel. Megfelelek rá: Azért, mert jogom, módom és kötelességem van hozzá. És... és... dacára a föntieknek, dacára a följajdulásoknak, dacára a kritikáknak és az ellenvetéseknek, szeretetem is van hozzá, azok iránt, akik kérnének, de nem kérhetnek, akik tanulnának és nem tanulhatnak, akik az Isten kertjének vetését és akikre sokszor azok sem gondolnak, akikre gondolniuk szülői és kartárs kötelesség volna.

„Komócsy István Segélyalap"-ból kiutalások az 1933. évben.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitóegyesület választmányának javaslata alapján az egyesület közgyülése az 1933. évben 1279 P 62 f segély kiosztását határozta el. Ez alapon a segélyalap hetes bizottsága az 1933. évben a következő segélyeket utalta ki:

1. Tanitó feleségének szüléssel kapcsolatos orvosi és gyógyszerköltségekre 80 P
2. Tanitó felesége epehólyaggyulladás miatti kórházi ápolási költségeire — 50 P
3. Tanitóárva részére, elhunyt édesanyja temetési költségei cimén — — — 50 P
4. Tanitó özvegye részére temetési költség cimén — — — — — — — — — 100 P
5. Tanitó feleségének sulyos neurastenia betegsége fürdőköltségei cimén — 100 P
6. Elhunyt tanitónő teljesen ellátatlan nővére részére temetési költség cimén 50 P
7. Tüdőcsucshurutos hadirokkant tanitó beteg felesége gyógykezeltetési költségeire — 80 P
8. Tüdőbajban beteg és szanatóriumi kezelésre szoruló tanitó részére — — 100 P
9. Négygyermekes tanitónő részére, kik közül az egyik gyermek hosszabb idő óta sulyos beteg — — — — — — — — — — — — — — — — — — 60 P
10. Tanitó feleségének szüléssel kapcsolatos műtét költségeire — — — — 60 P
11. Kilenc gyermekes nyug. tanitó részére — — — — — — — — — — — — 60 P
12. Tanitó fiának gennyes vakbélgyulladás műtéti költségeire — — — — — 60 P
13. Tanitó özvegye részére férje orvosi, gyógyszer és temetési kölségeire — 100 P

Összesen: 950 P

EGYESÜLETI ÉLET.

Egyesületi alapszabályaink nagyon helyesen mondják: „A köri gyülések tárgysorozatában... mintatanitások s ezek megbirálása lehetőleg szerepeljenek." Nevelési és tanitási általános kérdések fejtegetése: elmélet, mely helyes és szükséges. Részletkérdések, módszeres eljárások taglalása: félig elmélet, félig gyakorlat. Az igazi gyakorlati elem az üléseken: a mintatanitás. Az ülések összhangzatosságához mindhárom szükséges. A pedagógiai szemináriumokon sokan kizárólag, vagy tulnyomó részben mintatanitásokat követeltek. Ez ép olyan egyoldalú túlzás, mint a másik vélemény, mely gyakorlati tanitást egyáltalán nem kiván. Az elméletnek és gyakorlatnak összhangban kell lennie.

A tavaszi köri ülésekről beérkezett 11 jegyzőkönyv szerint köri elnökeink is ezen a helyes állásponton vannak, ami kitünik abból, hogy nyolc ülésen volt mintatanitás és csak három ülésen nem volt.

Különbség van azonban abban, hogy helybeli tanító tanitott-e vagy idegen, azaz: saját tanulóival mutatta-e be a tanító a gyakorlati tanitást, vagy idegen gyermekekkel. Ez pedig nagy különbség. G y a k o r l a t i t a n i t á s t be lehet mutatni idegen tanulókkal is, sőt tanulók nélkül is, m i n t a t a n i t á s t azonban csak saját tanulókkal. Idegen tanulókkal vagy tanulók nélkül be lehet mutatni valamely tanitás általános menetét, felépitését; szemléltetni lehet az alaki fokozatokat (ha azokra oly nagy sulyt helyezünk, amilyent általában nem érdemelnek meg); bemutatja a tanító meséléséhez módját s egyebet, aminél a tanulók csak passzive vesznek részt. De nem mutathatunk be, csak saját tanulókkal, m i n t a t a n i t á s t a m a i i s k o l a s z e l l e m é b e n, amely a tanító és tanulók együttes, közös munkáját kivánja meg. (Még akkor sem, ha nem fogadjuk el (mint csekélységem) a „munkaiskolát" „legáltalánosabban elterjedt német értelmében és akkor sem, ha a módszernél többre becsüljük a tanitói személyiséget (amely fölfogás részben ellentétben áll az általános értelemben vett „munkaiskolai" eljárással). A mintatanitásnál látni, élvezni akarjuk a tanító és tanulók közös szellemi és fizikai munkáját is, a tanító módszerét is és talán leginkább tanitói személyiségét. Mindezt a tanító m i n t a s z e r ű e n csak saját tanulóival érheti el. Azért terjedt el és terjed — úgy látszik mindinkább — a v á n d o r g y ü l é s e k rendszere.

A tavaszi köri ülésekből három helyen tanitottak csak saját tanulókkal, négy helyen nem saját tanulókkal (egy ülésen mindkét változat szerepelt), két jegyzőkönyvből pedig nem volt megállapitható ez a körülmény. E kevés adatból nem lehet általánositani, de egy ülés jegyzőkönyvéből határozottan kivehető, hogy az idegen tanulókkal való tanitás nem sikerült, más jegyzőkönyv szerint az önbirálatban történt erre nézve utalás, azonban a saját tanulókkal tartott mintatanitások — a jegyzőkönyvek szerint — mind jól sikerültek.

Még egyet szeretnék a körök figyelmébe ajánlani. A vándorgyülések ne csak néhány nagyobb község között mozogjanak, hanem v e g y é k s o r r a l e h e t ő l e g a z ö s s z e s községeket. (Sok jó ember kis helyen is megfér és sokszor jobban esik a pajtában vagy a fák árnyékában elköltött legegyszerübb családias ebéd, mint a kaszinói bankett!) A Hegyháton kivül ez kevés kivétellel mindenütt keresztülvihető. Sok tanitó sohasem jut el kerülete községeibe, ha nem tartanak ott tanitógyü-

lést. Pedig egy község meglátogatása egy napra feltétlenül tanulságos dolog. Az ülés napja legyen annak a bizonyos községnek, főleg iskolája tanulmányozásának napja. A tanulók eljönnek a szentmisére, ott énekelnek s egy órán át tanítást nyernek saját tanítóiktól a többi tanító és pap jelenlétében, és pedig a tanmenet szerinti napi anyagból (tetszés szerinti tantárgyban az aznap szereplő egy vagy két tantárgy közül). Többtanítós iskolában tehát az összes tanítók mutatnak be egy vagy két (egy órás vagy két félórás) mintatanítást. Az ülésen résztvevő tanítók abban az osztályban hallgatják meg a tanítást, mely őket leginkább érdekli. Két félórás tanítás esetén két tanítótól is hallgathatnak mintatanítást egy óra alatt. Az iskola állítsa ki aznap a gyermekek kézimunkáit (mint Véméndről jelzi egy jegyzőkönyv), a tanulók rajzai, fogalmazásai mindenkinek hozzáférhetők legyenek. Nézzék meg a tanítók az iskola felszerelését stb. A mi kerületünkben nagyon jól bevált ez a rendszer, azért ajánlom általános elfogadásra. *Barabás.*

*

A dunaföldvári esperesi kerület *tanítósága folyó évi október hó 17-én, Pakson, tartotta meg ez évi rendes közgyűlését, amelyen az egyházmegye tanítóságának szerető atyja, s a katholikus tanügynek mindenkor előljáró mozgatója, Komócsy István prépostkanonok, egyhm. főtanfelügyelő is megjelent. Jelen voltak még az esperes-kerület papsága és tanítósága, csaknem teljes számban.*

A gyülést szent mise előzte meg, amelyen a paksi r. k. elemi fiuiskola tanulói Jandtner József r. k. tanító betanításával és vezetésével magyar egyházi énekeket énekeltek, szépen és áhitatott emelően. Geyer József paksi r. k. ig. tanító művészi orgonakisérete mellett.

Szentmise után a sárda-iskolában Nagy István paksi r. k. tanító gyakorlati tanítása következett. Szent István királyról tanított, a népiskola V. osztályában. Tanítása valóban minta-tanítás volt. A tanítást követő bírálat során a bírálók vetélkedve mutattak rá a tanítás értékeire.

Koudela Gyula dunaföldvár ig- tanító, a gyülés elnöke, megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg a kath. Magyarország nagy halottjáról, gróf Apponyi Albertről, továbbá Horváth Dénes, szentszéki tanácsos, bölcsleti plébánosról, valamint a közelmultban elhalt Jehn Győző dunaföldvári ny. ig. tanítóról és Szekeres Erzsébet tanítónőről. Őszinte örömmel üdvözli a gyülésen megjelent Komócsy István egyhm. főtanfelügyelőt azon alkalomból, hogy nagy elfoglaltsága mellett első ízben e gyülést tüntette ki megjelenésével. Azután a kath. tanítóságnak az Actio Katholikával való szoros kapcsolatairól beszélt. Végül a tanítóság aktuális kérdéseivel foglalkozott.

Komócsy István egyhm. főtanfelügyelő megköszönve az üdvözlést, visszapillant a kath. tanügy multjára és tájékoztat annak jövő célkitüzéseiről.

Sugár Gyula dunaföldvári r. k. tanító, a r. k. tanítók kinevezésének és áthelyezésének ujabban felmerült kérdését tárgyalta, a hallgatóság nagy érdeklődése mellett. Előadása nagy vitát provokált. Egyhm. főtanfelügyelőnek e kérdésben tett felvilágosítása után, a tanítóság a kérdést napirenden tartásáról határoz.

Geyer József paksi r. k. ig. tanító: „Két könyv" cimü felolvasásában az egyesület multjának ismertetésével Koudela Gyula dunaföldvári ig. tanító egyesületi elnök 25 éves tanítói tevékenységét rajzolta meg, példaképül állitva őt az egyesület érdekében és a kath. tanügy szolgálatában mindig fáradhatatlanul dolgozó tanítót, a kartársak elé. A gyülés hallgatósága melegen ünnepelte elnökét.

Pénztáros jelentése után a gyülés, a Himnusz hangjaival véget ért.

Kiértesités.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1926. évi augusztus 26-án Mohácson tartott közgyülése által hozott határozat alapján kiadott 1093/1927. sz. rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. évi június 1-i számában) a pécsegyházmegyei irkákra vonatkozólag alapelvül azt mondja ki, hogy az egész tanév irkaszükségletét ára a tankötelesektől a beiratások alkalmával egyösszegben szedessék be s egyszerre rendeltessék meg a szükséges mennyiség. Ez az eljárás igen sok helyen gyakorlatban van. A fentebb hivatkozott alaprendeletnek azon előirása, hogy az egész tanévi irkaszükségletet egyszerre rendeltessék meg, a többek közt azért történt, hogy ekként a postai szállitási dijak csökkentessenek s hogy ekként a nyomdának módjában álljon a tanítók által rendelt irkamennyiséget portómentesen szállitania.

A mai nehéz gazdasági állapotok közepett azonban nem mindenütt sikerül említett alaprendeletnek érvényt szerezni a szülők pénztelensége miatt. Ezért oly intézkedés történt, hogy a tanítók az egész tanévi irkaszükségletet egyszerre szerezhetik be anélkül, hogy az irkák árát is előre egy összegben kellene lefizetniök, hanem megfelelő kérelem alapján több részletben törleszthetik az irkák árát. Ily eljárás mellett sem merül fel indokolatlan portóköltség.

Utóbbi időkben azonban megtörtént az, hogy tanítók csak 50 darab 4 filléres irkát rendeltek és pedig rövid időközökben egymásután, ahelyett, hogy az egész tanévi szükségletet megrendelnék. Ily eljárás mellett a nyomda ráfizetés nélkül portómentesen nem szállithatja a rendelt 50 db 4 filléres irkát., amikor a portó maga 40 fillér, a szállító-levél 11 fillér.

Fenti megállapitások alapján közöljük s egyben kérjük az iskolatgazgatóságokat és tanítókat, hogy irkarendeléseiket fentebb hivatkozott alaprendeletnek megfelelően lehetőleg az egész tanévi szükségletet egyszerre rendeljék meg s kérjék, hogy az irkák árát negyedévi részletekben törleszthessék ugy, miként az irkák árát a gyermekektől beszedik. Ha azonban ezt bármi okból nem tehetnék meg, legalább nagyobb rendelést tegyenek 50 db irkamennyiségnél, mert a nyomdának csak az esetben lesz módjában portómentesen küldeni az irkákat, füzeket, ha a rendelés legalább 10 pengő értéket képvisel.

Gyakorlati esetek - gyakorlati megoldások.

Miért-miért sem, Hóman kultuszminiszter úr az időn rendeletet adott ki, amelyben megengedte, sőt elrendelte, hogy a nagy hitszakadás emlékezetét nemcsak protestans testvéreink ünnepeljék a maguk jó vagy rosszhiszemü módján, hanem, hogy az állami iskolákban is szüneteljen ez alkalomból a tanítás. Jó! Legalább annyiban jó, hogy az engedélyezés cime nem volt megalázó és sértő reánk katholikusokra nézve. A szünetet szüreti szünet cimén kapták a protestáns, az állami és községi iskolák. De nem a katholikusok, akik természetesen nem ünnepelhetik a katholikus egyháztörténelemnek egyik leggyászosabb évfordulóját, azt, amikor egy, az egyházával meghasonlott szerzetes megtépte Krisztusnak varratlan köntösét.

Annál megdöbbentőbb volt, hogy itt-ott katholikus helyi iskolavezetőségek részéről is fölvetették annak a kérdését, hogy hát, hogy is mondjuk?! — nem akarjuk azt mondani, hogy ünneljenek, hanem, hogy szüneteljenek-e ők is? Mintha nem ismernők a gyermek lelki összetettségét, sőt a magyar társadalom beidegződését az iskolai szünettel szemben: szünet van, ez egyenlő azzal, ünnep van — miért van? Nahát itt cifrán nézett volna ki, ha a kis gyermek hazamegy és azt mondja szüleinek:

— Szünet van, ünnep van, azért van, mert Luther márton és a protestánsok elszakadtak a pápától és az egyháztól.

Olyan formán nézett volna ki ez a dolog mint, mikor az I. b. Vass József kiment agitálni Somogymegyébe. A vasárnapi munkaszünetről beszélt és elmondotta, hogy a római pápa tekintetbe véve a változott viszonyokat és az idők nehéz járását, eltörölte az ünnepek közül a karácsony, husvét és a pünkösö másodnapját, a Gyümölcsoltót meg a Gyertyaszentelőt. Hát csak hallgatja, hallgatja a somogyi jó nép a miniszter nagy szociális szempontjait, de egyik a sok közül, egy öreg polgár, nem állhatja tovább:

— A..... egye meg a pápát, már az is kálomista lett?

Hogy mit szólt erre Vass József, a katholikus pap és a papminiszter, a kereszténypartnak agitátora, arról nem szól a história. De hogy a katholikusoknak semmi okuk nincs október 31-ét ünnepelni, ez az egy szent bizonyos.

Határidő-emlékeztető.

Kimutatás hátralékos iskolai adóról és szolgáltatásokról behajtás végett a főszolgabirói hivatalnak megküldendők. **Tanítói járandóság** kiszolgáltatásáról jegyzék a kir. tanfelügyelői hivatalokhoz beterjesztendő. **Zárszámadások** az 1932. évről és költségvetések az 1933. évre december 31-ig sürgetés beváráa nélkül ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beterjesztendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1608/1933. szám. **Népmüvelési tevékenység terjeszti biztositása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak valamennyi Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottságához intézett 76.800/1933. VII. a. sz. rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi október 16-iki számában) azzal hivom fel a felügyeletem alá tartozó plébános isk. igazgatók, igazgató-tanítók és tanítók figyelmét, hogy a vezetésük alatti álló egyesületek, körök, legény-, ifjúsági- és leányegyesületek stb. körében folyó népmüvelési munkájukban a rendeletben foglal-

takat érvényesítsék, hogy ekként népművelésünk belső egységesítésének kiépítése és céltudatos továbbfejlesztése minél tökéletesebb legyen

1628/1933. sz. **Tanítói állások törzskönyvi lapjainak kitöltése.** A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1931. évi április 15-én tartott választmányi ülésében hozott javaslata alapján 948/1931. sz. alatt (Katholikus Iskola 1931. évi május 1. szám) elrendeltem azt, hogy a Pécsegyházmegye területén levő összes r. kath. intézetek és iskolák tanári és tanítói állásairól törzskönyvi lapok fektessenek fel, amely törzskönyvi lapoknak 1 példányа az illető intézet és iskola igazgatósága s 1 példány hivatalom irattárában őriztessék és a szükséghez mérten tovább vezettessék.

Felmerült eset kapcsán szükségesnek tartom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságok figyelmét ismételten felhívni fentebb érintett rendeletemre s felkérni, hogy nezcsak az esetleges személyi változásokat jegyezzék be szóban forgó törzskönyvi lapokba, hanem az egyes tanítók fegyelmi ügyeiben hozott ítéleteket, az adminisztratív uton történt megintéseket, az évi iskolai jelentések alapján eszközölt intelmeket, elismeréseket s egyéb előforduló eseteket, hogy ekként e törzskönyvi lapok betekintése mindenkor hü képét adja a tanítói állást betöltő tanároknak és tanítóknak. Ugyanezt a nyilvántartást vezeti a főtanfelügyelői hivatal is. A bonlu természetéből következik, hogy ezek a feljegyzések az illető tanítók további elbírálásainál mindig figyelembe fognak vételni.

1632/1933. sz. **Történelmi és földrajzi faliképek szétosztása.** Baranya vm. kir. tanfelügyelője 2923/1933. sz. alatt azt közölte, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 69.513/1933. VI. sz. rendelete szerint a történelmi és földrajzi szemléltető faliképekből nagyobb mennyiség áll a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelkezésére. A történelmi faliképekből egy sorozat 20 képből áll 63×95 centiméteres méretben. A képek a következők:

1. Árpád paizsra emelése. 2. Asztrik püspök átadja Szent Istvának a koronát. 3. IV. Béla hazatér a tatárjárás után. 4. Nagy Lajos elfogadja a lengyel koronát. 5. A nándorfehérvári ütközet. 6. Mátyás király Bécs előtt. 7. A magyarok megalapozzák a Habsburgház nagyhatalmat. 8. II. Lajos temének fellalálása. 9. Bethlen Gábor tudósai körében. 10. Egri nők. 11 Szondi György. 12. Zrinyi Miklós hősi halála. 13. Budavár visszafoglalása a törököktől. 14. Zrinyi Ilona. 15. Rákóczit vezérlő fejedelmé választják. 16. „Életünket és vérünket". 17. A magyar tudományos akadémia megalapítása. 18. Kossuth Lajos Cegléden. 19. I. Ferenc József a koronázási dombon. 20. Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál.

A földrajzi képekből 2 darab kép, egy sorozat 63×95 centiméteres méretben. A képek a következők:

1. Budapest, a Barosstér és a Keleti pályaudvar. 2. Tiszai halászstanya.

Felhivom a felügyeletem alá tartozó összes rk. elemi népiskolai igazgatóságokat, tegyenek Baranya vm. kir. tanfelügyelőjéhez i g e n sürgősen, de legkésőbb f. évi december 10-ig jelentést és pedig közvetlenül, hogy a fentebb felsorolt szemléltetőképekből hány sorozat történelmi és földrajzi képre volna szüksége. Jelzem, hogy a fenti határidőn túl történő bejelentések figyelembe vehetők nem lesznek.

1639/1933. sz. **Nagy István, decsi plébános tulajdonát képező németnyelvü könyvek ajánlása.** Nagy István decsi plébánosnak egész könyvtárra való elsőrendü németnyelvü szépirodalmi (regények, elbeszélések) könyvek vannak birtokában, amiket nevezett plébános mélyen leszállított áron hajlandó lenne áruba bocsátani. A könyvek mind használatlan állapotban vannak. A könyvek, a szentek életét leirókat kivéve, mind kath. szellemben irt regények és elbeszélések. Az eladásra szánt könyvek a következők:

Spillmann: Lucius Flavus, 2 kötet, kemény kötés, 744 old., ára 10 P. — *Nabor:* Mysterium crucis, 2 kötet, félvászon kötés, 740 old., ára 10 P. — *Krane:* Der Friedenfürst, kemény kötés, 152 old., ára 2 P. — *Krane:* Das Licht und die Finsternis, kemény kötés, 222 old., ára 2 P. — *Krane:* Seine Vielgetreuen, kemény kötés, 224 old., ára 2 P. — *Krane:* Wenn die Steinereden, kemény kötés, 220 old., ára 2 P. — *Jeske-Choinski:* Die letzten Römer, vászon kötés, 552 old., ára 5 P. — *Jeske Choinski:* Eine Sonne im Erlöschen, félvászon kötés, 542 old., ára 4·50 P. — *Kreuser:* Der Freund Christi, papir, 140 old., 2 P. — *Kreuser:* Der kath. Mädchen, vászon kötés, 220 old., ára 3 P. — *P. Klug:* Helden der Jugen, vászon kötés, 180 old., ára 2·50 P. — *P. Klug:* Hedinnen der Frauenwelt, vászon kötés, 160 old., ára 2 P. — *Kayser:* Der Sohn der Jungfrau, vászon kötés, 168 old., ára 2 P. — *Pfannmüller:* Als der Heiland kom., vászon kötés, 318 old., ára 4·50 P. — *Gordlach:* Maria von Magdala, félvászon kötés, 540 old., ára 4·50 P. — *Haide:* Vom Strahl erreicht, vászon kötés, 156 old., ára 2 P. — *Crossheutschi:* Märtirerblut, félvászon kötés, 220 old., ára 2·50 P. — *Newman:* Kallista, félvászon kötés, 294 old., ára 2.50 P. — *Dransfeld:* Il santo, félvászon kötés, 220 old., ára 2 P. — *Barbera:* Auf den Trümmern Messinas, félvászon kötés, 306 old., ára 2·50 P. — *Deutschmann:* Spes unica, vászon kötés, 488 old., 5 P. — *Achleitner:* Jerusalem, papir, 344 old., ára 2·50 P. — *Hecher:* Lia, papir, 158 old., ára 2 P. — *Aich:* Christus in seinem Heiligen, vászon kötés, 376 old., ára 5 P. — *Auer:* Heiligen Legende. félvászon kötés, 752 old., ára 6 P. — *Wolpert:* Unterwegs zur Heimat, vászon kötés, 216 old., ára 3 P. — *Lutz:* Leberdiger Ruhetag, félvászon kötés, 140 old., ára 1·50 P. — *Kreuser:* Heiligenleben für die Jugend, vászon kötés, 192 old., ára 2·50 P.

Fenti kath. szellemben irt könyveket a németnyelvü ifjusági és népkönyvtárak részére beszerzésre, ajánlom azzal, hogy a vételt illetőleg érdeklődők forduljanak közvetlenül Nagy István plébánoshoz, Decs, Tolna vm. Fent felsorolt könyvekből csak egy-egy példány áll rendelkezésre s igy csak azoknak jut belőlük, akik előbb megrendelik, illetve megveszik.

1677/1933. sz. **Baranyavármegye magyarsága szellemi, néprajzi anyaga összegyüjtésének támogatása.** Baranya vm. alispánja f. évi november 9-iki kelettel 21.015/alisp. 1933. sz. alatt a következő átiratot intézte hivatalomhoz:

A vármegye törvényhatósága 1933. évi szeptember hó 5-én tartott kisgyülésében 866. kisgy./16.344. alisp. 1933. szám alatt hozott határozatával felhatalmazott, hogy a vármegye magyar népének népköltési és a néphittel kapcsolatos hagyományainak, népszokásainak összegyüjtése és feldolgozása iránt a szükséges lépéseket tegyem meg.

Ezen felhatalmazáshoz képest megbiztam dr. Berze Nagy János vezető kir. tanfelügyelő urat, hogy az emlitett folklore hagyományok összegyüjtésével és feldolgozásával járó munkálatokat végezze el.

A nevezett kir. tanfelügyelő ur a fenti célra összeállitott „Tájékoztató"-t a közreműködésre felkért gyüjtő munkatársaknak külön kisérő levéllel egyidejüleg már ki is küldötte.

Miután a kir. tanfelügyelő urat ezen működésében a magam részéről is a legteljesebb mértékben támogatni kivánom, a fentiekről a Főtisztelendő Főtanfelügyelőséget — azzal a tiszteletteljes kéréssel van szerencsém értesiteni, méltóztassék a nevezett tanfelügyelő ur működését a bölcs fennhatósága alá tartozó iskolaszéki elnök és tanító urak szives figyelmébe a saját részéről is ajánlani és ilyen módon a megfelelő és megértő támogatást részükről is biztositani.

Felkérem a felügyeletem alá tartozó összes plébános, isk. igazgatókat, igazgatótanítókat, tanítókat és tanítónőket, hogy Baranya vm. kir. tanfelügyelőjének fentiekben vázolt értékes munkásságát odaadó közreműködésükkel támogassák, hogy ekként a kitüzött cél minél tökéletesebb módon valósulhasson meg.

1679/1933. sz. **Vasuti arcképes igazolványok érvényesítése.** A közszolgálati alkalmazottakat megillető vasuti arcképes igazolványoknak az 1934. évre érvényesitése tárgyában a 3314/1933. sz. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre (megjelent

a Néptanítók Lapja f. é. 22. számában) azzal hivom fel a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságok, tanítók, tanítónők és óvónők figyelmét, hogy e miniszteri rendeletben foglalt utasitások alapján járjanak el.

1688/1933. sz. **Tanítók vallásgyakorlatai.** Tudomásvétel és szoros miheztartás végett közlöm a felügyeletem alatt álló összes iskolaigazgatóságokkal, igazgatótanítókkal, tanítókkal és tanítónőkkel, hogy a nagymélt. magyar Püspöki Kar f. évi összi tanácskozmányán határozatilag kimondotta azt, hogy a tanulók kötelező közös szentáldozásán a tanítók is kötelesek résztvenni. Egyben melegen ajánlja a nagymélt. Püspöki Kar azt, hogy a tanítók, tanítónők a nagyszünidei zárt lelkigyakorlatokon vegyenek részt. A tanítóknak a közös szentáldozásokon való részvételének, szigorú ellenőrzésére a plébános, isk. igazgatóságokat különlegesen is felkérem azzal, hogy amennyiben ezzel ellenkező eljárást észlelne, arról nekem nyomban tegyen jelentést.

1694/1933. sz. **Elemi iskolai dalos ünnep rendezése.** Az Országos Magyar Dalosszövetség pécsi kerülete az 1934. évi pünkösd másodnapján rendezi az elemi iskolák tanulóiból alakitott énakkarok dalosünnepét. Ezen dalosünnepen 2 és 3 szólamu gyermekkarra irt magyar népdal csoporttal és egy-egy szabadon választott elemi iskolás tanulóknak való 2 vagy 3 szólamu énekkel lehet részt venni. A dalos összejövetel ezuttal nem versenyi, hanem ünnepi jellegü lesz s a birálóbizottság szempontjai aszerint alakulnak, hogy az énekkar tagjai osztott vagy osztatlan iskola tanulói-e és hogy 2 vagy 3 szólamu dalt adnak-e elő. Az ünnep a jelzett napon d. e. 10 órakor a pécsi Nemzeti Színház helyiségeiben tartatik. A részvételről az Országos Magyar Dalosszövetség pécsi kerülete részéről minden énekkar okmányt fog kapni. A vándordijak szétosztásra kerülnek.

Amennyiben a felügyeletem alá tartozó iskolák közül részt óhajtana venni ez ünnepségen, az isk. igazgatósága ezt Baranya vm. kir. tanfelügyelőjével legkésőbb 1933. december 31-ig közölje. Jelezze azt is, hogy 2 vagy 3 szólamu dalcsoporttal kiván-e az ünnepen részt venni, milyen szabadon választott dalt és hány szólamban kiván előadni s hány tanuló fog az ünnepélyen részt venni. Jelentkezés esetén a karmüveket Baranya vm. kir. tanfelügyelője az illető iskola részére meg fogja küldeni. Az iskolaigazgatóság a részvétel szándékát az Országos Magyar Dalosszövetség VII. (pécsi) kerületének elnökségével is közölje.

Az előzi megtartott ifjusági dalosünnepek alkalmával tapasztalt lelkes munka kiváló eredményei alapján abban a reményben vagyok, hogy a felügyeletem alá tartozó iskolák fokozott mértékben fognak részt venni ez ünnepségen.

1704/1933. sz. **Magyar Rádió Hét.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1933. november 24-én 77.670/1933. a. főosztály számú rendeletét a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal tudomásvétel és további megfelelő intézkedés végett latabb közlöm:

A m. kir. posta folyó évi december 2-án avatja fel és adja át a használatra Lakihegyen épített új 314 méter magas tornyu rádió leadó állomását. Ezzel a hatalmas technikai alkotással, melynek minden része magyar ipar terméke, a magyar művelődés új organummal gazdagodott. E jelentős eseményt a m. kir. posta, a Rádió Részvénytársasággal karöltve felhasználja a magyar rádió propagálására és folyó évi december 2—10-ig „Magyar rádió hetet" és Budapesten a Kossuth Lajos-utca 9. számu üzletház helyiségeiben az érdekelt gyáripar és szakkereskedelem bevonásával Rádió Kiállitást rendez. Miután kivánatosnak tartom, hogy a magyar rádió ezen jelentős eseményéről és általában a rádió, a nemzeti művelődés e fontos modern szervéről az iskolázó ifjúság is tudomást vegyen, elrendelem, hogy a Magyar Rádió Hét ideje alatt valamennyi iskolai osztályban megemlékezzenek erről az eseményről és röviden méltassák a rádió oktató és kulturális jelentőségét. A m. kir. postaigazgatóság ez alkalomból egymillió propaganda füzetet oszt szét ingyen. Mindazon iskolák, melyek ilyen propaganda füzetre és plakátra a növendékek között való szétosztás végett igényt tartanak, a legközelebbi m. kir. postahivatalban jelentsék, hogy hány példányra van szükségük. A fővárosi és főváros környéki iskolák pedig ebbeli igényüket a Postavezérigazgatóságnál (Huber Oszkár postatanácsos) telefonon jelentsék be. Továbbá azon fővárosi és főváros környéki iskolák, melyek osztályonként tanári vezetéssel a Rádió kiállitást meg akarják látogatni, ebbeli kivánságukkal forduljanak 870-00 telefonszám alatt Leszgalner kiállitási főtitkárhoz.

HIREK

Hormányzói kitüntetés. A kormányzó Kirschanek Ödön, c. apát, pécsváradi esperes-plébánosnak a hazai szövetkezetek fejlesztése terén kifejtett tevékenységének elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta.

Főpásztori elismerés. Horváth József bölcsket rk. igazgatótanitónőnek 33 évi kiváló tanitónői működés után történt nyugalomba helyezése alkalmával Ő Nagyméltósága, a Megyéspüspök Ur elismerését nyilvánította.

Miniszteri elismerés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Schmidt Vilmos, sikiósi róm. kath. igazgatótanitónak nyugalomba vonulása alkalmából a népoktatás terén hosszu időn át kifejtett buzgó és eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki.

Plébánosi kinevezés. Auguszt István pécs-budai külvárosi segédlelkész a hetvehelyi plébániára plébánosi minőségben kinevezte tett.

Kitüntetés. Baranya vm. és Pécs város testnevelési és népgondozó felügyelősége Máthé Miklós tésenyi, Szászuj István kátolyi, Lippay Antal szemelyi, Vértes János mohácsszigeti és Faragó Gábor mohácsi tanitóknak a leventék szellemi és testi fejlődése körül kifejtett értékes és hasznos szolgálataikért dicséró elismerését fejezte ki.

Tanitói kinevezések. Öszörényi Olga a szentlőrinci, Simon László a szekszárdi, Keltai Ferenc a garéi, Hesz Margit a martinceai és Sörös Márta a görcsönyi rk. elemi iskolához tanitói minőségben egyházhatósághag kinevezettek.

Ungár Géza ny. igazgató-kántortanitó 65 éves korában, rövid szenvedés után meghalt. Ungár Gézával a magyar tanitóságnak egy kitalósága szállt sirba. Sok évtizedes tanitói működése alatt nemzedékek nőttek fel, akik hálával, szeretettel vették körül kedves alakját. Elhunytát özvegye, leánya és sógora, Tüss Lajos szekszárdi apátplébános, felsőházi tag gyászolja.

Kugyeray Mária nyug. tanitónő 69 éves korában elhunyt Mohácson. Halálát kiterjedt rokonság és a tanitványok serege gyászolja. Temetése Mohácson volt nagy részvét mellett.

IRODALOM

Vitéz *Somogyi* István dr.: ***A reverzálisok, megegyezések a gyermekek vallására.*** 2. kiadas. Budapest, 1933. — A Studium főbizománya. Ára 2 P. — Vegyes vallású országokban, amilyen a mienk is, a felekezethözi viszonynak egyik fontos és kényes pontja a vegyes házasságból származó gyermekek vallása. A jogszabályoknak egész sora rendezi nálunk e kérdést, melyeknek ismerete fölöttébb szükséges mindazok számára, kik a gyermekek vallasi ügyeivel hivatásszerüen foglalkoznak. Somogyi István munkája nagy segitséget nyujt e tekintetben. Cime szerint a reverzálisokat tárgyalja, de tulajdonképen a gyermekek vallására vonatkozó teljes joganyagot felöleli. Az egész négy fejezetre oszlik, melyeknek elseje a gyermekek vallására vonatkozó jog történetét, a második a gyermekek vallására vonatkozó mai jogot, a harmadik a reverzálisok létesitésének, megváltoztatásának és visszavonásának, a negyedik pedig a megegyezések anyakönyvi feljegyzésének szabályait tartalmazza. Minden idevonatkozó törvény és rendelet feltalálható e könyvben azon legujabb belügyminiszteri határozatokig, melyek uj irányt adva a törvénymagyarázatnak és gyámhatósági gyakorlatnak a vegyes házasságból származó s 7—18 éves korban levő gyermekek áttérését megengedtk abban az esetben is, ha a vegyes vallásu szülők egyike házastársa halála után tér át annak vallására, vagy ha a különböző vallású szülők harmadik közös bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozó szülők házasságából származott s 7—18 éves korban levő gyermekek áttérését akkor, mikor a szülők más közös bevett vagy törvényesen elismert vallásra térnek át. Tárgyilagosan, mélyenjáróan, a jogintézmények alapgondolatáig hatolóan dolgozza fel Somogyi István dr. az anyagot ugy, hogy valóban haszonnal forgathatja mindenki, aki ezen kérdésekkel van hivatva foglalkozni. Sokat nyert volna a könyv a gyakorlati használhatóság szempontjából, ha részletes tárgymutatója volna s kissé áttekinthetőbben, ismétlésektől menten, a különböző betütipusok kiadósabb alkalmazásával készült volna.

*

Új egységes vezérkönyvek. Drozdy Gyula: „Helyesirás és nyelvi magyarázatok a II. osztályban." Ára 3·20 P. — Drozdy Gyula: „Helyesirás és nyelvi magyarázatok a III. osztályban." Ára 4·50 P. — Kiadta: a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

Az 1925-ös tantervnek, illetve hivatott interpretálóinak talán egyetlen ujitása sem szerzett oly nagy és főleg gyors népszerüséget a tanitóság között, mint az, melyet az 1932-es Utasitás igy fejez ki: „A népiskolában nyelvet tanitunk, *nem nyelvtant;* a nyelvnek használatát tanitjuk, *nem pedig elméletét;* a helyes beszédet, az üges fogalmazást, *nem a meghatározásokat és szabályokat.*" Ilt a célkitüzés *értelmezésében* hibát követtünk el. Mert mi az idézett mondatot úgy olvastuk, ahogyan leirtam és csak most látjuk, hogy emigy kellett volna olvasnunk: „A népiskolában *nyelvet tanitunk,* nem nyelvtant; *a nyelvnek használatát tanitjuk,* nem pedig elméletét; *a helyes beszédet, az üges fogalmazást,* nem a meghatározásokat és szabályokat". Mindössze a hangsúlyozásban van a különbség a kétszer leirt mondatban, de ennek az lett a következménye, hogy megfogadtuk a *negativ* tanácsokat és nem tanitottunk többé nyelvtant, sutba dobtuk a nyelv elméletét, számüztük a meghatározásokat és szabályokat (ahogy kivánták); azonban nem vettük tekintetbe a *pozitiv* előirásokat és nem tanitottuk kellőleg a nyelvet, főleg annak irásbeli használatát s most többékevésbé jogos szemrehányásokat kapunk a helyesirást és nyelvi ismereteket illetőleg.

Azt mondja az Utasitás: „Bizonyos nyelvi szabályszerüségek felismerése... önmagától adódik (pl. hogy vannak mondatok, vannak szók, a szók között vannak megnevező szók, vannak állító szók, vannak ragok stb.), és ezekből lassanként egy kis *nyelvtani vázlat* alakul ki. Ezek az ismeretek azonban csak arra valók, hogy a tanuló észrevegye anyanyelve szerkezetének főbb vonásait s ez támogassa őt a nyelv használatában." Ha úgy tetszik, hát mégis *van nyelvtan* az új népiskolában is, de ami van, arra sokkal jobban illik a *nyelvi magyarázatok* megnevezés. A természetes, *vegytan, egészségtan* kifejezéseket nem tudjuk megfelelőbbekkel pótolni, de a Tanterv ezeket is „Természeti ismeretek" néven foglalja össze a természetrajz, gazdaságtan és háztartástannal együtt.

Tény az, hogy mind a mai napig nem jutott biztos és állandó kerékvágásba az uj iskolában a helyesirás és nyelvi magyarázatok tanitása. Sem az anyagot, sem a módszeres eljárást illetőleg. Ezért várta a magyar tanitóság annyira azt a vezérkönyvsorozatot, melynek most gyors egymásutánban megjelent a két első kötete a II. és III. osztály részére az Egységes Vezérkönyvek sorozatában Drozdy Gyula tollából. Mint a beszéd- és értelemgyakorlatok vezérkönyvett, ezeket is a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megbizásából irta és irja Drozdy, akinek elhivatottságát az összes tanitóság is sokszorosan elismerte. Üttörő munkát végez Drozdy az új tanterv anyagának az uj pedagógia szelleme szerinti átültetésével az iskolai életbe. Az ő munkája nélkül sok menne veszendőbe az uj tanterv gyakorlati megvalósitása körül. A helyesirás és nyelvi magyarázatok anyaga a tanterven mindössze néhány sorban van megadva a II. és III. osztály részére. Bámulatos, hogy Drozdy ezt a szüken adott anyagot micsoda széles tudással és mély szakavatottsággal bontja szét, osztja föl 33 tanitási egységre ezekben az uj vezérkönyvekben. Az osztatlan és részben osztott iskolák tanitói e tanmenetekben még a tanitási egységekhez kapcsolódó és az elmélytésre, gyakorlásra annyira fontos csendesfoglalkozást anyagot is megtalálják.

Külön tárgyalja a szerző a helyesirás, külön a nyelvi magyarázatok tanitásának módszerét. Megadja a hallás, a beszéd szerveinek, a kéznek a szerepét a helyesirás szolgálatában; hangsúlyozza a *gyakorlás* fontosságát és egyenként fejtegeti a másolást, a tollbamondást, az emlékezetből való iratást, melyeket szerettünk újabban elhanyagolni a mi a visszaesés egyik okozója.

Rámutat Drozdy azokra a kapcsolatokra, melyekben a helyesírás áll a nyelvi magyarázatokkal, a fogalmazással, az olvasás- és olvasmánytárgyalással és a többi tantárgyval s hasznos és kereshetővé válhatnak útmutatásokat ad arra nézve, hogyan állítsuk mindezen tantárgyakat a helyesírás szolgálatába. A Tanterv szelleme szerint úgy a helyes beszédet, mint a helyesírást állandóan fejlesztenünk kell, bármilyen tantárgy keretében dolgozunk is a gyermekekkel.

A könyv tartalmának tulnyomó részét a tanítást tervezetek teszik. Itt újból kapjuk a művészi Drozdyt, sőt mintegy felfrissítve. Szemelvényeket már kaptunk a Néptanítók Lapjában ezekből a tervezetekből s lehetetlen volna egy cikk keretében azokat részletesen ismertetni. Minden egyes tanítást egység fel van dolgozva teljes részletességben. Igazán meglátszik a tervezeteken, hogy azok valóban tanított művészi alkotások, melyekben Drozdy közismert elméleti tudása és sokunk által megbámult gyakorlata teljes összhangban van egymással. Még az olyan szürke tanítást egységet is, mint p. o. a III-ik osztályban: „A felszólító és felkiáltó mondat írásának gyakorlása", úgy építi fel, hogy a gyermek állandó érdeklődéssel figyel is, ír is, olvas is, fogalmaz is; öntevékenyen gondolkodik, elképzel, ítél, következtet; munkába állítja a gyermek beszédszervét, fülét, szemét, kézizmait; szemlélteti a szavak jelentését, a beszédmodort („szép beszéd", „csunya beszéd"), az utánzó hangokat, a magyar nyelv kifejezőerejét és szépségét; nevelt a gyermek modorát, szépérzékét, vallást érzelmeit. Ez már nemcsak „az új módszer", nem a módszer mindenekfölöttvalósága, hanem a mindenoldalú művelés művészete, melyben a módszer tökélye mellett, sőt jóval a fölött áll Drozdy tanítói személyisége. Nem „a módszer", nem „az új módszer", hanem Drozdy és az ő tanulói együttes munkában.

A tanítási tervezetek *gyermekszerűek* (mesékkel, mondókákkal, rajzokkal füszerezve), *gyakorlatiasak* (a gyermekek állandóan írnak, fogalmaznak, helyesírást gyakorolnak), *érdekesek* (élményekkel telítettek), *magas színvonalúak* (egyszerű, kifejező, szép, irodalmi értékű példamondatok révén), *alkalmilag képzők* (beszédet, írást, fogalmazást, modort, gondolkodást fejlesztők), *nevelő értékűek* (viselkedést, erkölcsi belátást, vallásosságot nevelők).

Nem valósíthatja meg a mai iskola eszményét, ki meg nem ismerkedik e könyvekkel. Ne azért ismerkedjék meg velük a tanító, hogy a tanítási tervezeteket lemásolva adja iskolájában (a legtöbb iskolának nincs is ideje oly alaposan, részletesen földolgozni a tanítást egységeket), nem azért, hogy „az új módszert" egyszerűen átvegye Drozdytól, még kevésbé azért, hogy Drozdyt adja valaki, de azért igen, hogy míg egyrészt a helyes anyagkiválasztásnál segítséget kapjon és a jó tanmenet készítésénél legyen mire támaszkodni, másrészt igenis tanuljunk módszert is Drozdytól, tökéletesítsük tanítói személyiségünket is e könyvek meleg sugarainak hatása alatt, hogy a mi módszerünk, a mi tanítói személyiségünk tökéletesedjék és így tökéletesebb magunkat adhassuk.

Barabás András.

Az Énekszó új száma most jelent meg két és háromszólamú iskolai karének művekkel. Egy teljes népi betlehemes játék, két karácsonyi kánon és Praetorius bájos pasztoraléja az iskolák karácsonyfa ünnepélyére adnak új és kitünően megválogatott anyagot; Vásárhelyi két magyar indulója pedig az elnyűtt és szegényes iskolai induló irodalmat frissíti fel pompás darabokkal. Új énekes-jelige és két magyar népi játék-dal a játék részletes leírásával egészíti ki a gazdag hangjegyes részt, melynek minden darabja első izben jelenik meg nyomtatásban. — Szövegrészében Sztankó Béla, Markóczy Irén, Rajeczky Benjamin és a szerkesztők elméleti és gyakorlati értékü tanulmányai lesznek segítségére az énekoktatással foglalkozóknak. A lap szerkesztői Kerényi György és Kertész Gyula. Előfizetési ára évi 4.50 P. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest, I. Fery Oszkár-utca 55.

Rusztek Károly, bajai kir. tanfelügyelő **„A magyar népoktatás új útjai"** címen az erkölcsi, nemzeti és a gyakorlati életre nevelés útjait és eszközeit tárgyaló munkát adó ki. A könyv tárgyalja a népiskolai terhek arányosítását, a nem áll. tanítók illetményeinek biztosítását, a kántori teendők honorálását, a tanítóképzést; gyakorlati tanácsokat ad az új tanterv életbeléptetéséhez; tanulmányokat tartalmaz az erkölcs-, a nemzet-, a nemzeti rendeltetésre nevelés tudatos szolgálására vonatkozólag. A könyv előfizetési ára (azonnal beküldve) 3 P, bolti ára 5 P lesz. A népiskolai terhek arányosítására, a nem áll. tanítók illetményeinek biztosítására és kántori teendők honorálására vonatkozó tanulmány a törvényjavaslat tervezettel együtt külön füzetben is megjelenik. Ennek előfizetési ára 1 P, bolti ára 1·50 lesz.

A Magyar Korus legujabb száma 6 új magyar karácsonyi éneket ad két és háromszólamú énekkarra Bárdos, Deák-Bárdos, Kerényi, Kertész, Kozáky és Kiss Dénes tollából. Ezenkivül Halmos Lászlónak teljes kétszólamú misekompozicióját és adventi offertoriumait találjuk a szokottnál gazdagabb hangjegyes részben. — A szövegrészben az Országos Magyar Cecilia Egyesület közgyüléséről kapunk érdekes beszámolót. Kemenes (Kunst) Frigyes tanulságos cikkben foglalja össze az egyházi zenének hazai történelmét az utolsó 30 évben. Demény Dezső, Hévey Gyula dr. irásai, valamint hírek és karvezetőknak szóló utasítások egészítik ki a gyüjteményt, melynek ára 2.40 P. Megrendelhető a kiadóhivatalból; Budapest, I. Fery Oszkár-u. 55. sz.

Felelős szerkesztő: MIKLAUER SÁNDOR.
Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanítóság hivatalos közlönye

Népoktatásügyi havi közlöny. Szerkesztik: **Komócsy István**, főtanfelügyelő, egyesületi elnök és **Magyar Sándor**, tanfelügyelő. **Megjelenik minden hónap elsején.**

Előfizetési díj 1934. évre 3 pengő. *Tagdíj 1933. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Szittovszky-tér 23. sz. (Püspöki Palota), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 46.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1934. Január 1. **XXIII. évfolyam, 1. szám.**

Katolikus akció.

A világ külső képe a szentévben, megváltásunk tizenkilenc százados évfordulója alkalmával Krisztus diadalmas királysága mellett tanuskodik. A világvárosokban hatalmas dómok égbemeredő tornyai Őt hirdetik. A kis falvakban a csengő-bongó harangszó Őreá emlékeztet. A felhőbe nyúló hegyek csúcsain csak úgy, mint a mezei utakon a keresztjel találkozunk. Meghitt otthonunkat csak úgy élesíti ez a szent jel, mint kint, a temetőben, a domboruló sirhalmokat. Ha a világnak ezt a külső képét nézem, hatalmas szimfóniaként zengi a lelkembe: Krisztus él, Krisztus győz, Krisztus uralkodik.

A társadalom, a család, az egyén élete azonban másról beszél nekünk. Mintha a világ tudomást sem szerzett volna róla, hogy 1933 évvel ezelőtt kicsi Betlehemben megszületett Krisztus, a világ Megváltója. Mintha a betlehemi szózat „és a földön békesség" évről-évre csak a templomajtó küszöbéig hangzanék.

Európa népei fegyverrel a kezükben egymás tönkretevésén fáradoznak. Osztály osztály ellen tör, és inognak, recsegnek, ropognak a társadalom alapjai. Egyén egyén ellen küzd a több jólétért, a nagyobb darab kenyérért. A lelkeken ma nem Krisztus uralkodik. Szomorúan, lesujtóan hangzott a nyáron a fülembe egy kiváló hittérítő-tudós ismerősöm kijelentése: Több becsületességet, tisztességet, lelki nemességet találtam húsz év alatt a vadak között, mint ma Európa civilizált keresztény városaiban.

Pedig a világ Megváltója azért jött, hogy boldogító szellemével megváltoztassa az életet és kiépítse földi királyságát. Hiszen belezőtte ezt a kívánságát az egyetlen imádságba — a Miatyánkba —, amelyre Ő tanított minket: Jöjjön el a te országod!

Igazán megállapíthatjuk, hogy ütött a tizenkettedik óra és mindazoknak, akik imádással hódolnak Krisztusnak, mint a világ isteni Megváltójának, akcióba kell lépniök. Katolikus akció, ezt a vezérszót irta zászlajára dicsőségesen uralkodó szentséges Atyánk, XI. Pius pápa is. Hazánkban is nagy vonalakban megindult a szervezkedés. Ezek a hatalmas keretek azonban csak akkor hozhatnak eredményt, ha szilárd alapon nyugosznak. Az pedig csak a katolikus lélek, a krisztusi lelkület lehet. Ez pedig a mi területünk. Ezt kell nekünk, katolikus tanítóknak nevelnünk, fejlesztenünk, megszilárdítanunk úgy az iskolában, mint kint, az életben.

Mi jellemzi a katolikus lelkületet. Először diadalmas öntudata. Az öntudatot nem nélkülözheti semmiféle szervezkedés. Csak akkor fejlődhetik, virágozhatik, csak akkor küzdhet le minden akadályt és nehézséget, ha tagjai mélységes meggyőződéssel ragaszkodnak hozzá, értékelik célkitűzéseit és büszkék reá, hogy hozzá tartoznak. Látjuk ezt újabban Olaszországban és Németországban. Mussolini is, Hitler is a nemzeti öntudatot ápolja és mélyíti az élet egész vonalán.

Erre van szüksége a katolikus akciónak is. És talán nincsen nekünk, katholikusoknak elég okunk, hogy valóban öntudatosak legyünk? A mi királyunk karácsony szent éjjelén az égből jött és oda akar bennünket vezetni. Embert természetünknek pedig ez a leghatalmasabb, legtitkosabb vágya. Ha életről, boldogságról van szó, mindig csak egy mértékkel elégszik meg. És ez változatlanul így hangzik: örökké, végtelenül.

Győzelmes öntudatunkból fakad aztán a katolikus lélek második jellemző sajátossága: a félelmet, a meghátrálást nem ismerő bátorság. Az apostolok pünkösd után ezzel a nagy lelki erővel hódították meg a világot. Mikor a Szentlélek vétele után nagy hiva-